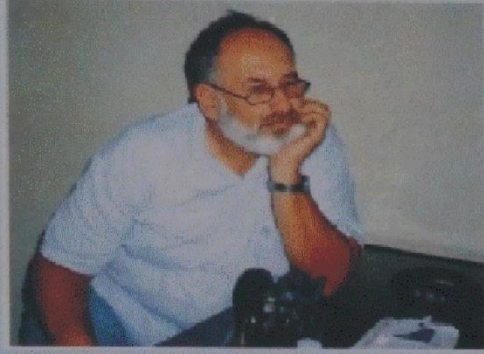

*Çorum'un
Çorum luyum diyenlere
her zaman ve her yerde
ihtiyacı var.*

Mahmut Selim GÜRSEL

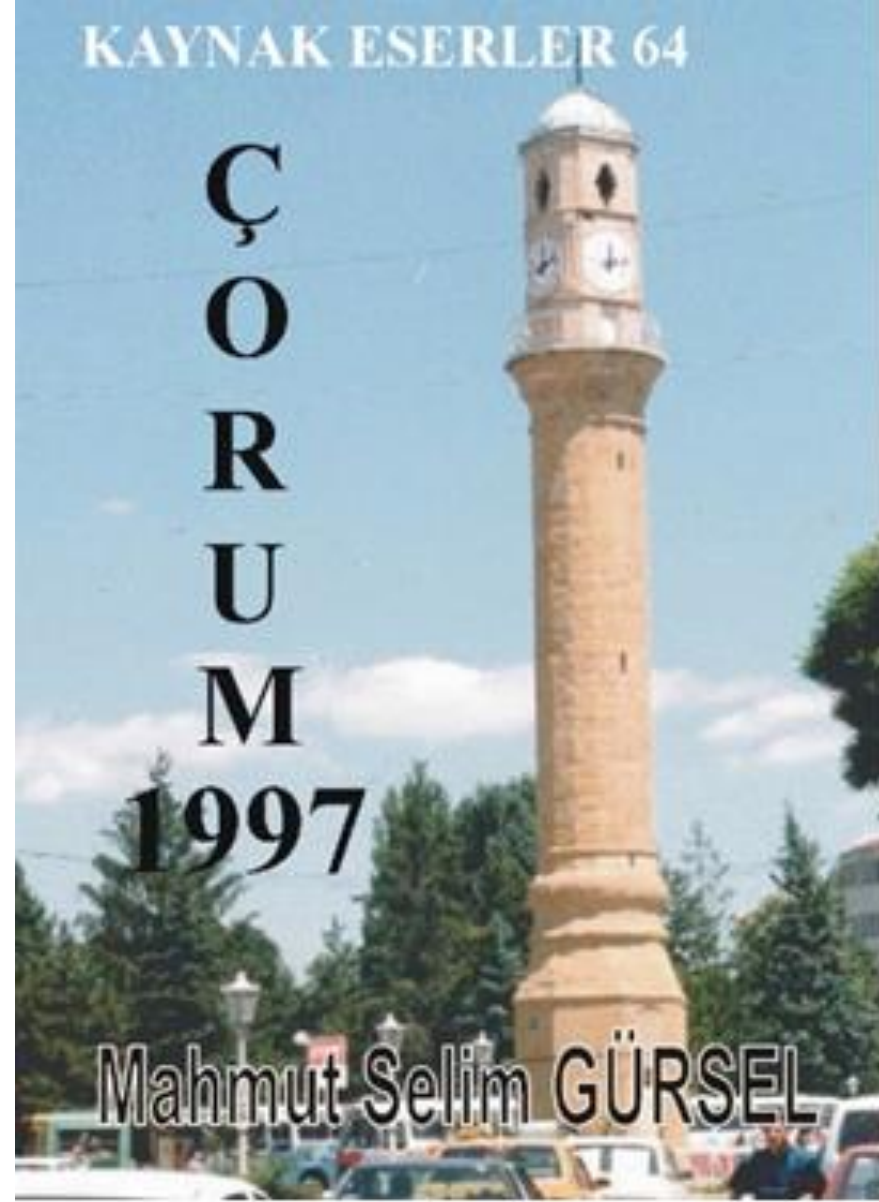
ISBN 978-625-97249-7-3

ÇORUM 1997

KAYNAK ESERLER 64

Ç
O
R
U
M
1997

Mahmut Selim GÜRSEL

KAYRAK ESERLER: 54

ÇORUM 1997

Mahmut Selim GÜRSEL
2000

ISBN 978-625-97249-7-3

CORUM 1997

1

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

TAKTİM

Mahmut Selim GÜRSEL

ÇORUM'UN ADI

ÇORUM COĞRAFYASI

ÇORUM COĞRAFYASI İLİMİZİN YERİ VE
TANIMI

TÜRKİYA HARİTASI

ÇORUM'UN TÜRKİYEDEKİ YERİ

ÇORUM YERLEŞİM YERLERİ

MAHALLİ İDARELER HARİTASI

ÇORUM'UN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

MERKEZ İLÇE YOL HARİTASI

ÇORUM FİZİKİ HARİTA

ÇORUM'UN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

ÇORUM'UN JEOLojİK YAPISI

İLİMİZDE BULUNAN DAĞLAR

İLİMİZDE BULUNAN DAĞLARIN LİSTESİ

ÇORUM'DA BULUNAN OVALAR

ÇORUM'DA BULUNAN VADİLER (Boğaz)

ÇORUM'DA BULUNAN AKARSULAR

ÇORUM AKARSULARIN UZUNLUKLARI

ÇORUM'DA BULUNAN GÖL VE GÖLETLER

ÇORUM'DA BULUNAN GÖL VE GÖLET LİSTESİ

YAPILMAKTAN OLAN GÖLETLER

KAYNAK VE YERALTI SULARI

ÇORUM'DA İKLİM VE KUŞAKLARI

ÇORUM NÜFUS BİLGİLERİ

ÇORUM MEVSİM ÖZELLİKLERİ

ÇORUM'UN DOĞAL VE TARIMSAL BİTKİ
ÖRTÜSÜ

ÇORUM'DA ARAZİ'DE TOPRAK KULLANIMI

ÇORUM'DA TABİİ VE TARIM BİTKİ TÜRRLERİ

ÇORUM'DA TABİİ VE EVCİL HAYVAN
TÜRRLERİ

ÇORUM'DA DEPREMLER

ÇORUM TARİHİ ÇİNDEKİLER

ÇORUM KRONOLOJİK TARİHİ

ASUR TİCARET KOLONİLERİ VE HATTİLER

KUŞARA DÖNEMİ

ESKİ HİTİT DEVLETİ (HATTİLER)

YENİ HİTİT DEVLETİ VEYA İMPARATORLUK
DEVİRİ

FRİGLER'DEN ÖNCEKİ DÖNEM

MED DÖNEMİ

PERS DÖNEMİ

MAKEDONYA PONTUS ve GALAT DÖNEMİ

BİZANS DEVİRİ

ÇORUM'UN TÜRKLEŞMESİ

SELÇUKLULAR DÖNEMİ

DANIŞMENDLER

MOĞOL İSTİLASINDA ÇORUM

İLHANLILAR DÖNEMİ

ERTENA BEYLİĞİ DÖNEMİ

KADI BURHANEDDİN DÖNEMİ

ÇORUM KIRKDİLİM SAVAŞI

OSMANLI DÖNEMİ

ZEYTİN DERESİ KOCA KALESİ'NİN FETHİ

KURTULUŞ SAVAŞI ÖNCESİ VE SONRASI
ÇORUM

ÇORUM'DA TARIM

ÇORUM'DA EĞİTİM

CUMHURİYETTEN SONRA MİLLİ EĞİTİM

İLKOKULLAR

ORTA ÖĞRETİM

YÜKSEK ÖĞRENİM MESLEK YÜKSEK
OKULU

KİTAP VE KÜTÜPHANE

ÇORUM'DA KÜTÜPHANELER

HASAN PAŞA İL HALK KÜTÜPHANESİ

ÇORUM İL HALK KÜTÜPHANESİ

FAİK TONGUÇ ÇOCUK KÜTÜPHANESİ

MEHMET ŞADİSOĞLU ÇOCUK
KÜTÜPHANESİ

EŞREF ERTEKİN KÜTÜPHANESİ

İL DÖKÜMANTASYON ve KÜTÜPHANESİ

İLÇE BELDE KÜTÜPHANELERİ

ALACA HALK KÜTÜPHANESİ

ALACAHÖYÜK HALK KÜTÜPHANESİ

BAYAT HALK KÜTÜPHANESİ

BOĞAZKALE 100.YIL HALK
KÜTÜPHANESİ

DODURGA İLÇE HALK KÜTÜPHANESİ

İSKİLİP HALK KÜTÜPHANESİ

KARGI HALK KÜTÜPHANESİ

MECİTÖZÜ HALK KÜTÜPHANESİ

OĞUZLAR 100.YIL HALK KÜTÜPHANESİ

ORTAKÖY HALK KÜTÜPHANESİ

OSMANCIK HALK KÜTÜPHANESİ

ARİFEGAZİLİ HALK KÜTÜPHANESİ

UĞURLUDAĞ 100 YIL HALK
KÜTÜPHANESİ

SEYDİM ABDULKADİR OZULU
KÜTÜPHANESİ

MİMAR SİNAN HALK EĞİTİM MERKEZİ
KÜTÜPHANESİ

İL DÖKÜMANTASYON ve KÜTÜPHANESİ

OKUL KÜTÜPHANELERİ

MÜELLİFLERİN ALFABETİK SIRA İLE YAZMA
KİTAPLARI;

ÇORUM HASAN PAŞA KÜTÜPHANESİ'NDE
BULUNAN ÜNİK (NADİR) EL YAZMASI
KİTAPLAR

ÇORUM'DA BASIN

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL

ÇORUM'DA SAĞLIK

ÇORUM'DA ULAŞIM

ÇORUM'DA YATIRLAR

ÇORUM'DA İLÇELER

KAYNAKÇA

ÖNSÖZ

Çorum'u Çorum yapan değerlerden birisi kültürdür. Kültürün bilinmesi için, yazılı belgeleri herkesin bilgisine sunmak gereklidir.

Araştırmalarımı birinci baskıda yaptığım sıralama dışında ikinci baskıda biraz değişiklik yapmak zorunda kaldım. Çalışmamın detaylarını biraz geliştirmek ve hataları düzeltmek zorunluluğu ve birinci baskıda yazı puntosunun küçük olması sebebiyle bazı tenkitler almam sebebiyle ikinci baskıda yazı puntosunu büyütmem, kitabın sayfa adedinin çoğalması sebebiyle çalışmamı dört bölüm halinde yayımlamayı uygun gördüm.

Bu bölümde sosyal olayları derledim. İkinci kitapta ise folklor bölümünü, üçüncü kitapta ilçeleri, dördüncü kitapta Çorumlular bölümünü yayımlamayı düşünmekteyim.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

Araştırmalarımın baş kaynakçası "Çorumlu Dergisi ", İhsan Sabuncuoğlu'nun yayımlanmış çalışmaları bana yön verdi. Çalışmama yardımda bulunan bütün emeği geçenlere teşekkürlerimi bildiririm.

Derlediğim bu çalışmaların hemşerilerime ve araştırmacılara kaynakça olarak sunuyorum.

Mahmut Selim GÜRSEL
Emekli Kütüphane Müdür Yardımcısı

TAKDİM

Bir kitabın doğması, o kitabı yazmaya kalkan kişinin amacına ve bilgi birikimine göre değerlendirilmesi uygun olarak görülmelidir.

Elinizde bulunan bu çalışmanın sizlere ulaşması için günlerini veren bu çabası için şükranlarımı sunarken, bu çalışmada da benim ufacık bir katkımın da bulunması beni bahtiyar etmiştir.

Bu çalışma ile sizlerde bazı bilgileri edinmiş ve faydalanmış olarak uzun yılların birikimlerinden aydınlanacağınızı göreceksiniz.

Bilgi; yazılmadıkça kaybolmaya açık birikimlerdir. Her insan bir kitaptır; onu okumamız gereklidir.

Tanımadığımız ve anlamadığımız kişiler hakkında nasıl kararlar veremezsek; bir çalışmayı da incelemeden, okumadan karar veremeyiz. Mahmut Selim GÜRSEL

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Mahmut Selim GÜRSEL

1947 tarihinde babamın subay olarak bulunduğu Erzurum'da bir at arabasında doğum evine giderken doğmuşum. Babam Eminsü Ali Rıza Gürsel, annem ise Fahriye hanımefendi idi.

İlkokula İskenderun'da başladım. Ankara' da bitirdim. Ankara Yenimahalle Ortaokulunun birinci sınıfta babamın emekli olmasından dolayı 1960 yılında Çorum'a gelince Atatürk Ortaokuluna devam ettim. Babamın "oku da

oğlum ceketimi satar seni okuturum" diyerek bana yaptığı nasihatleri ters tepki yaptı, okumuyorum diyerek okulu birinci sınıfta bıraktım.

Marangoz çırağı olarak Azmi Başar ustanın yanına girdim. Askere gidene kadar ustanın yanında çalıştım.

1967 tarihin de askerlik dönüşü, Ankara Emniyet Müdürlüğüne teknisyen olarak göreve başladım.

Ortaokulu dışarıdan 2 yılda bitirdim 1972 tarihinde

Polis Memuru olarak Ankara'da çeşitli şubeler ve karakollarda çalıştım. 16 Eylül 1973 tarihinde Selma (Kurşuncu) Hanımefendi ile evlendim.

1978 yılında ayında naklen Çorum İl Halk Kütüphanesine Memur olarak geçtim.

Dışarıdan Çorum Ticaret Lisesini iki yılda bitirdim.

Kendi kendime Osmanlıca'yı öğrenmeye uğraştım, Hat sanatı ile biraz ilgilendim 150 ye yakın Ser levham var,

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Çorum Güzel Sanatlar Galerisinde ve Kütüphane salonlarında bu levhaları sergiledim.

03. 08. 1988 tarihinde İl Halk Kütüphanesi Müdür yardımcılığına atandım.

1990 tarihinde kütüphanelerdeki kitapların tasnifi ile ilgili 10 yıllık bir araştırmamı "Alfabetik Onlu

Tasnif Fihristi (Dewey) "kitap haline getirip Kültür Bakanlığına sundum. Kitabımdan Türkiye'deki bütün kütüphanelere dağıtılmak üzere 1000 adet satın aldılar.

1993 yılında Türkiye'deki bütün kütüphanelerde bulunan "El Yazması" kitapların Ankara Milli Kütüphanesine toplanma kararı veren Kültür Bakanlığına karşı Çorumlu hemşerilerimi haber dar ettim, mahalli radyodan ve gazeteler ile parti il Başkanlarını ile Millet Vekilimiz Adnan Türkoğlu ve Belediye Başkanımız rahmetli Turan Kılıççılıolu' nun destekleri ile el yazma kitaplarımızın Çorum' da kalmasını sağladım!

Açık öğretim için üniversite sınavlarına girip kazandım. İkinci sınıfta iken 25 Nisan 1994 tarihinde Tatvan Bitlis'e

Müdür olarak tayinim çıktı, tayin edildiğim yere gitmeyerek emekliliğimi istedim.

İlkokul sıralarında okuyarak pilot olmanın düşlerini kurardım. Bu hayalim gerçekleşmedi. Şu anda emekli memurum.

Marangozluk, oymacılık, Polis Memurluğu, Memurluk ve idarecilik yaptım. Her çalıştığım meslekte çeşitli önemli olaylar oldu ise de son çalıştığım kurumda bence; en önemli bir hatıramı anlatmak istiyorum:

Kütüphanedeki çalışmalarım ve " El Yazması Kitaplar"ın Çorum'da kalması için verdiğim çabalar neticesinde Bitlis Tatvan'a tayin edilme olayım beni çok yıktı. Fakat bu üzüntümün boş olduğunu zamanla gördüm. Rabb'imın izni ile Hacca gitmek nasip oldu, iki kitap daha yayımladım ve elinizde bulunan bu derginin çıkmasına vesile oldum. Mesleklerin

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

insanlara sağladığı maddi avantaj olarak, evinizi geçindirecek, namerde muhtaç etmeyecek avantajından başka, manevi olarak; sizin yaptığınız işlerle ilgili karşılaştığınız problemleri değerlendirirseniz avantajların neler olabileceğini hayat okulundan öğrenmiş oldum.

Yazı yazmaya beni kimse teşvik etmedi Kütüphane için hazırladığım kitap beni yazmaya teşvik etti. Yazılarım mahalli basında yayımlandı. Yazılarımdan dolayı bir ödül almadım; fakat kitapları ve bu dergi benim için en büyük ödüdür.

İdealim: Çorum'a tam teşekküllü bilgisayar ortamında bir kütüphane kazandırmaktır. Bu idealim yüzünden tayinim çıktı. Yayımlanmış dört çalışmam bulunmaktadır. Bur:

" Alfabetik Onlu Tasnif Fihristi (Dewey) ",

Bakanlığa sunulmuş; "Alfabetik Türk ve Yabancı Yazarlar Fihristi" ve "Ne Nerede Başlıklı Arama Fihristi" basım için hazır beklemektedir. Yazılarımda daha çok araştırma dalı ile makale türüdür. Tiyatro çalışmalarım, şiir ve hikâye denemelerim bulunmaktadır.

Benim okuyucularıma diyeceklerim şudur ki. Doğru bildiğiniz konuları savunun. Bu savunmanız size belki tepkiler getirecektir. Bu tepkileri inceleyerek doğru olup olmadığını araştırın.

Çalışmalarım:

<https://gurselyayin.com>

corumlu2000@gmail.com

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM' UN ADI

Çorum adı üzerine çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bunlar aşağıda gösterilmiştir.

Asurlar döneminde Pazar kentlerine “Karum” denilirdi. Çorum’da bilinen en önemli karum Boğazköydü.

Bizanslar döneminde İlimizin ismi, ”Nikiye” yahut “Nikonya” veyahut “Nicila” iken, Anadolu’nun Türklerin egemenliğine geçme döneminde; Çorumlu Oymağı’nın İlimizde iskânından sonra “Çorumlu” adı ile anılmıştır. Vakfiyelerde Çorumlu olarak geçmektedir.

Çorumlu Türk aşiretlerinden Alan yurtlu aşiretine mensup

mühim bir oymağın adı idi. Sonradan da kelimenin sonunda nispet edatı olan “lu” kaldırılarak yalnız Çorum kelimesinin kaldığı, İlimizin adının Çorum adını aldığı anlaşılmaktadır.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinin 2.cit, 407’inci sayfasında Çorum hakkında şöyle demektedir:

“...Abu havası latif olduğundan Selçukiler de Kılıç aslan şah oğlu Yakup Mirzayı ve yüzlerce çorlu hastalarını bu şehre gönderip ifakatyap ettiği için adına Çorum denilmiştir. Ama aynı vilayet Cevrirum’dan galat ve muhaffeftir derler....”

Amasya tarihi 2.cilt 168’inci sayfa sayılı haşiyesinde:

“.....Çorumlu Oymağı Nikonya şehrinde tavuttun ettiği ettikleri münasebetiyle Nikonya şehri Çorumlu demekle meşhur olmuştur. Bu tabir 1000 tarihine kadar bütün evrakı resmi yede muhafaza edildiği halde muharreen edatı nispet hıfzedilerek asıl kabiliyeti teşkil eden Çorum, “Çarum” (

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

dördüncü) namıyla meşhur olmuştur.

Mirkat ül-cihatta:“...Danişmend oğullarının Bizanslılardan Çorum’ u kurtardıkları zamanlarda vakıayı ve fetih hikaye edilen eserde,güya Bizanslılarla yapılan muharebeler neticesi fetihtе İslâm esirleri kale üzerinde asılmalarından ve bir aralık yine Frenklerin eline geçtiği vakitlerde erkeklerinin öldürölüp kadınlarının ve çocuklarının tutsak edilerek Bizans’a satılması gibi Cevri cefa dolayısıyla kasabanın ismine ‘Cevri Rum ‘ denilmiş ve ondan galat olarak Çorum şekline girmiştir.....”

Halk arasında söylenen diğеr bir rivayet ise:

“...Kale civarı veya varoş demek olan ‘Çevrim’ kelimesi zamanla Çorum şekline geldiği söylenmektedir....”*
Yukarıda zikredilenleri kısaca alt alta yazarsak:

“...Asurlar Dönemi ‘Karum’un zamanla Çorum”

“...Anadolu’nun Türkleşme döneminde ‘Çorumlu Oymağı’nın yerleşmesinden dolayı;Çorum

“...Evliye Çelebinin ‘Çorlu Hastaların iyileşmesinden dolayı ,yada Cevri Rum’un yanlış söylenmesinden dolayı ‘Çorum.....”

“...Amasya tarihinde ‘Dördüncü’ demek olan, Çarum’un zamanla değişmesinden dolayı Çorum.....”

“.....Mirkat ül-cihatta ‘Frenklerin zulmünden do-layı Cevri Rum’un yanlış söylenmesinden Çorum.....”

“...Kalelerin çevresinde oluşan ‘varoşlara’ Çevrimden dolayı Çorum.....”denildiği görüşleri vardır.

Bu görüşlerin en akla yakın olanı, Çorumlu Oymağı’nın bu bulunduğumuz yöreye yerleşmesinden ve “lu” edatının zamanla söylenmemesi görüşü daha akla ve mantığa yatkın olduğu görölmektedir.*Neşet KÖSEOĞLU

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM COĞRAFYASI İLİMİZİN YERİ VE TANIMI

İlimiz. 34 derece 04 dakika ile 35 derece 28 da kika doğu boylam ve 39 derece 54 dakika ile 41 derece 20 dakika arasında bulunmaktadır.

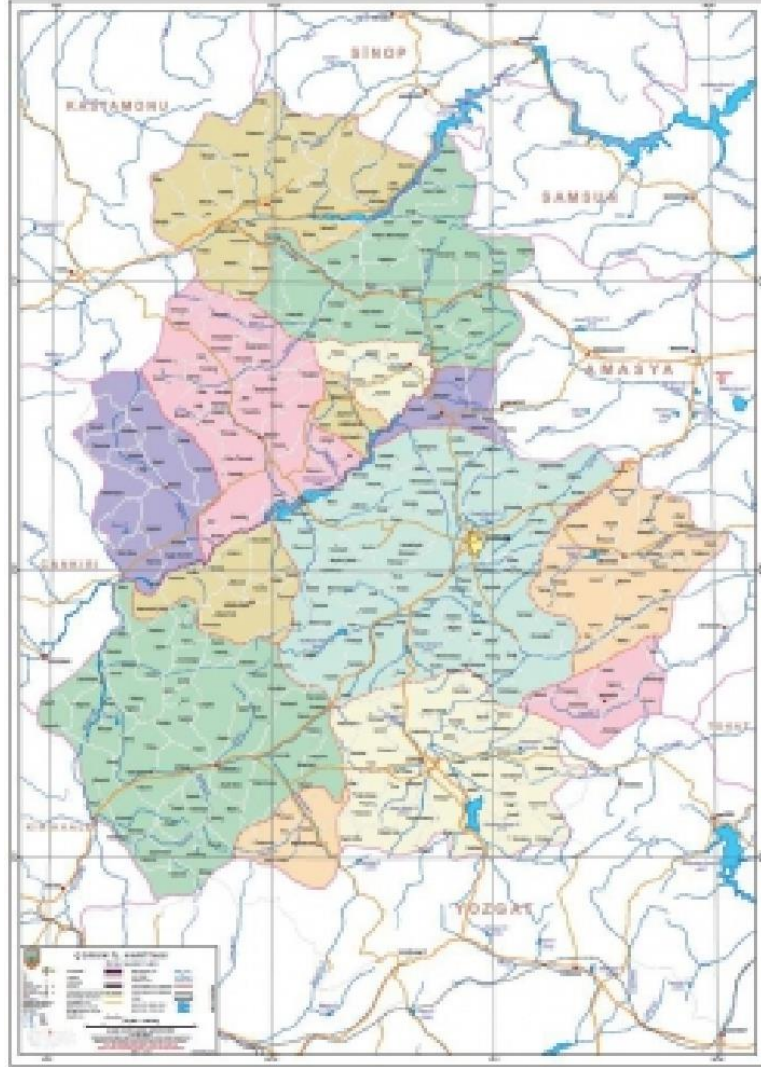
ÇORUM'UN TÜRKİYE'DEKİ YERİ

Çorum: Amasya, Çankırı, Sinop, Samsun, Kastamonu, Yozgat ve Kırıkkale illeri ile komşudur. Karadeniz Bölgesi ve Orta Anadolu bölgesinin kuzeyinde bulunur. 1282 km² Yüz ölçümüne sahiptir.

ÇORUM İLÇELERİ MAHALLE KÖY SAYILARI

ÇORUM İLÇELERİ	MAHALLE S.	KÖY SAYISI
ALACA	7	101
BAYAT	5	40
BOĞAZKALE	3	14
DODURGA	6	12
İSKİLİP	14	64
KARGI	6	58
LAÇİN	3	14
MECİTÖZÜ	8	54
MERKEZ	23	198
OĞUZLAR	7	6
ORTAKÖY	5	14
OSMANCIK	18	55
SUNGURLU	16	109
UĞURLUDAĞ	5	20
ÇORUM GENE	126	759

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

MAHALLİ İDARE HARİTASI

ÇORUM'UN YERLEŞİM YERİ VE ÖZELLİKLERİ

İç Anadolu bölgesi ile Karadeniz Bölgesi arasında önemli bir geçiş yolu üzerinde olması , Ankara ile Samsun arasında kuzey - güney doğrultusunda geçiş üzerinde yer aldığı gibi batı - doğu doğrultusunda da Kastamonu, Çankırı, Amasya ve Tokat illerinde Çorum topraklarında yer alan yollardan yararlanmaktadırlar. Deniz seviyesinden ortalama yüksekliği (rakımı) 801 m.dir.

Çorum il topraklarının %61'i dağlıktır. Bu dağlar derin vadilerle yarılarak birbirinden ayrılmışlardır.

İlçelerin il merkezine uzaklıkları ise; Alaca 52, Bayat 83, Boğazkale 87, Dodurga 42, İskilip 56, Kargı 106, Laçın 29, Mecitözü 37, Oğuzlar 68, Ortaköy 57, Osmancık 59, Sungurlu 72 ve Uğurludağ 66 km'dir.

Dağlar kuzey-batı yönünde uzanmıştır. Çorum il topraklarının batı kısmı Kuzey batı Anadolu'nun en önemli dağ sırası olan ve batıda Sakarya nehri ile doğuda Kızılırmak nehri

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

arasında uzanan Köroğlu Dağ sırasının en doğu ucunda yer alır. Köroğlu dağ sırasının Kızılırmak havzasına ulaştığı yerde oluşan önemli yerleşmeler; İskilip, Bayat, Kargı, Oğuzlar, Dodurga, Alpagut'tur.

ÇORUM'UN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ:

Çorum'u çevreleyen bölgenin coğrafik özellikler içinde dağlık alanlar, platoluk alanlar ve ovalık alanlar bulunmaktadır.

Çorum Ovası'ndaki coğrafik yapılardan platoluk alanlar ise dağlık sahalar ile ova tabanı düzlükleri arasında geçiş alanını oluşturmaktadırlar.

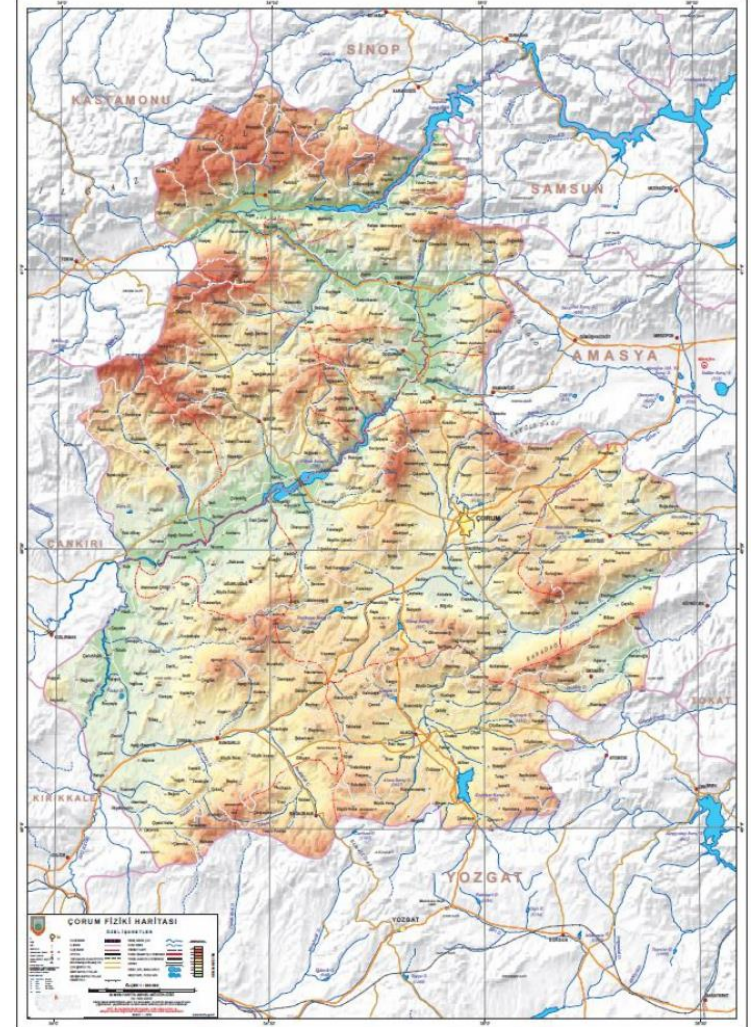
Tektonik yükselmenin eseri olan platolar, alçak plato alan ile yüksek plato alan olarak dağılış gösterirler.

Çorum alçak platoluk alanlar 850 – 950 m. pek fazla dağılış göstermez. Yüksek platoluk alanlar 1000 – 1150 m. ise daha fazla yer kaplamaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Çorum Ovaların; Denizden ortalama 750 m. yüksekliğe sahiptir.

Bunlardan Çorum Ovası, orta yüksekliğe sahip dağlarla çevrilmiş çöküntü ovasıdır. Kuzeydoğu kenarında Çorum şehrinin yer aldığı Çorum Ovası, iki seviyeden oluşmaktadır. Bu seviyelerden ilki, Çorum şehrinin yer aldığı kuzey ovası iken diğeri ise şehrin hemen güneyinde yer alan bir eşik ile kuzeyindeki ovadan ayrılan Ovasaray olarak bilinen kısımdır. Çorum Ovası'nın kuzeydoğusunda yer alan Çorum şehri de kuzeyindeki dağlık alandan ovaya doğru az bir eğimle uzanmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'UN JEOLJİK YAPISI

Çorum şehrinin jeolojik yapısında çeşitli jeolojik devirlere ait seriler bulunmaktadır. Paleozoik dönemden Kuaterner dönemine kadar uzanan çeşitli dönemlere ait arazilerle temsil edilmektedirler.(Harita2)

Türkiye'nin önemli fay hatlarından Kuzey Anadolu Fay Hattı (K. A. F.), Çorum il sınırlarının kuzeyinden geçmektedir.

Çorum'un jeolojik yapısında iki ana kütle “kayaç” grubu çoğunlukta bulunmaktadır. En önemli kütle başkalaşmış kayaçlar, sonra sı da, Tortul Kütleler'dir.

İlin asıl jeolojik karakterini 3. jeolojik zamanın sonları ile 4. jeolojik zamanda meydana çıkma oluşumlar meydana getirmektedir.

Çorum merkez ilçe, Alaca, İskilip, Osmancık, Mecitözü ve özellikle Kargı ilçelerinde çeşitli başkalaşım topraklarına rastlanır.

3. jeolojik zamanın kütlelerinden olan kireçtaşı ve kayatuzu yatakları ile karbon miktarı % 75 kadar olan zengin linyit kömürü yataklarına Osmancık, Dodurga yöresinde 30 milyon ton rezervinde ayrıca Alpagut - Zambal - Karakaya - Ayva ve Ovacık köylerinde bulunmaktadır.

Püskürük kütlelerinden olan Trakit, Granit, Bazalt ve Andezit kimi kütle arazisine de Çorum merkez ilçesinde, Kargı, Sungurlu, Alaca, Mecitözü, Osmancık ve İskilip ilçelerinde rastlanmaktadır. Tortul kütlelere ise vilayetin çok yöresinde bulunmaktadır.

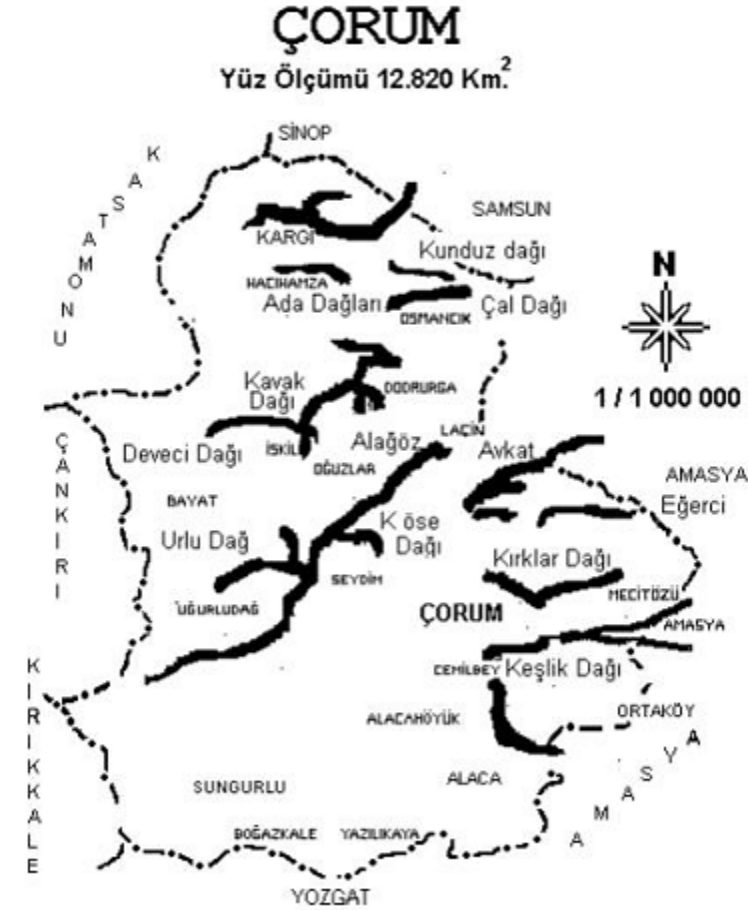
ÇORUM ARAZİ SINIFLARI 1990	
YAPAY ALANLAR	17.897.62 ha
TARIMSAL ALANLAR	610.339.69 ha
ORMAN YARI DOĞAL ALA.	611.942.61 ha
SULAK ALANLAR	370.38 ha
SU KÜTLELERİ	2.218.10 ha

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

İLİMİZDE BULUNAN DAĞLAR

Çorum ili sınırlarında genellikle fazla yüksek olmayan dağlar bulunmaktadır. Merkez İlçenin Güneyinde Dörttepe silsileleri, Batıda Alagöz ve Köse dağları. Kuzeyde ise Eğerci dağı sıraları yer alır.

Dağların Konumları haritada ve 1000 metrenin üzerinde bulunan dağlar aşağıdaki listede verilmiştir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Dağlar ve tepelerin yükseklik sırasına göre düzenlenmiştir.	
Kaynak 1973 Çorum İl Yıllığı	
Adları	Yükseklik
Kargı Erenler tepesi Kös Dağı üzerinde	2097
Kargı Türbe tepe	1981
Kargı Tepelice tepesi	1948
Kargı Dursun tepesi	1889
Mecitözü Kara tepe	1846
Mecitözü Kırklar dağı	1791
Merkez Eğerci dağı	1765
Merkez Çal dağı	1730
Osmancık Dede Çal	1730
Sungurlu Kartal tepe	1700

İskilip Sakarözü dağı	1650
İskilip Deveci dağı	1650
Merkez Alagöz dağı	1650
Sungurlu Nöbetbaba dağı	1641
Mecitözü Karadağ	1520
Merkez Dört tepe	1500
Sungurlu Ziyaret tepe	1425
Alaca Hırkababa tepesi	1425
Sungurlu Beşdam dağı	1425
Mecitözü Avkat dağı	1350
Sungurlu Ağcayürek tepesi	1316
Sungurlu Alatepe	1236
Sungurlu Manastır dağı	1070

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ÇORUM'DA BULUNAN OVALAR

Birinci ve üçüncü jeolojik zamanlarda meydana gelen yer kabuğu nedeni ile, dördüncü zaman iklim mevcut bulunan ovalar meydana gelmiştir. Aşağıda bulunan levhada bulunduğu ilçeler ve isimler gösterilmiştir.

Ovaların deniz seviyesi yükseklikleri ve yaklaşık kilometre karesi

Kaynak 1973 Çorum İl Yıllığı

Ovanın Adı	yüksekliği	alanı
Merkez Boğabağı	8000-820	70km ²
Merkez Ovasaray ovası	700-800	375 km ²
Merkez Seydim ovası	950	50 km ²
Merkez ve İskilip Irmak ovası	500-550	600 km ²
Merkez ve Mecitözü Düvenci	900	32 km ²
Merkez ve Osmancık Hamam-özü ovası	450-500	30 km ²

Alaca Hüseyin ovası	725-875	264 km ²
Hacıhamza Kızılırmak kıyısı ov	400-420	1472 km ²
İskilip Dedesi ovası	500-550	250 km ²
İskilip Taybı ovası	550-560	144 km ²
Kargı Devraz Çayı kenarı ova.	400-450	1360 km ²
Kargı Kızılırmak Kıyısı ovaları	270-450	Irmak boy
Mecitözü ovası	850	100km ²
Osmancık ovası	300-350	300 km ²
Sungurlu Budaközü ovası	550-580	750 km ²
Sungurlu Delice ovası	550-600	300 km ²

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'DA BULUNAN VADİLER (Boğaz)

İlimizde bulunan ve genellikle boğaz olarak tabir edilen başlıca vadiler şunlardır.

Dana boğazı, Harami deresi boğazı, Hatap boğazı, Hışır boğazı, Kırkdilim boğazı, Sacayak boğazıdır.

Ayrı yeten Kızılırmak, Bayat, İskilip, Merkez ilçe, Oğuzlar, Laçın, Dodurga, Osmancık ve Kargı ilçeleri topraklarından geçen bir çok boğaz ve vadiler içerisinde geçmektedir. Bu boğaz ve vadilerden geçen akarsuların debileri mevsimler itibariyle az veya çok olmaktadır.

DANA BOĞAZI: Çorum ovası ile Seydim ovası arasında bulunaktadır. 6,5 kilometre uzunluğundadır. Başlangıç noktası Harami vadisi başlangıcı ile birleşir.

HARAMİ BOĞAZI: Seydim ovası ile Dedesi ovası arasında bulunmaktadır. Başlangıç noktası Harami vadisi başlangıcı ile birleşir.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

HATAP BOĞAZI: Merkez Bozboğa ovası ile Alaca Hüseyin ovası arasında bulunan 16 kilometre uzunluğunda bulunmaktadır. Hatap çayı bu vadiden geçmektedir.

HIŞIR BOĞAZI: Alaca suyu ile Çat suyunun birleştiği yerdedir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KIRDİLİM BOĞAZI: Merkez ilçenin kuzeyinde bulunan Eğerci dağları ile batı kısmında bulunan Ala göz ve Kösedagları arasında bulunur, Çorum-Osman cık yolu buradan geçmektedir.

SACAYAK BOĞAZI: Çorum Çat suyu ile Çekerek ırmağının birleştiği yerde bulunmaktadır. Sacayak ismi vadiye açılan üç boğazdan almıştır.

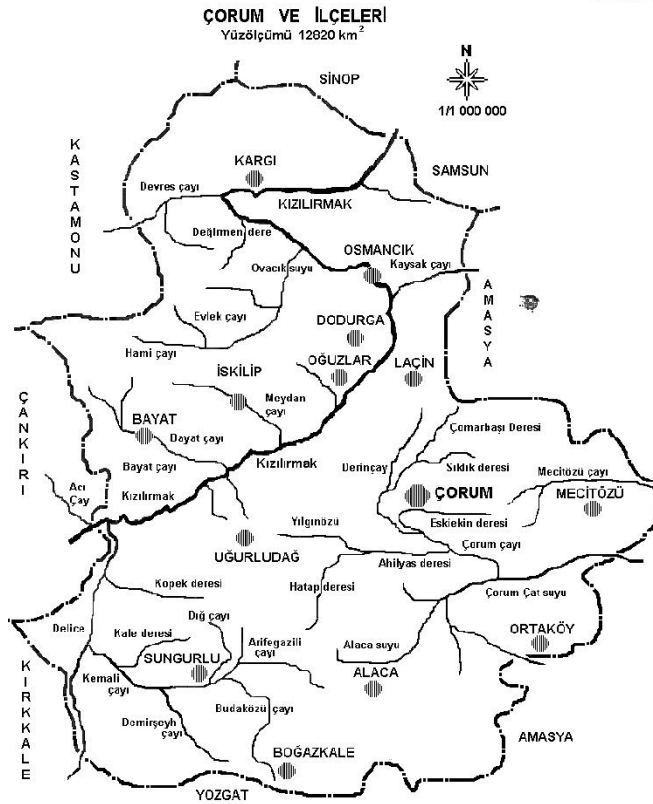
SIKLIK BOĞAZI: Merkez ilçenin Samsun yolu üzerinde bulunmaktadır. Çorum ovası ile Düvenci ovasının sınır vazifesini görür. 7 kilometre uzunluğunda olup, Sıklık suyu bu boğazdan geçerek, Derin çaya karışır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ÇORUM'DA BULUNAN AKARSULAR

Çorum İlinde bulunan akarsular Kızılırmak ve Yeşilirmak havzalarına dökülürler.

KIZILIRMAK: İlimizin içerisine Bayat ilçesi sınırları içerisinde girerek, kuzey doğu istikametinden akarak Bayat çayını alır, Bayat ilçesi topraklarında 20 kilo metre aktıktan sonra, İskilip ilçesi topraklarına geçer ve Şehir Meydan çayını alarak İskilip topraklarında 32 kilometre akar, Merkez ilçe topraklarına girer. Merkez ilçe topraklarından sonra Laçın ilçesi ve Dodurga ilçesi sınırını teşkil eder ve Dodurga çayı ile Hamamözü çayını alarak 28 kilometre akar ve Osmancık ilçesi topraklarına girer ve Kavas çayını alır Osmancık topraklarında 32 kilometre akar ve Kargı ilçesine girer ve Değirmen deresi ile Devrek çayını alır, Devres çayı birleşiminde yaklaşık kırk derece dönerek doğuya yönelir, Kargı düzlülüğünü meydana getirir. Kamil bucağından gelen Avlağı deresini alarak 70 kilometre olmak üzere 182 km. uzunluğu bulur ve Sinop iline girer.

Kızılıрмаğın genişliği 100 ile 500 metreyi bulan genişliği ve 1 ile 15 metre derinliği bulunan yatağında akar. Irmağın Çorum topraklarında aktığı yatağında iki önekli çağlayan bulunur.

Kızılırmak üzerinde ilimizde önemli üç köprü bulunmaktadır. Bunlar; Çorum İskilip yolunu bağlayan, Salur köyünün güneyinde bulunan köprü, Osmancık ilçesinde bulunan

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

tarihi Koyunbaba Köprüsü ve Avşar Köyünde Çorum-Kargı yolunu bağlayan köprüdür. Ambarcı kemerinden de Kızılırmak geçilmektedir.

KIZILIRMAK OSMANCIK KÖPRÜSÜ

DELİCE SUYU (IRMAĞI): Kızılıрмаğın kollarından Delice suyu Sungurlu ilçesinin en önemli akarsuyudur. 80 kilometreyi bulan Budak özü deresinin kolları olan Kamilli ve Diğ çaylarından beslenir. Delice ırmağı Kırıkkale ve Çankırı illeri arasında sınır teşkil eder.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

YEŞİLIRMAK: Bu ırmağın havzasına dökülen Çekerek ırmağı sularının önemli kısımlarını Çorum Merkez ilçe, Mecitözü ve Ortaköy ilçelerinin dere ve çay suları ile birleşmesiyle oluşur.

ÇORUM ÇAT SUYU DERİN ÇAY: Çomarbaşı deresi ile Sıklık deresinin birleşmesiyle il merkezinde Derin çay adını alır. Hatap ve Yılginözü çayıyla birleşerek Ahilyas deresi birleşerek Ahilyas deresi oluşur. Bu dere; Derinçay ile birleşerek Çorum suyunu meydana getirir. Alaca suyu ile birleşerek Çorum Çat suyu adını alır. Amasya topraklarına girerek Çekerek ırmağı ile birleşir.

MECİTÖZÜ ÇAYI: Kırklar dağından doğar. Mecitözü ilçesi yakınından geçerek Amasya topraklarına giderek Çorum Çat suyu ile birleşir.

ÇEKEREK IRMAĞI: Ortaköy ilçe topraklarının az bir kısmından geçerek Amasya il topraklarına girer.

DERİNÇAY: Derin çayın debisi mevsimlere göre değişim göstermektedir. Çorum Ovasının en büyük su

kaynağıdır. Mevsimsel yağışların azlığı nedeniyle son yıllarda Derinçay'ın menbaa debisi oldukça azalmıştır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Çorum Merkez ilçe yerleşim alanı içerisinde dereler şunlardır: Melikgazi Deresi, Sülüklü Deresi, İçeridere Deresi, Kapaklı Deresi, Sıklık Deresi, Çomar Deresi, Ayarık Deresi ile İbrahim Çayırı Deresi'dir.

ÇORUM İLİNİN BAŞLICA AKARSULARI UZUNLUK SVE DEBİLERİ DSİ 1994

Kızılırmak İl Sınırları 182 Km Debisi (m³/sn) 137,500

Delice Çayı İl Sınırları 71 Km Debisi (m³/sn) 23,647

Devrez Çayı İl Sınırları 11 Km Debisi (m³/sn) 5.158

Çorum Çayı (DerinçayAlaca Çayı)) İl Sınırları 93 Km Debisi (m³/sn) 7,200

İncesu (Çekerek Çayı) 16 Debisi (m³/sn) 25,817

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'DA BULUNAN GÖL VE GÖLETLER

Çorum ili sınırlarında tabi olarak önemli göl bulunmamaktadır.

Merkez ilçede Eymir gölü adı verilen göl bir birikintidir.

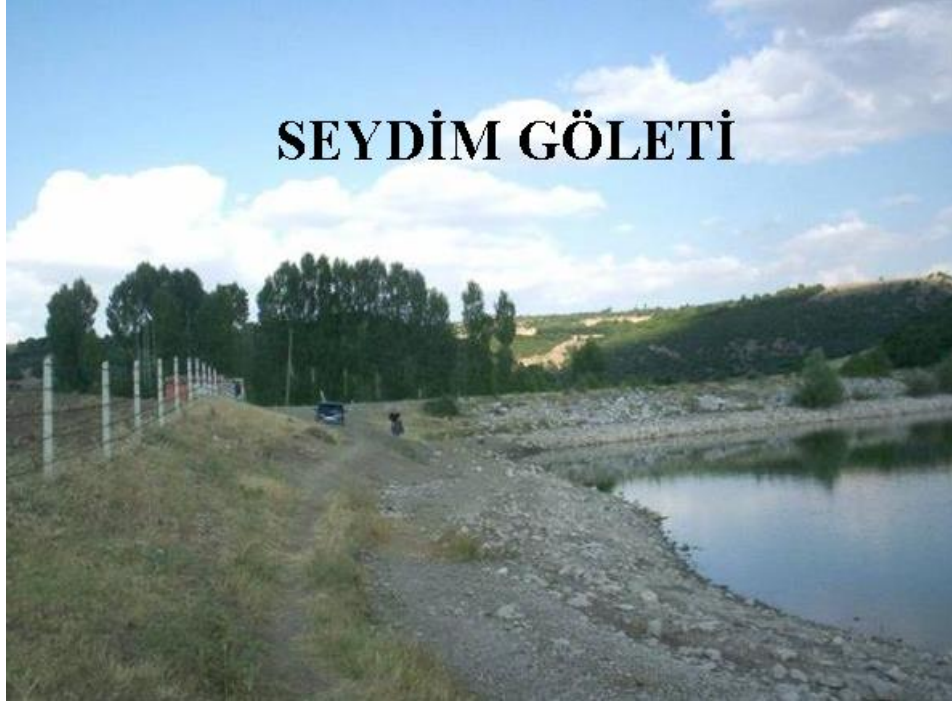
Yazın suları oldukça azalmaktadır. Derinliği 1 metreyi geçmez. Merkez ilçede yağışların bol olduğu dönemlerde Uyuz ve Kırkgöz adı verilen küçük gölcükler bulunmaktadır. Çoğunlukla bunlar yaz mevsiminde kurur.

Osmancık ve Kargı ilçelerinde tümsek tepelerinin üzerinde tektonik özellikleri bulunan birkaç küçük göl bulunmaktadır.

Göletler bakımından Çorum oldukça zengin sayılmaktadır. Kızılırmak üzerinde fizibilitesi yapılmış olan Obruk Barajının ihalesi 25 Kasım 1985 tarihinde yapılmıştır. 26 Nisan 2001 tarihinde barajın hizmete girmesi beklenmektedir. İlimiz topraklarında bulunan göletlerin listesi aşağıdadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

GÖLETLER

- 1-Çorum barajı
- 2-Merkez Seydim I ve II.
- 3-Alaca barajı 1300Ha
- 4-Merkez Ahmetoğlu 35Ha.
- 5-Merkez Evciyeni Kışla 50Ha.

- 6-Alaca Geven 30Ha.
- 7-Alaca Bozdoğan 85Ha.
- 8-Alaca Gökkaya 41Ha.
- 9-Alaca Sincan 94 Ha.
- 10-Kargı Aksu 39Ha.
- 11-Kargı Gökdoğan 110.Ha
- 12-Mecitözü Gökkaya 100 Ha.
- 13-Ortaköy Pınarlı 50 Ha.
- 14-Sungurlu İnegazili 35.Ha.
- 15-Alaca Çopraşık 48 Ha.
- 16-Alaca Ürülükaya 250 Ha.
- 17-Alaca Soğucak 74 Ha.
- 18-Alaca Çatak 72 Ha.
- 19-Alaca Atatürk 355 Ha.
- 20-Alaca Sarısüleyman 80 Ha.
- 21-Alaca Seyitnizam 353 Ha.
- 22-Laçın Kuyumcu

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

YAPILMAKTA OLAN BARAJ VE GÖLETLER

- 1-Yenihayat barajı**
- Projeye Alınan barajlar**
- 1-Alaca Koçhisar**
- 2-Hatap**
- 3-Düvenci**
- 4-Tanrıvermiş**
- 5-Obruk**
- 6-Tanözü**
- 7-Sungurlu**
- 8-Mecitözü Hüyük**
- 9-Kızılırmak Dutludere**
- 10-Cemilbey**
- 11-Çekerek**

KAYNAK VE YERALTI SULARI:

İlimizde yağışların 1/10 yeraltına geçmektedir. Bu yer altı sularının birçok kaynağı beslemektedir. Merkez ilçede bulunan suların tuz oranı yüksek düzeyde olmasına karşın, Hüdaverdi artezyeni önemli bir kuyudur. Alaca, Mecitözü ve Kargı ilçelerinde önemli yeraltı sularının bulunduğu DSİ tarafından tespit edilmiştir

Çorum Merkez ilçede içme suyu amaçlı kullanılan, Melikgazi, Mürsel I ve II ve yeni açılan II. Sarılık suyu, Serpin suyu, İçeri dere suyu ve Sağmaca suyu kaynaklarından faydalanılmaktadır. Ayı yeten şehrin çevresinde Çalköy, Konaklı ve diğer yeraltı suları sondaj usulü ile çıkartılarak şehir ihtiyacı için getirilmeye çalışılmakta olup, Çorum barajı, Seydim I ve II barajlarının suları içme amacıyla kullanılmaktadır. Yapımı bitmek üzere olan Yeni Hayat barajı Çorum'un su ihtiyacı için kullanılacaktır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

**ÇORUM MERKEZ İLÇE İÇME SUYU TEMİN
EDİLEN SU KAYNAĞININ ADI**

Eskice

Ayarık

Kavacık

Elmalı

Mürsel

Çimento

Sağmaca

Çorum Barajları

ÇORUM'DA İKLİM VE KUŞAKLARI

Çorum'un çoğunluğunda genellikle Karadeniz İklimi etkisi görülür.

Karadeniz iklimi olan ilçe ve köyler Kızılırmak havzasında sulunan Bayat, Dodurga, İskilip, Kargı, Laçın, Oğuzlar, Osmancık ve Uğurludağ olup Kışları çok yağışlı, yaz zamanında ise İç Anadolu iklim tesiri ile sıcak olur.

KARADENİZ İKLİM KUŞAĞI: İlimizin içerisinde geçen Kızılırmak sınırının kuzeyinde kalan kısımlar ile Kızılırmak havzası içerisinde bulunan yerler Orta Karadeniz Bölgesinde bulunmaktadır

Bu ilçelerden; Bayat, Dodurga, İskilip, Kargı, Laçın, Oğuzlar, Osmancık ve Uğurludağ tipik Karadeniz ikliminin

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

tesirinde bulunur. Karadeniz ikliminin özellikleri: rutubetli ve bol yağışlı ılıman bir karakter taşır. Kışları bol yağışlı olmakla beraber İç Anadolu ikliminin tesirinde yazları sıcak geçer.

İÇ ANADOLU İKLİM KUŞAĞI: Kızılırmak sınırlarının güneyinde bulunan bölgede kalan merkez ilçe, Alaca, Boğazkale, Mecitözü, Ortaköy ve Sungurlu ilçelerimiz İç Anadolu ikliminin tesirinde kalır. İç Anadolu ikliminin özelliklerinden olan yazları sıcak, kışları soğuk geçer. Karadeniz ikliminin biraz tesiri ile kış ayları uzun sürmeden sayılı soğuk günleri kapsar. Yağışlar çoğunlukla az olur. Bu nedenle ilimiz, Karadeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi olan Step ikliminin sınırı durumundadır.

ÇORUM NÜFUS BİLGİLERİ

Çorum ilinin 1927 yılı toplam nüfusu 247.602'dir.

1990'da 609.863'e yükselerek Çorum ili nüfusu bir artış gerçekleştirdiği görülmektedir (Tablo 1). Çorum nüfusunun en yüksek değerine eriştiği yıl olan 1990 tarihidir. Çorum ilinde genel nüfus artışı Türkiye ortalamasının çok altında kalmıştır.

Çorum, 20 Nisan 1924 gün ve 491 sayılı yasayla Alaca, İskilip, Osmancık, Mecitözü ve Sungurlu ilçeleri kendisine bağlanarak il durumuna getirilmiştir. 1953'te Kastamonu'nun Kargı İlçesi de Çoruma bağlanmıştır. 1958'de Bayat, 1959'da Ortaköy, 1987'de Boğazkale ve Uğurludağ, 1990'da da Laçın, Oğuzlar (Karaören) ve Dodurga ilçe haline dönüştürülmüştür. İlin merkezle birlikte 14 ilçesi, ve ilçelere bağlı toplam 38 belde

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ve 735 köy mevcuttur.

Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin 20'nci büyük ili olan Çorum'un,1980 yılı genel sayımı sonuçlarına göre nüfusu 571.831 dir.

İl genelinin nüfus yoğunluğu km^2 'ye 47 kişidir. İlde en az nüfus yoğunluğu km^2 'ye 15 kişi ile II. alt bölgede yer alan Kargı İlçesinde olup, en fazla nüfus yoğunluğu ise km^2 'ye 94 kişi ile I. alt bölgede yer alan il merkezindedir.

Alt bölgeler bazında ise, en az nüfus yoğunluğu km^2 'ye 32 kişi ile II. alt bölgede, en fazla nüfus yoğunluğu da km^2 'ye 73 ile I. alt bölgededir.

YILLARA GÖRE ÇORUM MERKEZ VE KIRSAL NÜFUS BİLGİLERİ			
Yıllar	Toplam	Şehir	Kırsal
1927	247.926	43.599	204.327
1936	284.773	45.564	239.209
1940	302.745	49.340	253.405
1945	312.723	47.167	265.556
1950	341.353	52.006	289.347
1955	401.547	62.953	338.594
1960	446.389	83.894	362.495
1965	485.567	97.032	388.535
1970	518.366	124.283	394.083
1975	547.580	145.969	401.611
1980	571.831	167.273	404.558
1985	599.204	200.431	398.773
1990	609.863	356.059	253.804

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'DA KENT ARTIŞLARI 1927-1990		
Yıllar	Erkek	Kadın
1927	20.992	22.899
1935	21.786	23.778
1940	24.274	25.066
1945	22.463	24.704
1950	25.123	26.883
1955	30.842	32.111
1960	42.689	41.205
1965	49.689	59.189
1970	65.094	59.189
1975	78.504	69.465
1980	85.624	81.649
1985	101.477	89.954
1990	127.863	125.941

ÇALIŞAN NÜFUS

Halkın %52'si şehir merkezlerinde, %48 'i ise bucak ve köylerde yaşamakta olup, dengeli sayılabilecek bir dağılım söz konusudur. I. Alt bölgede şehir nüfusu köy nüfusundan fazladır.

Fakat; bu alt bölge incelendiğinde Mecitözü ve Ortaköy İlçelerinde de köy nüfusunun şehir nüfusundan fazla olduğu, Merkez ilçedeki nüfus fazlalığının buna yol açtığı görülmektedir.

Diğer alt bölgelerde köy nüfusu şehir nüfusundan fazladır. Genel olarak İl Merkezi hariç, diğer bölgelerin tamamında kırsal nüfus kentsel nüfustan fazladır.

Çorum Nüfusu Türkiye ortalamasının altında olduğu gözükmemektedir

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı 1990

	ÇORUM	ORAN (%)
Toplam Nüfus	609.863	100
Erkek	294.082	48
Kadın	315.781	52
0-9 Yaş Grubu	145.097	24
10-19 Yaş Grubu	145.705	24
20-64 Yaş Grubu	286.537	47
65 ve üstü Yaş Grubu	32.524	5

Yukarıdaki tablodan görüldüğü gibi, 0-9 yaş grubuyla 10-19 yaş grubunda Türkiye ortalaması %23 iken, Çorum ortalaması %24'tür. 20-64 yaş grubunda Türkiye ortalaması %50 iken Çorum ortalaması daha iyi olup %47'dir. 65 ve üstü yaş grubunda ise durum

Türkiye geneli için %4, Çorum için %5'tir.

İş Gücünün İktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı (1990)(*)

Nüfus	ÇORUM	ORANI (%)
Toplam	284.218	100
Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık	214.112	75,3
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.794	0,6
İmalat sanayi	14.100	5,0
Elektrik, gaz ve su	383	0,2
İnşaat	10.121	3,6
Toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller	11.658	4,1
Ulaştırma, haberleşme ve depolama	5.035	1,8
Mali kurum, sigorta, taşınmaz mallara ait işler, yardımcı iş	2.256	0,8
Toplum hizmetleri sosyal ve kişisel hizmetler	23.836	8,4
İyi tanımlanmamış faaliyetler	923	0,3

Kaynak : DİE, * 12 ve daha yukarı yaştaki nüfus

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere, 1990 verileri e göre Türkiye’de iktisaden faal nüfusun %53,7’si, Çorum’da ise %75,3’ü (214.112 kişi)) tarım ve ormancılıkta faaliyet göstermektedir. 2000 yılında hazırlanan “Türkiye Hayvancılık Sektörü Notu’nda” ise Tarımın istihdamdaki payı Avrupa’da %6,5, Türkiye de ise %42 olarak verilmiştir.n

ÇORUM MEVSİM ÖZELLİKLERİ

İLKBAHAR MEVSİMİ: Azor Antisiklonunun etkisi ile ilimiz, güney batıdan esen Lodos rüzgârının tesirine girer. Bol yağış gösteren Lodos rüzgârı, ilimizde ilkbaharın ilk aylarında kar olarak düşer ve yerde fazla kalmayarak çabucak erir. Mevsimin ikinci ayında bol yıldırımlı yağışlar görülür. Ani ısı değişikliğinden bu yağışlar dolu şeklinde inebilirler.

YAZ MEVSİMİ: Azor Antisiklonunun kuzeye ilerlemesi neticesinde, Karadeniz alçak basınç haline gelir. İlimizde Poyraz adını verdiğimiz rüzgâr kuzey doğu istikametinden Mayıs ayından Ekim ayına kadar devam eder. Çoğunlukla öğleden sonra başlayan Poyraz gece 21-22 sıralarına kadar eser. Poyraz nemli ve serin olması nedeniyle bağ ve bahçeler için faydalıdır.

Poyraz rüzgârı; yaz aylarının ılık olarak geçmesini sağlar. Yağış yaz aylarında ender görülür. Ters yel ismi verilen İç Anadolu’dan gelen rüzgâr tarım alanlarına büyük zarar verir.

SONBAHAR MEVSİMİ: İlimizin en sakin mevsimi sayılır. Bazen kış aylarına sarkar, Kasım ayı sonuna kadar uzayabilir. Halkımız bu aylara Sağır aylar adını verir.

KIŞ MEVSİMİ: Anadolu, Sibirya Antisiklonunun etkisi altında olduğundan, kuzeyden gelen Yıldız rüzgârının tesirine girer. Açık ve berrak havalarda şiddetli soğuklara neden olmaktadır.

TABIATA MÜDAHAYE VE MEVSİMLER

Çorum çevresine yapılan göletlerin Çorum Merkezde oldukça mevsimlere tesiri gözükpektader. Göletlerde bulunan sular havaların ısınmaları ve soğumalarına göre oldukça Çorum Merkez İlçede mevsimleri değerlerinde değişiklikler yaptığı gözükpektader.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Uzun süren kış soğukları hissedilir derecede Çorum Merkez İlçede ılığa dönüşmüş, yağışlar ise kar yerine yağmur olarak görülmektedir.

İlkbahar ise kış aylarını belirli günlerinden sonra daha ılık geçmekte ve bu ılık hava durumu meyve ve sebze tarımında olumsuz olarak ani soğumalarda don ve kırağı olarak gözükmekte, üreticilerin bu değişiklikleri kendi çabaları ile önlemleri için girişimlerde bulunmamaları yüzünden maddi zararlar görmektedirler.

Yaz aylarında ise havada göletlerin sıcaklık yoğun buhar salmaları yüzünden deniz kenarlarında gözüken bunaltıcı hava yoğunluğu olduğu gözükmemektedir,

Sonbahar ayları ise Merkez ilçede oldukça uzayarak kış ayı içerisine sarmakta olduğu gözükmemektedir.

1929-1994 tarihleri arasında ortalama yağış grafiği aşağıda verilmiştir.

ÇORUM İLİ İKLİM VERİLERİ

AYLAR	1994 ORTA. (°C)	UZUN YIL OR (°C)	1994 TOP YAĞIŞ (mm)	UZUN YIL OR (mm)
OCAK	1,8	-0,1	5,0	37,2
ŞUBAT	3,3	0,6	21,1	29,5
MART	9,3	4,6	29,7	36,9
NİSAN	11,8	10,6	30,9	47,3
MAYIS	13,6	14,5	97,5	62,8
HAZİRAN	19,9	17,7	6,1	51,5
TEMMUZ	23,3	20,8	52,9	19,5
AĞUSTOS	22,9	20,6	0,6	13,3
EYLÜL	19,7	17,0	1,5	19,5
EKİM	11,5	11,5	9,6	26,6
KASIM	6,0	5,3	48,1	33,5
ARALIK	2,4	1,9	122,5	45,1
YILLIK ORT/TOP.	12,1	10,4	425,5	422,7

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'UN DOĞAL VE TARIMSAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

Doğal ve tarımsal bitki örtüsü ilimizde çeşitlilik arz eden iki iklim bölgesi olması nedeniyle bu iki iklim bitki türleri bulunmaktadır.

Bol yağış alan bölümler ormanlık alanları kapsar. Güney kısımları Fundalık ile Step bitkileri bulunurlar.

Kuzey kısımlar nemli ve serin olması ve sık yağış alma kütleleri olduğundan sık ve gür orman ağaçlarına rastlanır.

Devamlı akarsu yataklarının çevrelerinde yetişen ağaçlar dışında orman alanları İlimizin ¼ ünü kaplar. Ormanlar çoğunlukla karma orman tipinde bulunur.

Karma ormanda Meşelikler, Fındık, Kızılcık, Yabani Erik, Yabani Elma ve Armut ağaçlarına rastlanır. Yüksek yerlerde iğne yapraklı ormanlarda Karaçam, Sarıçam ve Köknar ağaçları bulunur.

İĞNE YAPRAKLI ÇAM AĞAÇLARI

Çorum İlimizin Ormanlık alanı 3 Orman İşletme Müdürlüğü orman alanı toplamından oluşmaktadır. Çorum, İskilip ve Kargı Orman İşletme Müdürlükleri

Çorum ilende orman topluluğu koruluklar olarak meşe olarak görülür. 1200 metre üzerinde bulunan alanlarda karaçam kuzey kesimlerde sarıçam ağırlıklı ağaçlar görülmektedir.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Çorum ili ormanlık alanlarının % 60 ı İğne yapraklı ağaç türlerinden (Çam, Köknar, Ardıç vb. türler), % 40 ı ise Geniş yapraklı ağaç türlerinden Meşe çeşitlerinden saçlı meşe ile tüylü meşe ve ispir meşesi, Gürgen, Kayın, Kavak, Fındık vb. türler, sulak yerlerde söğüt çeşitleri ile kavak ağaçlarından oluşmaktadır.

Yayılış olarak Çorum Merkez, Kargı, İskilip, Bayat, Oğuzlar, Osmancık, Dodurga, Laçın ve Ortaköy ilçelerinde ağaç türü olarak ağırlıklı Karaçam yayılış göstermektedir. Osmancık

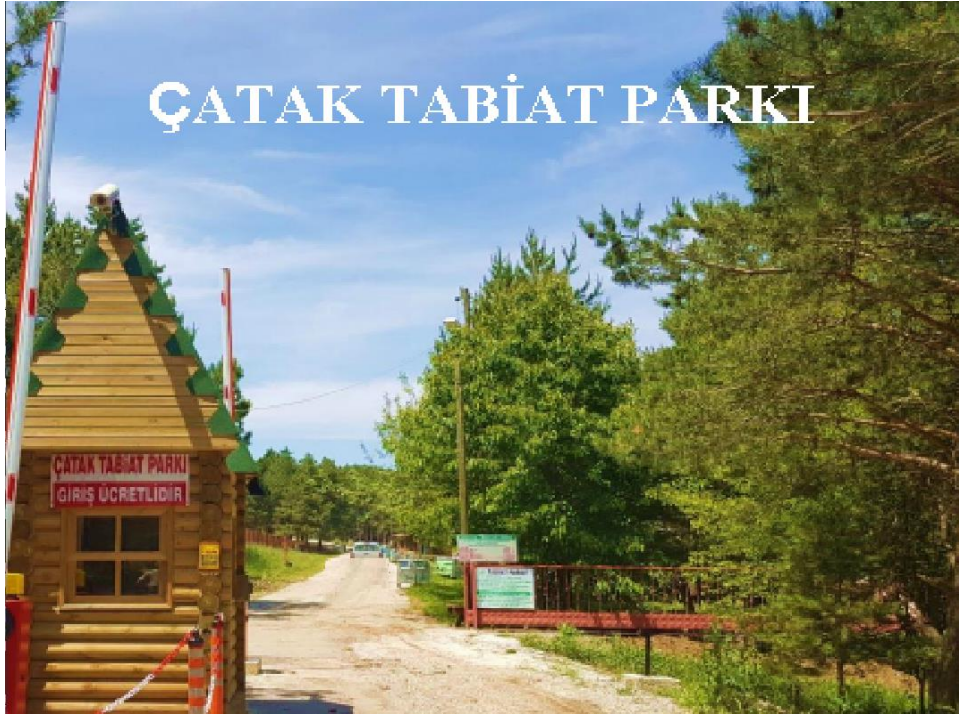
ve Kargı da Sarıçam ile yangına daha hassas olan Kızılçam türü de bulunmaktadır.

Günümüzde yapılan ağaçlandırma faaliyetleri ile geliştirilmiş olup bu çalışmaya örnek Sıklık Boğazında doğal olarak bulunan meşelerin zamanla seyrekleşin tahrip edilmesi sonucunda bu bölgede karaçam ve sedir ağaçları yetiştirilme çalışılması gerçekleştirilmiş ve sonuç olumlu olarak karşımıza çıkmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

İskilip ve Bayat ilçelerinde Sarıçam ile Gökmar türleri de mevcuttur. Sungurlu, Mecitözü, Alaca, Boğazkale ilçeleri ile Merkez ilçenin bir kısmında ise Meşe türleri yayılış göstermektedir. Orman işletmesi, il genelinde ağaçlandırma faaliyetleri yapmaktadır.

ÇORUM'DA ARAZİ'DE TOPRAK KULLANIMI

İlimizde kahverengi orman atığı topraklar, alüvyon topraklar, bünyesinde çok su bulunduran hidromorfik topraklar, kestane ve kırmızımsı ile kahverengi topraklar, dağlarlar gelen toprakların dağ eteklerinde birikmesi ile meydana gelen Alüvyonlu topraklar görülür.

KATMAN	Alan (ha)
Sulanamayan Ekilebilir Alanlar	310307,46
Bitki Değişim Alanları	184382,22
Doğal Bitki Örtüsü İle Karışık Tarım Alanları	152891,59
Sürekli Sulanan Alanlar	115013,09
İğne Yapraklı Ormanlar	109611,84
Seyrek Bitki Alanları	102303,07
Doğal Çayırliklar	69733,56
Geniş Yapraklı Ormanlar	56315,43
Karışık Ormanlar	42407,28
Sulanmayan Karışık Tarım Alanları	31950,76
Mera Alanları	13917,64
Pirinç Tarlaları	12292,63

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Su Kütleleri 893348
Sulanan Karışık Tarım Alanları 7230,46
Çıplak Kayalıklar 6633,34
Sürekliliği Oymayan Yerleşim Alanları 5823,63
Sürekliliği olmayan Karasal Yerleşim Alanları 3335,68
Endüstriyel Olmayan Yerleşim Alanları 2333,6
Sahiller, Kumsallar Kumluklar 1854,4
Maden Çıkarma Sahaları 965,28
Su Yolları 794,52
Üzüm Bağları 653,27
Sürekli Şehir Yapı alanları 637,98
Bataklıklar 596,98
Sulanan Meyve Alanları 540,8
Sulanmayan Meyve Alanları 508,14
İnşaat Sahaları 212,72
Spor ve Eğlence 175,18
Kara Yolları 66,02
Tarımsal Alanlar 47,01

ÇORUM'DA TABİİ VE TARIM BİTKİ TÜRLERİ

İl Geneline Tarım Alanlarda, Ormanlık Yerlerde, Kayalık Bölgelerde Ve Evlerimizin İçi İle Bahçelerinde Bulunan Bitkilerin Bazılarının alfabetik dizini:

Acı Tere, Acı Pelit otu, Akasya, altın otu, Altuni yalancı bezelye, Ardiç Ağacı, Armut Ağacı, Arpa, Asma, At Kuyruğu, Ay Çiçeği, Ayrik otu, Ayva Ağacı, Badem Ağacı, Bakla, Baldıran Otu, Beyaz Dam Kuruğu, Böğürtlen, Biber, Ceviz Ağacı, Cezayir Menekşesi, Çınar Ağacı, Çakır Dikeni, Çam Ağacı, Çan Çiçeği, Çayır Salkım Otu, Çıban Otu, Çiğdem, Çit Çamı, Çoban Çiçeği, Çuha Çiçeği, Buğday, Çavdar, Dağ Çuha Çiçeği, Dağ Kekiği, Deve Dikeni, Dut Ağacı, Duvar Sarmaşığı, Ebe Gömeci, Engerek Otu, Erik Ağacı, Eyvaz Ağacı, Fasulye, Gelincik, Geven Otu, Gürgen Ağacı, Isırgan otu, Hardal, Kangal

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Otu, Kapari, Kara Ağaç, Kavak Ağacı, Kaysı Ağacı, Kızıl Ağaç,

Kızılcık Ağacı, Köknar Ağacı, Köy Çökerten, Kurt Ayağı, Kuşburnu, Madımak, Maydanoz, Mercimek, Meşe Ağacı, Mısır, Mine Çiçeği, Mor Sümbül, Muşmula, Nane, Nohut, Ökse Otu, Papatya, Peygamber Çiçeği, Pırasa, Salkım Söğüt, Saplı Meşe, Sarı Çam, Sarımsak, Semizotu, Sığır Kuyruğu, Soğan, Sütleğen, Şeftali, Yemlik, Yohca, Yulaf, Üzüm, Yavsan, Yonca gibi.

Bitkiler, ilkbahar yağmurları ile yetişenler ve yaz sıcaklığında kuruyarak kururlar.

ÇORUM'DA TABİİ VE EVCİL HAYVAN TÜRLERİ

İl Geneline Ev İle Açık Alanlarda, Ormanlık Yerlerde Ve Kayalık Bölgelerde Bulunan Hayvanlardan Bazıları

Akkuyruk, Ak Mukallit, Alaca Baykuş, Ala Balık, Ala Karga, Angut, At, Atmaca Aynalı Sazan, Bildircin, Boz Ayı, Bozkır Delicesi, Bülbül, Büyük Başkan kara, Çayır Kuşu, Çalı Bülbülü, Çalı Kuşu, Dana Burnu, Eşek, Ev Faresi, Ev Kırlangıcı, Gelincik, Guguk Kuşu, Güvercin, Hindi, Horoz, İbibik Kuşu, İnek, İspinoz, Kara Ağaç Kakan, Karaca, Kara Tavuk, Karga, Karıca, Kartal, Katır, Kaya Kartalı, Kaya Sansarı, Kaz, Kedi, Keçi, Keklik, Kerkenez, Kırlangıç, Kızıl Geyik, Kıçıl Orman Faresi, Kızıl Şahin, Kirpi, Koyun, Köpek, Köstebek, Kumru, Kurut, Kuzgun, Leş Kargası, Lağım Faresi, Manda, Orman Taygarı, Öküz, Ördek, Porsuk, Saka Kuşu, Sakalı Akbaba, Sakalı Akbaba, Saksagan, Sansar, Sarı Kuluk Salayan,

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Sazan Balığı, Serçe, Sığircık, Sincap, Şahin, Tavşan, Tavuk, Tilki, Toy, Üveyk, Yaban Domuzu, Yaban Ördeği, Yabani Güvercin, Yaban Tavşan, Yayın Balığı, Yedi Uyur gibi İlimizde bulunan evcil ve yaban hayvanlarının ve Akarsularda tatlı su balıkları vardır.

İlimizde bulunan göletlerde kültür balığı ile balık çoğaltımına gidilmiştir. Özel sektörün girişimleriyle de, birkaç balık çiftliğinde üretim havuzlarında Alabalık yetiştirilmektedir.

Sportif amaçlarla avcılık ilimizde oldukça yaygın olup, kara avcılığı ile su avcılığı (balık tutma) amatörce yapılmaktadır. Bütün ilçelerimizde Avcılık kulüpleri bulunmakta olup üye sayıları oldukça fazladır.

ÇORUM'DA DEPREMLER

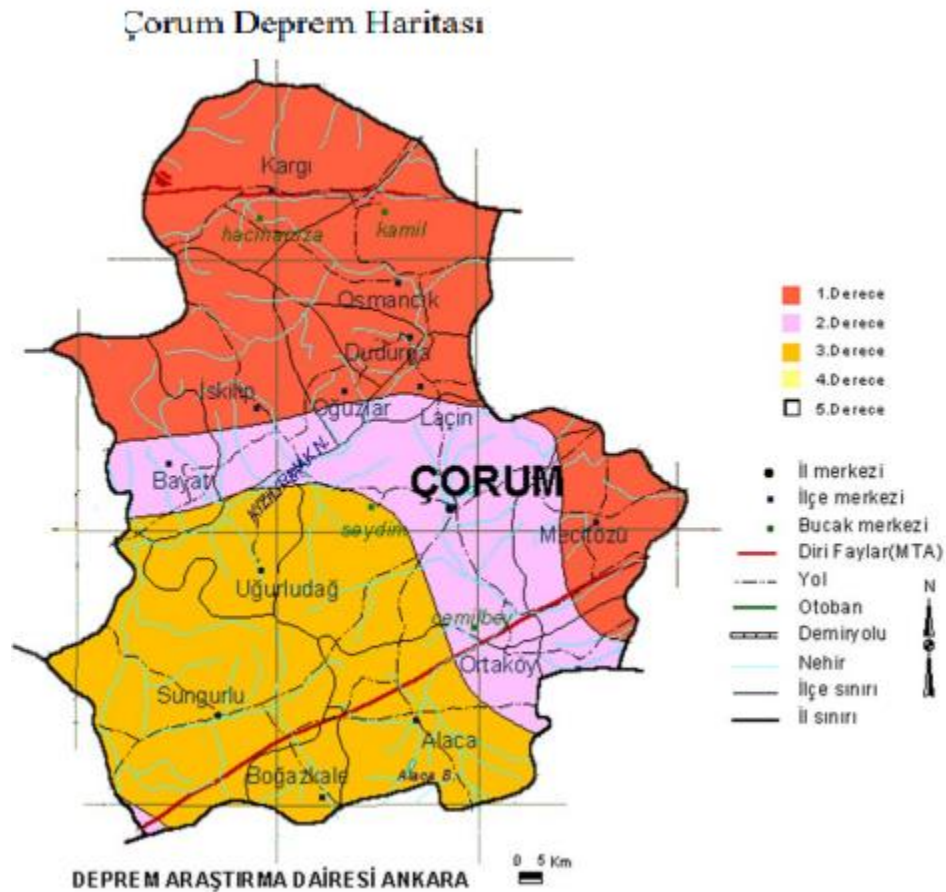
İlimiz yer aldığı Çorum Ovası depremsellik açısından değerlendirildiğinde, Kuzey Anadolu Fay Hattına yaklaşık 55 kilometre uzaklığı ile deprem riskinin bulunduğu bir konumdadır.

Çorum'a 30 kilometre Güneyinde bulunan fay hattı ise kuzeydoğu – güneybatı yönünde uzanan Ezinepazarı Fay Hattı'dır. Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın güneybatıya doğru devamını teşkil eden bu fay hattı, yaklaşık 250 kilometre uzunluğundadır.

Çorum'un doğusunda ve 45 kilometre uzaklığında yer alan bir diğer fay hattı ise Merzifon Fay Hattı'dır. Bu hat Merzifon Ovası'nın güneyinde doğu – batı yönünde uzanmaktadır

Şehir merkezinin fay hatlarına olan uzaklığı Çorum Şehir orta büyüklükte depremlerin yaşanmasını güçlendirmektedir.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Çorum İli Deprem Riski Dağılımı

Yerleşim Yeri	Deprem Bölgesi
ÇORUM (MERKEZ)	2
ALACA	3
BAYAT	2
BOĞAZKALE	3
Cemilbey	2
DODURGA	1
Hacıhamza	1
İSKİLİP	1
Kamil	1
KARGI	1
Kunduzlu Beldesi	1
LAÇIN	1
MECİTÖZÜ	1
OĞUZLAR	1
ORTAKÖY	2
OSMANCIK	1
Seydim	3
SUNGURLU	3
UĞURLUDAĞ	3

Kaynak :Bayındırlık İl Md.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

Çorum'da olmuş Depremlerin Kronolojik dizini
1050 Amasya zelzelesi

1075 Çorum'un Bizans'tan alındığı yıl, Danişmend depremi,

1459 II. Beyazıt zamanında olan deprem 40 gün devam etmiştir,

1514 Çorum'un 1/3 ünü harap olduğu, halkın bir kısmının göç ettiği

1543 Çorum Merkezde 30 ev yıkılmıştır,

1578 Halk Çok zarar gördü. Hububattan alınan vergide muaf oldu

1579 Gülabibey Camii yıkıldı,

1585 H.993 Çorum zelzelesi ve Amasya zelzelesi

1668 H.1079 Amasya zelzelesi

1692 senelerinde seferin on sekizince gecesi Çarşamba günü
Büyük zelzele olmuştur ,şehirleri köyler harap olmuştur.

1729 cemazillievvelin yirmi altıncı günü Çorum'da kuşluk
vaktinde zelzele oldu. O gün altı kere zelzele oldu,bir aydan fazla deva etti, İskilip 'in bütün evleri harap oldu.

1734 Temmuzun sekizinci günü şiddetli bir zelzele oldu.

1759 Muharrem yirmi dördüncü Çarşamba gecesi beşinci saatte
zelzele oldu,

1793 H.1208Çorum zelzelesi

1800 600 kişi şehri terk etti,

1824 Halk uzun zaman çadırlarda kalmıştır,

1908 H.1326 İskilip zelzelesi

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

1939 Erzincan depremi, Çorum'da da çok hasar yapmıştır,

1943 tarihi 26-27 Kasım saat 20 civarında deprem olmuş, 20 saniye devam etmiştir. 2554 ev yıkılmış ve 3692 ev hasar görmüş, 618 kişi vefat etmiş, 217 yaralı vardı. 5375 baş hayvan telef olmuştur,

1991 tarihi 31 Aralık 10.30 da 3.3 şiddetinde,

1992 tarihinde 5 Nisan 18.05 de 5.4 şiddetinde olup 6 saniye sürdü,

1996 tarihinde 14 Ağustos 1 saat arayla 2 kere sallandıktan sonra pek çok sayıda deprem olmuştur.

1997 tarihinde 28 Şubat saat 02.04 de 4.8 şiddetinde hasarsız sarsıntının azalan şiddetiyle 5 sarsıntı oldu.

Hicri 960 ve Hicri 1247 seneleri zarfında Çorum'a ait zelzeleler. İ.Sabuncuoğlu (Not: Bir el Yazma kitaptan alınmıştır notu var)

Hicri 986 Cemazillahirinin on altıncı Pazar gecesi idi, çarşı, Pazar, yapı mescitler ve camiler harap oldu. (986=1578)

Hicri 1104 senelerinde mahi seferin on sekizinci gecesi leyilei Çarşamba idi. Bir azim zelzele olmuştur ki nice şehirler karyeler harap olmuştur. Fi tarih (1104=1692)

18 şehri seferühayr li sene Erbaa emle ve elf vakitler de beynel işayeyn Hicri 1142 senesinde mahi cemazillievvelin yirmi altıncı günü hazırlanan ibtidasında iseyn günü nefsi Çorum'da kuşluk vaktinde zelzele oldu. Ol gün zelzele öylece altı kere oldu, bir aydan ziyade zelzele oldu. İskilip şehrinin cümle evleri harap oldu. (1142=1729)

Hicri 1147 Nefsi Çorum mahisaferin on yedinci günü Temmuz'un sekizinci günü yevmi düşenbih vakti asırdan iki saat sonra azim zelzele oldu. (1147=1734)

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Hicri 1172 senesinde mahi Muharrem ül Hare-meyn yirmi dördüncü Çarşamba gecesi beşinci saatte zelzele oldu. (1172=1759)

Çorumlu Dergisi 29.sayı

1-Orta Anadolu'da belli başlı zelzeleler

2-1050 H.442 Amasya zelzelesi

3-1075 H.468 Danişmend'liler zelzelesi (Çorum'da)

4-1415 H.818 Amasya zelzelesi

5-1509 H.915 Türkiye Büyük zelzelesi

6-1514 H.920 Çorum zelzelesi

7-1543 H.950Çorum zelzelesi

8- 1585 H.993 Çorum zelzelesi ve Amasya zelzelesi

9-1668 H.1079 Amasya zelzelesi

10-1793 H.1208Çorum zelzelesi

11-1908 H.1326 İskilip zelzelesi...”

ÇORUM KRONOLOJİK TARİHİ

Aşağıda Çorum tarihiyle ilgili dökümlerden elde ettiğim sonuçları bilgi amacı ile buraya karalamayı uygun gördüm.

İncelediğim kaynaklar da birbirlerini tamamlamaktan uzak ve ekseriyetle aynı cümle ve teferruatı vermesi açısından sıkıntılı ve tekrarı gerektiren bilgilerden ibarettir. Bu nedenle ileride yapılacak araştırmaların daha teferruatlı olmasını dilemekten başka yapacağım bir dileğim yoktur.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Hititler dönemi ile ilgili pek çok dökümün Almanlarca incelemek bahanesiyle Almanya'ya götürülmesi ve bilgilerin Almanlarca bölük pörçük yayımlanması, Çorum için büyük bir eksikliktir.1990 tarihinde yapılan Ortaköy kazısında bulunan 2500'e yakın tablet ve fragmanın acilen değerlendirilmeleri gerekmektedir.

Hitit Dönemi ile ilgili araştırmalar devam etmekte olmasına karşılık, Türkiye çapında bir Hititoloji araştırması yapanların bir elin parmakları kadar azdır. Aynı şekilde Selçuklu Dönemine ait dökümlerin adları bilinmekte olup, bu bilgilerin uzmanlarca bu günkü dile çevirerek araştırma yapanların hizmetine vermesi bence çok önemlidir. Osmanlı arşivlerimizin bazı kısımları Cumhuriyetin ileriki yıllarında Bulgarlara kilo ile satılması, o dönemin büyük hata ve ihmallerinden başka bir şey olmamakla beraber, bu zihniyet maalesef halen günümüzde de devam etmekte, kurum ve kuruluşların elinde bulunan evraklar Kanuni süreleri tamamlanınca SEKA'YA devredilmektedir.

Osmanlı arşivlerinin elimizde kalan kısımlarının gün ışığına yavaş yavaş meydana çıkması da sevindirici bir olay olarak görmektedir.

Çorum için lüzumlu olduğunu zannettiğim ve resmi kurumların arşivleri durumunda olan yazışmalarında Çorum arşiv ve belge merkezinin kurularak toplanarak tasnife tutulması ve saklanması gerekliliği bu günler için olmazsa bile ileri ki yüzyıllar içerisinde araştırma yapacaklara saklanması düşüncesinde bulunmaktayım. İnşallah bu önerimi kale alacak gerekli bir girişimde bulunacak idareciler bulunur da, bu niyazım bir fikir olarak gelişir umundayım.

Anadolu'nun ilk çağları hakkında henüz geniş ve teferruatlı bilgiler tam olarak bulunamamıştır. Yeni kazılar devletimizin himayesi ve çabaları ile karınca karar yürütülmesi yeterli olmamaktadır. Halkımızındı bu kazılara katkısı için çalışmalar yapılması, ören yerlerinin tespiti için halktan yardım alınması ve maddi olarak katkıda bulunanların desteklenmesi gereklidir düşüncesindeyim.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Çorum çevresinde az miktarda da olsa son MÖ.7000-5500 Paleolitik ve Neolitik döneme ait olduğu sanılan el aletlerine de rastlandıysa da gerçek anlamda yerleşğin Kalkolitik çağda yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu dönemin yerleşme merkezlerinin olduğu, Alacahöyük, Büyük Gülecek, Eskiypar, Kayapınar, kuşsaray kazılarının tabakalarında rastlanmıştır. Büyük Gülecek kazısında bu dönemin en zengin materyali bulunmuştur.<1>

MÖ.3000-1200 Tunç Çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu Devrin I. II ve III. Tunç Devri dâhilinde incelenmektedir. Bu dönemde bakır filizleri işlenmekte, saf bakır bilinmekte ve alışimleri kullanılmaya başlanmaktaydı. Bu Devirde yerleşik düzene geçen insanlar, köyler, şehirler de yaşamaya başlamışlardı. Bu Devirde bulunan eşyalar, Anadolu Medeniyetleri Müzesinde teşhir edilmektedir.

MÖ. 300-2500 I. Tunç Devri, Çorum çevresinde bulunan madenler sayesinde yaşamın geliştiği görülmektedir. II ve III. Tunç Devri, Çorum çevresinde etrafı surla çevrili küçük ve <1> Meydan Laurosse Hititler bölümü.

zengin beyliklerin bulunduğu yapılan kazılardan anlaşılmaktadır. İlimizde bulunan zengin bakır filizleri işlenmeye başlamış ve bu madenlerin etrafı iskâna açılmıştı. Örnek olarak Bayat İlçesinin Astar Deresi mevkiinde doğal bakır filizleri bulunmuştur.

1935 tarihinde R.Oğuz ARIK ve Hamit Zübeyr KOŞAY tarafından Alacahöyük 'te ortaya çıkarılan 13 Kral mezarı, II. ve III. Tunç Devri başlarına tarihlendirilmektedir. Bu devir ayrı yeten Hitit Dönemini de kapsa maktadır. Alacahöyük'te bulunan 13 Kral mezarından çıkartılan, saf altından kupalar, taşlar, kemer, elbise süslemeleri ve çeşitli süs eşyaları, meteor demirinden hançer, tunç üzerine elektron gümüş kakmalı boğa ve geyik figürleri, İdiller, güneş kursları, insan heykelcikleri ve kap kacaklar, Alacahöyük yöresinin ne denli zengin olduğunu göstermektedir. Kazı çalışmalarında Mahmut AKOK devam etmiş olup, kazı çalışmaları halen devam etmektedir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ASUR TİCARET KOLONİLERİ VE HATTİLER

Asur kaynaklarında belirtilen bilgiler ışığında Anadolu'nun etrafı surlarla çevrili en az 17 kentin varlığı tespit edilmiştir. Beylikler halinde yaşayan bu şehir devletlerin yazılı kaynakları olmadığından, bunları Hititlerin ve Asur çivi yazılarından öğreniyoruz.

Hattiler, yüksek bir uygarlık düzeyine eriştikleri gözükmektedir. Konuştukları dilin eklemeli dil grubuna girdiği, dağ, tanrı adlarından anlaşılmaktadır.

Hattiler Döneminde Asurlar'la ticari ilişkilerinin bulunduğu ve Asurlar'a bağlı 10 Pazar kentleri (Karum) bulunduğu ve Çorum İlinde bilinen en önemli karum'un Hattuşas'da Boğazköy olduğu Asur tüccarlarının Akatça yazdıkları belgelerde belirtilmektedir. Asur'lu tüccarlar kumaş, esans ve kalay getirip. Karşılığında deri, simli kurşun, gümüş ve bakır filizleri alıyorlardı. Hattiler şehirlerini korumak için Hititleri paralı asker olarak bulunduruyorlardı.

KUŞARA DÖNEMİ

Bu gün Çorum Vilayetine bulduğu toprakları, Anadolu'da tarih devresini açan ve ilk siyasi birliği kuran Hitit İmparatorluğunun anayurdudur. Hitit başkenti Hattuşas'da, Çorum İl sınırları içerisinde bulunur. Bu nedenle Çorum, Hitit arkeolojisinin rakipsiz şerilde en büyük merkezi olmuştur.

Boğazköy Hattuşas arşivlerinde bulunan bir kil tablette; Pithana MÖ.1850 tarihinde Kuşara kentinin Kralı idi. Hayatı hakkında fazla bir bilgi olmamakla beraber ülkesini genişletmek düşüncesinde idi. Bu kralın adına Kappadokia tabletlerinde rastlanmaktadır. Pithana'nın oğlu Anitta'nın babasının yolundan devam ettiğini görüyoruz. Anitta'nın MÖ.1800 tarihinde yaşadığı tahmin edilmektedir.

Anitta'nın bir asur tabletinde adı geçmektedir. Anitta krallık yönetim merkezini, Kuşara'dan Naşa/ Kaniş kentine taşıdı. Anitta Hattuşas'a iki defa saldırdı. Birinci saldırıda Hattuşas'ı vergiye bağladı, ikinci saldırısında ise Hattuşas'ı yerle bir etti ve benden sonra kim kral olur ve Hattuşas'ı imar ederse fırtına tanrısı kahretsin diye beddua etti. Anitta; Gece baskınları yaparak komşu kentleri teker teker ele geçirdi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ESKİ HİTİT DEVLETİ (HATTİLER)

Hititlerin MÖ.2000 yıllarında Orta Asya'dan gelerek Anadolu'nun Kızılırmak kavisi içine yerleştikleri, bu tarif edilen yerde oturan Hattilerle barış ve savaş yoluyla uzun bir sürede bu bölgeyi istila ettiklerini ve burada büyük bir uygarlık kurdukları bilinmektedir.

MÖ. 1900'lü tarihlerde Hattuşas Kralı Piyus'ti görülmektedir. Kuşara Kralı Anitta Hattuşas'a ilk saldırısın da vergiye bağlamış, ikinci saldırısında Hattuşas Kralı Piyus'tiyi yenerek Hattuşas'ı yerle bir etmişti. Hattuşas'ın düşmesinden sonra civarda bulunan küçük şehirler birer birer Anitta'nın eline

geçmeye başlamıştır. Bu genişleme döneminden sonraları yönetime gelen Hitit Kralları Kuşşara soyundan geldikleriyle övünmüşlerdir.

Anitta'dan sonra yerine I.Tuthalya MÖ.1740-1710 tarihleri arasın da babasının yerine geçti.

I.Tuthalya'nın oğlu Puşaruma MÖ:1710-1680 tarihleri arasında tahta geçtiği yalnızca kaynaklarda adı geçmek tedir.

Puşaruma'dan sonra, oğlu Pawatelmah hakkında isminden başka hiç bir bilgi bu güne kadar bulunamamıştır.

I.Labarna MÖ.1680 -1650 tarihleri arasında tahta geçtiği, I. Tuthalya nın oğlu veya torunu olduğu zan edilmektedir.

I .Labarna zamanına ait tam bir bilgi olmamakla beraber, bazı Hitit belgelerinde Kızılırmak kavsi içerisinde bulunan pek çok şehirleri ele geçirdiği anlatılmaktadır. I. Labarna ismi kendisinden sonra gelen krallarca da kullanıldığı, Eski Hitit devletinin ilk kurucusu olduğu, Telepinu fermanı olarak bilinen

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

belgede bulunan Hitit kralları listesinin başında I. Labarna ismi görülmektedir.

I.Labarna nın oğlu II.Labarna ya da , I.Hattuşil MÖ.1650-1620 tarihinde tahta çıktı. I.Hattuşil zamanı ile ilgili iki önemli belge bulunmaktadır. Bu belgelerin birisi Hititçe, diğeri ise Akatça yazılmıştır. Bu belge bir vasiyetname niteliğinde olup, kralların tahta çıkış sıraları ve süreleri de yazılıdır. Bu belgelerden I.Hattuşil'in Güney Doğu Anadolu'ya inerek önce

Halep'i, sonra Almurk ovasında bulunan şehirleri ele geçirip ülkesini genişlettiği yazılıdır.

I. Hattuşil Kuşar şehrinde hastalanınca her nedense büyük oğlu Huzzia yerine küçük oğlu I.Murşil'i veliaht göstermesi kraliçe ile Huzzia' nın I.Hattuşil'e karşı isyan etme girişiminde bulunmaları üzerine I.Hattuşil idareyi tekrar ele aldı. Ne zaman ve nerede öldüğü bilinmeyen I.Hattuşil'in yerine veliaht ilan edilen

I.Murşil'i MÖ.1620-1590 tahta geçti. I. Murşil ilk iş olarak Hattuşaş'ı onartarak başkenti Neşa şehrinden Hattuşaş'a nakletmiş, sonra abi sinin idaresinde bulunan Halep şehrinin üzerine yürüyerek şehri tamamen yıkmış halkın bir kısmını Hattuşaş'a gönderdi. Babil üzerine yürüyerek Babil Kralı Amşutitana ile savaşmış ganimetler alarak Hattuşaş'a dönmüş, akabinden Huri ülkesine sefere çıkmış seferde iken Hattuşaş'da karışıklık çıkmış seferi yarıda bırakarak Hattuşaş'a dönen Murşil karışıklığı bastırmışsa da, eniştesi tarafından kışkırtılan Zedan tarafından Murşil öldürülmüştür.

I.Murşil'in yerine Hantili MÖ.1590-1560 tahta çıktı. Ülkeyi genişletme çabalarında bulundu, Fırat kıyısında Aştara ve Kargamış şehirleriyle savaştı. Netrik şehrini ele geçirdi. Bu devire kadar Hattuşaş şehrinin surları yoktu. Gaşka saldırılarından kurtulmak için Hantili zamanında şehrin etrafına surlar yaptırdı.

Hantili öldükten sonra veliaht prensin tahta çıkması gerekirken başka bir prens olan I.Zidanta MÖ.1560-1550 tahta çıktı. Zidanta veliahttı ve çocuklarını öldürtüp tahta çıktıysa da saltanatı uzun sürmedi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

I.Zidanta'nın öz oğlu Amunna isyan çıkartarak tahta çıktı. Amunna MÖ.1550-1530 babasını devirip tahta çıktıktan sonra Hitit ülkesinde çıkan kıtlık ve karışıklık ile yürütürken Amunna öldürüldü. Yerine yeni bir hanedanlıktan,

Huzzia MÖ.1530 -1525 tahta çıktı, kız kardeşinin kocasını Telepinu'yu rakibi olarak gördü öldürtmek istediye de muvaffak olamadı.

Telepinu, MÖ.1525-1500 Huzzia'yı bertaraf ederek tahta çıktı ve ülkede bulunan karışıklıkları sona erdirdi. Gaşkalarla savaşarak onları Kuzeye sürmeyi başardı, Hitit konfederasyonuna bağlı olan küçük krallıklarla ilişkilerini kuvvetlendirdi. Telepinu zamanımıza gelen en önemli belgesi fermanıdır. Yüksek mahkeme statüsünde Pankuş meclisini kurdu.

YENİ HİTİT DEVLETİ VEYA İMPARATORLUK DEVİRİ

MÖ:1460-1180 Yeni dönemin ilk kralı olan II.Tuhalya MÖ.1460 -1440 kimin oğlu olduğu ve ne gibi bir yönetimle ülke başına geldiği,ne gibi bir yönetim ile idare ettiği bilinmemektedir.

II. Tuthalya'nın oğlu I.Amuvanda MÖ. 1440 -1420 tahta çıktığı bilinmekle beraber yönetimi hakkında fazla bilgi bulunamamış olup, bazı tarih yazarları bu kralın III.Tuthalya'dan sonra tahta çıktığını yazmışlardır.

I. Arnuvanda'dan sonra tahta kardeşi, II. Hattuşil MÖ.1420-1400 tahta çıktı, tahta çıkınca Suriye tarafına sefer yapma zorunda kaldı. Devletine bağlı olan bazı krallıklar ve Kizziwanta ülkesinin Hitit hâkimiyetine aldı. Ülkede çıkan karışıklıklar yüzünden tahta, oğlu

III. Tuthalya MÖ.1400 -1380 çıktı. III. Tut halya saltanatının ilk yılların da bazı başarıları olduysa da, sonradan ülkesinin idaresini gevşetti. Kendisine bağlı bulunan şehirler de

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

isyanlar ile komşu ülkelerden saldırılar sonucu Hitit ülkesinin sınırları Hattuşaş şehrine kadar daraldı. Gaşkalar bir ara Hattuşaş'ı bile tahrip ettiler.

III.Tuthalya'nın pasif kalması neticesinde oğlu I.Şuppiluliuma MÖ.1380-1340 sarayın ileri gelenlerle babasını öldürtüp tahta çıktı.

I.Şuppiluliuma devri üç döneme ayrılır:

1.dönem:17 yıl kadar sürer, bu dönemde I.Şuppiluliuma Anadolu Hitit birliğini sağlaması, Suriye ve Mezopotamya topraklarında bulunan krallıklarla yapılan antlaşmalarla sınır güvenliğini sağlayıp, Mitanniler'le savaş yapması, savaşta pek başarılı olmamakla beraber Mitanniler'in kralı Tuşratta'yı öldürmesi, Suriye seferinde Halep'i tekrar ele geçirmesi 1.dönem olarak görülmektedir.

2. dönem 20 yıl kadar sürer. Anadolu'da bulunan krallıkları kendisine bağlama çalışmaları bu dönemde olmuştur.

Kuzey sınırların da bulunan Gaşka ve Pala devletleri ile savaşıp, Kizzuwatna'yı zapt ederek, oğlunu buraya ruhani başkanlığına getirdi. Anadolu'da tam bir Hitit birliği kurulmuş oldu.

3. Dönem 3 yıl kadar sürer. I.Şuppiluliuma bu kısa zamanda, tekrar Suriye topraklarına gitti. Mitanniler'in kralı

Tuşratta'nın oğlu Mattiwaza babasının ölmesi üzerine I.Şuppiluliuma'ya sığınmış, I.Şuppiluliuma da kızını Mattiwata'ya vererek damadı yapmış ve Mitanni tahtına oturtmuştu. Kargamış şehrini almış, oğlunun Piyaşil'i Kargamış'a, diğer oğlu Talapinu'yu da Halep şehrine kral yaptı.

I.Şuppiluliuma'ya dul Mısır kraliçesi tarafından ya kendisinin ya da oğullarının birisi ile evlenmek istediği teklifi gelmiş, bu teklifi değerlendiren I.Şuppiluliuma oğlunun birisini Mısır'a yollamışsa da, Mısır tahtını ele geçiren Ay, bu prensi yolda öldürtmüştür.

I.Şuppiluliuma bir salgın hasalık sırasında ölmüştür.

I.Şuppiluliuma'nın yerine oğlu, II.Arnavnda MÖ. 1340 - 1339 çok hasta olarak tahta çıkmış ise de saltanatı uzun

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

sürmemiştir. Taht'a çocuk yaşta olan II. Murşil MÖ.1339-1306 çıktı. Çocuk yaşta kralı gören pek çok bağlı şehir isyan etti ise de II. Murşil I.Şuppiluliuma'nın oğlu olduğunu gösterdi. Ordularının başına geçerek isyan eden şehirlere sefer düzenledi. Bu seferlerin hepsinden başarılı olarak döndü. Batı Anadolu krallıkları ile savaşarak sınırlarını kuvvetlendirdi.

II. Murşil savaştan savaşa giderek ülkesinin birliğini sağlamıştır.

II. Murşil öldüğü zaman iki oğlu vardı. Büyük oğlu Mutavatil'i MÖ.1308-1282 tahta çıkıttı. Küçük kardeşi Hattuşul'in de yukarı ülke yöneticisi ve kumandanı olarak tayin etti. Mutavatil'i inin ilk on yıllık iktidarı karışıklıklar içinde geçti. Gaşkalılar yeniden ayaklandılar. Bu ayaklanma Hitit ülkesinin diğer kesimlerine de sıçradı. Mutavatil'i Hattuşaş şehrini boşaltarak aşağı ülkede bulunan Dattaşa'yı geçici olarak başşehir yaptı. Kardeşi Hattuşul'i de Hitit ordusu başkomutanlığına yükseltti. Ülkede olan isyanları bastırdı ve düzeni yeniden sağladı. Mutavatil'i

döneminde Mısır tahtına geçen II.Ramses ile hediyeleşmeleri ve iyi komşuluk ilişkileri bulunmaktaydı. Asur kralı I. Adad-Nigari Hititlere bağlı Mitanni prensi Warşa Şatta'yla savaşarak Şatta'yı yendi. Mutavatil I.Adad-Nigari üze rine bir ordu gönderdiyse de Hitit ordusu yenildi.

Bu olaylar olurken, Hititlere vergi vermekte olan Amurru prensliği başında bulunan prens öldü, yerine geçen Benteşina Hititler'le olan antlaşmayı bozarak Mısır tarafını tutmaya başladı.

Mutvatil durumu öğrenince bu ülkeyi idare etmesi için Şatili'yi görevlendirdi. Ben-teşina kendisini koruması için II.Ramses'e baş vurdu. II.Ramses bu fırsatı değerlendirmek isteyerek 15-20.-bin kişilik ordusu ile önce Suriye'ye girdi. Mutvatil bu durum karşısında ordusunun başına geçerek Suriye'ye yürüdü. Yaklaşık olarak MÖ. 1282 tarihinde Kadeş (Bu gün ki Tel Nebi Mend) önünde iki ordu karşılaştılar. O devrin en büyük meydan savaşı oldu ise de savaşın kesin sonucu belli değildir. Savaş sonrasında barış antlaşması yapıldı. Bu

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

antlaşma gereği II. Ramses aldığı yerleri boşaltarak Suriye'nin Güneyi'ne çekildi, Kadeş şehri Hititlere kaldı. Antlaşmadan sonra orduda çıkan bir ayaklanma neticesinde Mutvatil öldürüldü, yerine gayri meşru oğlu Urhi-Teşup MÖ. 1282 - 1275 tahta çıktı.

Amcası Hattuşil'in bu olayı olgunlukla karşıladı. Hattuşil'in egemenliği altında bulunan şehirlere saldıran yeğenine hoşgörülü davrandı.

Hattuşil'in elinde kalan son iki şehir'e de saldıran yeğenine ancak 7 yıl dayanabildi ve mecburen savaşmak zorunda kaldı. Urhi-Teşup idaresinden hoşlanma yan bazı şehir beyleri Hattuşil'in tarafına geçtiler.

Urti -Teşup'un bulunduğu Şemuha şehrini Hattuşil kuşattı ve şehri aldı. Urti-Teşup öldürülerek hakkı olan tahta çıktı. MÖ. 1275 - 1250 Hattuşil başşehirini yine Hattuşaş'a taşıdı, diplomatik evlenmelerle komşuları ile dostluklar kurdu. Döneminde karışıklık çıkmadı. Asur lar'ın Hititlere bağlı Mitanni devletine saldırmaya hazırlandığı haberi

üzerine,Hattuşil, II.Ramses'le Kadeş Barışını imzaladılar. Mısır Mitanni devletinin Asurlar'ca alınması neticesinde Mısır'ın da tehlikeye gireceği görüşü bu antlaşmanın gerekliliğini göstermektedir. Kadeş Barış Antlaşması neticesinde Asurlu'lar savaşmaktan vaz geçtiler.

II.Hattuşil ölünce yerine çocuk yaştaki oğlu IV. Tudhalya MÖ.1250-1220 taht'a çıktı. Tudhalyanın çocuk olmasından dolayı idareyi Kraliçe Pudu-Hepa ele aldı. <1> İdarenin bir çocuk ve kadında olması nedeniyle, Hititlerin komşusu olan Asur, Batıda Ahhiyava tarafından saldırılara uğramışsa da Hitit topraklarından kayıp olmamakla birlikte, devlet zayıflamaya başlamıştır.

IV. Tuthelya birliği ayakta tutmaya çalışmış, kendisine sığınan Madduvaddaş adlı bir prensi himayesine almış ve ona bir küçük beylik tahsis etmiştir. Mudduvaddas, kalleşlik yaparak diğer prenslikleri de kışkırtmış, IV. Tuthalya ya karşı ayaklandırmıştır. Bu ayaklanmayı <1> Meydan Laurosse Hititler bölümü.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

FRİGLER'DEN ÖNCEKİ DÖNEM

Hititlerin egemenliğini kaldıran Frigler Çorum civarına yerleşim alanı ve egemenliğini sağlaması döneminde 300 yıllık boşluk bulunmaktadır. Arkeolojik kazılarda Hitit kentleri kazı verilerinde Hitit topluluğu dışı iskana rastlanması bu devirler, sonraki devire Frig devri olarak değerlendirilmesi doğru olur. Homeros'un İlyada destanında, Frigler İç Anadolu'ya egemen olan at yetiştirici ve binici, aristokrat bir kavim olduğu, Truva harplerinden önce Makedonya ve Trakya'dan Anadolu'ya göç ettikleri söylenmektedir.

Çorum ilinde bu güne kadar yapılan kazılarda, Frig yerleşim yerlerinin, (Pazarlı hariç) hemen hemen bütün Hitit yerleşim alanları üzerinde görülmüştür. Çorum'da yapılan arkeolojik kazılarda bulunan Frig yazılarına rastlanılmıştır. Bu yazı tanımını yapan Frig kaya anıtlarında bulunan yazı örnekleri bulunmaktadır. İlimizde Frig yerleşim yerleri: Boğazköy, Alacahöyük, Eskiyyapar, Demirci Höyük, Kalehisar ve Kalinkaya' da bulunmaktadır.<1>

<1> Meydan Laurosse Hititler bölümü..

MED DÖNEMİ

Kimmerler'in Anadolu'da her tarafı yakıp yıktık-tan sonra, Anadolu'da bulunan yerleşim alanlarının sahipsizliği, İran'ın Kuzey Batısında bulunan Medler' in Kralı Kayaksar Babil Valisi ile birlikte birleşerek Asur ve Harran beylerini yendiler.

Bu galibiyetten sonra, topraklarının sınırını genişletmek için Anadolu'ya yürüdüler. Lidya Kralı Aiyetes ordusunu toplayarak Med ordusunun karşısına Kızılırmak boylarında çıktı.

Savaş 5 yıl sürdü. MÖ.585 tarihinde meydana gelen güneş tutulması bir işaret sayılarak savaşı durdurdular. İki taraf hakem tayin ederek sınırı belirlenmesini istediler. Hakemler sınırı Kızılırmak olarak belirlediler. Böylece Kızılıрмаğın Doğu kısımları Med hakimiyetine girmiş oldu.

Frig uygarlığı doruğa ulaştığı dönemde MÖ. 7. yy. başlarında, Karadeniz'den gelen Kimmer istilasına dayanamamış, Gordion dışında adları bilinmeyen kentler Kimmer'ler tarafından teker teker yıkılmıştır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

PERSLER DÖNEMİ

Bu adlaşma ile Med Kralı oğlu olan Astyages Lidya Kralının kızı ile evlendi. Bu antlaşmadan 1 yıl sonra Med Kralı Kayaksar ölünce oğlu Astyages tahta çıktı.

Astyages kızını Pers prensi Kambis ile evlendirmişti, bu evlilikten II.Kyos dünyaya gelmişti. Pensliğin başına MÖ. 559'da II. Kyos geçince, kendisini Aka-menid Kralı ilan ederek, Med sınırında dedesi Astyages ile savaştı. Dedesini yenerek Med ülkesinin de topraklarını, topraklarına kattı.

Tehlikeyi gören Lidya Kralı Kroisos Mısır ile anlaşarak imzalayarak müttefiklik sağlar ve Yunanistan'dan paralı asker toplarsa da II.Kyos atik davranarak Kapodokya'ya girdi, yapılan savaşlarda Lidya yenilenir . II. Kyos MÖ. 546 tarihinden sonra bütün Anadolu'nun kentleri birer birer Pers egemenliğine girdiler. <1>

<1> Meydan Laurosse Hititler bölümü.

MAKEDONYA PONTUS ve GALAT DÖNEMİ

Perslerin Anadolu hakimiyeti 250 yıl sürdü. Pers kültürü ve dini, Anadolu'ya yerleşmeye başladı ise de, İskender'in İran seferi ile MÖ.332 tarihinde Ana dolu Pers hakimiyetine son verdi.

Çorum ve çevresi tarihi olayları özetle; İskender MÖ.334 tarihinde Grannikos (Biga çay) da,MÖ.332 tarihinde İspus'da III. Darius'un ordularını yenmesinden sonra bir çok eyaletleri kendisine bağladıysa da Kapodokla'lıların İskender'e boyun eğmediği, Pers soyundan gelen Arietes bağımsızlık ilan ederek, MÖ.332-330 Çorum'un Kuzey Doğusu ile Amasya'yı içine alan bölgede güçlü bir devlet kurmuşsa da, İskender'in ölümünden sonra İskender'in oğluna vasi seçilen Perdikkas'ın Makedonyalı generallerin kurduğu krallık Kapodokya Krallığının hakimiyetine son vermiştir.10 yıl kadar sonra ise Ariates' in evlatlığı ve yeğeni olan II. Arirates Kapodokya'yı 20 yıl içinde Makedonya egemenliğinden kurtardı.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

BİZANS DEVRİ

Roma İmparatorluğu Doğu ve Batı olarak ayrılmasından sonra, Anadolu Bizans hâkimiyetine girmiş oldu.

Bizanslar dönemi Çorum çevresi ile olan bilgiler ve belgeler karanlık ve çelişkilidir. Bunun için Çorum' un Bizans devrindeki konumu bilinmemektedir.

Bizans devri 1890 tarihinde W. M. Ramses adlı bir bilim adamının bu dönemde Helenepontus Piskoposlarından birisi olan Eukheita kentinin Çorum'dan başka bir yer olmadığını bazı belgelerle ortaya <1> koymuş,

<1>Bizansların son zamanlarında,Anadolu 12 vilayete ayrılmıştır. Çorum'un ismi Nikye yahut Yankonia denildiği ve son Valisinin Bizans İmparatorunun eniştesi olduğu bilinmektedir. İ.Sabuncuoğlu.

Aynı iddia 1903 tarihinde J. G. C. Anderson, 1926 tarihinde H. Gregone ve H. Cumond tarafından yenilenmiş ve

Eukheita kentinin Avkat köyü olabileceği yenilenmiş ise de, bu günkü Çorum Merkez İlçenin bu yerleşim yeri olduğu belirlenmiş durumdadır. Bizans İmparatoru I.Justinien devrinde kent görünümünde olduğu bilinen 72 yerleşim bölgesinin arasında; Eukheita, Manzikent (Malazgirt), Kars, Costomon (Kastamonu), Gangırı (Çankırı), Iconium (Konya),Dorylasum (Eskişehir), Caessarela (Kayseri) gibi nüfusu 10 bin ile 35 bin arasında olan kentler arasında Eukheita gösteril-mektedir.S. Vryonis Eukheita-Yankonia ismini Çorum için atf yapılmaktadır.<1>

<1>Bizansların son zamanlarında,Anadolu 12 vilayete ayrılmıştır. Çorum'un ismi Nikye yahut Yankonia denildiği ve son Valisinin Bizans İmparatorunun eniştesi olduğu bilinmektedir. İ.Sabuncuoğlu.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'UN TÜRKLEŞMESİ

Orta Anadolu'nun Kuzey kısımları Bizans'lar döneminde Terma denilen Bizans eyaletleri ile idare edilmekte idiler.<1> Çorum civarı o dönemlerde merkezi Amasya olan Armenyak Temasına bağlı idi.<1> Kaynaklarda Armenyak Temasının 1071'den önce Türk'lerin eline geçtiği, çevre illerin Türkler tarafından tamamen ele geçirildiği bilinmektedir. <2>

<1>Bizansların son zamanlarında,Anadolu 12 vilayete ayrılmıştır. Çorum'un ismi Nikye yahut Yan-konia denildiği ve son Valisinin Bizans İmparatorunun eniştesi olduğu bilinmektedir. İ.Sabuncuoğlu.

<2>Malazgirt Zaferine kadar Anadolu fetihlerini kısaca tespit edersek şu neticeler ile karşılaşırız: 1048'de Erzurum,1057'de Kayseri,Niksar ve Konya,1068'de Amuriyye,1069'da Honas başlıca fetih edilen şehirleri teşkil eder...Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi Prof.Dr.O.Turan Sayfa:20

Önce Anadolu'nun Bizanslar tarafından yer yer boşaltılması,<3> Boşaltılmayan yerlerin ise ayrı bir devletçik olarak kalmasının mahsurları düşünülerek fetih edilme kararı ile Alpaslan'ın kumandanları tarafından Türk toprak bütünlüğüne kavuşmaları için gazalara başlandı.

Alpaslan'ın komutanlarından Danişmend Gazi, Amasya, Çorum gibi şehirleri feth ederek Türk haki-miyetini kurdu.<4> Çorum Bizanslardan Türklerin eline Hicri 466 tarihinde geçmiştir.

<3>Ankara, Kırşehir, Yozgat, ÇORUM, Kastamonu,Çankırı ve Eskişehir vilayetleri,Türk muhaceratının tekasüf ettiği, ilk Türkmenlere yurt ve otlak vazifesi gördüğünü ve esasen Bizans devrinde de az meskun bulunan bu havalinin yerli halkı, istila önünde yerlerini terk ederek Garba doğru çekildik-leri için bu vilayetlerde kesif bir şekilde Türkleşmişti... Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi. Prof.Dr.O.Turan Sayfa:355
<4>...Danişmend Gazide Kızılırmak ve Yeşilirmak bölgelerini Türklere açıyor; Sivas,Amasya,Tokat, Niksar, Kayseri ve Çorum şehir ve vilayetlerinde hakimiyetini kuruyordu... Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi Prof.Dr.O.Turan Sa:126

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Melik Danişmend Gazi, Bizanslarla çarpışarak Çorum’la birlikte çevresi fetih olunmuştur.<5> Akıncı ordusu Hicri 468 İlkbaharında şimdiki Çorum Su deposu’nun arkasında ki sırtlara çadırlarını kurdu. Yankonya’ya geldikleri gün şehrin dört tarafı muhasara edildi. Türklerin geldiğini haber alan Rumlar kalenin etrafına kazdıkları hendeğe su doldurmuşlardı. Kale burçları ve Nastur’un sarayına yerleştirdiği mancılıklar’la savunmalarını hazırlamışlardı.

Muhasara altı gün altı gece boyunca şiddetli muharebe edildi. Yedinci günün seher vakti şiddetli bir zelzele Çorum’u yerle bir etti. Taş üzerinde taş bırakmadı. Zelzeleyi takiben kırk gün süren şiddetli bir yağmur sağanağı sonucunda, şimdiki parkın iki etrafından gelen sellerin sürüklediği kum ve

<5> Ebül-Ferec Hicri 466 yazın muhtelif Türk boylarından teşkil ettiği 50.000 kişilik bir ordu ile Ya-konya yani Çorum üzerine yürüdü. Kumna heyeti bu boyların reis ve kendi amcazadesi Suli ve Çavlu ile İltekin, Şerafeddin Osmancık, Karatekin, Abdurrahman İlyas, Yahya ve sonradan Müslüman olan Rum Ahmed Sarkis ve Şetta’nın kızı Mühtediye Efrumi’ye den teşekkül ediyordu.

toprak, zelzele neticesinde yerle bir olan şehrin üzerini kapladı. Kale ve şehrin izi kalmadı. Bu felaket Bizansların maneviyatını sarsmasına karşın Türk’lerin maneviyatını yükseltti; kuvvetlendirdi. Ahmed Gazi, bu tabi ve semavi afetleri Allah’ın bir mucizesi olduğunu belirterek Rumları İslâm’a davet etti. Rumların sağ kalanların bu davete uyarak Müslüman oldular. Eskiekin bağları civarında bulunan Gerdek kaya mağarasına sakladıkları Nastur’un hazinesine de Türk’ler el koydu. <1> Melik Danişmend Gazi, kumandanlarından Çorumlu oğlu Re isî İlyas Bey’in fethettiği bu yere Sancak Beyi olarak tayin ederek ikamet etti.<2>

<1> Bizansların son zamanlarında, Anadolu 12 vilayete ayrılmıştır. Çorum’un ismi Nikye yahut Yan-konia denildiği ve son Valisinin Bizans İmparatorunun eniştesi olduğu bilinmektedir. İ. Sabuncuoğlu.

<2> Malazgirt Zaferine kadar Anadolu fetihlerini kısaca tespit edersek şu neticeler ile karşılaşırız: 1048’de Erzurum, 1057’de Kayseri, Niksar ve Konya, 1068’de Amuriyye, 1069’da Honas başlıca fetih edilen şehirleri teşkil eder... Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi Prof. Dr. O. Turan Sayfa: 20

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

SELÇUKLULAR DÖNEMİ

Selçuklular döneminde, Çorum idare olarak Amasya'ya bağlı olarak sürdürdü.1096 tarihli Haçlı ordusu İznik civarına gelince, Kılıçaslan'ın ordusu Kızılıрмаğın Doğusuna çekildiler. Bu orduların bir kısmı da Çorum kalesine geldiler. Haçlılar ordusunun bir ko lu Çorum Kalesini muhasara etti. Muhasara üç ay sür dü, kalabalık Türk birliği ve halk açlık çekmeye başla-dı. Haçlılarla bir anlaşma yapılarak,can ırza dokunul-mayacağına dair güvence alındı. Türk'ler teslim oldu. Haçlılar sözlerinde durmayarak 60.000 Türk erkeğinin başı kesildi.<1> O zaman ki adetler gereği kesilen başlardan bir tepe yapıldı. Çorum Ulu mezarlığının bir adının da Doruk Mezaradır. Bu kesilen başların ya pıldığı doruk (tepe) olarak halk arasında söylenmek-tedir.<2>

<1> Çorumlu Dergisi Sayı:29

<2>Melik Ahmed Bey. Nikonya Livasını fetih edip...Nikonya Livasını Türkmenlerin Alayontlu neslin den meşhur Çorumlu Oymağı Reisi İlyas Bey'e tevcih eyledi. Hüsamettin'in Amasya Tarihi Cilt 2. Sayfa.228 İ. Sabuncuoğlu

DANIŞMENDLER

1085 tarihinde Anadolu birliği kurulduktan sonra, Süleyman şahın tayin ettiği emirlikler kendi istiklallerini kazanarak beylikler kurdular.

Bu beyliklerden Danişmend Beyliği kuvvetlenerek topraklarını genişletmiş, Danişmend Ahmed Gazi Sivas, Kızılırmak, Yeşilirmak ve Kelkit Suyu dolaylarıyla, Amasya, Tokat, Niksar ve Malatya'yı kapsayan beyliğini kurmuştur. 1097 ve 1101 tarihlerinde gelen Haçlı seferleri yüzünden zorluklar olmuşsa da, Selçukluların Haçlı Haçlıların ilerlemesine karşı Kılıçaslan'nın bir kısım orduları Kızılmak yayının gerisine çekildiler. Çankırı, Kastamonu, Çorum ve Yozgat'ıda topraklarına katmıştır. Anadolu birliğini sağlamak için II. Kılıçaslan tarafından 1178 tarihinde Danişmend Beyliği ortadan kaldırılmıştır . Selçuklu idaresine giren bu

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

topraklar Danişmendiye vilayetini oluşturmuş, şehirlerin ve kalelerin idaresi Danişmend soyundan gelen beylerce Melik unvanıyla yönetilmiştir.<1>

1240 tarihinde meydana gelen Baba İshak olayları ile uğraşan Selçuklular güç olarak zayıflamışlar, devlet idaresi ve ekonomisi çökme durumuna gelmişti. <2>

<1>Bu orduların bir kısmı Çorum Kalesine geldikleri, kalenin Haçlılarca işgal edildiği,kalenin muha-saraya üç ay dayandığı, Haçlılarla yapılan bir anlaşma gereği,can ve ırza dokunulmayacağı garantisi alınarak,Haçlılara teslim olunduğu,Haçlıların sözlerinde durmayarak, 60.000 Türk erkeğinin kellerinin kesildiği, kadın ve çocukların Bizanslılara esir olarak satıldığı...Hasan Fehmi Turgal.1935 Basım .Anadolu Selçukluları.

<2> Haçlı orduları Çorum'u muhasara etmişler...60.000 eli silah tutan eri kesmişler,kafalarından bir kule yapmışlar....o , 60,000 kafadan müteşekkil kule bu günkü Doruk Mezarın temelini teşkil etmiş olmalıdır. İ. Sabuncuoğlu

MOĞOL İSTİLASINDA ÇORUM

İç karışıklar nedeniyle zayıflayan Selçuklular 1245 tarihinde Alaeddin Keyhüsrev komutasındaki Selçuklu ordusu Moğollara yenilerek, Moğolların Anadolu'yu işgal etmişlerdir.

Selçuklu Devleti süresince Danişmendi vilayeti olarak yönetilen Çorum yöresi, Kayseri, Niğde, Aksaray, Akşehir, Sivrihisar, Çankırı, Çorum ve Amasya'yı içerisine alan bir Moğol genel Valiliği biçiminde yönetilmiş ve adı Rum Vilayeti olarak değiştirilmiştir. <1>

<1>Anadolu Beylikleri. İ.H. Uzunçarşılı.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

İLHANLILAR DÖNEMİ

Selçukluların yıkılışından sonra, Orta ve Doğu Anadolu İlhanlıların egemenliğine geçti. İlhanlı Hüküm darı Ebu Said'in Vezirlerinden birisi de Çobanoğlu idi. Bu dönemde Anadolu İlhanlıların bir vilayeti ad olunarak İlhanlı valilerince idare ediliyordu.1335 tarihinde İlhanlı Hükümdarı tahtına varis bırakmadan ölünce, Cengiz Han sülalesinde taht kavgaları başladı.

Büyük Şeyh Hasan Beyde bu kavgaların neticesinde Anadolu' da tek başına kalmıştı. İlhanlı Veziri Çobanoğlu'nun oğlu Küçük Şeyh Hasanda İlhanlı İmparatorluğunun boşluğundan faydalanarak Anadolu' ya yürüdü. 1337 tarihinde Büyük Şeyh Hasan Bey ile Küçük Şeyh Hasan Bey savaştılar. Bu savaşta Büyük Şeyh Hasan Bey yenildi. Bu yenilgi üzerine Büyük Şeyh Hasan Bey, Anadolu'nun ve kendi vaziyetinin iyi olmadığını görerek, Memluk İmparatorluğu'na bağlandı.

Küçük Şeyh Hasan Bey Memluk İmparatorluğunun desteklediği Anadolu'dan ayrılarak Azerbaycan tarafına geçti.<1>

<1>Anadolu Beylikleri. İ.H. Uzunçarşılı.

ERTENA BEYLIĞI DÖNEMİ

Selçukluların yıkılışından sonra Orta ve Doğu Anadolu İlhanlıların eline geçti. İlhanlı Hükümdarı Ebu Said'in vezirlerinden birisi de Çobanoğlu idi. Bu dönemde Anadolu İlhanlıların bir vilayeti addolunarak İlhanlı valilerince idare ediliyordu. Bu valilerin en kudretlisi Çobanoğlu'nun oğlu Demirtaş'tı. Demirtaş'ın kumandanlarının birisi de Ertena Beydi.

Vezir Çobanoğlu'nun 1325 tarihinde katledildi. Babasının katlinden sonra kendisinin de katledileceğini düşünen Demirtaş, Mısır'a kaçtı. Kaçmakla ölümden kurtulamadı 1327 tarihinde Mısır'da öldürüldü. Demirtaş'ın kaçmasından sonra Anadolu'nun idaresi komutan Ertena Bey tarafından yürütüldü.

İlhanlı Hükümdarı Anadolu Valisi olarak Büyük Şeyh Hasanı tayin etti. Büyük Şeyh Hasan Bey, Anadolu'nun idare sine vakıf olan Ertena Bey'i vekil olarak görmüş, Ertena Bey tarafından hem kumandan olarak, hem de vali naibi olarak idareye devam etmiştir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

1335 tarihinde İlhanlı Hükümdarı tahtına varis bırakmadan ölünce, Cengiz han sülalesinde taht kavgaları başladı.

Büyük Hasan Bey’de bu kavgalar neticesinde Anadolu’da tek başına kalmıştı. İlhanlı Veziri Çobanoğlu’nun oğlu Küçük Şeyh Hasan’da İlhanlı İmparatorluğunun boşluğundan faydalanarak Anadolu’ya yürüdü.1337 tarihinde Büyük Şeyh Hasan Bey ile Küçük Şeyh Hasan bey savaştılar.

Bu savaşta Büyük Şeyh Hasan Bey yenildi. Bu yenilgi üzerine Büyük Şeyh Hasan Bey, Anadolu’nun ve kendi vaziyetinin iyi olmadığını görerek, Memluk İmparatorluğuna bağlandı.

Küçük Şeyh Hasan Bey Memluk İmparatorluğunun desteklediği Anadolu’dan ayrılarak Azerbaycan tarafına geçti. Ertena Bey kurnaz bir kişi olduğundan, Memluk İmparatorluğuna apaçık güler yüz göstererek bağlı olduğunu göstermekle beraber, kendi birliklerini kuvvetlendirmeye devam ediyordu.

Azerbaycan tarafına geçen Küçük Şeyh Hasan kuvvetlerini topladı ve bu bölgede güçlendi. Ertena Bey’e haber göndererek kendisine bağlanmasını tek-lif etti. Ertena Bey bu teklifi kabul etmedi. Bunun üzerine Küçük Şeyh Hasan Bey 1343 tarihinde tekrar Anadolu’ya saldırdı. Ertena Bey bu Saldırıyı beklenilenin aksine galip gelerek Küçük Şeyh Hasanı mağlup etti.

Ertena artık Anadolu’da tek hâkim durumdaydı. Halk Moğol zulmünden bıkmış ve bezmişti. Ertena Bey sükuneti sağlayan ve adaletli davranışına bakılarak Ertena Bey’e Köse peygamber ismi verilmişti.

Ertena’ nın hükümet merkezi önce Sivas, sonra Kayseri şehri oldu. Egemenliği altında Sivas, Kayseri, Niğde Aksaray, Ankara, Develi Karahisar, Darende, (sonradan burasını Memluklar aldılar) Amasya, Tokat, Çorum, Merzifon, Samsun, Erzincan, Şarki Karahisar ve çevresinden ibaret bir hükümet kurdu.

Ertena Bey 1352 tarihinde vefat etti. Ümeranın kararı ile

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Ertena Bey'in yerine oğlu Mehmed Bey geçti. Diğer oğlu Cafer Bey itiraz etti ise de kardeşiyle baş edemeyerek Mısır'a kaçtı.

Mehmed Bey Memluklar ve diğer civar hükümetlerle dost geçindi.

1346 tarihide vezirlerinden Hoca Ali Şah, Mehmed Bey'e isyan etti ise de, Memlukların yardımıyla bu baş kaldırışı bastırdı.

1365 tarihinde Mehmed Bey'in beyleri bir fırsatını bularak Mehmed Bey'i öldürüp yerine oğlu Ali Bey'i geçirdiler.

Ali Bey'in döneminde, hükümet işlerini ihmali neticesinde, kendisine bağlı bulunan şehir valileri bildiklerine göre hareket etmeğe başladılar. Sivas Valisi Hacı İbrahim, Amasya Valisi Hacı Şahgeldi Paşa, Tokat Valisi Şeyh Necip, Şarki Karahisar Valisi Selçuklu ailesinden Kılıç Aslan'ın elinde idi. Ali Bey, hükümetini kuvvetlendireceği yerde, sefahatle vakit geçirmekte idi.

Bu kayıtsız davranışından istifade eden Karamanoğlu, Kayseri'ye saldırdı ve Kayseri'yi ele geçirdi. Ali bey, Kayseri Kadısı Burhaneddin Ahmed ile beraber Kayseri'den Sivas'a çekildiler. Sivas'a gelince Ali Bey Kadı Burhaneddin Ahmed'i

kendisine vezir tayin etti. Bur haneddin Ahmed, Ali Bey'e itaat etmeyen beyleri itaate zorlaması için Ali Bey'i ikna ederek bağlı beylerin üzerine gönderdi ise de Ali Bey pek muvaffak olamadı.

Amasya'ya yaptığı bir seferde Ali Bey vefat etti. 1360 tarihinde, Ali Bey'in yerine pek küçük yaşta olan İkinci Mehmed Bey geçti.

İkinci Mehmed'in küçük olmasından dolayı, naipliğini seçimle Şarki Karaağaç Valisi Kılıç Aslan seçildi. Burhaneddin Ahmed bir fırsatını bularak, Kılıç Aslan'ı öldürterek küçük hükümdara kendisini naip oldu.

Ertena Devleti yarım asır Ertena sülalesi emrinde yaşadı. Kayseri, Sivas, Tokat havalisinde bazı eserleri vardır. Kendi adıyla para bastırmışlardır. <1>

<1>Anadolu Beylikleri. İ.H. Uzunçarşılı.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KADI BURHANEDDİN DÖNEMİ

Burhaneddin Ahmed, ilk tahsilini babasından aldı. Şam ve Mısır'da orta tahsilini yaptı. Kayseri'ye dönünce bir ara müderrislik yaptı. Kayseri'de Kadılıkta bulundu.

Karamanoğlunun Kayseri'yi zapt etmesiyle, Ertena Bey'in torunu Ali Bey'in veziri oldu. Ertena Bey'in torunu Ali'nin vefatından sonra küçük yaşta yerine geçen İkinci Mehmed'in naibi oldu. Bir müddet sonra Küçük ikinci Mehmed'in yerine geçti.

Erteana Beyliği döneminde Amasya Valisi olan Hacı Şad Geldi Paşa ile Burhaneddin Ahmed savaştılar. Amasya Valisi Hacı Şad Geldi Paşa savaşta öldü. Burhaneddin Ahmed 1380 tarihinde Sivas'ta hükümdarlığını ilan etti.

Burhaneddin Ahmed, Ertena Beyliğine bağlı Amasya Valisi Şad Geldi Paşanın yerine atanan Vali Ahmed, Ertena Beyliğini idare eden Ertena akrabaları, Memluk ve Osmanlı ordularıyla çekinmeden savaşmıştır.1389 tarihinde Memluklarca Sivas'ta 40 gün süren kuşatmada Memluk ordusunu çekilmeye

mecbur ettiği gibi, Yıldırım Beyazıt'ın bir ordusunu da Çorum tarafın da mağlup etmiştir.

Burhaneddin Ahmed'in mahiyetinde bulunan Kara Osman Bey, Burhaneddin Ahmed'e muhalefet etmiş ve adamlarını alarak Burhaneddin Ahmed'i terk etmişti. Burhaneddin Ahmed, Kara Ahmed'in bu davranışına kızarak ona dersini vermeye karar vermiş ve peşine düşmüş, Kara Ahmed'e ehemmiyet vermeye- rek işi gevşek tutmuş, Kara Ahmed bir fırsatını bularak Burhaneddin Ahmed'i yakalayarak Sivas Kalesi önünde 1397 tarihinde öldürüştür. Sivas'ı almak için uğraşmış fakat muvaffak olamamış,

Timur'un yanında Pişdar olarak bulunmuştur. Sivas ahalisi Burhaneddin Ahmed'in yerine oğlu Aleaddin'i geçirmek istemişlerse de, Alaeddin'in yaşının küçük olması ve Timurleng'in tehlikesi karşısında Sivas'ı Osmanlılara teslim etmişlerdir. Burhaneddin Ahmed'in devleti 18 yıl devam etmiştir. Burhaneddin zamanına ait, Tokat ve Kayseri'de medrese ve çeşme eserleri vardır.<1>
<1>Anadolu Beylikleri. İ.H. Uzunçarşılı.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM KIRKDİLİM SAVAŞI

Kadı Burhaneddin ile savaş çoktan başlamıştı Eylül 1391 tarihinde Osmanlı ordusu Sivas'tan sonra Kadı Burhaneddin'in ikinci merkezi olan Kayseri şehrine girmişti.<1>

1393 başlarında Osmanlı ordusu Amasya'ya girmiştir. Amasya Beyliği, Osmanlılara tabi bulunmakla beraber, Kadı Burhaneddin tarafından son derece sıkıştırılıyordu.

1392 Temmuzunda Çorum yakınlarında Kırkdilim Meydan Muharebesinde Kadı Burhaneddin'in Şehzade Ertuğrul kumandasında ki Osmanlı ordusunu bozması, Şehzadenin bu muharebede ölmesi, iki devlet arasında münasebeti son derecede gerginleştirmişti. <2>

Kadı Burhaneddin Ahmed'in Osmanlı Padişahı Yıldırım Beyazıd'e karşı sağladığı bu başarı neticesin de Orta Anadolu'da nüfusu artmıştır.

<1> Anadolu Beylikleri. İ.H. Uzunçarşılı.

<2> Müneccim Başî Tarihi. Müneccim Başî Ahmed Dede. Tercüman 1001 Temel Eser :37.

OSMANLI DÖNEMİ

1393 başlarında Osmanlı ordusu Amasya'ya girmiştir. Amasya Beyliği, Osmanlılara tabi idi. Burhaneddin Ahmed'in mahiyetinde bulunan Kara Osman Bey, Burhaneddin Ahmed'e muhalefet etmiş ve adamlarını alarak Burhaneddin Ahmed'i terk etmişti.

Burhaneddin Ahmed, Kara Ahmed'in peşine düşmüş, Kara Ahmed'e ehemmiyet vermeyerek işi gevşek tutmuş, Kara Ahmed bir fırsatını bularak Burhaneddin Ahmed'i yakalayarak Sivas Kalesi önünde 1397 tarihinde öldürmüştür.

Sivas'ı almak için uğraşıysa da zapt etmeye muvaffak olamamış, Timur' un yanında Pişdar olarak bulunmuştur. Sivas ahalisi Burhaneddin Ahmed'in yerine oğlu Alaeddin'i geçirmek istemişlerse de, Alaeddin'in küçük olması ve Tumirleng'in tehli kesi karşısında Sivas'ı, Osmanlılara teslim etmişlerdir.

Burhaneddin Ahmed'in devleti 18 yıl devam etmiştir. Burhaneddin zamanına ait; Tokat ve Kayseri'de medrese ve çeşme eserleri vardır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KIZIL KOCA OĞULLARININ KATLI

Kızıl Koca oğulları etrafına topladıkları eşkıya ve evbaş taifesi ile devamlı Amasya ve Tokat çevresini yağmalıyorlardı.

Amasya Valisi olan Yörgüç Paşa eşkıyayı hile ile ele geçirmeyi planladı. Kızıl Koca oğullarına padişahın ağzından bir mektup yazarak, Yörgüç Paşaya katılarak Canik vilayetini almak için ona yardım etmelerini bildiriyordu.

Yörgüç Paşa padişahın ağzından yazdığı mektubun mealinde, padişahın emriyle kendisine yardım etmelerini bildiren bir mektubu Kızıl Koca oğullarına yolladı. Kızıl Kocanın dört oğlu bu mektupları alınca yardım bahanesi ile giderek Yörgüç Paşa'yı ortadan kaldırıp, topraklarını elinden alınız diyerek bir plan yaparak yola çıktılar.

<1> Müneccim Başî Tarihi. Müneccim Başî Ahmed Dede. Tercüman 1001 Temel Eser :37

Gelenleri Yörgüç Paşa'nın oğlu Hızır Bey Merzifon'da karşılayarak Amasya'ya getirerek Kızıl Koca oğullarını ayrı ayrı saraylarda konuk ederek pek çok ikramda bulundu. Bu ikramları gören Türkmenler büyük gurur duyarak, kendilerini emniyette hissedip, yiyip içmeye başladılar. .<1>

Gece iyice sarhoş olan Kızıl Kocanın oğullarına ve adamlarına baskın yaptılar, savaşılabilenleri kılıçtan geçirdiler, kalanları bir mahzene tıkıp dumanla boğdular.

Aynı gece Çorum civarında bulunan aşiretlere baskın yaparak, kadın ve çocuklar hariç hepsini kılıçtan geçirdiler, hayvanlarını sürerek Amasya'ya döndüler.<2>

<1> Müneccim Başî Tarihi. Müneccim Başî Ahmed Dede. Tercüman 1001 Temel Eser :37

<2> Anadolu Beylikleri. İ.H. Uzunçarşılı.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ZEYTİN DERESİ KOCA KALESİ'NİN FETHİ

1426 tarihinde Osmancık Zeytin Nahiyesinde bulunan Koca Kayaşı adında müstahkem bir kale bulunuyordu.<1> Kalenin hakimi Haydar Bey adında yaşlı bir kimse idi. Haydar Bey'in Kasım adında bir oğlu varsa da bu oğlunun mevcudiyetini merkezden saklar duyurmazdı. Saklama sınırın sebebi ise, çevre beyliklere sık sık oğlu ile hediyeler yollar, bu hediye yolladığı beyler tarafından oğlunun esir edilerek kalenin teslimine zorlanma korkusu taşırdı.

Haydar Bey kale halkı ve askeri için bir kuşatma halinde

<1>1993 tarihinde, İsmail Pamuk, Müslim Tunaboğlu bir kameraman arkadaş ve benim arabamla Zeytin Deresi'ne giderek bir ön araştırma yapmıştık. İlkbahar olduğundan tepelerde halen kar bulunmakta idi. Civar köylerden soruşturduğumuzda kalenin yeri hakkında bilgi alamamakla birlikte, tahıl ambarı vazifesi görebilecek dikine büyük bir Mağaranın bulunduğu ve bu mağaranın duvarlarında bir yangından kalabilecek duman izlerinin mevcudiyetinden bahsetmişlerdi.

yıllarca yetecek kadar erzak bulundururdu. Yörgüç Paşa bu durumu bildiği için kalenin kuşatılma ile alınmasının imkânsızlığını biliyordu. Haydar Bey'in Tayfur adında çok güvendiği adamını hediye ve vatlarla elde ederek bu ambarın yakılmasını sağladı.

Ambarın yakılması sonucunda Yörgüç Paşa gelerek kaleyi bulunup tımar tayin etti. Bunlarda ölünceye kadar Osmanlıların hizmetinde kaldılar.<1>

Osmanlı döneminde Çorum'un idaresinde fazla bir değişiklik olmadı. Kanuni devrinde Çorum Sancak Bey'i olan Torunu Orhan Bey'i tayin ve ikame etmiş ve Sıklık Suyu'nu Çorum'a akıttırmıştır. Sokullu'nun Hazar Denizine hakim olmak emeliyle açtığı savaş sırasında Çorum mevken ehemmiyetine binaen sancak beyi ile 50 sipahisi Çorum'da bırakmış ve diğer askerleri Samsun Kırım yoluyla Ejderhan Seferine göndermiştir. Çorum'un şu kazaları ihtiva ettiği görülüyor: Çorum, İskilip, Katar, Osmancık, Sas, Hacıhamza olarak görülmektedir.

<1> Müneccim Baş Tarihi. Müneccim Baş Ahmed Dede. Tercüman 1001 Temel Eser :37

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KURTULUŞ SAVAŞI ÖNCESİ VE SONRASI ÇORUM

Çökmekte olan Osmanlı İmparatorluğu'nu kurtarmak için Atatürk ve arkadaşları tarafından Şam'da, Çorumlu Doktor Mustafa Cantekin'in evinde kararlaştırılan Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin temelleri atılmıştı.<1> Sonradan bu cemiyetin adı İttihat ve Terakki Partisi olmuş, Çorum'da ise bu partinin tam kuruluş tarihi bilinmemektedir.

Çorum İttihat ve Terakki Partisinin faaliyetlerinin olduğu, 1908 tarihinde ise idadi edebiyat öğretmeni Müfit Kemal, Çorum'da görevli yüzbaşı Selahattin'in öncülük ettiği Embiyazade İsmet (Eker), Mehmet Galip (Kürkçü), Mehmet ve Mahmut (Gökeşme), Süleyman (Köstekçi), Madanoğlu Hacı Salim Ağa, Çöplüoğlu Mustafa, Velipaşaoğlu Şevket,

<1>İhsan Sabuncuoğlu

Tütüncüoğlu Mehmet ve Hacı Abdurrahman oğlu Tahsin tarafından temsil ediliyordu. Cemiyetin, sözü geçen en kuvvetli üyesi ise Madanoğlu Hacı Salim Ağa idi. <1> Birinci Dünya Savaşı yenilgisine kadar İttihat ve Terakki tarafından Çorum'da haki-miyet sağlanmış, 1908 tarihinde kurulan Osmanlı Milli Mecli-sine Münir Çağıl (İskilip) ile Ali Osman Bey bu parti tarafından seçilerek İstanbul'a gönderilmiş, 2. dönemde 1913 tarihinde Münir Çağıl ile İsmet Eker seçilerek gönderilmişti.

Ocak 1919 tarihinde kurulan Hürriyet ve İtilaf Fırkası 4 Mart 1919 tarihinde Damat Ferit Paşa kabinesiyle iktidara geçince, Ankara Valiliğine Muhittin Paşa tayin olunmuş, Ankara'nın kazası olan Çorum'a ise Semih Fethi Bey Mutasarrıf olarak atanmış, Semih Fethi Bey'in desteği ile Çorum'da Hürriyet ve İttihat Fırkası kurulmuştu. Bu fırkanın ileri gelenleri Kadifeoğlu Abbas, Kürt Hacı Mustafa Efendi, Avukat Sabit, Avukat Kamil, Alaybeyoğlu Hacı Sait ağa, Tülekoğlu Hacı Bey, Hacı Abdurrahmanoğlu Salim Ağa Kavukçuoğlu Latif Ağa, Battaloğlu

<2>Atatürk Ansiklopedisi Vatan ve Hürriyet Cemiyeti bölümü.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Enver Ağa ile Hayranoğlu İsmail Ağadır

Birinci Dünya Savaşı sonunda dağılan İttihat ve Terakki Partisini Çorum'da tekrar kurma çabalarına ile savaş sonunda kurulan İhtiyat Zabitleri Cemiyeti üyeleri ise; Osman (Köstekçi), Hamdi (Kürkçü), Sadık (Çorbacı), Cemal (Çorbacı), Mustafa (Köksal), Mahir (Tümer), Osman (Biberoğlu), Tozluburunlu Ahmet, Rıfat (Kavukçu), Behçet (Eyüboğlu), Damat Şükrü, Haboğlu Mehmet, Nuri Uygur, Çetenoglu Hacı Lort, Dirgen Şükrü, Abdullah Darenderli, Ziya Babaoğlu, Sait Muddalip, Kürt Hafızın Tahsin, Nuri Güçlü, Lütfi Bilal,Çamlıcalı İsmail, İsmail Bozdoğan, Kemal Karafakı bulunmakta olup, Velipaşa otelinin üst katında bir odada toplanıyorlardı. <1>

Çorum'da bu olaylar olurken 19 Mayıs 1919 tarihinde Atatürk'ün Samsun'a çıkması ile Kurtuluş Savaşı için yaptığı girişimlerdir. Çorum'da ilk Müdafaayı Hukuk Cemiyetinin Sivas Kongresi sonrasında kurulduğu, Çorum'da cemiyetin yöneticiliğini Velipaşaoğlu Şevket Bey'in yaptığı bilinmektedir. <2>

<1> 1967 Çorum İl Yıllığı

<2>Çorum tarihi 5.Hitit Fes.Kom.

İstanbul'un işgali ile Meclis-i Mebussan'ın tatili üzerine, Mustafa Kemal' in Anadolu'da bir meclis toplama ve yeni bir hükümetin kurulması için engel kalmadığı, 19 Mayıs 1920 tarihinde Mülki Amirlere ve Kolordu Kumandanlarına bir seçim talimatı göndererek, en geç on beş gün içerisinde seçim yapılmasını istemiştir.

Ankara'da kurulacak meclise İstanbul'dan kaçabilen eski Meclis-i Mebussan üyeleri ve yeni seçilecek mebusların toplanacağı bildirilmişti. Bu talimat gereği Çorum'da seçim yapılarak, Büyük Millet Meclisi için beş şahıs seçilmişti. Bunlar: Ferit Bey (40 yaşında olup Kastamonu Defterdarı), Fuat Bey (37 yaşında Mülkiye Müfettişi), Haşim Bey (44 yaşında Dava Vekili), Mumcuzade Sıdık Bey (40 yaşında Çiftçi, Tüccar Mecitözü Belediye Reisi) ve Doktor Akif Bey idi.

Atıf Bey'in kanaatı siyasetine uygun bulmadığından mebusluktan istifa ettiği, seçilen 6 ve 7. Sırada bulunan şahısların mebusluğu kabul etmediklerinden Dr. Atıf Bey'in yerine 8.sırada bulunan, Sabıkzade Abdurrahman Bey (48)

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

yaşında İdadi öğretmeni ve Sivas, Çorum delegesi)'nin 5. mebus olarak 23 Nisan 1920 tarihinde açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi temsilcisi olarak katıldılar. <1>

21 Temmuz 1920 tarihinde İstanbul'dan gelen İsmet (Eker) Beyde katılmıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında Yozgat'da başlayan ve Çorum, Alaca ve Ortaköy de etkinliğini gösteren Çapanoğlu isyanı, Çerkez Ethem Bey kuvvetlerinin gelmesi ve bu kuvvetlerle Çorum gönüllülerinin katılmasıyla bastırılmıştır.

Dr. Atıf ve Kadife Abbas'ın padişah taraftarları bir ayaklanma başlatması girişimi ise birkaç çapulcudan başka taraftar bulunmaması, bu şahısların Çorum dışına kaçmaları ile kapanmıştır.<2>

Kurtuluş Savaşında Çorum'dan askere alınanlardan başka, Sakarya Savaşında çıkartılan Tekalif-i Milliye hükümlerine layıkıyla yerine getirilmiş, toplanan ulaşım hayvanları ve taşıtları verilmiş, ayrı yeten bu hükümlerde geçen askeri malzeme nakliyesini yapmıştır.

<1> 1967 Çorum İl Yıllığı

<2>Çorum tarihi 5.Hitit Fes.Kom.

Savaş boyunca Hıdırlık Şeyhi'nin kurduğu Çorum taşıma örgütü 35 deve, 4 çift atlı araba ile Çorum- Samsun, Samsun - Çorum, Sungurlu yoluyla Ankara' ya cephane ve askeri malzeme taşınmıştır. Çorum savaş nedeniyle Karadeniz'den Ankara'ya taşınmıştır. Çorum savaş nedeniyle Karadeniz'den Ankara'ya ziyarete gelen yabancıların Çorum'dan geçerken konaklamalarında bu misafirler ağırlanmıştır.

Kurtuluş Savaşı zamanında Çorum'un şehitleri ilçeleriyle birlikte 1516 olduğu ve Türkiye genelinde savaşa katılıp şehit olanların toplam sayısı 36.236 olduğu düşünülürse, Çorum şehitlerinin Türkiye genelinin %5'ine tekabül ettiği görülür ve şehitlerimizin o tarihte ki şehir toplam nüfusunun % 2'si olduğu görülmektedir. Gazi sayısı verilen 1510 madalya ile sabittir.

2. Büyük Millet Meclisi Başkan Vekilliğine İsmet Eker seçilmiş, 29 Ekim 1923 tarihinde saltanatın ilgası ve Atatürk'ün Reisicumhur seçildiği oturumları yönetmiştir.<1>

Cumhuriyetin kuruluşundan sonraki günlerde Çorum ve

<1> Çorum Tarihi 5.Hitit Fes.Kom.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

civarın da kayda değer tarihi bir olay olmamış, normal olarak yönetilmiş, günün şartları ve iktidar olaylarının olağan seyri devam etmiştir. <1>

Yakın zamanda olan menfur Çorum olayları ilimizi ekonomik ve kardeşlik yönünden etkisi altına almaya çalışmışsa da bu kışkırtıcı hareketler Çorumluların sağ duygusuyla unutulmaya yüz tutmuştur.

<1>Bakınız Merkez İlçe Belediye Başkanları ve Mutasarrıf ve Valiler bölümü.

ÇORUM TARIM İÇİNDEKİLER ÇORUM'DA TARIM İLİMİZDE TARIM VE TARIM SİSTEMLERİ HAYVANCILIK

ÇORUM'DA TARIM

İlimiz, Amasya, Çankırı, Sinop, Samsun, Kastamonu, Yozgat ve Kırıkkale illeri ile komşudur.

Karadeniz bölgesi ve Orta Anadolu bölgesinin kuzeyinde yer alır. 12820 km² yüz ölçümüne sahiptir ve arazisi kullanım cetveli 1.levhada 2.levhada ise ilçelere göre detaylı olarak gösterilmiştir. Bu levhada görüldüğü üzere 6229.49 km² alanda tarım yapılmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Bu arazinin 2090 km² sulanabilir arazi olmasına karşın, 740 km² sulanabilmektedir. 740 km² nin 300 km² sulama tesisleriyle, geri kalan kısım ise mevcut yeraltı suları ve akarsularla sulanmaktadır.

Sulama amacıyla yapılan baraj ve göletlerin çizelgesi Coğrafya bölümünde verilmiştir. Göletlerin balıklandırılma çalışmaları üçüncü levhada gösterilmiştir.

Çorum'un iklimi; kuzey kısımlarında Karadeniz iklimi görülmesine rağmen İç Anadolu iklimi daha yo-ğun görülür. Yağışlar normalin altında bulunmaktadır. 1929 - 1994 yılları yağış ortalaması Coğrafya bölümünde gösterilmiştir. Bu grafiğe göre: Merkez ilçede 401, Alaca'da 361, Bayat'ta 693, Boğazkale'de 555, İskilip'te 524, Mecitözü'nde 439, Osmancıkta 388, Ortaköy'de 411, Kargı'da 329, Uğurludağ'da 523 ve Sungurlu' da 308 milimetredir.

İLİMİZDE TARIM VE TARIM SİSTEMLERİ

İlimizde topraklarının büyük bir bölümü kıraç topraklar kapsar. İlimiz genelinde yağışların az olması tarım imkanını yağışların düzenine bağlıdır. Bu faktörlerin birleşiminde tarım yapılan yerlerde toprak nadasa bırakılarak, toprağın su birikimi ile toprağın dinlendirilmesi mecburiyetindedir.

Tarım alanlarının sulanabilir olan yerlerde sulu tarım yapma imkanı bulunmakla beraber, Çorum'un genelinde kuru tarım yapılmaktadır.

Yeni yapılan gölet ve sulama sondajları neticesinde sulu tarım yapılabilecek arazi yerlerinin çoğaltma çalışmaları hızla devam edilmektedir. Sulu tarım yapılan yerlerde sebze ve meyve yetiştiriciliği ileri gelmiştir.

İlimizde güzlük ve yazlık ekim yapılmaktadır. Güzlük ekim adıyla anılan ayın ortasından Aralık ayı sonuna kadar havaların imkân verdiği zaman yapılır.

Çorum iklimi için en iyi ekim zamanıdır, kış mevsiminde

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

gelen yağışlar neticesinde tohum toprak altında kalması nedeniyle yeşerme sürecince su miktarı bir miktar giderilmiş olur, bu ekim tarzı için buğday öngörülür.

Yazlık ekim ise ilkbaharda yapılan sulu tarım yapılabilir yerler için geçerlidir, bu ekimi yapılanların başında, yumuşak buğday çeşitleri, arpa, şeker pancarı, çeltik ve sebzeler gelir. Levha 4'te 1975-1994 arası üretim gösterilmiştir.

HAYVANCILIK

Çorum ekonomisinin tarımdan sonra büyük payını hayvancılık kapsar.

Canlı hayvan ticareti, besiciliği hızlandırmış, kurulan süt fabrikası ise süt hayvancılığını canlandırmıştır. İl genelinde toplam hayvan sayısı 1993 Tarım Müdürlüğü verilerine göre 607.000 civarındadır. Genel durum levha 5'te gösterilmiştir.

Eti için beslenen hayvan sayısı 1993 Tarım Müdürlüğü verilerine göre 571.500 civarındadır, büyük ve küçükbaş hayvan çizelgesi 6'ıncı levhada gösterilmiştir. Son yıllarda yumurta tavukçuluğu alanında Türkiye genelinde söz sahibi olan tavuk

çiftlikleri kurulmuş 1997 tarihinde faal olarak 135 tavuk çiftliği olup 450 milyon yumurta üretimi gerçekleştirilmiştir.

Bir kaç adet özel balık üretim havuzları faaliyetine devam etmektedir, bıyıklandırılan göletler sportif balıkçılık için halkın hizmetinde olup levha 4'te gösterilmiştir.

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Bağ	10.286
Meyvelik	2.689
Sebze	7.985
TOPLAM	20.960

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Çayır	5.530
Mera	135.703
TOPLAM	141.233

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Orman alanı	365.628
TOPLAM	365.628

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Yerleşim alanı	21.885
Su yatakları	480
Kayalık	126.926
Diğerleri	2.900
TOPLAM	152.191

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Yerleşim alanı	21.885
Su yatakları	480
Kayalık	126.926
Diğerleri	2.900

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Hububat	381.663
Endüstriyel bitki	36.431
Baklagiller	43.629
Yem bitkileri	22.136
Nadas	118.129
TOPLAM	601.988

LEVHA 1 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçelerine göre ekili ve diğer araziler Ha.	
ARAZİ DURUMU	
Yerleşim alanı	21.885
Su yatakları	480
Kayalık	126.926
Diğerleri	2.900
TOPLAM	152.191

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

LEVHA 2 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md. Çorum il ve ilçelerine göre genel arazi dağılımı Ha.	
ARAZİ DURUMU	GENELTOP.
Tarım arazisi	622.948
Çayır ve meralar	141.233
Orman arazisi	365.628
Yerleşim alanı	21.885
Su yatakları	480
Kayalık arazi	126.926
Diğerleri	2.900
TOPLAM	1.282.000

LEVHA 2 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md. Çorum il ve ilçelerine göre genel arazi dağılımı Ha.	
ARAZİ DURUMU	GENELTOP.
Tarım arazisi	622.948
Çayır ve meralar	141.233
Orman arazisi	365.628
Yerleşim alanı	21.885
Su yatakları	480
Kayalık arazi	126.926
Diğerleri	2.900
TOPLAM	1.282.000

LEVHA 3 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Göletlere atılan balık sayısı ve tarih			
GÖLET ADI	BALIK CİNSİ	ADEDİ	TARİH
Alacahöyük	Aynalı sazan	35.000	6.6.1990
Çopraşık	Aynalı sazan	30.000	6.6.1990
Örülükaya	Aynalı sazan	15.000	6.6.1990
Geykoca	Aynalı sazan	15.000	6.6.1990
Arifegazili	Aynalı sazan	15.000	6.6.1990
Çatak	Aynalı sazan	30.000	18.6.1991
Soğucak	Aynalı sazan	35.000	18.6.1991
Çorum barajı	Aynalı sazan	20.000	5.10.1992
Sincan	Aynalı sazan	10.000	30.6.1993
Seyidnizam	Aynalı sazan	10.000	30.6.1993
Kuyumcu	Aynalı sazan	10.000	30.6.1993
Hıdırlık	Aynalı sazan	5.000	30.6.1993
Seydim	Aynalı sazan	20.000	11.7.1994

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

LEVHA 4 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md. 1975-80-85-90 ve 1994 Çorum'da tarımsal üretim 1000 ton					
CİNSİ	1975	1980	1985	1990	1994
Buğday	345.55	360.00	417.19	686.34	630.71
Arpa	162.00	160.00	134.26	200.14	185.55
Mısır da.	8.00	13.15	1.40	0.92	0.47
Şeker pancarı	20.2.32	190.00	262.65	322.61	327.795
Ayçiçeği	4.80	6.00	17.83	19.47	14.19
Kuru fasülye	2.00	2.25	2.95	2.69	1.82
Yeşil mercı.	5.55	14.40	30.16	30.81	16.73
Nohut	3.00	9.00	11.23	18.58	15.21
Patates	75.00	62.00	30.80	39.55	38.60
Kuru soğan	42.00	37.00	167.84	127.22	173.46
Domates	8.00	50.00	61.46	48.32	392.17

LEVHA 5 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md.Çorum il ve ilçeleri cins ve ırklarına göre 1992-1993 hayvan sayısı		
Hayvan cinsi	1992	1993
Koyun	403.003	272.887
Kıl keçisi	39.448	47.318
Tiftik keçisi	29.622	22.701
Sığır	241.348	221.392
Manda	24.236	14.165
At	3.387	2.749
Eşek	27.330	23.238
Katır	3.281	2.604
TOPLAM	773.647	609.047

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

LEVHA 6 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md. Çorum il ve ilçelere göre 1994 büyük ve küçükbaş hayvan sayısı		
İLÇELER	Büyükbaş	Küçükbaş
Merkez ilçe	55.610	49.400
Alaca	22.500	38.160
Bayat	16.615	14.080
Boğazkale	7.213	11.950
Dodurga	3.000	2.100
İskilip	26.687	27.120
Kargı	13.717	32.850
Laçın	6.008	8.320
Mecitözü	22.620	33.330
Oğuzlar	3.117	3.482
Ortaköy	8.157	7280
Osmancık	19.254	41.430
Sungurlu	27.300	47.400
Uğurludağ	9.685	13.176
TOPLAM	241.483	330.087

LEVHA 7 Çorum ve Tarım 1994 Tarım İl Md. Çorum il ve ilçeleri 1993-1994meyve ağacı sayısı		
Meyve ağacı cinsi	1993	1994
Armut	154.560	151.476
Ayva	81.145	79.715
Elma	350.500	340.355
Muşmula	13.350	13.350
Trabzon hurması	50	50
Erik	111.220	107.175
İğde	18.150	17.200
Kızılcık	28.350	28.350
Kaysı-zerdali	57.315	56.278
Kiraz	85.750	85.180
Şeftali	62.830	69.325
Vişne	49.250	47.750
Dut	39.710	53.010
İncir	12.240	12.450
Nar	9.410	9.120
Badem	61.430	52.830
Ceviz	105.100	105.680
Antep fıstığı	240.150	22.550
Üzüm Bağı hektar	10.291	10.179

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

ÇORUM'DA EĞİTİM

CUMHURİYET ÖNCESİ

Anadolu'nun Türkleşmesinden sonraki karışık devirde iskana açılan Çorum ve civarı, tam yerleşik dü zene geçmeden çeşitli beyliklerin egemenliğine geçmiş olması eğitimin ne seviyede yapıldığı tam bilinmemekle beraber, Alaca ilçesinde Karahisar Temürü denilen köyde, Hicri 665 Miladi 1266 tarihinde Hüsameddin Timur'un yaptırdığı, bu gün Hüsamiye Medresesi diye anılan medrese vakfiyesi ile bilinmektedir.<1>

Evliya Çelebi seyahatnamesinde: "...Erbab-ı maarifin nükteşinas çelebileri, ulema ve suhedaşı, yaran-ı garib-üddiyar adamları çoktur....." demektedir. <2> Bu açıklamadan da anladığımız gibi Çorum Cumhuriyetten önce de eğitime önem veren bir şehir olduğu bilinmektedir.

<1> Çorumlu Dergisi 7.sayı S.37 ve 45.sayı Yer adlarının önemi N.Köseoğlu

<2> Evliya Çelebi Seyahatnamesi

Osmanlı İmparatorluğunun ilk dönemlerinde Amasya'nın önemini anlatmaya gerek görmüyorum. Bu dönemlerde sonra Amasya ilim ve irfan diyarı olmaya devam ederek şehzadelerin yetiştiği bir şehir olmuştur, bu sebeplerde göz önüne alınca, Çorum'un bu kültürden nasibini alması tabiidir.

Bilinen bir çok müderris şehzade hocalığı yaptığı bilinmektedir.<1>Çorum merkezde bilinen Hicri 980 Miladi 1572 tarihli vakfiyede <2> Hacı Sinan b. Mustafa adında bir zatın, Çorum Esirüddin mahallesinde kendi adıyla anılan bir muallim hane açarak Çorum'da ve kazalarda bulunan menkullerinin 1/8'ini vakıf ederek gelirinin 1 /10'u mütevelliyeye, 2 dirhem muallime yevmiye omak üzere vb.emirlerini Hicri 1158 tarihinde padişah beratıyla tasdik olunmuş, yine Hicri 1595 tarihli beratta ise muallimhaneye sübyan (ilk okul) muallimi olan Mahmud ve Ahmed kardeşlerin adı geçmektedir. Hicri1004 Miladi 1595 tarihinde <3> Hacı Mehmed kızı Zehra na-mında bir hatun,Dari Kura adıyla Çorum Sabuncuoğlu mahallesinde bir mektep açıyor ve 8 dükkan ile 1000 dirhem vakıf ediyor. Şeriye Sicil Defteri 34'üncü sayfa <1 Bakınız Kaynak Eserler

<2> Bakınız kaynakça 1 numara sında

<2> Sofular mahallesinde Çırak Hoca demekle bilinen

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Mektebi Sübyan bulunduğu,yine;Hicri 1258 Miladi 1832 tarihli Şeriye Sicili defterinin 74'üncü sayfasında <1> Padişahın emriyle,Çorum ve Karahisarı Temurlu ve diğer kazalarda çocuklarının tahsile verilmesinin padişah iradesi olduğu,Şeriye Sicili defteri 96'ıncı sayfa Hicri 1270 Miladi 1853 tarihli <2> Çorum'da Akpınar mahallesinde Hacı Ali Efendi b. Mahmud'un menzil hanesi vakıf ettiği bu menzilhanenin dersane ve mektep ile dolaplarında kitapları bulunduğunu bildirmekte- dir,yine aynı sicilin 59'uncu sayfasında <3> Emine binti Hacı Hüseyin namı hatun tarafından Gülalibey mahallesinde bulunan Ömer Nebci Medresesi bulunduğu, Çorumlu Dergisi <6> müderrislerin, talebelerin ve hizmet karların alacağı ücretler belirtilmekte,Kurdzade Süleyman Ağa Medresesine Hacı Ali Efendi tarafından 14 oda olan medreseye 4 oda ilave ettirdiği, ayrıyeten taştan bir kütüphane binası,cami ve şadırvan yaptırdığı bilinmektedir. <4>

<1> Çorumlu Dergisi 7.sayı S.37 ve 45.sayı Yer adlarının önemi N.Köseoğlu

<2> Evliya Çelebi Seyahatnamesi

<3> Bakınız Kaynak Eserler : Çorumlular

<4> Bakınız kaynakça 1 numara

Yukarıda verdiğimiz kaynakçalardan anlaşılaacağı üzere Cumhuriyetten önce Çorum, Sungurlu, İskilip ve Osmancık'ta bulunan okulların, okul sayıları ile nüfus oranlarına göre oldukça fazladır.

Çorum merkez ilçede Rüştîye (orta okul) 1876 tarihinde açıldı. 1899 tarihinde İskilip ve Sungurlu'ya da Rüştîye açılmıştır. 1902 tarihinde idadi (lise) açılmış, 1902 tarihinde Çorum Kız Rüştîye ile beraber, 1İdadi, 1Erkek Rüştîye, 6 Sübyan, 1Ermeni ve 1 Rum okulu bulunmakta idi. Ayrı yeten Ünas Mektebi Rüştîyesinde talebe vesaire erkek ve kadınlardan isteyenlere öğrenmeleri için, Burdur'dan bir alacacı ustası (elbiselik kumaş) getirilerek nefis alaca imali için dersler verilmektedir.<2>

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

CUMHURİYETTEN SONRA MİLLİ EĞİTİM

İdadi mektepleri 1924-1925 öğrenim yılında orta okul haline getirildi. Erkek ve kız idadileri birleştirilerek 3 yıl sonra tek orta okul halinde öğretime devam ettiler. <1>

1928 tarihinde eğitim Latin harfleriyle yapılmaya başlanınca, 1928 - 1938 tarihleri arasında 16 yaşın üstündeki büyükler için Ulus Okulları açılarak Latin harfleriyle okuma yazma öğretilmiş, bu okullarda 20.278 kişi kayıt olmuş, 9710 kişiye okuma yazma kur su diploması verilmiştir. Bu sayıya il dahilinde çalışan memur sayısı dahil değildir. <2>

<1> Bakınız Kaynak Eserler: Çorumlular

<2> Bakınız kaynakça 1 numara

İLKOKULLAR

1932-1933 Milli Eğitim istatistiklerinden Çorum genelinde 98 ilk okul, 166 erkek öğretmen, 40 kadın öğretmen ve 4861 erkek öğrenci ve 2036 kız öğrenci bulunmaktadır. Bakınız bu konunun 1. Levhasında ilçe-re göre ayırım bulunmaktadır. 1937 - 1938 Bakınız bu konunun 2. levha, 1941 - 1942 Bakınız bu konunun 3. Levha, 1952-1953 Bakınız bu konunun 4. Levha, 1963 Çorum İl Yıllığında; 655 ilk okul 1571 toplam öğretmen ile 42.590 erkek ile 28.409 kız öğrenci ve 1973 Çorum İl Yıllığında; 835 ilk okul ile 2523 öğretmen 82.595 öğrenci bulunmaktadır. 1996-97 tarihinde ise; Çorum genelinde 805 ilk okul ve 88 taşınalı ilk okul ile, 2523 öğretmen ve 64.736 öğrenci bulunmaktadır. Bakınız bu konunun 5. Levha. <1>

Çorum'da özel sektörün öğretim yaptığı ilk okullar açılmaya başlanmış olup bunlar; Özel Çorum, Özel Pınar ve Özel Bereket ilk okullarıdır. 1997-98 öğretim yılında ilk okullar ilköğretim okulu olmuştur. 1997-98 istatistikleri, Bakınız bu konunun 6 ve 7. Levha. <1>

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ORTA ÖĞRETİM

İdadi mektepleri 1924 tarihinde ortaokul hali ne getirildikten 3 yıl sonra Çorum Ortaokulu adı altında 1 okul olarak öğretimine devam etti. Çorum Ortaokulu 1946 -1947 öğretim yılına kadar müstakil olarak çalıştı, bu tarihten sonra ortaokulun bünyesinde liseyi görmekteyiz.

1924-1927 tarihleri arasında Çorum Orta okulunda;10 öğretmen,140 erkek öğrenci 10 kız öğrenci bulunmaktaydı. 1966-1967 öğretim yılında ikinci bir orta okul olarak Eti Orta okulunu görmekteyiz, Çorum Lisesinden ayrılarak orta okul olan bu okulun ; 26 öğretmen,1402 erkek öğrenci ve 313 kız öğrenci bulunmaktaydı. 1969- 1970 öğretim yılında merkez ilçeye Atatürk Orta okulu açıldı,bu iki orta okulda 47 öğretmen 2110 erkek öğrenci ve 443 kız öğrenci öğre tim görmekteydi. <1> 1996 - 1997 öğretim yılında ise merkez ilçede 5 lise bünyesi dahil 10760 öğrenci öğrenimine devam etmektedir.

Eğitim uygulamaları iki kademeli örnek okulların açılması ile ilköğretim okulları açma kararıyla, bazı ilk okullar

bünyelerinde orta okul olarak iki kademeli olarak öğrenimlerine devam ettiler. Yeni yapılan okul lar bu kapsamda eğitim yapmaları ile Çorum genelinde 1996-1997 öğretim yılında ; 17 bağımsız orta okul, 68 ilköğretim okulu ve 24 lise bünyesinde olmak üze-re 109 orta okul öğretim vermekteydi.

1949 -1950 öğretim yılında Çorum Lisesinde 25 öğretmen,137 erkek öğrenci,14 kız öğrenci bulunmak-ta idi. 1969-1970 öğrenim yılında Çorum genelinde 3 lise bulunmakta olup,939 erkek 178 kız öğrenci, 1971-1972 öğrenim yılında 5 lise olup, 1355 erkek, 286 kız öğrenci <1> ve 1996 - 1997 öğrenim yılında Çorum ge-nelinde 51 lise ile 18.420 öğrenci öğrenim görmektedir.

Orta öğretim ilimizin mevcut ilçe,belde ve köy-lerde ihtiyaca göre açılmaları tarih sırası ile şöyledir : 1924 Çorum Orta okulu,1933 İskilip Orta okulu, 1941 Çorum Kız Sanat Enstitüsü,1943-44 Çorum Erkek Sanat Orta okulu,1943-44 Kız Sanat Orta okulu,1948-49 Sungurlu Orta okulu, 1949-50 Osmancık Orta okulu, 1951-52 Alaca Nedim Turgay Orta okulu,1952-53 Kar gı Orta okulu, 1953 Çorum İmam Hatip

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Okulu,1953 Mecitözü Orta okulu,1955 Çorum İlköğretmen Okulu, 1965-66 Bayat Orta okulu,1965-66 Sağlık Okulu,1966 1966 -67 Ortaköy Orta okulu, 1967 Çorum Ticaret Lisesi, 1967-68 Dodurga Orta okulu, 1967-68 Sungurlu Lisesi, 1968-69 Boğazkale Orta okulu, 1970-71 Cemilbey Bucağı Orta okulu,1970-71 İskilip Lisesi,1970-71 İskilip Sanat Enstitüsü, 1970-71 Kargı Hacıhamza Orta okulu, 1970 - 71 Karaören Orta okulu,1970-71 Osmancık Lisesi ,1970-71 Seydim Orta okulu,1970 -71 Uğurludağ Orta okulu,1971-72 Alaca, İskilip, Mecitözü, Osmancık, Sungurlu Akşam Sanat Kız Okulları, 1971-72 Alaca Lisesi, 1971-72 Başpınar Orta okulu, 1972-73 Laçın Orta okulu,1972-73 Çampınar Köyü Orta okulu,1972-73 Çıkırcık Köyü Orta okulu,1972-73 Çampınar Köyü Orta okulu, 1972-73 Yeniçamlıca Orta okulu,1972-73 İskilip Kız Sanat Orta okulu,1973 Küre Köyü Orta okulu, 1973-74 Kargı Lisesi, 1973-74 Mecitözü Lisesi,1973-74 Merkez İlçe Akşam Kız Sanat Okulu,1966 Çorum Kız İmam Hatip Lisesi ile öğretime devam edildi. Çorum merkez ilçede; Cumhuriyet Lisesi, Fatih Lisesi,1984 Anadolu Lisesinin açılması ile Anadolu Lisesi bünyesinde 1992 tarihinde Anadolu Öğretmen Lisesi ve 1996-97 öğretim yılında Anadolu Fen Lisesi açılmış, geçici olarak Cumhuriyet Lisesi bünyesinde Anadolu İmam Hatip Lisesi ile

ilçelerde Alaca Anadolu Lisesi, Merkez ilçe Çok Programlı Lise, Alaca Çok Programlı Lise, Alaca İmam Hatip Lisesi, Alaca Kız Meslek Lisesi, Boğazkale Lisesi, Bayat Lisesi, Bayat Çok Programlı Meslek Lisesi, İskilip İmam Hatip Lisesi, İskilip Sağlık Meslek Lisesi, Laçın Lisesi, Narlı Çok Programlı Lise ,Oğuzlar Lisesi, Ortaköy Lisesi, Osmancık Anadolu Lisesi, Osmancık İmam Hatip Lisesi, Osmancık Kız Meslek Lisesi, Sungurlu Anadolu Lisesi, Sungurlu Endüstri Meslek Lisesi, Sungurlu Ticaret Lisesi, Sungurlu Sağlık Lisesi, Uğurludağ Lisesi olarak tespit edebildim.

1997- 1998 öğretim yılında yeni Öğretim Kanunu ile bazı okulların isimleri ile bazı okulların birleşmesi dışında bütün ilk okullar ilköğretim okulu haline getirildi.

Bunlar; Atatürk İlk okulu Başöğretmen ilköğretim okulu, Atatürk Orta okulu Atatürk İlk öğretim okulu, Bahçelievler Orta okulu Dumlupınar İlk okulu ile birleştirilerek Dumlupınar İlköğretim okulu, Yunussemre ile Doktor Sadık ilk okulları birleştirilerek Doktor Sadık İlköğretim okulu adını aldılar. Eti Orta okulu ise Eti Lisesi oldu.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

YÜKSEKÖĞRENİM MESLEK YÜKSEK OKULU

Çorum Meslek Yüksek Okulu, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak branşlarında ara elaman yetiştirmek üzere, öğrencilere teknik bilgiler vermek amacıyla Makine Yüksek Okulu olarak 1975-76 öğretim yılında kuruldu. Sonradan, iktisadi ve idari programlar bölümleri ilave edildi.

1982 tarihinde çıkartılan 41 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ve 27 Haziran 1987 tarihinde çıkartılan 3389 sayılı Kanunla Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesine altında, 11 Temmuz 1992 tarihinde ise 3837 sayılı Kanunla Gazi Üniversitesine bağlandı. Okulda ön lisans düzeyinde 2 yıllık öğrenim yapmakla 11 değişik program mevcuda ilaveten 1994 - 95 öğrenim yılında II. öğretime başlamıştır.

Okulun ihtiyacını düzeyde olmazsa da kitap açısından yararlanılabilecek bir kütüphanesi bulunmaktadır.1996-97 öğretiminde 14 sınıf bulunmaktadır.

İLAHİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

Fakültenin ilk açılması için girişimde bulunan İMVAK'tır. Dönemin Milletvekili A. Türkoğlu tarafın-dan desteklenmesi neticesinde, Müftülük nezdinde bulunan Mimar Sinan mahallesinde bulunan binada 7 Kasım 1993 tarihinde Gazi Üniversitesi bünyesinde faaliyete geçmiş, fakültenin resmi açılışı 17 Kasım 1993 tarihinde yapılmıştır.

Fakültenin ilk dekanı Prof. Dr. Naci Bolay'dır. Bolay'ın rahatsızlığı nedeniyle ayrılmasından boşalan dekanlığa,Samsun İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Hasan Katipoğlu atanmış,29 Aralık 1995 tarihinde ailesiyle birlikte geçirdiği bir trafik kazası-da vefat etmiştir. Boşalan kadroya Prof. Dr. Hüseyin Algül getirilmiştir. Fakültenin bünyesinde; 3 hazırlık,1 birinci,1 ikinci,1 üçüncü ve 1 de dördüncü sınıf bulunmaktadır. Öğrenci kontenjanı YÖK ve ÖYS kanalıyla belirlenmektedir. Fakültenin bünyesinde düzenli ve zengin bir kütüphanesi vardı.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

1.Levha					
1932-33 Çorum'da ilk okulların ilçe ve köy istatistiği					
ÇORUM İlçe ve köy	İlkokul sayısı	Toplam öğretmen		Öğrenci toplamı	
		Erkek	Kadın	Erkek	Kız
Merkez	6	17	22	812	426
Merkez Köyleri	18	19	1	460	209
Alaca	1	5	1	2	57
Alaca köyleri		15	--	385	143
İskilip	13	12	4	352	94
İskilip köyleri	3	17	--	440	130
Mecitözü		6	1	131	96
Mecitözü köyleri	23	26	1	711	66
Osmancık	2	6	3	181	67
Osmancık köy	16	18	1	576	206
Sungurlu	2	8	4	244	121
Sungurlu köyleri	15	17	2	476	233
Toplam	98	166	40	4861	2038

2.Levha					
1937-38 Çorum'da ilk okulların ilçe ve köy istatistiği					
ÇORUM İlçe ve köy	İlkokul sayısı	Toplam öğretmen		Öğrenci toplamı	
		Erkek	Kadın	Erkek	Kız
Merkez	6	136	37	1008	513
Merkez Köyleri	7	1937-38 Maarif istatistiklerin de okullar sınıflara göre taksim edildiği için sağlıklı öğretmen ayırımı		460	193
Alaca	1			141	36
Alaca köyleri	5			388	87
İskilip	2			528	183
İskilip köyleri	6			594	158
Mecitözü	1			165	63
Mecitözü köyleri	6			493	102
Osmancık	2			208	105
Osmancık köy	4			325	180
Sungurlu	2			271	118
Sungurlu köyleri	5			276	129
Toplam	47	136	37	4857	1862

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

3.Levha					
1941-42 Çorum'da ilk okulların ilçe ve köy istatistiği					
ÇORUM İlçe ve köy	İlkokul sayısı	Toplam öğretmen		Öğrenci toplamı	
		Erkek	Kadın	Erkek	Kız
Merkez	6	132	56	1148	536
Merkez Köyleri	8	1941-42 Maarif istatistiklerin de okullar sınıflara göre taksim edildiği için sağlıklı öğretmen ayırımı		600	217
Alaca	1			203	47
Alaca köyleri	6			373	107
İskilip	2			452	87
İskilip köyleri	6			549	103
Mecitözü	1			253	93
Mecitözü köyle	8			634	113
Osmancık	2			258	100
Osmancık köy	6			427	145
Sungurlu	2			338	171
Sungurlu köyle	8			507	134
Toplam	58	132	56	5792	1853

4.Levha					
1952-53 Çorum'da ilk okulların ilçe ve köy istatistiği					
1952-53 Maarif istatistiklerin de okullar sınıflara göre taksim edildiği için sağlıklı öğretmen ayırımı					
ÇORUM İlçe ve köy	İlkokul sayısı	Toplam öğretmen		Öğrenci toplamı	
		Erkek	Kadın	Erkek	Kız
Merkez	7	409	14	1270	879
Merkez Köyleri	78	1952-53 Maarif istatistiklerin de okullar sınıflara göre taksim edildiği için sağlıklı öğretmen ayırımı yapma imkanı		2761	1495
Alaca	1			287	213
Alaca köyleri	39			1653	1026
İskilip	3			659	402
İskilip köyleri	30			1361	703
Mecitözü	1			219	211
Mecitözü köyle	42			2178	1170
Osmancık	2			297	212
Osmancık köy	27			1190	616
Sungurlu	2			368	232
Sungurlu köyle	44			1882	890
Toplam	270	409	14	14143	8049

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

5.Levha						
1996-1997 Çorum Milli Eğitim Müd. genel okul ve öğrenci istatistiği						
İlçe ve köy	İlkokul ve taşınalı sistem		Ortaokul bağı 2 kademeli		Lise Meslek lisesi	
İlçe ve köy	okul ad.	Öğren Ade.	okul ad.	Öğren Ade.	okul ad.	Öğren Ade.
Merkez ve köy	203+18	22208	26	10760	15	9936
Alaca ve köy	75+17	5696	14	2163	5	1358
Bayat ve köy	58+1	4228	6	849	2	327
Boğazkale,köy	16	1130	2	214	1	81
Dodurga,e köy	11+7	1077	4	378	1	207
İskilip ve köy	86+13	5256	7	1759	4	1095
Kargı ve köy	49+8	1661	5	456	4	255
Laçın ve köy	15+2	1053	3	264	3	179
Mecitözü,köy	58+1	2966	5	905	2	574
Oğuzlar,köy	12	946	3	221	1	189
Ortaköy, köy	20+1	1391	4	417	1	245
Osmancık,köy	82+7	5233	12	1993	5	1707
Sungurlu, köy	101+10	10254	16	3220	6	2117
Uğurludağ,köy	20+3	1639	2	236	1	150
Toplam	805+88	64736	109	23835	51	18420

6.Levha	
1997-1998 Çorum Milli Eğ. Md. Genel Anaokulu okul ve öğrenci öğretmen is.	
Anaokulu Sayısı	1
Anasınıfı Sayısı	46
Uygulamalı Anasınıfı Sayısı	5
Okul öncesi öğrenci sayısı	1043
Okul öncesi öğretmen sayısı	87

7.Levha	
1997-1998 Çorum Milli Eğ. Md. Genel İlköğretim okul ve öğrenci öğretmen ist.	
İlköğretim okulu Sayısı	695
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Sayısı	2
Özel İlköğretim Okulu sayısı	3
İlköğretim Okulu Toplamı	700
İlköğretim Öğrenci Sayısı	380.154
Lise Bünyesinde Orta Okul Öğrenci Sayısı	6213
İlköğretim Öğrenci Toplam Sayısı	86.367
İlköğretim Sınıf Öğretmeni Sayısı	2682
İlköğretim Okulu Branş Öğretmen Sayısı	804
İlköğretim Okulu Öğretmen Toplamı	3486

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

8.Levha	
1997-1998 Çorum Milli Eğ. Md. Genel Lise okul ve öğrenci öğretmen istatistiği	
Lise Sayısı	18
Anadolu Lisesi Sayısı	4
Anadolu Lisesi Sayısı	4
Fen Lisesi Sayısı	1
Anadolu Öğretmen Lisesi Sayısı	1
Genel Lise Toplamı	24
Endüstri Meslek Lisesi	4
Endüstri Meslek Lisesi	4
Teknik Lise Sayısı	1
Kız Meslek Lisesi Sayısı	5
Ticaret Meslek Lisesi Sayısı	2
Anadolu Ticaret Lisesi Sayısı	1
İmam Hatip Lisesi Sayısı	5
Anadolu İmam Hatip Lisesi Sayısı	1
Çok Programlı Lise Sayısı	8

Meslek Lise Sayısı	27
Özel Lise Sayısı	1
Genel ve Mesleki Lise Sayısı	52
Genel Lise Öğrenci Sayısı	9064
Mesleki Lise Öğrenci Sayısı	7632
Genel Lise Öğrenci Toplam Sayısı	16.696
Kültür Dersleri Öğretmen Sayısı	1233
Meslek Dersleri Öğretmeni Sayısı	431
Lise Öğretmen Toplam Sayısı	1664

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KİTAP VE KÜTÜPHANE

El yazması ya da basma; broşür, harita, dergi, gazete, kitap, plak, slayt, CD gibi fikir eserleri ürünlerinin ve çeşitli eğitim araçlarının okuyucunun yararlanması için toplanılıp saklanıldığı yer olarak tarif edebiliriz.

Kütüphane; milattan önceki devirlerde kütüphanenin mevcut olduğunu yapılan arkeolojik kazılar neticesinde öğrenmiş bulunuyoruz. Tanınan en eski kütüphaneler doğu uygarlıklarına ait toplumlarda olduğu bilinen bir gerçektir. Bilinen en eski kütüphaneler Asur, Babil, Hitit uygarlıklarından günümüze ulaşmış yazı eserleriyle gün ışığına çıkartılmıştır.

Bunlardan bilinenler; Mısır'da Karnak tapınağı kalıntıları arasında bulunan kütüphaneye ait bir kitabe, Eski çağların en ünlü bilinen M.Ö VIII. Yüzyılda kurulan Asurbanipal kütüphanedir. Bu kütüphaneden çıkartılan 22.000 tablet bugün British Museum koleksiyonları arasında bulunmaktadır.

M.Ö. IV yüzyılın sonlarına doğru Yunan hükümdarı Ptolemaios I tarafından adı çok duyulmuş olan İskenderiye kütüphanesidir. Roma imparatorlukları çağlarında işgal edilen yerlerden getirilen ganimetler arasında bulunan eserlerle Roma'da kütüphane kurulmuştur. Bilinen eski kütüphanelerin birçokları şahıs kütüphaneleri olmaktan ileri gitmemekle birlikte ülke idarecilerinin saraylarında muazzam sayılabilecek kütüphaneler kurulmuşsa da, yıkılan iktidarları sonunda bu kitap ve dökümler yok edilmişler, yağmalanmışlardır.

Bilinen ilk ilmi kütüphanelerden bazıları ise şunlardır:

İngilterede; Oxford,cambridge.

Paris Mazarine.

Berlin Ulusal kütüphanesi.

Madrid ulusal kütüphanesi. Madrid ulusal kütüphanesi. Kurulmuş ve bugün her ülkenin ulusal kütüphanesi bulunmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Türkiye'de ise Milli Kütüphane olarak tüm okurlarına hizmet vermektedir.

Kütüphanelerin genel kısa tarihçesinden sonra yazının ve kitabın ne gibi malzemelere yazıldığını incelersek:

Önceleri yazı kaya yüzlerine kitabe şeklinde yazıldığı, kazılardan kil tablet üzerine, parşömen (Deri tabaklanarak yapılan) kullanılmış, sonraki zamanda Mısır'da papirüsler üzerine, Çin'de ipek üzerine ve yine Çin'de kağıt üzerine yazı yazıldığı bilinmektedir.

Kağıtın icadından sonra ise yazı ve kitap yazımı artmış, hele matbaanın icadı ile de kitap basımı ve yayımlanması kolaylaşmıştır.

Kitabın oluşumu ise, yazıların yazıldığı tabletler bir araya getirilmiş, sonraları papirüsler veya parşömenler sıralanarak rulo edilmiş, ipek ve kağıt kullanılmaya başladıktan sonraları bu günkü bildiğimiz kitap meydana gelmiştir.

Çorum'da bilinen en eski kütüphane ise sırasıyla şunlardır:

“Boğaz köy Hitit arşivlerinde bulunan çivi yazısı tabletlerle Dünyaya kendisini tanıtmış, bu arşivde bulunan tabletlerden sonra diğer kazılarda ele geçen tabletlerle Hitit tarihi bilinmeye başlanmış, sonradan Ortaköy kazılarının başlamasına vesile olan birkaç tabletin gün ışığına çıkarılmasıyla, Ortaköy'de de bir tablet arşivinin bulunması kütüphane olarak kabul edebiliriz.

“Helenistik Çağda ise Çorum ve çevresinin de yerleşik düzenin bulunması, kilisenin etkisi ile burada bulunan kiliseler hakkında detaylı bilgi bulunmakla beraber, İstanbul'da bulunan ve halen etkinliğini koruyan patriklik kütüphanesindeki kitapların bazılarının Anadolu'nun Türkleşmesinden sonra Çorum çevresinden ve Anadolu'dan gittiği söylene gelmektedir.”

“Anadolu'nun Türkleşmesinden sonra karışık devir sonucu Türk iskânına açılan Çorum ve çevresin de yerleşik düzene tam geçilmemesi, toprak itilafları ve çeşitli Türk beyliklerinin egemenliğine girmesinden olsa gerek kütüphane sayılabilecek

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

bir birikimin olabileceği hakkında olmasına karşı, hangi yerde, hangi tarihte kütüphane bulunduğu tespiti yapılmamış olup, Alaca ilçesi Karahisar Temürü denilen yerde, Hicri 665 Miladi 1266 tarihlerinde Hüsameddin Timur'un bu tarihte yaptığı bir vakfiyede bu köyün eski yerinde medrese yapıldığı, bu gün Hüsamiye Medresesi diye anılan medreseye vakfettiği arazi ile varlığı anlaşılmış oluyor. Adı geçen medresenin muhakkak bir kütüphanesinin olması gerektir.

“Osmanlı İmparatorluğu döneminde, Amasya'nın payitaht merkezi olması Nedeniyle, Çorum' Amasya sancağına uzun sürekalması, birçok alim ve ulemanın ilimiz topraklarından yetişmesi, Amasya'da bulunan medreselerde ilim okutmaları haricinde, veliahlara sarayda ders veren hemşehrilerimizin olduğunu çeşitli kaynaklar belirtmektedir.

Çorum ilinde adlarını tespiti bulunan medrese ve kitaplıklar nüfus oranlamasına karşın oldukça çok olduğu görülmektedir. Bu medreselerin faydalanacağı kütüphanelerinin olması olağandır.”

Osmanlı Döneminde Çorum'da kütüphane ile ilgili bilgiler 18. Yüz yılın ikinci yarısına kadar gitmektedir. Sicil defterlerinden, Evliya Çelebinin Seyahatnamesinde, Salnamelerden ve mahalli basın kaynakların da bulunan kayıtlara göre:

“Evliya Çelebi:“... Erbabı-ı maarifin, nükteşinas çelebileri, ulema ve sulehası, yaran-ı garüb-üd diyar adamları çoktur...”

“Eskişehir Sicil Defteri 96.S. ve Çorumlu Dergisi 19 Sayı 13. S. ...1170 Hicri senesinde, Çorum Akpınar mahallesi sakinlerinden Müderris Hacı Ali Efendi, sokak tarafı hududunda, yontulmuş taştan muntazam ve metin bir kütüphane binası, muhtelif kitaplarını ve malikanesini vakıf ve tahsis etmiştir...”

“Hicri 1318 Ankara Salnamesi. “...1296 Hicri senesinde Müftü Ahmed Feyzi Efendi tarafından Emir Ahmed mahallesinde kargır bir kütüphane kurmuş ve 3000 cilt kitabı

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

okuyucuların hizmetine vermiştir.....”

“Hicri 1320 Ankara Salnamesi : ”.....1202 Hicri senede, Süleyman Feyzi Paşa Çorum'da bir kargır kütüphane yaptırmış, 600 ciltlik kitabı okuyucu hizmetine vermiştir...”

“Hicri 1328 Devlet Salnamesi 406. sayfa ”...Çorum'da bulunan Kurdoğlu Medresesi kütüphanesi, Fevziye'yi İrfaniye isimli kütüphanenin banisi Hacı Ahmed Efendidir. Tesis tarihi 1309...”

“İhsan Sabuncuoğlu Çorum Tarihine Ait Derlemelerim: ”...İstiklâl mektebinin yerinde ahşap yapı olarak Süleyman Feyzi Paşa Kütüphanesi bulunmaktaydı. Mutasarrıf Nureddin Bey tarafından kütüphane yıktırılarak 1913 - 1914 tarihinde İstiklâl mektebi yaptırıldı...”

“...1313 Hicri senesinde Hasan Paşa Ulu Camii avlusunda bir kütüphane kurmuş, 900 cilt kitabı okuyucu hizmetine vermiştir. Camii Kebir etrafındaki iki medreseden binisinin iki odasını işgal ediyordu. Bina taştan inşa edilmişti...”

“Naci Önder 5.12.1951 Yeni Çorum Gazetesinde: ”..Şimdiki İstiklâl mektebinin bulunduğu yerdeki Süleyman Feyzi Medresi, birçok alim ve ulemanın ilimiz topraklarından yetişmesi, Amasya'da bulunan medreselerde ilim okutmaları haricinde, veliahtlara sarayda ders veren

hemşehrilerimizin olduğunu eşitli kaynaklar belirtmektedir. Çorum ilinde adlarını tespiti bulunan medrese ve kitaplıklar nüfus oranlamasına karşın oldukça çok olduğu görülmektedir. Bu medreselerin faydalanacağı kütüphanelerinin olması olağandır.”

Cumhuriyet Döneminde Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile Çorum'da bulunan özel ve medrese kütüphanelerinin de faaliyetine son verilmişti. Bu olay karşısında Çorum'da yeni bir kütüphane yaptırılma mecburiyeti doğdu. Bu yeni kütüphane için kurulan Komisyon, Çorum'un çarşı ve hükümet binasına yakın olan bir akarın arkasında bulunan kullanılmayan arsaya kütüphane binası yapılması için karar verildi. Burası bu gün

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Belediye Başkanlığının bulunduğu binadır.

Binayı Çorumlular kanılarla taş taşıyarak, işçilik almadan yaptılar. İki katlı olan binanın altı kütüphane masraflarını karşılaması için dükkân olarak tasarladılar. Üst kısmı kütüphane salonu ve kitapların konulacağı bölüm ve memur bölümü olarak yapılandırıdılar.

Binanın bitiminde açılış yapıldı. Burada Çorum halkına hizmet vermeye başladı. Çeşitli nedenler ve mahalli idarenin uygun gördüğü yerlerde kütüphane hizmetleri görüldü. Asıl sahibi kütüphane binasından çıkartılarak şimdiki Emniyet sarayının bulunduğu yerde bulunan bir okula naklettiler, oradan diğer okulların köhne yerlerinde görev yaptırıldı, sonunda eski birasının dükkanların bulunduğu alt katta hizmetini sürdürmeye devam etti.

Bu bina sıkıntısı ve kütüphane binasının da bazı sebeplerden ellerinden alınmasından dolayı Bahçeli evlerde yeni bir kütüphane binası yapıldı. Bu bina Türkiye

genelinde en modern kütüphane projeleri içinde görülmekte idi. 23 Nisan 1963 tarihinde hizmete girdi. Sonraki yıllarda kütüphane Binası Çorum için yetersiz kaldı. 1980 tarihinde Çorum Belediyesince yeni yerleşim alanı projesinde bulunan arsa Kütüphane Müdürlüğüne devredilmiş, Kültür Bakanlığının tek tip projesi ile Yeni Kent yerleşim yerinde kütüphane binası yaptırılmış, binanın bitiminden sonra İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü 25 Aralık 1991 tarihinde yeni binaya taşındı.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'DA KÜTÜPHANELER

Çorum ilim ve kütüphaneler alanında tarih boyunca önemi, arkeolojik çalışmalar neticesinde Boğazköy Hitit arşivlerinde bulunan çivi yazısı tabletlerle dünyaya kendisini tanıtmış, bu arşivde bulunan tabletlerden sonra diğer kazılarda ele geçen tabletlerle Hitit tarihi bilinmeye başlanmış, sonradan Ortaköy kazılarının başlamasına vesile olan birkaç tabletin gün ışığına çıkarılmasıyla , Ortaköy'de de bir tablet arşivinin bulunması ile ilimizin geçmişinde kütüphaneciliğin olduğunun tescili yapılabilir.

Helenistik Çağ da ise Çorum ve çevresinin de yerleşik düzenin bulunması, kilisenin etkisi ile burada bulunan kiliseler hakkında detaylı bilgi bulunmakla beraber, İstanbul'da bulunan ve halen etkinliğini koruyan patriklik kütüphanesinde ki kitapların bazılarının Anadolu'nun Türkleşmesinden sonra Çorum çevresinden ve Anadolu'dan gittiği söylene gelmektedir.

İstanbul'un alınmasıyla beraber Fatih Sultan Mehmed Han'ın Kiliselere ait mallarını götürülebileceği fermanı ile birçok Latin eserlerin Roma'ya gönderildiği bilinmektedir.

Anadolu'nun Türkleşmesinden sonra karışık devir sonucu Türk iskanına açılan Çorum ve çevresinde yerleşik düzene tam geçilmemesi, toprak itilafları ve çeşitli Türk beyliklerinin egemenliğine girmesinden olsa gerek kütüphane sayılabilecek bir birikimin olabileceği hakkında olmasına karşı, hangi yerde, hangi tarihte kütüphane bulunduğu tespiti yapılmamış olup, Alaca ilçesi Karahisar Temürü denilen yerde, Hicri 665 Miladi 1266 tarihlerinde Hüsameddin Timur'un bu tarihte yaptığı bir vakfiyede bu köyün eski yerinde medrese yapıldığı, bu gün Hüsamiye Medresesi diye anılan medreseye vakfettiği arazi ile varlığı anlaşılmış oluyor. Adı geçen medresenin muhakkak bir kütüphanesinin olması gerekir.

Çorum'un Osmanlı İmparatorluğu döneminde, Amasya'nın payitaht merkezi olması nedeniyle, Çorum Amasya sancağına uzun süre kalması, bir çok âlim ve ulemanın ilimiz

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

topraklarından yetişmesi, Amasya’da bulunan medreselerde ilim okutmaları haricinde, veliahtlara sarayda ders veren hemşerilerimizin olduğunu çeşitli kaynaklar belirtmektedir.

Bu kültürel ve ilim ilişkisi neticesinde Çorum ilinde adlarını tespiti bulunan medrese ve kitaplıklar nüfus oranlamasına karşın oldukça çok olduğu görülmektedir. Bu medreselerin faydalanacağı kütüphanelerinin olması olağandır.

Osmanlı Döneminde Çorum’da kütüphane ile ilgili bilgiler 18. Yüz yılın ikinci yarısına kadar gitmektedir. Sicil defterlerinden, Evliya Çelebinin Seyahatnamesinde, Salnamelerden ve mahalli basın kaynakların da bulunan kayıtlara göre: Evliya Çelebi:“... Erbabı-ı maarifin, nükteşinas çelebileri, ulema ve sulehası, yaran-ıgarüb-üd diyar adamları çoktur.....” Demektedir.

Eskişehir Sicil Defteri 96.S. ve Çorumlu Dergisi 19 Sayı 13. S.”...1170Hicri senesinde, Çorum Akpınar mahallesi sakinlerinden Müderris Hacı Ali Efendi, sokak tarafı hududunda, yontulmuş taştan muntazam ve metin bir kütüphane

binası, muhtelif kitaplarını ve malikanesini vakıf ve tahsis etmiştir.....”

Hicri 1318 Ankara Salnamesi. “...1296 Hicri senesinde Müftü Ahmed Feyzi Efendi tarafından Emir Ahmed mahallesinde kargır bir kütüphane kurmuş ve 3000ciltkitabı okuyucuların hizmetine vermiştir....” Kütüphanenin kitabesi halen Çorum Müzesindedir. <2>

Hicri1320AnkaraSalnamesi : ”.....1202 Hicri senede, Süleyman Feyzi Paşa Çorum’da bir kargır kütüphane yaptırmış,600 ciltlik kitabı okuyucu hizmetine vermiştir.....”

Hicri1328 Devlet Salnamesi 406 . sayfa”...Çorum’da bulunan Kurdoğlu Medresesi kütüphanesi, Fevziye’yi İrfaniye isimli kütüphanenin banisi Hacı Ahmed Efendidir. Tesis tarihi 1309.....”

İhsan Sabuncuoğlu Çorum Tarihine Ait Derlemelerim: ”...İstiklâl mektebinin yerinde ahşap yapı olarak Süleyman Feyzi

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Paşa Kütüphanesi bulunmaktaydı. Mutasarrıf Nureddin Bey tarafından kütüphane yıktırılarak 1913 - 1914 tarihinde İstiklâl mektebi yaptırıldı.....”

Naci Önder 5.12.1951 Yeni Çorum Gazetesinde:
”..Şimdiki İstiklâl mektebinin bulunduğu yerdeki Süleyman Feyzi Medresesinde, kubbeli kargır bir bina idi.....”

“.....1313 Hicri senesinde Hasan Paşa Ulu Camii avlusunda bir kütüphane kurmuş, 900 cilt kitabı okuyucu hizmetine vermiştir. Camii Kebir etrafındaki iki medreseden binisinin iki odasını işgal ediyordu. Bina taştan inşa edilmişti....”

HASAN PAŞA İL HALK KÜTÜPHANESİ

1956 tarihinde yeni bir kütüphane binasının yaptırılması için Çorum Genel Kütüphane Yaptırma Derneği kuruldu. <1> Belediye tarafından Bahçelievler Mahallesi

<Çorum Belediyesine ait 913 m 2 lik arsa sembolik bir fiyata derneğe satıldı, dernek kurum ve şahıslardan teberru ettiği 50.000 liralık bir yatırımla Devlet tarafından verilen projeye uygun olarak binanın su basmanını yaptırtabildi.

Derneğin gelir bulamaması neticesinde inşaat uzun bir süre yaptırılmadı, 25 Mayıs 1960 tarihinde görevde bulunan merhum Mehmet Varinli binanın yapılabilmesi için, özel idarece yaptırılmasını sağlamış, binanın bitirimi kısa zamanda

1>Çorum İl Halk Kütüphanesi arşivleri. Dernek üyeleri: Baha Çorbacı oğlu Belediye Baş., A. İlhan Erdemli Kütüphane Md. Şevket Turpoğlu Avukat, Nurettin Tayşu Avukat, Halit Bayrak Öğretmen, Ahmet Küreli Gazeteci, İhsan Aşık Mütahit. bitirilmiş, binanın kullanımı, süresiz kütüphane olarak kullanılmak kaydıyla tapu kaydı yapılmış,

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

23 Nisan 1963 tarihinde kütüphane binası halkın hizmetine açılmıştır.

Kütüphane binası yarım bodrum ve zemin kat olmak üzere iki katlı sayılacak bir binadır.

Binanın bulunduğu arsa 913.22 m² olup oturduğu arsa alanı 440 m² dir. Zemin katta 174. 52 m² lik bir çocuk okuma salonu, bir yetişkinler okuma salonu, 53 m² lik idari personel odası, iki memur odası, bir iare (ödünc verme) odası bulunmaktadır. Bodrum katta 127 m² lik kitap depolarında; bir büyük boy kitap deposu, bir orta boy kitap deposu, bir küçük boy kitap deposu ile bir el yazmalar kitap Deposu bulunmaktadır. 39 m² bir boş oda ile 25.60 m² hol ile, 68.88 m² lik kalorifer dairesi vardır. Kütüphanenin açıldığı yıllarda kütüphane binası halkın ihtiyacını karşılayacak düzey de iken, sonraki yıllarda Çorum için yetersiz kaldı.

Bir anımı hatırladım; Emekli olduktan sonra Çorum Festivali bünyesinde verilen konferanslar dahilinde Çorum’la ilgili olanında, bir konuşmacı ”...Ahmed Feyzi ve Süleyman Feyzi’nin kitaplarının Milli Kütüphaneye verildi diyerek

konusunda belirttikçe, ben renkten renge giriyordum. Konuşmacı tesadüfen önümdeki sıraya oturdu, eğilerek kitapların gittiği yerler hakkındaki bilgiyi nereden edindiğini sordum, Kütüphane Müdürlüğünden verildiğini söyleyince benim hazırlamış olduğum yukarıda da konusu olan bilgilerden faydalanarak hazırladığımı bir çalışmadan aldığını tahmin ettim, dedim ki; zannedersen o çalışma dosyasında herhalde benim adımın yazılı olması lazımdı dedim, yanında bulunan dosyayı gösterdi, cidden benim hazırladığım bir konuşma metninden alınan fotokopi idi. Dedim ki: Bakın ben konuya vakıf kişiler için hazırladığımı bir konuşma metni olduğu için dip not koymamıştım, ayrı yeten dosyayı iyice tetkik etmemişsiniz çünkü bu ismi geçen Milli Kütüphane Çorum’da Cumhuriyet döneminde açılan ilk kütüphanenin adıdır, bu konuşmaları sizden isteyerek kitap haline getirirlerse bu yanlışlık Ankara Milli Kütüphane çağrışımı yapmaktadır, metninize bu konuyu açıklayan bir dip not koyunuz demiştim.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

ÇORUM İL HALK KÜTÜPHANESİ

Mimar Sinan Mahallesinde 25 Aralık 1991 tarihinde açıldı. Hasan Paşa Kütüphanesinden mükerrer (Aynı) kitapların desteği ve açılması döneminde gelen ödenekle biraz kitap alınmasıyla açıldı. Kütüphane zemin kat ile beraber üç kat üzerine betonarme yapıdır.

Kütüphane İl Halk Kütüphanesi olarak hizmete devam ederken kütüphanede en çok el yazması kitabı bulunan Hacı Hasan Paşa kütüphanesinde gelen kitaplardan ve Çorum'un yetiştirdiği bir şahıs olarak kütüphanenin ismini Yedi Sekiz Hasan Paşa Kütüphanesi olarak verilmesi için bakanlığı teklif verildi. Verilen teklif 7-8 in kaldırılarak sadece Hasan Paşa Kütüphanesi olması onayı Kültür bakanlığınca verildi. Böylece kütüphanenin ismi Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi olarak Çorum'a hizmete devam etti.

Zemin katta 92 m2 lik kitap deposu ile bölge cilt atölyesi, kalorifer dairesi mevcuttur. Birincikatta 29.5 m2 lik müdür odası, 24 m2 lik muhasebe bölümü, 18.5 m2 yazı işleri bölümü, 106.5 m2 lik konferans salonu ile 142 m2 lik çocuk bölümü okuma salonu bulunmaktadır. İkinci katta ise; 21.5 m2 lik müdür yardımcısı odası 22.5 m2 lik teknik hizmetleri okulu, 142 m2 lik iare (ödünç verme) salonu ile 139 m2 lik yetişkinler okuma salonu bulunmaktadır.

2002 tarihli istatistiklere göre; 12.252 kitap kayıtlı bulunmaktadır. Kütüphane Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Çorum İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü olarak çalışmaktadır.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

FAİK TONGUÇ ÇOCUK KÜTÜPHANESİ

1950 tarihinde Türkiye genelinde çocuk kütüphanelerinin ilk kurulanlardandır. Çorum Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak kütüphane ilk defa Albayrak İlkokulunun eski binasının içinde faaliyete açılmış, Albayrak İlkokulunun yıktırılarak yeniden yapılması sırasında ise okulun bahçesinde bir barakaya taşınmış, buradan da şimdiki İstiklâl İlkokulunun bodrum katı onarılarak çocuk kütüphanesi buraya taşınmış ve bu sırada açılan Bahçelievler İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü bünyesinde açılan 2.çocuk kütüphanesi nedeniyle İstiklâl ilk okulunda bulunan kütüphaneye 1.çocuk kütüphanesi adı verilmiştir. Çorum'da çocukluk yıllarını geçirmiş olan Faik Tonguç, o yıllarda Ankara'da ticaretle meşguldü. Ankara'dan Çorum'u ziyaret amacıyla geldiğinde, yeni yapılmakta olan İl Halk Kütüphanesi binasını gezmiş ve maddi yardımda bulunabileceğini beyan etmesi üzerine, kütüphanenin o zamanki müdürü A. İhsan Erdemli ve şimdi emekli olan şef

Hakkı. B. Ertekin ve personel yeni bir bina yaptırma imkanının olup olmadığı Faik beye sorulmuş, o da yaptırtabileceğini söylemesi üzerine, İstiklâl İlk okulu bünyesinde bulunan 1. Çocuk kütüphanesine götürülerek burası Faik beye gösterilmiş, bir çocuk kütüphanesi yaptırması önerisin de bulunulmuştu, Faik bey öneriyi kabul edince arsa İçin Çorum Belediyesine müracaat edilmiş, Çorum Belediyesi Çöplü mahallesinde belediyeye ait bir arsa tahsisi sözü alınmış, arsa tahsisi çıkınca, Faik bey sözünde durarak 1962 tarihinin değeriyle 30.000 lira paranın harcanması için Müdür İlhan beyin adına vekaletname ile kütüphane müdürlüğüne yollamıştır. Arsaya en kısa zamanda temel atılarak kaba inşaatı tamamlanılmıştır. Faik Beyin gönderdiği para bitince, kütüphane için harcamalar Vilayet Makamına müracaat edilmiş, Özel İdare bütçesinden 7.500 liralık bir ödenek temin edilmiş ve inşaat tamamlanmıştır. İstiklâl İlk okulu bünyesinde bulunan 1. Çocuk kütüphanesi bu yeni binaya taşınmış, 1964 tarihinde kütüphanenin açılışı yapılmış, Bakanlığın izni ile 1. Çocuk

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

kütüphanesinin ismi Faik Tonguç Çocuk Kütüphanesi olarak değiştirilmiştir.

Binanın intifa hakkı 1971 tarihinde Çorum Belediyesince 95 yıllığına kütüphane olarak kullanılmak üzere verilmiştir. Kütüphane 929.25 m2 lik toplam arsa üzerine 117 m2 kullanım alanı olarak tek katlı olarak yapılmıştır. Bina birkaç kere ufak onarım görmüş, son olarak bahçe duvarlarının yenilenmesi ve kalorifer teşkilatı yaptırılmıştır. Çocuk kütüphanesi okuyucu salonu 94.25 m2 olarak hizmet vermektedir.

2002 tarihli istatistiklere göre ;5.357 kitap kayıt lı bulunmaktadır. Kütüphane Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Çorum İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır.

EŞREF ERTEKİN KÜTÜPHANESİ

26.02.2003 tarihinde Ulukavak Mahallesinde açılmıştır. Şu an 500 kitapla hizmet vermektedir.

MEHMET ŞADİSOĞLU ÇOCUK KÜTÜPHANESİ

Merkez ilçe Yeşilyurt mahallesi 4.sokak A blokta bulunan apartman girişinde 2 daireyi Mehmet Şadisoğlu kütüphanesi kurulması şartıyla mülkiyetini devrettiği birleşik 94 m2 lik iki daireden ibarettir. Müştemilatı tamamlanıp Aralık 1997 tarihinde hizmete açılmıştır.

2002 tarihli istatistiklere göre ;1.642 kitap kayıt lı bulunmaktadır. Kütüphane Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Çorum İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır.

İL DÖKÜMANTASYON ve KÜTÜPHANESİ

Türkiye genelinde Valilik ve Kaymakamlıklar bünyesinde açılmıştır. Kütüphane Çorum Vilayet bina sı içerisinde bulunmaktadır. Kütüphane halka ve kamu personeline hizmet vermektedir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

İLÇE BELDE KÜTÜPHANELERİ

ALACA HALK KÜTÜPHANESİ

Özel İdare'ye ait binanın 2. katında tahsis edilen küçük bir salonda Çocuk Kütüphanesi olarak faaliyete başlamıştır. Bakanlığımızın emirleri üzerine Halk Kütüphanesi'ne dönüştürülmüştür.

Aynı İlçede Belediye tarafından açılan 2. kütüphanenin Bakanlığımıza devri için gerekli girişimlerde bulunularak Belediye Kütüphanesi 16.10.1980 tarihinden itibaren eşyası ile birlikte 25 yıllığına Bakanlığımız Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

ALACAHÖYÜK HALK KÜTÜPHANESİ

Alaca İlçesi Höyük Beldesi'nde bulunan eski Motel'in bir bölümü onarılarak Kütüphaneye dönüştürülmüş, 18.05.1994 günü açılmıştır.

BAYAT HALK KÜTÜPHANESİ

Bayat Çocuk Kütüphanesi şahsa ait kiralık bir binada hizmete açılmıştır. 1972 yılında Çocuk Kütüphanesi olarak hizmete açılan birim, 1978 yılında Bakanlığımızın aldığı karar gereği Halk Kütüphanesine dönüştürülmüştür. Belediye ye ait kiralık bir binanın 3. katında hizmet vermektedir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

BOĞAZKALE 100.YIL HALK KÜTÜPHANESİ

Ulu Önder Atatürk'ün doğumunun 100.yılı nedeniyle Boğazkale Belediye Başkanlığı'nın yaptırdığı binanın 2. katında 18.5.1982 tarihinde hizmete açılmıştır.

1989 yılında çarşı merkezindeki Belediye ye ait kahvehaneye taşınmış olup, bu binanın yıkılması nedeniyle Aslanağa Camiinin altındaki 3 odanın her türlü bakım, onarım ve muhafazasını sağlamak kaydıyla, Kütüphane olarak kullanılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü ile yapılan protokol şartları doğrultusunda, 13.12.1992 tarihinden itibaren 10 yıl süreyle ve bedelsiz olarak Bakanlığımıza tahsisi sağlanmıştır.

DODURGA İLÇE HALK KÜTÜPHANESİ

Dodurga İlçe Halk Kütüphanesi İlçe Kaymakamlığı ve Müdürlüğümüzün koordinasyonu ile 10.09.1996 tarihinde mahallen hizmete açılmıştır. 2004 yılı sonu itibariyle kütüphanedeki 2428 adet kitaptan 1554 okuyucu yararlanmıştır.

İSKİLİP HALK KÜTÜPHANESİ

İskilip'te ilk Kütüphane 1730 yılında Medrese Kütüphanesi olarak açılmıştır. 1924 yılında Caca bey Medresesi'nde faaliyete geçen Kütüphane daha sonra Halk evleri binasına taşınmıştır.

1966 yılında ise Belediye sebze hali üzerindeki binaya taşınmış bina terasına yapılan ilave salonlarda 01.11.1972 tarihinde Çocuk Kütüphanesi de açılmıştır.

1987 yılı sonlarında Bakanlığımız, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü tarafından yapımı gerçekleştirilen şimdiki modern binasına taşınmıştır. Kütüphanenin Kitap koleksiyonu çok zengindir. Ayrıca 529 adet el yazması, 1436 adet de arap harfli basma kitap bulunmaktadır.1996 yılında Kütüphanenin zemin katında İl Özel İdaresi'nin katkılarıyla Vali Mustafa YILDIRIM yaşlılar okuma salonu hizmete açılmıştır. Bu salon yurt genelindeki Kütüphanelerimizde gerçekleştirilen ilk uygulamadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KARGI HALK KÜTÜPHANESİ

İlçe Parkı içinde mülkiyeti Belediye ye ait binada çocuk kütüphanesi olarak faaliyete başlamıştır.

1978 yılında aynı park içinde Belediye tarafından lokanta olarak yaptırılan ikinci bina yeniden düzenlenerek Kütüphaneye tahsis edilmiş ve Halk Kütüphanesi olmasına imkan sağlamıştır.

1992 yılı içerisinde Kızılay Derneği'ne ait kiralık bir binaya taşınmıştır. Bakanlığımız yatırımı olarak

1997 yılında inşaatına başlanan Kütüphane binası tamamlanarak 28.12.1999 tarihinde geçici kabulü yapılmıştır. 2000 yılı içinde bu binaya taşınmıştır. Kütüphaneye Kargılı bir Şehidin adına izafeten “ Şehit Suat Yaşar İlçe Halk Kütüphanesi” adı verilmiştir.

MECİTÖZÜ HALK KÜTÜPHANESİ

1965 yılında arsası temin edilmiş, kurulan dernek tarafından Özel İdarenin de katkılarıyla yapımı

gerçekleştirilmiştir. Bina mülkiyeti Özel İdareye ait olup intifa hakkı kütüphanenindir. İki katlı kütüphane binasının alt katı Çocuk Kütüphanesi, üst katı ise yetişkinlere hizmet vermektedir.

OĞUZLAR 100.YIL HALK KÜTÜPHANESİ

Ulu Önder Atatürk'ün doğumunun 100.yılı İl kutlama programına alınan (Karaören) Oğuzlar Belediye Başkanlığı'nın katkılarıyla açılmıştır. Kütüphane binası 99 yıllığına tahsis edilmiştir.

ORTAKÖY HALK KÜTÜPHANESİ

1990 yılında Ortaköy Belediyesine ait iş hanı 1. katında 25 yıllığına intifa hakkı verilmesi üzerine 16.04.1990 tarihinde hizmete açılmıştır. Kütüphane hizmet binası yapımı için arsa temini konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

OSMANCIK HALK KÜTÜPHANESİ

1964 yılında kurulan derneğin faaliyetleri sonucu Özel İdare ile müşterek yaptırılan binanın giriş katında hizmet vermekte iken, binanın satılması üzerine 1988 yılındaki Kızılay'a ait bir binaya taşınmıştır. İlçede Halk Kütüphanesi hizmet binası yapımı için hazineye ait 1395 m2 yer üzerinde devam eden hizmet binası tamamlanarak binaya 27.07.1999 tarihinde taşınılmıştır.

SUNGURLU HALK KÜTÜPHANESİ

1963 yılında Belediye'ye ait binada hizmete açılmıştır. Daha sonra Özel İdare tarafından yaptırılan binanın giriş katına taşınmış, buranın Özel İdare'ce Kültür Sitesi yapımı için yıkılmasıyla da 1993 yılında Belediye'ye ait Kültür Sitesi'nin 3.katı kiralanarak buraya nakledilmiştir. Buradan da 1996 yılında Özel İdare Kültür Sitesi'ne taşınmıştır.

ARİFEGAZİLİ HALK KÜTÜPHANESİ

Arifegazili Belediyesi giriş katının Kütüphane olarak kullanılmak üzere, 99 yıllığına Bakanlığımıza intifa hakkı vermesi üzerine 1985 yılında hizmete açılmıştır. Daha sonra Belediye yer darlığı nedeniyle Kütüphaneyi 1991 yılında buradan Özel şahsa ait bir binaya çıkarmış ve kirası Belediyece ödenmiştir.

Daha sonra Belediye'nin yeni hizmet binasına taşınması nedeniyle Kütüphane, eski Belediye binası 1. katının süresiz ve bedelsiz olarak Kütüphaneye tahsis edilmesi üzerine 1994 yılında buraya taşınmıştır.

Sungurlu İlçe Halk Kütüphanesine bağlı olarak yönetilen kütüphanede 2004 yılı sonu itibariyle kitap sayısı 5441 okuyucu sayısı ise 4433 kişidir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

UĞURLUDAĞ 100 YIL HALK KÜTÜPHANESİ

Atatürk'ün doğumunun 100.yılı İl kutlama programına alınarak 1981 yılında İlçe Belediyesine ait daha önce kahvehane olan bir mekanda hizmete açılmıştır. Yaklaşık 10 yıl aynı mekanda işlevini sürdürmüştür.

SEYDİM ABDULKADİR OZULU KÜTÜPHANESİ

1996 tarihinde MSGÜ Seydim Belediyesi bünyesinde açılmıştır. Kitaplarının tamamına yakın kısmını hibe eden Abdulkadir Ozulu'nun ismi kütüphaneye verilmiştir.

MİMAR SİNAN HALK EĞİTİM MERKEZİ KÜTÜPHANESİ

Halk Eğitim Merkezi bünyesinde bulunmaktadır. Demirbaşa kayıtlı 2065 kitaplı bir kütüphanesi mevcuttur.

İL DÖKÜMANTASYON ve KÜTÜPHANESİ

Türkiye genelinde Valilik ve Kaymakamlıklar bünyesinde açılmıştır. Kütüphane Çorum Vilayet bina sını içerisinde bulunmaktadır. Kütüphane halka ve kamu personeline hizmet vermektedir.

OKUL KÜTÜPHANELERİ

Merkez ilçede Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan ilk öğretim okullarının hemen hemen hepsinde en azından sınıf kitaplıkları bulunmaktadır. Orta öğrenim yapan okullarında zengin sayılabilecek kütüphaneleri mevcuttur.

Yüksek öğrenim yapan Çorum Meslek Yüksek Okulu'nun kendi ihtiyacını karşılayacak düzeyde olmazsa da imkanları dahilinde açık bulunan bir kütüphanesi mevcuttur. İlâhiyat Fakültesinin açıldığı 1993 tarihinde sonra akülte bünyesinde 160 m2 lik kullanım alanı olan ve demirbaşa kayıtlı 12.100 kitabı ile hizmet veren gelişmiş kütüphanesi bulunmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

MÜELLİFLERİN ALFABETİK SIRA İLE YAZMA KİTAPLARI;

Abdulkadir b. Ahmed Osmancıkı
Menakıb-ı Koyun Baba, Demirbaş No:1217

Abdulkadir Kara Müfta Çorumi
Haşiye-i Velediyye, Demirbaş No:4691 Risale No:3

Ahmed Feyzi Çorumu
Ahadis-i mevzue, Demirbaş No:396
Fevzi Mevlâ, Demirbaş No:561 Risale No:1
Fevzi nebevi, Demirbaş No:561 Risale No:2
İcazet name-i Ömer Fazlı, Demirbaş No:3237 Risale 9
Kanun-u arazi, Demirbaş No:4486
Mesail-e nadire, Demirbaş No:3176
Redd-i batıl, Demirbaş No:936
Redd-i batıl, Demirbaş No:937
Risale-i eminiye, Demirbaş No:2368 Risale No:1
Risale-i müntahabe, Demirbaş No:2087 rısale No:2
Risale-i satrañç-name, Demirbaş No:3175 Risale No:2
Risale-i müntehabat-ül evrad, No:631 Risale No:10

Satranç-name, Demirbaş No:3177
Şerh-i hizb el-bahr , Demirbaş No: 538 Risale No:12
Şerh-i kafiye, Demirbaş No: 2684
Şeriat-ül kıraat evrad-ı bahaiye, Demirbaş No: 538 Risale No:4
Tahir-i mantık, Demirbaş No:2557 rısale No:5
Tertib-i ayat-ı el teravih, Demirbaş No:4377 Risa No:1

Ali Arif Çorumi
İcezet-name, Demirbaş No:5538 Risale No:12

Amasya Müftüsü Mustafa Vazıf Çorumi
Risale-i güldeste-i gülistan , Demirbaş No:2142 Risale No:2

Ebubekir Nedim b. Edip Çorumi
Şerh-i manzume-i edip, Demirbaş No:3753 Risale No:4

Ebül Halil Ahmed b. Halil Çorumi
Şerh-i kaside-i bürde, Demirbaş No:630 Risale No:1

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Ebûlfeyz Hüseyin Zühtü Çorumi
İcezet-name, Demirbaş No:2019 Risale No:3

Ebus'suud b. Muhiddin Yavsi İskilibi
Dua-name, Demirbaş No:2832

Fazıl Mustafa Ahıskavi Çorum'da Muhkim
Tercüme-i şerh-i kaside-i bürde, Demirbaş No:626 Risale No:1

Hacı Ali Arif b. Osman Çorumi
Kitab-ı menasık-ül hac, Demirbaş No:1539

Hacı Ali Leblebicizade Çorumi
Münşeat ve divan-ı eşâr, Demirbaş No:2100 Risa.No:3
Risale-i mevaiz, Demirbaş No:3753 Risale No:1

Hacı Ali Müftü Çorumi
Mecmua-i arifiyye, Demirbaş No:1684 Risale No:2

Hasan Nuri Çorumi
Risale-i tahrir-i ulema-i İslâm, Demirbaş No:3139 Risale No:3

Hüseyin İbn-i Vasıf Bahri Çorumi
Risale-i tuti, Demirbaş No:1888 Risale No:2

İskilip Müftüsü Hacı Arapzade Mehmed Emin
Şerh-i kaside-i suad, Matbu, Demirbaş No:2132 Risale No:3

Lütfi Abdurrahim Çorumi
Menasık el-hac, Demirbaş No:658 Risale No:3

Mehmed Nuri İskilibi
Risale-i eminiyye, Demirbaş No:2368 Risale No:2

Mustafa b. Ömer Leblebicioğlu Çorumi
Risale-i icazet-name, Demirbaş No:5536 Risale No:4
Risale-i icazet-name, Demirbaş No:5536 Risale No:5

Mustafa Vazıh Amasya Müftüsü Çorumi
Risale-i tuti, Demirbaş No:1863 Risale No:4
Risale-i Tuti, Demirbaş No:1888 Risale No:2

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Mustafa Vazıf b. İsmail Çorumi
Risale-i tuti vazıf kelimat,Demirbaş No:5432

Osman b. Mustafa Kurdoğlu Çorumi
İsbat-ı vacip,Demirbaş No:3982 Risale No:2
Isbat-ı vacip,Demirbaş No:3982 Risale No:4

Ömer Fazıl Çorumi
Haşiye-i telvih,Demirbaş No:2655 Risale No:1

Ömer Şakir b. Muhammed Çorumi
Şerh-i izzı,Demirbaş No:5489

Seyyed Abdulkadir Edip b. Ömer Çorumi
Şerh-i adap,Demirbaş No:2309 Risale No:2

Seyyid Mustafa Tarikatçı Emir Çorumi
Şerh-i Risale-i hemze,Demirbaş No:509

Süleyman Feyzi Paşa Çorumi
Feyz el-bihar alâ riyaz-ül izan,Demirbaş No:2660

Yusuf Bahri Çorumi
Ata el-feyyaz şifaa-i kadı ivaz,Demirbaş No:363
Ata el feyyaz şifaa-i kadı ivaz,Demirbaş No:9242
Durru-t tahrir fi hakkit-i tekbir,Demirbaş No:214
Risale-i müntehâbat,Demirbaş No:5539 Risale No:10
Risale-i müntehâbat,Demirbaş No:5539 Risale No:11
Risale-i ül-ümmed tarif,Demirbaş No:2727 Risale No:1
Şerh-i hizb nevevi,Demirbaş No:627 Risale No:3

ÇORUMLU HATTATLARIN EL YAZMA KİTABLARI

Abdulkadir b. Hacı Muhammed Çorumi
Şerh-i veledıyye,Demirbaş No:2296 Risale No:5

Abdullah b. Mahmud Çorumi
Feth-i kala-i kan,Demirbaş No:1124

Abdullah b. Mustafa Çorumi
Haşiye-i adâb,Demirbaş No:2296 Risale No:2
Haşiye-i adâb,Demirbaş No:2296 Risale No:3

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Abdullah Çorumi
Risale-i cevahir-ül İslâm, Demirbaş No:3186 Risale No:8
Risale-i imân vel İslâm, Demirbaş No:3186 Risale No:5

Abdullah Hatip Çorumi
Tercüme-i siyer-i nebi, Demirbaş No:1112

Abdullah Yusuf Bahrizade Çorumi
Şerh-i emsele, Demirbaş No:2790 Risale No:1
Şerh-i emsele, Demirbaş No:2790 Risale No:2

Abdurrahim b. Hasan Haliloğlu Çorumi
Vird el-aktab-ı müftü, Demirbaş No:659 Risale No:1

Abdurrahim Çorumi
Risale-i edeb-i müftü , Demirbaş No:4531 Risale No:1

Abdurrahim Müftüzade Çorumi
Şerh-i eliffiyye, Demirbaş No:5278
Şerh-i kâfiye, Demirbaş No:5252
Şerh-i kaside-i Bürde, Demirbaş No:544 Risale No:2

Abdurrahim Şemseddin Çorumi
Risale-i irab, Demirbaş No:5396 Risale No:2

Abdurrahman b. Ömer Çorumi
Cem'i-ül beyan fi tefsir'i Kur'an, Demirbaş No:122

Abdurrahman Çorumi
İcazet-name, Demirbaş No:5560 Risale No:1
İcazet-name, Demirbaş No:5560 Risale No:2

Ahmed b. Abdullah Halifezade Çorumi
Tercüme-i mecnun, Demirbaş No:4758 Risale No:2

Ahmed b. Ali Çorumi
Şerh-i şemsiyye, Demirbaş No:5113
Şerh-i şemsiyye, Demirbaş No:5135

Ahmed b. Hacı Ali Çorumi
Şerh-i el Hüseyiniyye, Demirbaş No:2308 Risale No:3

Ahmed b. Hattan Müezzîn Çorumi
Haşiye-i envâr ül tenzil, Demirbaş No:3242

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Ahmed b. Muhammed Çorumi
İrab-ı kafiye, Demirbaş No:5252 Risale No:2
Şerh-i mukaddeme-i cezeri, Demirbaş No:3687 Risale No:2

Ahmed b. Muhammed Seydimzade Çorumi
Haşiye-i akaid, Demirbaş No:4016 Risale No:1

Ahmed b. Mustafa İskilibi
Kaside-i bürde, Demirbaş No:546 Risale No:6

Ahmed Çorumi (Demircioğlu)
Kudret-ül ayn, Demirbaş No:209 Risale No:2
Risale-i meyfiyye-i eda-i izzet, Demirbaş No:209 Risale No:3

Ahmed Emin b. Ali Çorumi
Nuhbe-i vehbi, Demirbaş No:4532

Ahmed Feyzi b. Ali Çorumi
Şerh-i akidet-ül etrab, Demirbaş No:182

Ahmed Feyzi Çorumi
Adâb el bahs, Demirbaş No:2293 Risale No:3

Ahadis-i mevzu-e, Demirbaş No:396
Ahlâk-ül adüd, Demirbaş No:2131 Risale No:2
Ahmed Feyzi Çorumi, Demirbaş No:916 Risale No:8
Ala'atı rasadiyye, Demirbaş No:2997 Risale No:4
Avamil tuhfesi, Demirbaş No:5281
Beyan, Demirbaş No:993 Risale No:4
Beyan-ı esile, Demirbaş No:1084 Risale No:3
Bur'u Sa'a, Demirbaş No:659 Risale No:7
Cevab-ı koca sofı, Demirbaş No:2041 Risale No:6
Cönk, Demirbaş No:2257
Emele-i Farisiye, Demirbaş No:4585
Enbüb el belaga, Demirbaş No:4919 Risale No:1
Esrar-ı meleküt, Demirbaş No:4097 Risale No:2
Evrad-ı fethiyye, Demirbaş No:513 Risale No:10
Fevaid-ül Kur'an-ı'ye, Demirbaş No:513 Risale No:6
Feyzi mevlana, Demirbaş No:561 Risale No:1
Feyzi nebevi , Demirbaş No:561 Risale No:2
Feyzi nebevi, Demirbaş No:12894
Fezaili beyt-ül mukaddes, Demirbaş No:1464 RisaNo:1
Fezail-i hizb-ül bahr, Demirbaş No:531 Risale No:5
Havas-ı evrad vel ceza, Demirbaş No:602 Risale No:1
Havas-ı hizb-ül nasr, Demirbaş No: 538 Risale No:8

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Haşıye-i dibace, Demirbaş No:2424 Risale No:2
 Haşıye-i ilm-i adab, Demirbaş No:2274
 Haşıye-i Taşköprü'ye, Demirbaş No:4702 Risale No:1
 Haşıye-i tüllab, Demirbaş No:2519 Risale No:1
 Haşıye-i velediyye, Demirbaş No:2517
 Haşıye-i velediyye, Demirbaş No:4691 Risale No:3
 Hikaye-i Kerem ile Aslı, Demirbaş No:3147 Ris No:2
 Hikaye-i Kurban ile Pirzat, Demirbaş No:3147 RisNo:1
 Hizb-ül bahr, Demirbaş No:531 Risale No:4
 Hizb-ül bahr, Demirbaş No:643 Risale No:3
 Hizb-ül nasr, Demirbaş No:538 Risale No:5
 Husul'ur rıf'ı bi usul-ur rızk, Demirbaş No:796 Ris No:5
 Hülasa-ül hülasa, Demirbaş No:4848 Risale No:4
 İcazet hame-i Ömer Fazıl , Demirbaş No:3237 RisNo:9
 İdded-ül vafiyye, Demirbaş No:531 Risale No:2
 İhtilaf-ül mezahib, Demirbaş No:796 Risale No:7
 İlm-i adab, Demirbaş No:916 Risale No:7
 İlm-i maaâni, Demirbaş No:2445 Risale No:1
 İlm-i maaâni, Demirbaş No:3912 Risale No:7
 İlm-i mantık, Demirbaş No:3912 Risale No:8
 İrşad-ül mahir, Demirbaş No:602 Risale No:3
 İsbat-ül vacip, Demirbaş No:2480 Risale No:3
 İsbat-ül vacip, Demirbaş No:4

İsm-i sultan Acem vel Arab, Demirbaş No:535 Ris No:1
 İşaret-i latife, Demirbaş No:916 Risale No:6
 Kanun-u arazi, Demirbaş No:4486
 Kanun-u arazi, Demirbaş No:4487
 Kaside, Demirbaş No:1056 Risale No:2
 Kaside-i nuniyye, Demirbaş No:520 Risale No:4
 Kavadi-i Farissiyye, Demirbaş No:2823 Risale No:4
 Kavaidi-i Arabiyye, Demirbaş No:3080 Risale No:8
 Kavaidi-i mesalif-i muhtelif, D.baş No:3080 Ris.No:9
 Kıraad-ı hizb-ül bahr, Demirbaş No:538 Risale No:10
 Kifayet-ül gulâm, Demirbaş No:438 Risale No:2
 Kitab-ı cevheri, Demirbaş No:3092 Risale No:4
 Kitab-ı keşf ül esrar, Demirbaş No:3092 Risale No:5
 Kitab-ı nevevi, Demirbaş No:642 Risale No:1
 Kitab-ı remil, Demirbaş No:3087 Risale No:2
 Lem'et-ül şumüs, Demirbaş No:551 Risale No:5
 Lugat, Demirbaş No:1759 Risale No:1
 Manık, Demirbaş No:916 Risale No:5
 Manzume-i cevap, Demirbaş No:2041 Risale No:5
 Manzume-i nahv, Demirbaş No:3912 Risale No:4
 Manzume-i miftah-ul kenz, Demirbaş No:2041 RisNo:3

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Manzume-i tertib-i ulum, Demirbaş No:538 Risale No:2
 Manzume-i tevhid, Demirbaş No:2041 Risale No:4
 Mekasıd, Demirbaş No:1011 Risale No:1
 Mekasıd el-talibin, Demirbaş No:4042 Risale No:1
 Menakıb-ı hac, Demirbaş No:1464 Risale No:2
 Masail, Demirbaş No:535 Risale No:3
 Mesail-e nadire, Demirbaş No:3176
 Mesail-i diniyye, Demirbaş No:1497 Risale No:4
 Mesail-i ihtilaf, Demirbaş No:916 Risale No:9
 Mesail-i min havas-ul Kur'an, Demirbaş No:602 RiNo:9
 Mesail-i min halâs, Demirbaş No:2365 Risale No:1
 Metn-i adâb, Demirbaş No: Risale No:5
 Mevzuat, Demirbaş No:400 Risale No:1
 Mevzuat ül-kübra, Demirbaş No:3197
 Miftah-ül ulüm, Demirbaş No:5523
 Muhtasar-ı maksud, Demirbaş No:513 Risale No:8
 Mukaddeme-i fi eddiyye, Demirbaş No:531 Risale No:7
 Mürşid-i tüllab, Demirbaş No:538 Risale No:3
 Naziret-ül münferice, Demirbaş No:659 Risale No:6
 Nazm-ı adâb, Demirbaş No:3912 Risale No:6
 Encat-ül mütahıyyizin, Demirbaş No:438 Risale No:1 Necat-ül
 vefk, Demirbaş No:2996 Risale No:4
 Otuz iki farz, Demirbaş No:3811 Risale No:3

Rahat-ul evrah, Demirbaş No:535 Risale No:2
 Redd-i batıl, Demirbaş No:936
 Redd-i batıl, Demirbaş No:937
 Redd-i batıl-ı İrani, Demirbaş No:3931
 Redd-i batıl-ı İrani, Demirbaş No:3932
 Risale-i acıbe ve garibe, Demirbaş No:792 Risale No:2
 Risale-i adâb, Demirbaş No:3913 Risale No:3
 Risale-i adâb-ı zıkr, Demirbaş No:797 Risale No:8
 Risale-i aksam-ı küfr, Demirbaş No:797 Risale No:12
 Risale-i beyan, Demirbaş No:2557 Risale No:7
 Risale-i beyan, Demirbaş No:2557 Risale No:8
 Risale-i beyan, Demirbaş No:2557 Risale No:10
 Risale-i beyan-ı bid'a, Demirbaş No:797 Risale No:5
 Risale-i beyan-ı hadis, Demirbaş No:796 Risale No:6
 Risale-i beyan-ı keyfiyet-i üsdad, Demirbaş No:1012
 Risale-i Birgivi, Demirbaş No:1416
 Risale-i buruç, Demirbaş No:2926 Risale No:1
 Risale-i cift, Demirbaş No:3032 Risale No:1
 Risale-i duhanıyye ve kahve, D.baş No:797 Ri.No:11
 Risale-i dürer, Demirbaş No:3218 Risale No:1
 Risale-i el ali mutasarrıfa, Demirbaş No:2823 Ris. No:2
 Risale-i el ali mutasarrıfa, Demirbaş No:2823 Ris.No:3

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Risale-i el hikaye, Demirbaş No:4318 Risale No:2
 Risale-i ezkâ, Demirbaş No:538 Risale No:7
 Risale-i ezkâr vel evrad, Demirbaş No:631 Ris. No:16
 Risale-i fenni coğrafya, Demirbaş No:538 Risale No:5
 Risale-i ferâh name, Demirbaş No:2996 Risale No:2
 Risale-i fırka-ı naciye, Demirbaş No:1056 Risale No:4
 Risale-i fi beyan-ül makedderad D.baş No:971 Ri.No:6
 Risale-i fi beyan-ı ilim, Demirbaş No:412 Risale No:2
 Risale-i fi beyan-ı kavî, Demirbaş No:631 Risale No:8
 Risale-i fi ilm-i Teâla, Demirbaş No:971 Risale No:4
 Risale-i fî maala yutak, Demirbaş No:971 Risale No:5
 Risale-i fî sulûk-i meşayih, Demirbaş No:797 Ris.No:3
 Risale-i fî tahkik el tasavvuf, D.baş No:631 Ris.No:6 Risale-i
 hakkı ehl el-bid'a, Demirbaş No:3156 Ris.No:2
 Risale-i hilafiyye, Demirbaş No:797 Risale No:10 Risale-i hizb,
 Demirbaş No:642 Risale No:2
 Risale-i hizb-i şerif, Demirbaş No:627 Risale No:5
 Risale-i hûlasa-i minel kalam, D.baş No:400 Ris. No:2
 Risale-i icazet-name, Demirbaş No:531 Risale No:3
 Risale-i iksir, Demirbaş No:551 Risale No:3
 Ribele-i ilmihâl, Demirbaş No:4025 Risale No:3
 Risale-i irşad-ı avam, Demirbaş No:3156 Risale No:3
 Risale-i isna aşeriye, Demirbaş No:993 Risale No:3

Risale-i istihare, Demirbaş No:4889 Risale No:2
 Risale-i istihare, Demirbaş No:4889 Risale No:3
 Risale-i istihrac, Demirbaş No:3092 Risale No:6
 Risale-i itikadiyat, Demirbaş No:3811 Risale No:2
 Risale-i kad'ıyye, Demirbaş No:2557 Risale No:6
 Risale-i kaide-i münecim, Demirbaş No:628 Ris.No:3
 Risale-i kaside, Demirbaş No:3218 Risale No:4
 Risale-i kavaid-i küre, Demirbaş No:3080 Risale No:6
 Risale-i kavaid-i muamma, Demirbaş No:2166 Ri.No:2
 Risale-i kifaye, Demirbaş No:797 Risale No:9
 Risale-i maadin el esrar, Demirbaş No:2471 Ris. No:2
 Risale-i manzume, Demirbaş No:1759 Risale No:5
 Risale-i mecâz, Demirbaş No:3279 Risale No:1
 Risale-i muamma, Demirbaş No:2166 Risale No:1
 Risale-i mukantarât, Demirbaş No:2984 Risale No:10
 Risale-i müntehabe, Demirbaş No:2087 Risale No:2
 Risale-i müntehab-ül kavaid, D.baş No:3080 Ri. No:7
 Risale-i muntahabat-ül evrad, D.baş No:631 Ri. No:10
 Risale-i müntehak, Demirbaş No:628 Risale No:6
 Risale-i nakşibendiyye, Demirbaş No:788 Risale No:2
 Risale-i nakşibendiyye, Demirbaş No:796 Risale No:2

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Risale-i nasiha, Demirbaş No:631 Risale No:4
 Risale-i nasaiyi hikmet, Demirbaş No:400 Risale No:3
 Risale-i nasayih, Demirbaş No:797 Risale No:13
 Risale-i nefis'e, Demirbaş No:797 Risale No:6
 Risale-i rabıta, Demirbaş No:576 Risale No:1
 Risale-i rabıta, Demirbaş No:631 Risale No:5
 Risale-i ruyet-i Nebi, Demirbaş No:1056 Risale No:3
 Risale-i satranç-name, Demirbaş No:3175 Risale No:1
 Risale-i satranç-name, Demirbaş No:3175 Risale No:2
 Risale-i surür, Demirbaş No:796 Risale No:3
 Risale-i şariat-ül vakıf, Demirbaş No:561
 Risale-i Şerh-i istirahat, Demirbaş No:627 Risale No:4
 Risale-i şariat-ül süluk, Demirbaş No:797 Risale No:7
 Risale-i tahkik-i külliyyat, Demirbaş No:2557 Risa.No:9
 Risale-i tarikat, Demirbaş No:993 Risale No:2
 Risale-i tasfiye-i letaif, Demirbaş No:797 Risale No:1
 Risale-i telhis, Demirbaş No:2759 Risale No:2
 Risale-i tezhib-ül efkâr, Demirbaş No:3212 Ris. No:3
 Risale-i vefk, Demirbaş No:639 Risale No:2
 Risale-i vilayet-name, Demirbaş No:628 Risale No:4
 Risale-i zat-ül kürsi, Demirbaş No:2985 Risale No:2
 Risale-i zikr-i cehri, Demirbaş No:797 Risale No:4
 Risalet-ün fi irsâl, Demirbaş No:628 Risale No:5

Risali Allah-u Te'alâ, Demirbaş No:971 Risale No:3
 Risali fi ebebeyn-i Resulallah, D.baş No:796 Ris.No:4
 Risale-i kavaid-i tevil, Demirbaş No:2712 Risale No:7
 Risale-i safiye, Demirbaş No:2823 Risale No:1
 Rub-ül müceyyeb, Demirbaş No:2984 Risale No:5
 Rub-ül mukantarar, Demirbaş No:3004 Risale No:4
 Sadranç-name, Demirbaş No:3177
 Sefinet-ül feteve, Demirbaş No:1637
 Sevh-i secde, Demirbaş No:1497 Risale No:2
 Şensiyye, Demirbaş No:3032 Risale No:2
 Şerat-ül kıraad-ı bahaiyye, Demirbaş No:538 Ris.No:4
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:2293 Risale No:1
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:2293 Risale No:2
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:2312 Risale No:2
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:1
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:2
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:3
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:6
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:4717 Risale No:6
 Şerh-i adâb, Demirbaş No:2509 Risale No:6
 Şerh-i adüdiyye, Demirbaş No:4860 Risale No:3
 Şerh-i akaid, Demirbaş No:3935

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Şerh-i cami-i, Demirbaş No:2712 Risale No:6
 Şerh-i celal, Demirbaş No: 914
 Şerh-i cevab-ı veled, Demirbaş No:520 Risale No:3
 Şerh-icülcülütiyye, Demirbaş No:551 Risale No:2 Şerh-i evrad-ı
 fethiyye, Demirbaş No:531 Risale No:9
 Şerh-i hizb el-bahr, Demirbaş No:538 Risale No:6
 Şerh-i hizb el-bahir, Demirbaş No:538 Risale No:12
 Şerh-i hizb-i nasr, Demirbaş No:567 Risale No:3
 Şerh-i hizb-i nevevi, Demirbaş No:540 Risale No:8
 Şerh-i hizb-i el sagır, Demirbaş No:531 Risale No:1
 Şerh-i isagoji, Demirbaş No:5107 Risale No:4
 Şerh-i istihare, Demirbaş No:3279 Risale No:2
 Şerh-i istihare, Demirbaş No:4889 Risale No:1
 Şerh-i kafiye, Demirbaş No: 2684
 Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:1
 Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:2
 Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:3
 Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:4
 Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:5
 Şerh-i kaside, Demirbaş No:520 Risale No:4
 Şerh-i kaside-i tai'ye, Demirbaş No:520 Risale No:2
 Şerh-i kaside-i imam-ı âzam, D.baş No:551 Ris. No:1
 Şerh-i manzumat-ı ibn feth, D.baş No:412 Risale No:3

Şerh-i manzume-i lamiye, D.baş No:438 Risale No:3
 Şerh-i merâh, Demirbaş No: 2812
 Şerh-i mesalik-il halâs, Demirbaş No:2365 Ris. No:2
 Şerh-i muamma, Demirbaş No:2823 Risale No:5
 Şerh-i muamma, Demirbaş No:2823 Risale No:6
 Şerh-i münteha, Demirbaş No:4860 Risale No:2
 Şerh-i rub'u müceyyeb, Demirbaş No:2997 Ris. No:2
 Şerh-i vasiyyet-i imam-ı azam, D.baş No:3237Ri.No:1
 Tabir-i rüyaâ, Demirbaş No:1497 Risale No:3
 Tahir-i mantık, Demirbaş No:2557 Risale No:5
 Tahkıkât, Demirbaş No:1097 Risale No:2
 Talim-i el küre, Demirbaş No:2997 Risale No:5
 Talim-i kıraat, Demirbaş No:538 Risale No:11
 Tariikat-ı aliyye, Demirbaş No:613 Risale No:13
 Tarikat-ı kadiriye, Demirbaş No:788 Risale No:3
 Tavzih-i rub'u müceyyeb, Demirbaş No:2997 Ris.No:3
 Tecelliyet-i ilâhi, Demirbaş No:631 Risale No:11
 Tecrid-i akâid, Demirbaş No:916 Risale No:4
 Tefeül-name, Demirbaş No:3110 Risale No:5
 Tehzib-i mantık, Demirbaş No:916 Risale No:2
 Tekrir-i kavanin min el mantık, D.baş No:4703 RNo:7
 Tenvir-üs sadır, Demirbaş No:530

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Tercüme-i istihrac, Demirbaş No:2984 Risale No:2
Terdib-i ulüm, Demirbaş No:2480 Risale No:5
Terkib-i bend, Demirbaş No:2471 Risale No:1
Tertib-i ayat-ı selât-ı teravîh, D.baş No:4377 Ri. No:1
Tertib-i ulüm, Demirbaş No:538 Risale No:1
Teval-i envar, Demirbaş No:916 Risale No:1
Tuhfe-i hüsam, Demirbaş No:1759 Risale No:4
Tuhfe-i vehbi, Demirbaş No:5473
Tüllab, Demirbaş No:2763
Usul-ü hükm, Demirbaş No:2131 Risale No:1
Usul-ü ihrac-ı seni, Demirbaş No:2984 Risale No:9
Uyun el kalam, Demirbaş No:916 Risale No:3
Zâd-ül ibad, Demirbaş No:520 Risale No:1

Ahmed Feyzi Leblebicioğlu Çorumi
Şerh-ül esma-ül hüsna, Demirbaş No:620

Ahmed Feyzi Müftü Çorumi
Şerh-i müsnet-ül imam-i el-azam-ı Mekke, Demirbaş No:369

Ahmed Halit Karaalizade Çorumi
Ata el,feyyaz şifaa-i kadi ayaz Demirbaş No:9242

Ahmed Leblebicizade Çorumi
Haşiye-i kavli Ahmed, Demirbaş No:5075 Risale No:1

Ahmed Muhammed b. Mustafa Çorumi
Risale-i mantık, Demirbaş No:2507 Risale No:4

Ali Arif Çorumi
Sahih el Buhari, Demirbaş No:3548
İcazet-name, Demirbaş No:5536 Risale No:1
Sahih el Buhari, Demirbaş No:3549

Ali Arif İbn-i Osman Çorumi
Kaside-i hamzille, Demirbaş No:2945 Risale No:13

Ali b. Ahmed Çorumi
Şerh-i mukaddeme-i ucrumiye, Demirbaş No:5275 Risale No:3

Ali b. Ali Çorumi
Fetva-i el Ankaraviyye, Demirbaş No:4461

Ali b. Muhammed Çorumi
Risale-i şemsiyye, Demirbaş No:5028 Risale No:3

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Ali b. Mustafa Çalıkzade Çorumi
Şerh-i tasavvurat, Demirbaş No:5053 Risale No:3

Ali b. Mustafa Çorumi
Şerh-i kafiye, Demirbaş No:5306

Ali b. Osman Çorumi
Şafiye, Demirbaş No:5431
Şerh-i ilm-i münazara, Demirbaş No:4698 Risale No:1
Şerh-i velediyye, Demirbaş No:4698 Risale No:2
Tekrirat-ı velediyye, Demirbaş No:4698 Risale No:3

Ali b, Osman Leblebici Çorumi
Tarifat, Demirbaş No:5558 Risale No:2
Tarifat-ı seyyid, Demirbaş No:5558 Risale No:1

Aslan Muhammed b. Ebubeir
Müinil hükkam, Demirbaş No:1505
Şerh-i şürüt el selât, Demirbaş No:1500

Ebubekir Edib b. Ömer Çorumi
Feraid-ül akaid, Demirbaş No:1079 Risale No:2

Ebus'suud b. Muhiddin Yavsi İskilibi
Dua-name, Demirbaş No:3832

Fazıl Müftü Çorumi
Ceride-i feraiz, Demirbaş No:1710 Risale No:3

Fazıl Mustafa Ahıska Çorum'da muhkim
Tercüme-i şerh-i kaside-i bürde, Demirbaş No:626/1

Hacı Ali Arif Çorumi
Kaside-i bürde, Demirbaş No:3826
Şerh-i izhar, Demirbaş No:5212

Hacı Ali Arif b. Osman Çorumi
İrşad-ı akl-ı selim, Demirbaş No:3385
Kıtab-ı menasık-ül hac, Demirbaş No:1539

Hacı Ömer b. Ahmed Muhammed Çorumi
Kavaidül Kur'an, Demirbaş No:218 Risale No:4

Hacı Osman b. Mustafa Çelebi Çorumi
Menakıb-ı şeyh sinan, Demirbaş No:1504 Risale No:2

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Hafız b. Hacı Ahmed Muhammed Çorumi
Şerh-i müsteha, Demirbaş No:4417 Risale No:1

Hafız Bahri Kayışzade Çorumi
Tarih-i Melik Danişmend Ahmed Gazi, Demirbaş No:9224

Hafız Cemil b. Hasan Çorumi
Risale-i vucub, Demirbaş No:2973 Risale No:3

Hafız Hüsnü İskilibi
Risale-i feraiz, Demirbaş No:4507

Hafız Hıdır Hattatzade Çorumi
Miftah-ul münacaat, Demirbaş No:614 Risale No:1

Halil b. İbrahim Çorumi
Mesail-i fıkhiyye, Demirbaş No:1558

Halil b. Osman Elvançelebi Çorumi
Şerh-i münyet el musalli, Demirbaş No:4267 Risale No:2

Halil b. Osman Çorumi
Risale-i bina, Demirbaş No:5354 Risale No:4

Risale-i irab, Demirbaş No:5354 Risale No:3
Risale-i izhar, Demirbaş No:5354 Risale No:2
Risale-i kafiye, Demirbaş No:5354 Risale No:1

Hasan b. Ahmed Çorumi
Risale-i avamil, Demirbaş No:5316 Risale No:5
Risale-i avamil, Demirbaş No: 5323

Hasan b. Ahmed Üveyzzade Çorumi
Zübde-i kelâm, Demirbaş No:1037
Şerh-i feraiz, Demirbaş No:4515

Hasan b. Ahmed Yavsi Çorumi
Tabyin-ül meharim, Demirbaş No:483

Hasan b. İbrahim Çorumi
Risale-i hüceyne, Demirbaş No:2507 Risale No:1
Risale-i velediyye, Demirbaş No:2507 Risale No:5
Şerh-i kıyas-ı Musaviyye, Demirbaş No:5044 Ri. No:1
Kıyas-ı mantık, Demirbaş No:5044 Risale No:2
Haşiye-i seyd-i şerif, Demirbaş No:5044 Risale No:3

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Hasan Hilmi b. Mustafa Çorumi
Şerh-i irab, Demirbaş No:2628

Hasan Hilmi Çorumi
Risale-i besmele, Demirbaş No:2707 Risale No:15

Hasan Hilmi Ceridolu Çorumi
Cönk, Demirbaş No:25231
Cönk, Demirbaş No:25232

Hasan Nazifi Çorumi
Fena şerhi, Demirbaş No:12879

Hasan Nuri Çorumi
İlm-i hesap, Demirbaş No:4499
Kavaid-i kıyas, Demirbaş No:5044 Risale No:5
Kavaid-i sarf, Demirbaş No:3139 Risale No:2
Mesail-i edebiyeye, Demirbaş No:4694 Risale No:1
Risale-i tahrir-i ulema-i İslâm, D.baş No:3139 Ri. No:3
Risale-i tarık el eda, Demirbaş No:2427 Risale No:2
Şerh-i kaside-i nuniyye, Demirbaş No:2945 Ri. No:3
Şerh-i kaside-i tantanariyye, D.baş No:2945 Ris. No:4
Şerh-i kıyas-ı Musaviyye, Demirbaş No:5044 Ri. No:4

Şerh-i risale-i zübde, Demirbaş No:4694 Risale No:2

Hasan Nuri ibn-i İbrahim Çorumi
Edurru'l 226'lâ , Demirbaş No:567 Risale No:1

Hüseyin b. Ahmed Çorumi
Cedid-i feraiz, Demirbaş No:4501 Risale No:3

Hüseyin b. Hacı Muhammed Çorumi
Risale-i tarimat, Demirbaş No:2458 Risale No:1

Hüseyin b. Hacı Yusuf Çorumi
Gencine-i râz, Demirbaş No:4783 Risale No:1
Hilye-i hakani, Demirbaş No:4783 Risale No:2

Hüseyin b. Mustafa Çorumi
Mesabih ül-sünne, Demirbaş No:3640

Hüseyin Necip b. Hasan Çorumi
Yusuf ile Züleyha, Demirbaş No:2144

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Hüseyin İbn-i Hacı İsmail Çorumi
Şerh-i kaside-i el-hazreciyye, Demirbaş No:2117 Risale No:2

İbrahim Hakkı Çorumi
Şerh-i kaside-i bürde, Demirbaş No:630 Risale No:1

İsmail b. Ahmed Çorumi
Risale-i haşiye-i usul, Demirbaş No:4442 Risale No:2
Şerh-i kaside-i hazreciyye, Demirbaş No:4675 Risale No:1

İsmail Çorumi
Risale-i nesayih vel vesayya, Demirbaş No:3222 Risale No:3

Kadızzade Muhammed Çorumi
Şerh-i merah, Demirbaş No:2826 Risale No:1

Lütfi Abdurrahim Çorumi
Menasık-ül hac, Demirbaş No:658 Risale No:3

Mehmed Emin Leblebicizade Çorumi
Münşead ve divan-ı eşâr, Demirbaş No:2100 Risale No:3

Mehmed Emin İbn-i Hacı Ali Çorumi
Mecmua-i ariffiyye, Demirbaş No:1684 Risale No:2

Molla Mustafa Çorumi
Tecvid, Demirbaş No:218 Risale No:1

Muallimzade Hüseyin Çorumi
Haşiye-i akaid, Demirbaş No:3995

Müftüzade Abdurrahman Çorumi
Ahvâl el kıyame, Demirbaş No:3251 Risale No:3

Muhahhed Kulu Çorumi
Kitab-ı mecmua fî el meşnud vel mesmu, Demirbaş No:27011

Muhammed b. Hacı Halil Çorumi
Eşbah ve el-nezair, Demirbaş No:23275

Muhammed b. Hızır b. Ahmed Feyzi Çorumi
Risale-i erkân-ı hindi, Demirbaş No:3054

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Muhammed b. Ömer Çorumi
Ahkâm el-arazi, Demirbaş No:1650

Muhammed Emin b. Hacı Ali Çorumi
Şerh-i telhis-i el-miftah, Demirbaş No:4884

Muhammed İskilibi
Tercüme-i adâb, Demirbaş No:4730 Risale No:2

Mustafa Akif b. Recep Çourumi
Risale-i hak, Demirbaş No:3914 Risale No:6
Risale-i mevzuat, Demirbaş No:3914 Risale No:7

Mustafa b. Ali Çorumi
Şerh-i isagoji, Demirbaş No:5107 Risale No:2

Mustafa b. Musa Çorumi
Haşiye-i envâr el-tenzil, Demirbaş No:3446

Mustafa b. Dsman Çorumi
Risale-i güldeste-i gülistan, Demirbaş No:2142 Risale No:2
Şerh-i cezeriyye, Demirbaş No:3181

Musstafa b.Ömer Çorumi
Dürer, Demirbaş No:4187

Mustafa b. Ömer Liblibici Çorumi
Haşiye-i adâb, Demirbaş No:4712 Risale No:3
Şerh-i hüseyniyye, Demirbaş No:4712 Risale No:5

Mustafa b. Musa Çorumi
Şerh-i mesabih, Demirbaş No:3536

Mustafa b. Mustafa b. Yusuf Bahri
Tehbir-i teysir şerh-i şatibi, Demirbaş No:187/5

Mustafa Çorumi
Şeriat-i tarikat-ı Nakşibendiyye, Demirbaş No:788 Risale No:1

Mustafa Vazih Amasya Müftüsü Çorumi
Risale-i tuti, Demirbaş No:1883 Risale No:2
Risale-i tuti, Demirbaş No:1863 Risale No:4

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Osman b. Muhammed Çorumi
Mecelle, Demirbaş No:4501 Risale No:2
Tenkih-i beyan, Demirbaş No:5075 Risale No:7

Osman b. Mustafa Çorumi
Risale-i akaid, Demirbaş No:4020 Risale No:1

Osman b. Mustafa Kurdoğlu Çorumi
Fetva-i Rıza, Demirbaş No:1682

Osman b. Mustafa Leblebicizade Çorumi
Fetva-i el-bahçe, Demirbaş No:4471 Risale No:1

Osman İbn-i Mustafa Leblebicizade Çorumi
Hab-name, Demirbaş No:2089 Risale No:5

Osman Müderris Kurdoğlu Çorumi
Şerh-i irab-ı kafiye, Demirbaş No:5233

Osman Vafi Çorumi
Risale-i eminiyye, Demirbaş No:2368 Risale No:1
Risale-i eminiyye, Demirbaş No:2368 Risale No:2

Ömer b. Ahmed Çorumi
Risale-i isagoji, Demirbaş No:2513 Risale No:2

Ömer b. Hacı Piri Çorumi
Mukaddemet-ül Gaznevi, Demirbaş No:1460 Risale No:4

Ömer b. Kasım Çorumi
Mühümat-ül müftin, Demirbaş No:1495

Ömer b. Muhammed Çorumi
Şerh-i münyet el-musalli, Demirbaş No:4310
Risale-i Buhari, Demirbaş No:4761 Risale No:3
Talim-i mütealim, Demirbaş No:4761 Risale No:1
Tarikat-ı Muhammediyye, Demirbaş No:3792
Kur'an-ı Kerim, Demirbaş No:5576

Ömer b. Ömer Çorumi
Risale-i veled, Demirbaş No:4701 Risale No:2
Şerh-i eyyühal veled, Demirbaş No:4701 Risale No:1

Ömer b. Halil Çorumi
Şerh-i tastikât, Demirbaş No:5045 Risale No:3

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Ömer Çorumi

Şerh-i lugat Şahidi, Demirbaş No:4571

Ömer Fazıl Çorumi

Bahs el-hamd, Demirbaş No:2655 Risale No:2

Sabri Hüseyin b. Muhammed Çorumi

Şerh-i bürde, Demirbaş No:519

Seyid Hasan Nuri Çorumi

Nazm el-ehem, Demirbaş No:189 Risale No:4

Seyyid Abdulkadir b. Hacı Muhammed Çorumi

Şerh-i adâb, Demirbaş No:2309 Risale No:2

Seyyid Hafız Hüseyin Çorumi

Delail-i hayrad, Demirbaş No:18364

Seyyid Osman Çorumi

Manzume-i akaid, Demirbaş No:1022 Risale No:2

Risale-i manzume, Demirbaş No:1022 Risale No:3

Seyyid Osman Müftü Çorumi

Şemail el Nebii hadis-i Tirmizi, Demirbaş No:3625

Şemseddin Abdurrahim Çorumi

Risale-i evsah-ı Besmele, Demirbaş No:3405 Ris. No:2

Şerh-i Besmele, Demirbaş No:3405 Risale No:1

Tefsir-i Sure-i Kadir, Demirbaş No:3405 Risale No:4

Tefsir-i sure-i Rahman, Demirbaş No:3405 Ris. No:3

Şemseddin Çorumi

Risale-i bina, Demirbaş No:5396

Feyzi Paşa Çorumi

Feyz el-bihar alâ riyaz-ül izan, Demirbaş No:2660

Şeyh Ali Çorumi

Şerh-i mukaddeme-i Cezari, D.baş No:3694 Ris. No:2

Yaşar Nuri Çorumi

Şeri baha ihbar ellezi min el-kafiye, D.baş No:2694/3

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Yusuf Bahri b. Mehmed Çorumi
 Kar'i-i Kur'anın bilinmesi vacip olan bilgiler,DNo:207/1
 Teb.ir et-teysir, Demirbaş No:194
 Risale-i fi erkân el-kira'e, Demirbaş No:202 R. No:3
 Tuhfet-ül ahabab, Demirbaş No:788 Risale No:4

Yusuf Bahri Çorumi
 Adab-ı ehli zikir, Demirbaş No:786 Risale No:4
 Ahadis-i mütevatire, Demirbaş No:976 Risale No:2
 Ahval-i kitap, Demirbaş No:4672 Risale No:2 Ahval-i enbiya,
 Demirbaş No:3152 Risale No:3
 Ata el-feyyaz şifa-i kadı ivaz, Demirbaş No:363
 Bahr el-maari, Demirbaş No:2114
 Beyan-ı devran-ı sof'i-ye, Demirbaş No:782 R. No:3
 Beyan-ı evrad-ı sema, Demirbaş No:786 Risale No:5
 Beynel ism-i ve sıfat, Demirbaş No:786 Risale No:6
 Daire-i vaka'a, Demirbaş No:786 Risale No:3
 Dür'ül muhtar, Demirbaş No:4787 Risale No:1
 Durrut tahir fi hakkit-i tekbir, Demirbaş No:214
 Ebder ül-mensur, Demirbaş No:3401 Risale No:2
 Esrar-name, Demirbaş No:782 Risale No:2
 Fezail-i imam-ı ebl halife, Demirbaş No:1564 R. No:1
 Füsulü'l beda'i, Demirbaş No:1564 Risale No:5

Gayret-ül emani, Demirbaş No:3401 Risale No:1
 Hal-i Hızır, Demirbaş No:5243
 Hasıl-ı mastar, Demirbaş No:3981 Risale No:3
 Hasıl-ı mastar, Demirbaş No:3981 Risale No:4
 Havra şerh-üs zevra, Demirbaş No:1107 Risale No:1
 Haşiye-i dürer, Demirbaş No:4672 Risale No:5
 Haşiye-i irem, Demirbaş No:4672 Risale No:6
 İcazet-name sureti, Demirbaş No:2673 Risale No:2
 İcazet-name, Demirbaş No:3988 Risale No:3
 İsbatt-ül sami, Demirbaş No:1564 Risale No:3
 İhtilaf-ı ehli din bil-hadis, Demirbaş No:976 R. No:3
 İhtilaf-ı fi-vücu el-ihtilaf, Demirbaş No:190 Ri. No:1 İzah-ı
 kavaid, Demirbaş No:1564 Risale No:6
 Kamus-u muhid, Demirbaş No:4511 Risale No:6
 Kaside-i nuniyye, Demirbaş No:3684 Risale No:2 Kitab-ı ezkar,
 Demirbaş No:415 Risale No:1
 Kitab-ı usul, Demirbaş No:3981 Risale No:5
 Kütüp-ül kıraat, Demirbaş No:3684 Risale No:1
 Marifet-ül heyet, Demirbaş No:786 Risale No:2
 Mesail-i feraiz, Demirbaş No:1726 Risale No:4
 Mevahit-ül ebkar, Demirbaş No:415 Risale No:3
 Meşahud-ül esrar-ı kutsiyye, D.baş No:782 Ris. No:1

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Miftah-ül selat, Demirbaş No:3152 Risale No:4
 Mukaddeme-i Cezeri, Demirbaş No:3684 Risale No:4
 Müntehabat-ül eşâr, Demirbaş No:2116 Risale No:1
 Neş-i sağır, Demirbaş No:195 Risale No:1
 Niz'a beyan-ı ebu Sina ve Farabi, D. No:4672 R. No:3
 Refil-ül hiceb, Demirbaş No:3156 Risale No:5
 Risale-i akaid, Demirbaş No:976 Risale No:1
 Risale-i beyan-ı vahded'i vücud, D.baş No:782 R.No:4
 Risale-i dua, Demirbaş No:561
 Risale-i el beyan, Demirbaş No:3684 Risale No:5
 Risale-i eyyühel veled, Demirbaş No:3208 R.No:1
 Risale-i feyz-ül vâheb, Demirbaş No:3253 Risale No:1
 Risale-i hakikat-ı tevhid, Demirbaş No:3150 Ris. No:1
 Risale-i kat'ı a fî neşn'i kebir, D.baş No:190 Ris. No:2
 Risale-i kazıyye, Demirbaş No:5044 Risale No:7
 Risale-i mantık, Demirbaş No:5044 Risale No:8
 Risale-i mantık, Demirbaş No:5056 Risale No:3
 Risale-i mekaid-i tevsikiyye, D.baş No:786 Ris. No:1
 Risale-i muli, Demirbaş No: Risale786 No:8
 Risale-i müntehabat, Demirbaş No:5539 Risale No:10
 Risale-i nazm- ulüm, Demirbaş No:3156 Risale No:4
 Risale-i şer'i helâl, Demirbaş No:4672 Risale No:4
 Risale-i ül-ümme-d-i tarif, D.baş No:2707 Risale No:1

Risale-i vakf-ı hemze. Demirbaş No:190 Risale No:3
 Rükuz-ül Şatıbiyye, Demirbaş No:3684 Risale No:3
 Selâvat-ı şerefiyye, Demirbaş No:786 Risale No:7
 Şerh-i akreb el tarık, Demirbaş No:3150 Risale No:3
 Şerh-i cem-ül cevami, Demirbaş No:1564 Risale No:2
 Şerh-i elifyye, Demirbaş No:2686
 Risale-i eşkâl-i te'sis, Demirbaş No:3043 Risale No:2
 Şerh-i hizb-i el-emani, D.baş No:202 Risale No:1/2
 Şerh-i hizb-i neveviyye, Demirbaş No:627 Risale No:3
 Şerh-i hülâsa-i hesab, Demirbaş No:3046 Risale No:2
 Şerh-i isagoji, Demirbaş No:5032 Risale No:2
 Şerh-i kıyas, Demirbaş No:5044 Risale No:6
 Şerh-i makamâtı Harir'i, D.baş No:1564 Risale No:8
 Şerh-i miftah, Demirbaş No:1564 Risale No:7
 Şerh-i mukaddeme-i cezeri, D.baş No:3684 Ris. No:6
 Şerh-i telhis, Demirbaş No: 4787
 Şerh-i telhis-i miftah, Demirbaş No:1564 Risale No:9
 Taharet-ül üşur fî kıraat-ı neşir, D.rbaş No:195 R.No:2
 Telmis kazide-i bürde, Demirbaş No:578 Risale No:6
 Telmis kaside, Demirbaş No:578 Risale No:7
 Telmis kaside-i bürde, Demirbaş No:578 Risale No:8
 Tarikad-ı Muhammediyye, Demirbaş No:3156 R.No:7

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Tefsir-i Fatiha, Demirbaş No:4787 Risale No:2
Tefsir-i gayat-ül emani, Demirbaş No:4787 Ris. No:3
Telhis-ül miftah, Demirbaş No:2428 Risale No:2
Tercüme-i şerh-i kaside-i Tantaraniyye, Demirbaş No:2097
Risale No:3
Ukud-ül cevahir-i münefe, D.baş No:415 Risale No:2
Usul-ü kavaid, Demirbaş No:1564 Risale No:4

ÇORUM HASAN PAŞA KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN ÜNİK (NADİR) EL YAZMASI KİTAPLAR

DEMİRBAŞ NUMARASI SIRASINA GÖRE

Tefsir-i Ebu's-suud İrşad-ı akl-ı selim,ila mezeya al-kitap al-kerim

Müellifi:Abu-al suud b. Muhammed al-İmadi,

Yazıldığı Tarih:Hiçri 973 Demirbaş no: 6

Özellikleri:Kitab ciltli,müsenna,meşin miklebli,yazı türü nesih,baş sayfası tezhipli,3 cilt bir aradadır.

Tefsir-i Ebu's-buud İrşat-ı akl-ı selim,ila mezeya al-kitap al-kerim

Müellifi: Abu-al suud b. Muhammed al-İmadi,

Hattat:Mustafa b. Hacı Mehmed Bosnavi

Yazıldığı Tarih:Hicri 1195 Demirbaş no:12/3

Özellikleri:Kitap ciltli kadife kaplı olup üzeri tezhiplidir,yazı türü talik,sayfa kenarları tezhipli ipek kağıda yazılıdır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Haşiye-i Kadı Beyzavi

Müellifi:Sinan efendi,

Hattat:Osman el-Hüseyin,el Eyyübi

Yazıldığı Tarih:Hicri 1082 Demirbaş no:36

Özellikleri:Kitab ciltti müsenna,kitap muhafazası mevcuttur.

Başlık menevişli tezhip-li,kenarları ve sure başları tezhiplidir.

İbn-i Kemal tefsiri

Müellifi:Şemseddin Ahmed Süleyman b. Kemal

Hattat:Ali b. Ali b. Davut Tohi,

Yazıldığı Tarih:Hicri 993 Demirbaş no:42 ve 43

Özellikleri:Kitap ciltti meşin müsennadır,kitap kabı

mevcuttur,yazısı ve kağıdı eskidir.

Tefsir-i veciz

Müellifi:Ebu el-Hasan Ali b. Ahmed el-Vahidi Ebubekir b.

Abdullah Royani

Yazıldığı Tarih:Hicri 618 Demirbaş no:44

Özellikleri:Kitap ciltti meşin müsenna,kitap kabı

mevcuttur,yazısı ve kağıdı eskidir.

Tefsir-i uyun

Müellifi:Şeyh Şahabeddin el-Sivasi

Hattat:Sadık İbn-i Hasbeki

Yazıldığı Tarih:Hicri 850 Demirbaş no: 46,47,48 ve 49

Özellikleri:Dört cilttir. Yazısı nesih,her cildin yazısı

ayrıdır.Nadir eserdir şerhi vardır.

Tefsi-i ayn-ül hayat

Müellifi:Necmeddin el-Kufra el-Razi el-Havarzemi

Hattat:Seyyid Salih b. Şeyh Bedreddin b. Yunus

Yazıldığı Tarih:Hicri 592 Demirbaş no:91

Özellikleri:Kitab üniktir. Kitab ciltti meşin ve eskidir.

Gaye-ül emani fi tefsir-i el-kalem el-rabbani

Müellifi:Ahmed b. İsmail el-Zovani

Yazıldığı Tarih:Hicri 887 Demirbaş no:105

Özellikleri:Kitab üniktir.Kitap ciltti eskimiş olup

damgalıdır,kitap Kabe-i Şerif'te yazıl-mıştır. Yazısı okunaklı

nesih'tir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Şerh-i tefsir-i Kadı Beyzavi envâr-ül tenzîl vel-esrar-ül tevil

Müellifi:Mehmed al-Şehir bi Şeyhzade

Hattat:Ahmed b. Halil

Yazıldığı Tarih:Hicri 917 Demirbaş no:116 ve 117/2

Özellikleri:Kitab üniktir, kitab ciltti müsennadır, kitab muhafazası mevcuttur, yazısı talik olup okunaklıdır .kağıdı ipek olup başlık ve sayfa kenarları menevişli ve tamamen tezhiblidir. Matbu olarak basılan eser dokuz cilttir.Bu eser iki cilt olarak hazırlanmıştır.

Tefsir-i Sünosi

Müellifi:Muhammed İbn-i Yusuf el-Sunosi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:143

Özellikleri:Kitab çok eski ve üniktir. Kitab ciltti meşin olup tamir görmüştür,mikleblidir. Yazısı kufî olup,77'inci sayfadan 90'ıncı sayfaya kadar mürekkebdan dolayı yanmıştır.Kağıd çürümüştür.

Timsal-vel tıbyan talik alâ kavi el-kadı Beyzavi

Müellifi:Süleyman Feyzi min Rical-i Devlet-i Ali-Osman

Hattat:Hafız Abdurrahim

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:153

Özellikleri:Kitab üniktir,kitab ciltti müsenna olup yeşil ibrişimdendir,başlık menevişli ve sayfa kenarları tamamen tezhiblidir,baş sayfada zamanın alimlerinin tekizleri vardır.

Tefsir-ül keşf-ü esrar telhisi

Müellifi:Ebubekir Nushet Efendi

Hattat:El hac Muhammed-ül Emin Reça'î Reis el-küttâb

Yazıldığı Tarih:Hicri 1187 Demirbaş no:163

Özellikleri:Kitab üniktir, Kitab ciltti meşin müzehheb ve mikleblidir, kağıdı ipek olup başlık menevişli ve sayfa kenarları tamamen tezhipli olup yazısı çok nefis taliktir.

El-cüz'i şanil min el-tıbyan fi ginab-ül Kur'an

Müellifi:Şeyh Ebül Vakka Abdullah İbn-i el-Akberi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:181

Özellikleri:Kitab üniktir. Kitab ciltti yarım meşin ebru kağıt kaplı,mikleblidir.Yazısı Arap nesintir.

Garib-ül Kur'an vel-Hadis

Müellifi:Ubeyd el-Heravi

Hattat:Abdullatif b. Mehmed al-Harrani

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Yazıldığı Tarih:Hicri 562 Demirbaş no:183

Özellikleri:Kitab ciltti meşin kaplı,müsenna miklepli,tamir görmüş güye yeniklidir. Yazı-sı nesih sülüs kırmasıdır.

El-nihaye-i fi garib-ül hadis

Müellifi:Ebul Kerim Muhammed el-maruf bi İbn-ül Esir el-Cezeri

Hattat:Mehmed b. Abdülislam el-Bahi-i el-Ezheri

Yazıldığı Tarih:1009 Demirbaş no:235

Özellikleri:Kitab üniktir, Kitab ciltti meşin kaplı eskidir,sayfa başlığı ve iki sayfasının çerçevesi tezhibli,diğer sayfalar kırmızı cetvellidir.Yazısı güzel üstün esireli olup sülüs kırmasıdır.

Sahih-ül Buhari (Kütüb'ü sidde'nin birincisi)

Müellifi:Ebu Abdullah Mehmed b. İsmail Buhari

Hattat:Seyyid İbrahim el-şehir bi Fıstıkzade

Yazıldığı Tarih:Hicri 1168 Demirbaş no:240

Özellikleri:ciltti meşin,üzeri ibrişim kaplı,iki sayfa tezhipli,yazı güzel sülüs kırması.

Garib-ül Hadis

Müellifi:Ebu Ubeyt al-Kasım b. Selam

Yazıldığı Tarih:Hicri 319 Demirbaş no:248

Özellikleri:Kitab üniktir.Yazısı Arap yazısıdır. Müellif hattı olması ihtimali vardır. Süley maniye Kütüphanesince mikrofilmli alınmıştır.

Mişkât-ül Hadis

Müellifi:Şeyh Veliyeddin ebu Abdullah el-Hatip

Yazıldığı Tarih:Hicri 979 Demirbaş no:250

Özellikleri:Kitap ciltti müsenna ve müzzehtir. Sayfa kenarları baştan sona teshiplidir.

Kağıt ipektir.Medine-i Münevvere'de yazılmıştır. Kitaba sahip olanlardan Hacı Osman Bosnavi ve Surra Emmini İbrahim Paşa'nın ve Emir Buharri'nin kardeşi Seyyid Hasan'ın yazı ve mühürleri bulunmaktadır.

Kitab-ül azamad

Müellifi:Ebu Muhammed Abdullah b. Muhammed b. Cafer b.

Numan el-maruf bi ebu ül-şeyh

Hattat:İbrahim ül-Hamdi

Yazıldığı Tarih:Hicri 1152 Demirbaş no:251

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Özellikleri:Yazı nesih ve çok güzel,başlık menevişle ve tezhipli sayfa kenarları tezhip-lidir,başta hattatın yazısı ve mühürü vardır,içerisinde 162'inci yapraktan başlayan 183' üncü yaprağa kadar imamı Suyuti'nin Camii-ul Hadis isimli risalesi bulunmaktadır. Bü-yük ihtimalle meşhur hattat Hamdi'nin olması lazımdır.

Ata el-feyyaz alâ şifa-i Kadı İvaz

Müellifi Hattı:Yusuf Bahri Çorumi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:363

Özellikleri:Kitap ciltinin sırt ve kenarı meşin ebru kaplı.

İhtiyat min kitab-ı nasr-ı tusi sahib-ül rasat

Müellifi:Nasır-ı Tusi

Yazıldığı Tarih: 539

Özellikleri:Kitap ciltinin sırtı meşin üzeri kağıt kaplı

Şuap el-iman-ı muhtasar

Müellifi:Muin al-din Muhammed b. Hamaviye

Hattat:Halil b. Muhammed b. Nasır el Kaysarani

Yazıldığı Tarih:Hicri 552 Demirbaş no:670

Özellikleri:Kitap üniktir,kitap ciltti meşin miklebli,yazısı nesihdir.Muhafazası mevcuttur.

Fütühat-ül Mekkiyye

Müellifi:Muhiddin Ebi Abdullah Mehmed b. Ali İbn-ül Arab-i el Tai el-Hatami

Yazıldığı Tarih:Hicri 716-958-961 Demirbaş no:679

Özellikleri:Kitap ciltti yıpranmış ve çok eskidir.Üç kitap bir araya toplanmıştır.Baştara-fında kitap sahiplerinin mühür ve imzaları bulunmaktadır.

Nefahat-ül-üns

Müellifi:Abdurrehmen b. Ahmed el-Camii

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:741

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,miklebi düşmüş,yazısı talik,özel bir nüsha.

Mesnevi

Müellifi:Mevlâna Celaleddin Rumi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:743

Özellikleri:Kitap ciltti ,meşin kaplı,H.1212 Ebus'suud evladı Şeyh Habib malı yazılıdır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

La taif al-alâ fî işaret-i ehli el-ilham
 Müellifi:Şeyh Muhammed Bedreddin İbn-i Kadı Simav
 Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:816
 Özellikleri:Kitap üniktir,kitap ciltti eskidir.

Şerh-i tertibat-ı ilâhiye
 Müellifi:Mehmed b. Mahmud el-Damuni
 Hattat:Ahmed el-Suvavi
 Yazıldığı Tarih:Hicri 1272 Demirbaş no:821
 Özellikleri:Kitap üniktir,kitap ciltti meşin kaplı,kenarları tezhipli,yazısı talik ipek kağıt.

Eşar-ı Mevlâna
 Hattat:Abdi Efendi
 Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:879
 Özellikleri:Sultan Selim Han zamanında derlenmiştir . Kitap ciltti meşin kaplı, yazısı nefis nesih,başlıkları menevişli,sayfa kenarları baştan sona tezhiplidir.

Şerh-i risale-i hay ibn-i Yekzan el-hikmet el-felsefe
 Müellifi:Şeyh ebu Sina Hüseyin b. Muhammed
 Yazıldığı Tarih:Hicri 723 Demirbaş no:1119
 Özellikleri:Kitap üniktir.Kitap ciltti yuluşak deri kaplı

Haşiye alâ şerh-i hikmet el-ayin
 Müellif Hattı: Seyyid Şerif Ali b. Mehmed
 Yazıldığı Tarih:Hicri 801 Demirbaş no:1120
 Özellikleri:Kitap ciltti meşindir. Arap nesih,yazılar noktasızdır.

Kalâ'id el-akyan ve maha'sin-ül alyan fî cezere-ül Endülüs
 Müellifi:Ebu'l Nasr el-Feti b. İsa b. Haka Kaysi
 Hattat:Ahmed b. Durmuş Emir Hacip el-Aziz el-Nasiri
 Yazıldığı Tarih:693 Demirbaş no:1176
 Özellikleri:Kitap üniktir,Kitap ciltti sırt ve kenarları meşin,ebru kaplı,miklepli ve kitap muhafazası vardır.

El-cüzzül evvel min el-muhtasar fi tahir el-beşer
 Müellifi:İmameddin İsmail Şah'ibi Hama İsmail b. Ali b. Mahmud b. Mehmed b. Ömer
 Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1178
 Özellikleri:İslâm Tarihidir,Kitabın sonunda 793 tarihinde İbrahim Bestaki ve diğer 3-4 kişi mütalâ ettiklerini yazmışlar.Kitabın başında bu kitapa sahip olanların isimleri bulun-maktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Menakıb-ı Koyun Baba

Müellifi:Abdulkadir b. Ahmed

Hattat:Mehmed Tefik b. Abdüssamed

Yazıldığı Tarih:Hicri 1335 Demirbaş no:127

Özellikleri:Kitap üniktir.Osmancıkta yazılmıştır.

Tarih el-hamse

Müellifi:Şeyh Hüseyin İbn-i Muhammed el Diyarbakırı

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1236

Özellikleri:Kitap ciltti eski,meşin kaplı,şemse tezhipli,miklepli,yazı nesih,kitap müellif hattı olması muhtemeldir.Birinci cilt olan kitabın ikinci cildi yoktur.

Vilayet el-ayan tercüme-i tarih ibn-i Hallikan

Müellifi:Mehmed b. Mehmed el-şehir Biradusizade

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1238

Özellikleri:Kitap üniktir. Kitap ciltti meşin kaplı,tırnakla yapılmış şemselidir.

Mühdedi eenhun mülteka el-ebhur

Müellifi:Mehmed b. Mehmed Vahdeti b. Mehmed'ül Üsgübi

Sümnen el-Edirnevi

Hattat:Ali b. Gave Mustafa Belde-i Samago

Yazıldığı Tarih:Hicri 1170 Demirbaş no:1298

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,başlıklı menevişli,teshibi gayet nefis,sayfa kenarları çerçevesi ve baştan sona tezhipli,yazısı divani olup gayet sık yazılmıştır.

Mehr-i el-Faik bi şerh-i kenz el-degayık

Müellif Hattıdır:Ebul Bereket Abdullah b. Ahmed b. Mahmud el-Nefesi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1321

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kablı,şemseli,mikleblidir.Kitabın sonunda yazıldığı tarihin yanlış olduğu tashihi vardır.

Mizan

Müellifi:Kutup el-Rabbani Şeyh Abdulvehab el-Şerani

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1323

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,şemseli,tezhipli,miklepli,kitap muhafazalı,başlık menevişli,tezhipli iki sayfasının kanarı tezhiplidir.

Ekmel el-şerh-i hidaye

Müellifi:Mehmed b. Mahmud İbn-i Ahmed

Hattat:Ali Şafii

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Yazıldığı Tarih:Hicri 775 Demirbaş no:1324

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,şemseli,miklepli,kitap muhafazalı,başlık tezhipli

Tenvir ül-esrar ve camii el-Buhari

Müellifi:Mehmed b. Abdullah el-Temirtaşi el-Gazi

Hattat:Mustafa b. Mahmud Dımışki

Yazıldığı Tarih:Hicri 1097 Demirbaş no:1408

Özellikleri:Kitap ciltti meşin,şemseli,tezhipli,miklepli,iki cilt bir arada ciltlenmiş,başlık tebhipli,sayfa kenarları baştan sona kadar tezhipli,yazı nefis nesih.

Mülteka el-ebhur

Müellifi:İbrahim b. Muhammed b. İbrahim el-Halebi

Hattat:Mehmed b. Hasan el-Şehir bi Hammamizade

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1411

Özellikleri:Kitap ciltti eski

tarz,şemseli,köşebentli,teshipli,miklepli,başlık çok orjinal tezhipli yazı talik.

Kinye el-mutemelli şerh-i el-kebir lil münyet-ül musalli

Müellifi:İbrahim b. Muhammed b. İbrahim el-halebi

Hattat:Şeyh Mehmed b. Şeyh Ali el-Konavi

Yazıldığı Tarih:Hicri 1085 Demirbaş no:1437

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,orjinal tezhipli,şemseli ve köşebentleri tezhipli.mik-lepli,başlık menevişli teshipli,sayfa kenarları çerçeveli tezhipli.

Keşf-ül berahin tercüme-i tercihi beyanat

Müellif Hattı:Mehmed Esat Hayatizade

Yazıldığı Tarih:Hicri 1232 Demirbaş no:1447

Özellikleri:Kitap ciltti meşin,kağıdı ipek,başlıklı ve kenar sayfaların tamamı tezhibli.

Fıkh-ı ekber

Müellifi:Ali b. Sultan Muhammed el-Gari

Hattat:Hüseyin b.Ali

Yazıldığı Tarih:Hicri 1129 Demirbaş no:1479

Özellikleri:Kitab ciltti meşin kaplı,şemseli,miklepli,kitap muhafazalı,başlık ve iki sayfa kenarları tezhipli,yazı nesih.

Kenz-ül nusalli Şerh-i tercüme-i muadden el-salat

Yazıldığı Tarih:Hicri 1165 Demirbaş no:1552

Özellikleri:Kitap ciltti meşin şemseli tezhipli,yazısı nefis rika..

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Tenvir-ül ebsar ve cami el-Buhari
Müellifi: Vasık Mehmed b. Abdullah el-Gazzi
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1529

Özellikleri: Kitap ciltti meşin kaplı, şemseli, miklepli, yazı nefis nesih, başlık menevişli, sayfa kenarları çerçevesi baştan sona kadar tezhipli.

Mültega-ül ebhur
Müellifi: İbrahim b. Mehmed el-Halebi
Hattat: Mustafa b. Mehmed
Yazıldığı Tarih: Hicri 1082 Demirbaş no:1530
Özellikleri: Kitap ciltti meşin kaplı, şemseyi, miklepli, kitap muhafazası var, başlık menevişli tezhipli, yazı nefis talik.

Feraiz-i cihat bab-ı hamis feth-i Kandiye Serdar-ı Ekrem
Müellif Hattı: Ahmed Hamdi Yenişehirli
Yazıldığı Tarih: Hicri 1117 Demirbaş no:1555
Özellikleri: Kitap ciltti yarım meşin, kağıt ipek, başlık menevişli, sayfa kenarları çerçevesi baştan sona tezhipli.

Şerh-i min-hac el-fıkıh
Müellifi: Celaleddin Ahmed b. Muhammed el-Şafi
Yazıldığı Tarih: Hicri 934 Demirbaş no:1627
Özellikleri: Kitap ciltti meşin kaplı, şemseli, miklebi düşmüş, baş yaprağı ve birinci sayfa ve niheyi sayfanın da yarısı çok nefis kufi yazılar var. Başlık tezhipli.

El-Bezzaziye fi el-fetva
Müellifi: Mehmed b. Mehmed
Hattat: Şihabi el-Kurderi
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1668
Özellikleri: Kitap üniktir. Baş tarafı noksandır. Kitap ve yazısı eskidir.

1241-1249-1252 Çorum Mahkeme Sicil Kayıtları
Yazıldığı Tarih: Hicri 1241-1249-1252 Demirbaş no:1754
Özellikleri: Kitap üniktir, Çorum'a ait 11 senelik mahkeme sicilidir. Mahkeme binası yanınca Ahmed Feyzi Efendi tarafından kendi kütüphanesine alınmıştır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

1004-1005 Çorum Mahkeme Sicil Kayıtları
Yazıldığı Tarih:Hicri 1004-1005 Demirbaş no:1755
Özellikleri:Kitap üniktir, Çorum'a ait 2 senelik mahkeme sicilidir. Mahkeme binası yanınca Ahmed Feyzi Efendi tarafından kendi kütüphanesine alınmıştır.

Vakfiye
Yazıldığı Tarih:Hicri 1002 Demirbaş no:1764

Özellikleri:Kitap ciltti eski,yazı nesih. Sinan Paşa İbn-i Mustafa bey kızı Meryem ha-tun'un Seyyid Mahmud b. Seyyid Burhan vekaletiyle İstanbul'da vaki camii ve mescit vesaire vakıf ettiği mallarının vakfiyesidir.

Vakfiye-i name-i Kavala ve Selanik
Müellifi:İbrahim Paşa İbn-i Yunus
Yazıldığı Tarih:Hicri 937 Demirbaş no:1781
Özellikleri:Kitap üniktir.Kitap ciltti meşin kaplı,şemseli,yazısı divani.

Aksa e ireb fi şerh-i mukaddeme-i edeb
Müellifi:Mahmud el-Zamahşeri
Hattat ve Mütercimi:Ahmed
Yazıldığı Tarih:Hicri 1146 Demirbaş no:1861
Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,şemse ve kenarları tezhipli,miklebli.Kitap muhafaza-sı eski,yazı talik,başlık menevişli,sayfa kenarları çerçevesi,baştan sona kadar tezhipli.

Şerh-i muâllagat el-sebih
Müellifi:Ebu Cafer Ahmed b. Muhammed el-Nehavi
Yazıldığı Tarih:Hicri 732 Demirbaş no:1930
Özellikleri:Kitap üniktir, ciltti eski,şemseli,kenar çerçevesi tırnakla yapılmış,yazı talik.

Makamat-ul Harariye
Müellifi:Ebu Muhammed el-Kasım b. Ali el-Hariri el-Basri
Hattat:Emir katip el-Etgani
Yazıldığı Tarih:Hicri 715 Demirbaş no:1937
Özellikleri:Kitap üniktir,ciltti meşin kaplı,şemseli,muhafazası eski,yazı divani.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Kitab-ı Süluk el-mâlik fi tekbir el-memalik
Müellif Hattı:Harun b. Muhammed Ali Abbasi el-Kureyşi
Yazıldığı Tarih:Hicri 918 Demirbaş no:1954
Özellikleri:Kitap üniktir,ciltli meşin
kaplı,şemseli,miklepli,muhafazası var. Yazı nefis nesih,baş
yaprağının birinci sayfası kitap adı teshibin içerisinde yazılıdır.

Divan-ı hakim nazari
Müellifi:Hakim Nazari Zeynel Abidin b. Muhammed
Yazıldığı Tarih:Hicri 865 Demirbaş no:1955
Özellikleri:Kitap ciltti yarım meşin,ebru kağıt
kaplı,miklepli,yazı talik,birinci sayfa menevişli,bir şemse bir
başlık var.Kitabın mikrofilimi alınmıştır.

Şerh-i makam-ı hariri el-izhar
Müellifi:Nasır b. Abdi el-Seyyid el-Mıtrızı
Yazıldığı Tarih:Hicri 631 Demirbaş no:1968
Özellikleri: Kitap ciltti meşin, şemseli, miklepli,yazı
nesih,mürekebinin rengi solmuş, bazı yerler okunamıyacak
durumdu.

Divan-i saip
Müellifi:Saib el-Mülekkab b. Müstait Han Tebrizi
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:1979
Özellikleri:Kitap üniktir,ciltti meşin,kenarları çerçeve
tezhipli,kağıt ipek,yazı çok nefis nesih,başlık menevişli,sayfa
çerçeveleri tezhipli,müellif isfahan'da kitabı telif etmiştir.

Şerh-i divan-ı Hafız Şirazi
Müellifi:Mustafa Şaban
Hattat:Derviş Ahmed b. Hasan
Yazıldığı Tarih:Hicri 995 Demirbaş no:1998
Özellikleri:ciltti ve muhafazası meşin kaplı,kağıt ipek,başlık ve
iki sayfa kenarı tezhipli

Divan-ı Feyzi
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2006
Özellikleri:Kitap ciltti İran yapımı meşin kaplı,şemse müsenna
geyik resimlidir,mikleb tezhibli,yazı çok güzel talik,kitabın son
yapraklarında güve yeniği var,

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Subhâ

Müellifi:Mevlana Abdurrahman Camii

Yazıldığı Tarih: 2007

Özellikleri:Kitap üniktir,kitap ciltti İran yapımı meşin kaplı tezhiplidir,kitap muhafazası eski,kağıt ipek, başlık menevişli, sayfa kenarları menevişli,fasıl başlıkları menevişli ve tezhipli, bazı sayfalarda tezhip için kullanılan ilaç asitlerinin fazlalığından çerçeveler sayfaları kesmiştir.

Mecmu'a-i eşar

Müellifi:Gevheri

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2087

Özellikleri:Kitap üniktir,yazı türlerinin çeşitliliğinden derleme olma ihtimali vardır.

Divan-ı el-Mütennebi

Müellifi:Ahmed b. Hüseyin el-Mütennebi

Hattat:Ali İbn-i Hasan Demirbaş no:2088

Yazıldığı Tarih:Hicri 1188

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,yazısı nesih

Şerh-i kaside-i şifaâ

Müellif Hattı:Yusuf Nebi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2095

Özellikleri:Kitap üniktir,ciltti atlas kaplı,yazı güzel talik.

Münşaad ve divan-ı eşar

Müellif :Hacı Ali Arif Leblebicioğluzade

Hattat:Mehmed Emin Leblebicioğluzade

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2100

Özellikleri:Kitap üniktir,içerisinde Şakir ve Rakıb divanları vardır.

Divan-ı Baki

Müellifi:Baki

Yazıldığı Tarih:Hicri 996 Demirbaş no:2158

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,tamir görmüş miklebli,yazı rika.

Divan-ı Fuzuli

Müellifi:Süleyman Fuzuli Bağdadi

Yazıldığı Tarih:Hicri 1155 Demirbaş no:2160

Özellikleri:Kitap üniktir,kitabın sonunda ilaç tertipleri,103-

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

106.sayfalarda Çorum'a gelen Abazalara karşı Kurdoğlu Zaim Hacı Süleyman Ağa'nın müdafasını içeren Kapısuz destanı,Kul Mustafa destanı vardır.

Zati Divanı

Müellifi:Zati Behşin Üvez Çelebi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2174

Özellikleri:Kitap üniktir.

Divan-1 Hafız

Müellifi:Hafız Şirazi

Hattat:Nadir Ali b. Ümid Ali

Yazıldığı Tarih:Hicri 1037 Demirbaş no:2190

Özellikleri:Kitap üniktir,ciltti meşin kaplı,şemseli,miklebli,yazısı çok güzel talik.

Gül ile bülbül

Müellifi:Fazlı Ali Çelebi Mara Fazıl Saraçzade İstanbuli

Yazıldığı Tarih:Hicri 960 Demirbaş no:2234

Özellikleri:Kitap üniktir,cilti yumuşak meşin,yazı talik,müellif hattı olma ihtimali vardır.

Mualliyat-1 seb-a (yedi askı)

1- Divan-1 Labid Müellifi:Ebu Ukab Lebib b. Rebiğ

2- Divan-1 Kütami Müellifi:Übeyr b. Şulym

3- Divan-1 Şemmah Müellifi:Ebu Said Makıl b. Dırar

4- Divan-1 Temim Müellif: Temim b. Übeyn b. Mukbil

5- Divan-1 Abid Müellifi: Abid b. Abbas

6- Divan-1 İmri el-Kays Müellifi:İmr'i el-Kays b. Hacer el-Kindi

7- Divan-1 Zeyr Müellifi: Zeyr b. Ebu Sülha el-Müezzin

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2262

Özellikleri:Kitap meşhur arap şairlerinin divanlarıdır.

Mantık-ül Tayr

Müellifi:Feruddiddin Muhammed Şeyh Attar Hamedani

Hattat:Abdi ibn-i Şeyh Mahmud Vardari

Yazıldığı Tarih:Hicri 973 Demirbaş no:2268

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,şemseli,kağıdı güzel,yazı talik.

Esas el-Belaga

Müellifi:Cacullah el- Zamanşeri

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Yazıldığı Tarih:Hicri 1120 Demirbaş no:2333
Özellikleri:Kitap ciltli,meşin kaplı,şemseli ve köşebentli,üzerinde yeşil atlas kaplı,mik-lebli,muhafazalı,yazı nesih,sayfa kenarları çerçeveli ve tezhipli.

Şerh-ül miftah el-ulüm <<nisbah>>
Müellifi:Seyyid Şerif Ali b. Mehmed el-Cürcani
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2324
Özellikleri:Kitap ciltli meşin kaplı,şemseli,miklebli,yazısı girift talik.

Haşiye-i şerh-i telhis el-müftah <<muavvel>>
Müellifi:Ahmed b. Abdullah el-Kırımı
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2352
Özellikleri:Kitap ciltli meşin kaplı,şemse ve kenar çerçeveleri teshipli,kitap muhafaza-sı var,kağıt ipek,başlık menevişli,sayfa kenarları tezhipli,yazı nefis nesih.

Havad-i el nesalik telhis-i telhis
Müellifi:Nureddin Hamza b. Turgut
Yazıldığı Tarih:Hicri 1185 Demirbaş no:2355

Özellikleri:Kitap ciltli meşin,şemseli ve kenarları çerçeveleri tezhipli,muhafazalı,kağıt ipek,başlık menevişli,sayfa kenarları tezhipli.

Miftah-ül ulüm
Müellifi:Nurettin Hamza b. Turgut
Yazıldığı Tarih:Hicri 1185 Demirbaş no:2396
Özellikleri:Kitap ciltli sırt ve kapak kenarları meşin,ebru kaplı,miklepli,yazı nesih.

Haşiye-i dibace-i netaic
Müellifi:Ömer Fazıl el-Meşhur bi Hacı Molla Efendi Çorumi
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2655
Özellikleri:Kitap üniktir.

Feyz el-bihar alâ riyaz-ül izhar
Müellifi:Süleyman Feyzi Paşa Çorumi
Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2660
Özellikleri:Kitap üniktir,ciltli sırt ve kenarları meşin ebru kaplı,miklepli,muhafazası eb-ru kaplı,baştarafında bu kitap için yazılmış tezkir ve sahiplerinin mühürleri mevcuttur.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Şerh-ül lemiğ

Müellifi:İbn-i Cinni

Hattat:Ebubekir Ahmer b. Muhammed

Yazıldığı Tarih:Hicri 552 Demirbaş no:2751

Özellikleri:Cilti ve sırtı meşin,miklebi harap,kağıt ve yazısı çok eskidir.Sayfaların dört köşesinde mühür vardır.

Tercüm-i terakip el-edeviyye el-müfred

Müellif Hattı:Ali Efendi Hakim

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2909

Özellikleri:Kitap üniktir,cilti meşin kaplı,miklepli,başlık menevişli,sayfa kenarları çerçe-veli tezhipli,yazı rik'a

Kitab-ı kemaliyye

Müellifi:Akşemseddin Muhammed b. Hamza

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:2910

Özellikleri:Kitap üniktir,cilti meşin,miklepli,yazı talik.

Esbab ve malumat

Müellifi:Şeyh Necabeddin Muhammed b. Ali b. Ömer Semerkandi

Hattat:Abdulgabbar Ceyli

Yazıldığı Tarih:Hicri 615 Demirbaş no:2955

Özellikleri:Kitap üniktir,kitap h.827 tarihinde Sultan Ulubey'e hediye edilmiştir.

Tembihat-ı müneccim

Müellifi:Muzaffer Kasım el-Müneccim b. Mehmed

Yazıldığı Tarih:Hicri 1166 Demirbaş no:2986

Özellikleri:Kitap ciltti meşin,kenarları çerçeveli,tezhipli yazı,talik.

İçtima-i el-şemil fi tarığı ilim el-remil

Müellifi:Sofi

Yazıldığı Tarih:Hicri 966 Demirbaş no:3084

Özellikleri:Kitap üniktir.

Acele-i beyan fi şerh-i el-mizan

Müellifi:Fazıl Mehmed Taşkendi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:3137

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,şemse kenarlı,tezhipli,muhafazalı,kağıt ipek,başlık menevişli,sayfa kenarları çerçeveli,tezhipli,yazı nesih.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Satranç-name

Müellif Hattı:Ahmed Feyzi Çorumi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:3177

Özellikleri:Kitap üniktir.

Tefsir-i sure-i Fatiha el-müsemma bi-ilm-i esma vel-hakayık

Müellifi:Şeyh Ekber Muhiddin b. Muhammed b. Ali el-Mağribi

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:3185

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı,şemse ve kenarları damgalı tezhipli,kağıt ipek,başlık ve kenar çerçeveleri tezhipli,yazı nesih.

Cevhir-i el-ahyar fi dari el-karar

Müellifi:Şeyh Şehabeddin Ahmed b. Yahya el-Timasani

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:3246

Özellikleri:Kitap ciltti meşin,şemseli,miklepli,kağıt ipek,başlık menevişle ve iki sayfa kenarı tezhipli.

Tercüme-i tefsir-i Kur'an

Müellif Hattı:Mustafa b. Hasan Min Müteferrika-i Mısır el-Kahire

Yazıldığı Tarih:Hicri 961 Demirbaş no:3246

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı tamir görmüş,yazı talik,sure-i Nur'dan başlıyor.

Tefsir ül-Celaleyn

Müellifi:Celaleddin Abdurrahman Suyuti

Hattat:Celaleddin Ahmed

Yazıldığı Tarih:Hicri 1170 Demirbaş no:3440/2

Özellikleri:Kitap ciltti kapığı iç ve dışı teyzinatlı tebhipli meşin,miklepli,kağıt ipek,baş-lık ve sure başlıkları tezhipli,sayfa kenarları çerçeveli tezhipli,yazı çok nefis nesih.

Cami-ül sahi el-meşhur bi sahih'i Buhari

Müellifi:İmam Hafız abu abdullah Muhammed b. İsmail el-Buhari

Hattat:Hacı İsmail b. Süleyman

Yazıldığı Tarih:Hicri 1158 Demirbaş no:3468

Özellikleri:Kitap ciltli meşin,şemseli,miklepli tezhipli.başlık menevişli sayfa kenarları çerçeveli baştan sona tezhipli,yazı talik.

Cami-ül sahih

Müellifi:Hafız abu Hüseyin Müslüm b. Hacer el-Kuşeyri el-nişburi

Hattat:Ubeydullah Ahmed b. Bahadır

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Yazıldığı Tarih:Hicri 773 Demirbaş no:3511
Özellikleri:Kitap cilti meşin üzeri atlas kaplı,muhafazalı,yazı
Arap Nesih

Dua-name

Müellifi:Ebus-suud b. Muhiddin Yavsi İskilibi

Hattat:

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:3823

Özellikleri:Kitap ciltti sırt ve kenarları meşin ebru kaplı,miklepli

Redd-i batıl İran-i

Müellif Hattı:Ahmed Feyzi Çorumi

Yazıldığı Tarih:1307 Demirbaş no:3931

Özellikleri:Müellif hattı olduğundan üniktir.936,937,3932
nolarda birer kopyası vardır.

Usul-ü pejdevi el-keşf-ül esrar

Müellifi:Fahrüislâm Ali b. Mehmed el-Pejdevi

Hattat:Ali b. Mehmed el-Mülakkab bil Kivam

Yazıldığı Tarih:Hicri 649 Demirbaş no:4109

Özellikleri:Kitap ciltti meşin kaplı ,yazı talik.

Taç eTecarim fi tabakat-ı Hanefiyye

Müellifi:Şeyh Kasım b. Kutlubuğa b. Abdullah el-Mısıri

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:4141

Mürfedat

Müellifi:El-Mürfedat b. Ahmed b. Mehmed Ebu Kasım Rakib
el-İsfehani

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:4930

Özellikleri:Ciltti meşin,şemseli,çerçeveli,tezhipli,miklepli,kitap
muhafazası eski,kağıt ipek,başlık menevişli,baş tarafı
teshipli,yazı nesih.

Muni el-lebib

Müellifi:Ebu Muhammed Abdullah b. Yusuf b. Hişam el-Ensari
el-Nevahi

Yazıldığı Tarih:Hicri 817 Demirbaş no:5151

Özellikleri:Üniktir,ciltti meşin,şemseli,miklepli,müellif hattı
olması ihtimali var,başında tasadduk edenin imza ve mühürü ile
bu kitabı ağırlığınca altına satan yanılır notu var.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Kur'an-ı Kerim

Hattat:Gayb-ı b. Beyazıt

Yazıldığı Tarih:Hicri 837 Demirbaş no:5171

Özellikleri:Üniktir,ciltti meşin,şemse ve köşebentleri tırnakla işlenmiş,kağıdı kalın yazı nefis nesih,Osmancık'taki mescide Emir Şerafeddin Mukbil bey b.Abdullah vakfetmiş.

Kur-an-ı Kerim (cüzler halinde)

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:5590

Özellikleri:Cüzlerin ciltti meşin kaplı olmakla beraber kapak çerçeveleri kabartma ayet bezeli ve orta kısmı kabartma arabesk süslü altın yaldızlı.Kapakların iç kısımları meşin olup arabesk oymaya renkle altın kakmalıdır,yazı oldukça güzel,sure başlıkları tezhipli, sayfalar altın yaldızla çizgilidir.

Cami-ül-Sahih-i Buhari

Müellifi:İmam Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail el-Buhari

Hattat:Mehmed Süheyl el-Müştereh b. Canib-i Muhammed

Yazıldığı Tarih:Hicri 1241 Demirbaş no:18361

Özellikleri:Ciltti meşin,tezhipli,miklepli,ipek kağıt,başlık çok nefis menevişli tezhipli, sayfa çerçeveleri ve başlık tamamen tezhipli,yazı nesih

Delail-ül hayrat ve şevarik-ül envar fi zikr-ül salat alâ Nebiyyi muhtar

Hattat:Seyyid Hafız Hüseyin el-hattı Çorumi

Yazıldığı Tarih:Hicri 1262 Demirbaş no:18364

Özellikleri:Cilt meşin,miklepli,kağıt ipek,sayfa kenarları teshipli,yazı nesih.

Fermanlar

Yazıldığı Tarih: Demirbaş no:24104-24105-24106

Özellikleri:Üç albüm içerisinde Çorum'la ilgili vakıf vb. bilgi ihtiva eden fermanlardır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'DA BASIN

İlimizin okumaya verdiği önem oldukça fazladır. İlim ve fikir adamlarımızın çokluğu,yetişmeleri için Osmanlı Döneminde kültür ve ilim merkezi konumunda olan Amasya sancağına bağlı olması nedeniyle olduk ça etkilenmiş ve teşvik görmüştür, bu sebepleri sıralarsak yazmaya ve okuma ile Çorum ili için yabancı bir uğraş değildi. Cumhuriyetin kurulma döneminde yaşanmış olan Kurtuluş Savaşının Resmi bültenleri halka iletmek için gazeteciliğin ilk temeli kurulmuş ve bu güne kadar sönmeyerek devamlı gelişmiştir. Aşağı da bulunan çalışmamda Cumhuriyetin ilanından bir-raz önce başlayan basın tarihini tarihi kronolojisi içinde aktarmak istiyorum.

1921-1950 TARİHLERİ ARASINDA ÇORUM'DA BASINLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Çorum ilinde bilinen ilk gazete “Ajans” isimli küçük ebatlı ve bülten niteliği taşıyan<1> Arap harfli taş bas kısı olarak<1> Abidin efendi, Çorum Senatörü Alaeddin Çetin’in babasıdır.

basan Abidin Efendi (Çetin) tarafından yayımlandı. Ajansta Türk İstiklâl Savaşı hakkında resmi bültenlerden alınan haberler ve duyurular yayınlandı. Çorum halkının dört gözle yayımlanmasını beklediği bu bülten niteliği taşıyan gazete pek çok revaçtaydı.<2>Halkın bu ilgisi üzerine Çorum İl Genel Meclisi toplantısında gazete çıkartılması için istekler değerlendirildi.

İl Genel Meclisi 1 Mayıs 1921 tarihli kararı ile Çorum’a bir il matbaası kurulma kararı aldı.Bu matbaada “Çorum Gazetesi” adında haftada bir Pazartesi günü ve iki sayfalık Arap harfli vilayet gazetesi harf inkılabından sonra bir sayfası Arap harfli,bir sayfası Latin harfli olarak haberleri 1934 tarihine kadar çıkartıldı,<1>birkaç sayı 2 sayfa çıkartılan gazete,sayfa adede dini 4’e çıkarttı. 1934 yılında yayım gününü Çarşamba gününe alındı. 1956 tarihinde, haftada iki güne, 1957 tarihinde ise Pazar günü hariç her gün yayımlanmaya başladı. Çorum İl Genel Meclisinin 4 Mart 1964 tarihli kararıyla gazetenin kapatılması kararını aldı, gazete 3000’ci sayısında yayım hayatına son verdi.<2>

<1> Çorum İl Yıllığı 1967

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi “Çorum Gazetesi” arşivi

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

1921 tarihinde Çorum'da çıkartılan Çorum Gazetesi'nin revaç bulması ,Suheyb Rumi (Karafakioğlu) beyin de bir gazete yayımlama cesareti verdi. 1925 Martı'ndan itibaren "Fikret" isimli 400 tirajlı Arap harfli haftalık gazeteyi çıkartmış ve yayımına 62'ci sayıya kadar sürdürmüş-tür. Son sayısı 12 Temmuz 1927 olan gazetenin sayı ve hafta itibariyle bazı hafta lar çıkartılmadığı görülmektedir. <1>

Basınla ilgili çalışmalar, Çorum il merkezinde bu tarihlerde devam ederken, ilçelerde de kendi çapında çalışmalar yapılmaktaydı. Arşivlerde bulunan basın ile ilgili çalışmalardan örneklerle bakacağız:

İskilip bu çalışmaların içerisine 1 Nisan 1926 tarihinde, "Kurtuluş" dergisini yayımladı. Dergi muallimler (öğretmenler) birliği tarafından 15 günde bir çıkartılmaya başladı. Dizgi ve baskı işlemleri Çankırı - matbaasında bastırılmaktaydı. Dergi Arap harfli olup, 24'üncü saya kadar aynı matbaada basılmıştır. 25'inci sayıdan itibaren Çorum Vilayet Matbaasında basılmaya başlandı. Derginin,"Kurtuluş Yolu" İskilip Gençliğinin esi ibaresi ilavesiyle 42'inci sayıya kadar ya-

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi "Çorum Gazetesi" arşivi

yınlandı. Bu sayıdan sonra yayımına son verdi. <1>

Çorum basın tarihinin önemli ve çalışma alanı, en geniş olarak hazırlanan ve bu tarihe kadar da Çorum'da emsali bulunmayan bir dergi hazırlığı yapmak üzere,Çorum Halkevi dil, edebiyat ve tarih komitesi tarafından kararlaştırıldı.

15 Nisan 1938 tarihinde "Çorumlu" Dergisi'nin ilk sayısı çıkartıldı. Yayımlayan komitede Halkevi Başkanı Bedri Bilginer başkanlığında, Nejat Köseoğlu, Nazmi Tomuş, Sadi Leblebicioğlu, Eşref Ertekin, İhsan Sabuncuoğlu, Halit Koçak vb. makale ve çalışmalarını yayımladılar. Çorumlunun içeriği, Çorum tarihi, güzel sanatları, ziraat, folklor, halk oyunları ve cönkler,şiirler,yer adları,gelenek ve görenekler, bilmeceler ve maniler gibi çeşitli konular işlen-mekte idi, ayrı yeten dergide Çorum'la ilgili resimler ve vesikalar bulunmaktaydı. Dergi Çorum İl Basımevinde basılıyordu. Aylık olarak yayımlanan dergi maddi imkansızlıklar nedeniyle 1946 tarihinde 61'inci sayıda yayımına son verdi.<2>

<1> İskilip İlçe Kütüphanesi "Kurtuluş Dergisi" arşivi.

<2> Çorum Hasa Paşa Kütüphanesi Çorumlu Dergisi arşivi

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

23 Nisan 1947 tarihinde Çorum Milletvekili H. Ilgaz başkanlığında, İskilip Halkevi tarafından mesul Müdürü Mahmut Öztürk, yazı işleri Müdürü Ömer Tunca idaresinde “İskilip Dergisi” Çorum Basımevinde bastırıldı. Derginin yayım süresi belirtilmemiş ve 1.sayı olarak yayımlanmıştır. <1>

Çorum ili ve ilçelerinde 1921-1950 tarihleri arasında tespit edilen dergi,gazeteler haricinde bazı materyallerin basıldığı malumdur. Bunlardan kütüphanelerin arşivlerinden bulunanların bazıları şunlardır:

Nazmi Tuğrul’un Çorum Tarih ve Coğrafyası Arap harfli 65 sayfa Çorum Vilayet Matbaası 1921,<2> Çorum Halkevi Broşürü 40 sayfa Çorum Vilayet Matbaası 1933,İhsan Sabuncuoğlu’nun Çorum Maarif Hattı Hakkında Bazı Notlar 48 sayfa Çorum İl Basımevi 1945, Nazmi Tombuş’un Çorumlu piyesi 18 sayfa Çorum Vilayet Matbaası 1945 gibi,1921-1950 tarihleri arasında Türkiye’de basında özel sektör maalesef çok azdı, incelenirse İç Anadolu basını daha

<1> İskilip İlçe Kütüphanesi İskilip Dergisi arşivi

<2> Arap harfli olan bu kitabı latin harflerine çalışmam devam etmektedir.

iyice tanınmamış, faydalarını kavrayamamıştı. Bu nedenlerden başka özel kitaplar ve dökümler, basan kurum ve şahısların siparişlerinin neler olduğu hakkında da malumatlar kayıtları Tutulmadığından maalesef tarafımdan bulunamamıştır. Özel arşivleri de tarama imkanım olmadığı için bu çalışmamda bulunacak eksikliklerin okuyucu tarafından tarafıma bildirilmesi durumunda eksik olan kitapların bir daha ki basımda yayınlamam mümkün olacaktır.<3>

<3> 1997 Eylülünde çıkarttığım “Çorum 1997” adlı çalışmamdan sonra bu güne kadar bir bilgi tarafıma gelmemiştir.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

1951-1970 TARİHLERİ ARASINDA ÇORUM'DA BASINLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

23 Nisan 1951 tarihinde "İskilip'ten Sesler" adın da, sahibi sorumlu Müdürü M.Şakir Kuran tarafından aylık olarak dergi çıkartıldı, derginin basımı Ankara Çankaya Matbaasında yapıldı, derginin ömrü uzun sürmedi, yayımını 3 ay yapabildi.<1>

Aynı yılın 29 Ağustos 1951 tarihinde Çorum merkez ilçede imtiyaz sahibi, Cahit Angın tarafından "Yeni Çorum Gazetesi" çıkartılmaya başladı, 29 Ağustos 1951 - 7 Kasım 1951 tarihleri arasında neşriyat Müdürlüğünü Yaşar Karabek yaptı, 5 Aralık 1951 - 28 Mayıs 1952 tarihleri arasında imtiyaz sahibi ve neşriyat Müdürü olarak Yaşar Karabek bulundu, 4 Haziran 1952 - 25 Ağustos 1954 tarihleri arasında imtiyaz sahibi ve neşriyat Müdürü Mehmet Şahinci, 8 Eylül 1954 - 10 Kasım 1954 tarihleri arasında imtiyaz sahibi ve neşriyat Müdürü Yaşar Karabek yapmış, 17 Kasım 1954 - 31 Mayıs 1957 tarihleri arasında imtiyaz sahibi ve neşriyat Müdürlüğünü Mehmet Şahinci, 31 Mayıs 1957 tarihinde gazete yayım hayatına son vermiştir. <2>

<1> İskilip İlçe Kütüphanesi İskilip'ten Sesler Dergisi arşivi

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüp. Yeni Çorum Gazetesi arşivi

Nuri Yavuzer'in sahibi olduğu haftalık "Akisler Gazetesi" 19 Nisan 1952 tarihinde Mesul Müdürü Atıf Eralp yayıma başladı, Çorum İl Basımevinde basılan gazete 25 Temmuz 1953 tarihinde 60'ıncı sayıda yayımına son verdi. <1>

"Hür Çorum Gazetesi" 4 Ağustos 1952 tarihinde yayımlanmaya başladı, sahibi ve yayın işleri Müdürü Akif Leblebici, dizgi ve baskı Samsun'da yapılan gazete haftanın Salı günleri yayımlanmaya başladı, 19 Mayıs 1953 tarihinde 19'uncu sayıda yayımına son verdi.<2>

1954 tarihinde Esnaf Dernekleri Başkanlığı tarafından "Esnaftan Akisler" isimli haftalık gazete yayıma başladı, Esnaf Dernekleri Başkanı Şevki Demirer adına yayımlanan gazete, Çorum İl Basımevinde basılıyordu, 1959 tarihinde yayımına son verildi. <3>

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Akisler Gazetesi arşivi

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Hür Çorum Gazetesi arşivi

<3> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Esnaftan Akisler Çorum Gazetesi arşivi

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Çorum merkez ilçede 1 Mayıs 1955 tarihinde “Yeni Adım Gazetesi”ni Ahmet Küreli tarafından yayımlanmaya başlandı, idare Müdürü A. Muzaffer Artuk yapıyordu,8 Haziran 1957 tarihinde yazı işleri müdürlüğüne Vahit Benderli getirildi, 18 Ocak 1958-18 Ocak 1958-5 Ocak 1964 tarihlerinde gazetenin sahipliğini Ahmet Emiroğlu üstlendi, bu tarihler sırasında yazı işleri Müdürlüğünü sırasıyla; Şerafettin Demirer, Orhan Çöplü ve Erdal Eralp yaptı, 6 Ocak 1964 tarihinden gazete ortaklığa dönüştürüldü, ortaklıkla yönetim 31 Aralık 1965 tarihine kadar sürdü ve bu tarihte 3310’cu sayısı ile gazete yayımına son verdi.<1>

10 Mayıs 1955 tarihinde “Hür Yol Gazetesi” yayıma başladı, Akif Leblebicioğlu gazetenin sahipliğini ve yazı işleri Müdürlüğünü yapıyordu, 23 Mayıs 1960 - 26 Mart 1961 tarihleri arasında idare Müdürlüğünü N.Sefa Kazancı yürüttü, 27 Mayıs 1961- 31 Haziran 1961 tarihleri arasında gazete sahibi olarak Muammer Leblebicioğlunu görmekteyiz, gazete muhabiri olarak; Necdet Onur, Necdet Leblebicioğlu, Oğuz Leblebicioğlu ve Mustafa Taşkiran olarak yazılıdır,Çorum’da yayımlanan gazetelerde muhabirlerinin isimle-rini yayımlayan ilk gazete olarak
<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Yeni Adım Gazetesi arşivi.

görülmemektedir, Hür yol gazetesi 20 Kasım 1961 tarihinde 1744’üncü sayısı ile yayım hayatını tamamladı. <1>

11 Ekim 1957 tarihinde Osman Eftekin tarafından “Halkın Sesi Hakkın Sesidir Gazetesi ” yayıma başladı, yazı işleri Müdürü Galip Erdemli ve bir ara Orhan Çöplü yaptı, gazete Pazar günleri hariç her gün çıkarılmakta idi, 10 Kasım 1961 tarihinde gazete yayımına son verdi. <2>

1 Ağustos 1958 tarihinde Ahmet Emiroğlu tarafından “Bu Gün Gazetesi” yayıma başlandı, Mesul Müdür Faruk Küreli tarafından yapılan gazetenin öm-rü çok kısa oldu, 31 Ağustos 1959 tarihinde yayımına son verdi. <3>

1 Şubat 1962 tarihinde Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti Ankara Şubesi “Çorumluya Çağrı Fikir ve Memleket Dergisi”ni yayımladı, Dernek adına sahibi Dr. Hilmi Gürsel,

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Hür Yol Gazetesi arşivi.

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Halkın Sesi Hakkın Sesidir Gazetesi arşivi.

<3> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Bu Gün Gazetesi arşivi.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

yazı işleri Müdürü Dr. Tuncay Alaybeyoğlu'nu görmekteyiz, elime üç sayısı geçen dergi nin akıbetini öğrenemedim, derginin yönetiminde, A. Rıza Akaydın, Yılmaz Arslan, Hasan Öztürk, İhsan Sancar, sekreter olarak Yılmaz Arslan ve Kral Yücel görülmekte olup, Ankara Ongun Kardeşler Matbaasında bastırılmıştır.

19 Mayıs 1962 tarihinde “Yeni ve İleriye Çorum” Gazetesi Mehmet Şahinci ve Mustafa Karakaşlı tarafından yayımlanmaya başlandı, idare Müdürü Asaf Erüstün, Yeni Çorum Matbaasında basılan gazete Pazar günleri hariç her gün günlük olarak çıkartılıyordu, 30 Ekim 1962 tarihinde ise yayımına son verdi. <1>

3 Ocak 1966 tarihinde “Yeni Gün Gazetesi” ya yımına başlandı, gazete bir ortaklık olarak kuruldu, ortaklık adına sahibi Ahmed Emiroğlu, sorumlu yazı işleri Müdürü Aydın Kalelioğlu, yönetim Müdürü A. Muzaffer Artuk, Çorum Yeni Gün Matbaasında basılan gazete, 29 Mart 1967 tarihinde A. Muzaffer Artuk'u An-kara muhabiri, Münir Tümtürk'ü İstanbul muhabiri, 6 Aralık 1968 tarihinde ortaklık adına sahibi

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Yeni ve İleriye Çorum Gazetesi arşivi.

olarak Pertev Kalelioğlu, teknik yönetimde, Osman Eftekin ile muhabir olarak Hikmet Uçar'ı görüyoruz, 24 Eylül 1969 tarihinde muhabir olarak Şenöz Nalıncı, 30 Temmuz 1970 tarihinden sonra ortaklık adına sahibi Aydın Kalelioğlu, sorumlu yazı işleri Müdürü Münir Tümtürk' ü, 9 Kasım 1970 tarihinden sonra sorumlu yazı işleri Müdürü olarak Hikmat Uçar bulundu, gazete 10 Nisan 1971 tarihinde kapatıldı. <1>

15 Ağustos 1967 tarihinde “Çorum Ekspres Gazetesi “ yayımına başladı, sahibi Reşat Narok, yazı işleri Müdürü M. Süreyya Oral, muhabirleri; Kemal Ararat, Faik Uğurlu, Ahmet Pekiş, Bilal Narok, Cemal Ercan, 13 Ekim 1967 tarihinde yazı işleri Müdürü Recep Cıvı, 13 Ekim 1967 tarihinde, yazı işleri Müdürü İsmail Turan, 20 Haziran 1968 tarihinde, Dursun Çok-yakar, 1 Ağustos 1968 tarihinde tekrar İsmail Turan yaptı, 3 Haziran 1969 tarihinde ortaklık adına sahi bi ve genel yayın Müdürü İsmail Kırdı tarafından çıkartılmaya devam ederken sorumlu yazı işleri Müdü-rü Orhan Çöplü getirildi, 4 Temmuz 1969 - 11 Temmuz 1969 tarihleri arasında, genel yayın Müdürü Selim Atalay. yazı işleri kurulunda Yusuf Ay ve Erdal Eralp bulundu, 19 Ağustos 1969 - 31 Ekim 1969 tarihleri <1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Yeni Gün Gazetesi arşivi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

arasında neşriyat Müdürü Yaşar Köstekçi, 13 Ocak 1971-10 Nisan 1971 tarihleri arasında ortaklık adına sahibi Nadiye Erenleri görmekteyiz, 12 Nisan 1971 tarihinde ortaklık adına sahibi olarak Aydın Kalelioğlu, sorumlu yazı işleri Müdürü Hikmet Uçar, 31 Ocak 1972 tarihinde yayımına 1382'inci sayıda son verdi. <1>

1 Ağustos 1968 tarihinde “Çorum’un Sesi Gaze tesı” yayıma girdi, sahibi Cemal Ercan müessese Müdürü Reşat Narok, yazı işleri Müdürü Ahmet Tekeş, muhabirleri; Selahattin Koçak, Ali Rıza Uğurlu yapmak ta idi, gazete Samsun’da basılmakta, 9 Ağustos 1968 tarihinde muhabirleri arasına Erol Şahinci ve Alaaddin Çek katıldı, 30 Eylül 1968 tarihinde 52'inci sayıda yayım hayatına son verdi. Gazenin orjinal baskı başlığında Çorum’un i'inci sayıdan 52'inci sayıya kadar() harfi ters basıldı.<2>

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum Ekspres Çorum Gazetesi arşivi.

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum’un Sesi Gazetesi arşivi.

1 Ocak 1969 tarihinde Halk Eğitim Başkanlığın ca “İğdeli Gelin Sanat ve Kültür Dergisi”ni yayımladı, Halk Eğitim Başkanlığı adına sahibi ve yayın Müdü-rü Hayrettin Koyuncu, Çorum Yeni Gün Matbaasında basılmakta idi, iki ayda bir yayımlanan dergi 3'ün-cü sayıda yayımına son verdi. <1>

4 Ocak 1969 tarihinde yayım süresi belli olma-yan “Yeşil İskilip” dolma gecesi özel sayısı adında İskilip Yüksek Talebe ve Yardımlaşma Derneği adına Dr. A. Alpaslan tarafından bir dergi çıkartıldı, 4 Ocak 1969, 14 Mart 1970, 6 Mart 1971, Eylül 1970, 6 Mart 1971, 7 Nisan 1971 ve 15 Nisan 1972 tarihlerinde 6 sayı olarak yayımlandı. 11 Mayıs 1969 tarihinde İski-lip Yüksek Yüksek Tahsil ve Yardımlaşma Derneği tarafından bülten niteliğinde “İskilip” adı altında bir dergi yayımlandı. <2>

Sungurlu’da 1970 tarihinde “Sungurlunun Se-si Gazetesi” yayıma başladı, Sahibi Muammer Özel tarafından

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi İğdeli Gelin Dergisi arşivi.

<2> İskilip İlçe Kütüphanesi Yeşil İskilip Dergisi Arşivi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

çıkartılan gazete,Sungurlu Hitit Matbaasın-da basılmakta ve yayımını sürdürmektedir.<3>

1950 - 1970 yılları arasında Çorum'un basın hayatı oldukça yoğun günler yaşadı, gazete ve dergi yayımları bu yıllar arasında birbirleri ile yarışan özel sektörü görmekteyiz.

Uzun ve kısa sürelerde yayım yapıldı, ortaklıklar kuruldu, Çorum'a kültürel açıdan bilgi kaynaklığı, fikir babalığı yapılmaya çalışıldı. Bazıları siyasi, bazıları kültürel, bazıları ekonomik çıkar için yayım hayatına atılan gazeteler Çorum-lunun ilgi odağı oldu. Bazıları ortaklık kararı ile isim değış-tirerek yayım ömrünü uzatmaya çalıştı. Çorumlu hemşehrile-rimizin basın işi ile ilgilenmeleri Çorum'a faydalı oldu, çabalar ve emekler için Çorumlu olarak bütün basın camiasına emek verenleri saygı ile anmak vazifemiz olmakla beraber, maalesef bir çoğunu genç nesil tanımamakta ve aramamaktadır.

<1> Sungurlu İlçe Kütüphanesi Sungurlunun Sesi Gazetesi arşivi.

1971 - 1990 TARİHLERİ ARASINDA ÇORUM'DA BASINLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

İmtiyaz sahibi Adnan Çubukçu, sorumlu yazı işleri Müdü-rü Ahmet Ertekin'in yönetiminde "Bizim İskilip " adlı on beş günde bir çıkan gazete yayımlanmaya başladı, Ankara Güneş Matbaacılık T.A. Şirketinde basılan gazete, 8 Mart 1971 tarihinde, Bizim İskilip ve Bayat'ın Sesi ibaresini ekledi,Eylül 1972 tarihinde 59' uncu sayıda yayımına son verdi. <1>

Çorum merkez ilçede 10 Ocak 1972 tarihinde Çorum Anadolu Basımevinde yayıma başlanan "Koparan Gazetesi"nin sahibi Mehmet Balaban, yazı işleri Müdürü Alpaslan Avcı yönetilmekteydi, 11 Ocak 1972 - 18 Ağustos 1972 tarihleri arasında genel yöne tim Müdürlüğünü A. Mu zaffer Artuk ve Münir Tümtürk sıra ile yaptılar, 10 Ekim 1975 tarihinden Sonra Çorum Nural Matbaasında ve 1 Şubat 1977 tarihinde gazete Çorum Gazetesi Basımevinde basılmaya baş-ladı,5 Temmuz 1979 tarihinde gazetenin sahip değıştirdiğini

<1> İskilip İlçe Kütüphanesi Bizim İskilip Gazetesi arşivi.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

görüyoruz, yeni sahibi Vahit Benderli tarafından yayımına devam edilen gazete, 24 Ekim 1979 ta-rihinde gazete limitet şirkete dönüştü, şirket adına Vahit Benderli gazetenin yayımına devam edildi, 31 Aralık 1980 tarihine kadar gazete 3418 sayı olarak çıktı, 1 Ocak 1980 tarihinde gazeteye sayı vermeden yayımlandı, bu tarihten sonra gazete Koparan tesislerinde basılmaya devam edildi, 2 Ocak 1980 tarihinde ga-zete yayım sayısını 2402 numarayı kullandı ve bu sayıyı devam ettirdi, 22 Mart 1982 tarihinde şirket adına sahibi Ümit Uzel oldu, sorumlu yazı işleri Müdürü Münir Tümtürk görüyoruz, gazete ilkadım Matbaasında basılmaya devam etti, 7 Haziran 1991 tarihinde 4927’ inci sayıda yayım hayatına son verdi. <1>

“Çorum Gazetesi” 1 Şubat 1972 tarihinde gün- lük olarak yayınlanmaya başlandı, gazete ortaklığı adı na sahibi Aydın Kalelioğlu, sorumlu yazı işleri Müdürü Hikmet Uçar yönetimindeÇorum Ekspres ve Yeni Gün gazetelerinin devamı olarak 1403’üncü sayıdan yayımına devam etti, Çorum Basımevinde basılan gazete 20 Ağustos 1974 tarihinde sorumlu yayım işleri Müdürlüğüne Mehmet Yolyapar, 17 Ocak 1975 tarihinde sorumlu yayın işleri Müdürlüğüne

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Koparan Gazetesi arşivi.

Müslüm Tunaboğlu, 13 Ekim 1975 tarihinden itibaren gazete Nural Matbaasında basılmaya başlandı, 8 Nisan 1978 tarihinde genel yayın Müdürlüğüne Mehmet Yolyapar sorumlu yazı işleri Müdürü Arif Ünlü yönetiminde 24 Mayıs 1976 tarihine kadar yayımını sürdürdü, 24 Mayıs 1976 tarihinden sonra sahibi ve genel yayın yönetmeni olarak Aydın Kalelioğlu, sorumlu yayın Müdürü Arif Ünlü yönetiminde yayımına devam eden gazete Çorum Matbaasında ba sılmaya devam etti, 7 Mart 1977 tarihinde sahibi Aydın Kalelioğlu, genel yayın Müdürü Mustafa Yolyapar sorumlu yazı işleri Müdürü Arif Ünlü yönetiminde, 2 Aralık 1979 tarihine kadar yayımına devam etti, 3 Aralık 1979 tarihinde kurucu olarak Aydın Kalelioğlu, ortaklık adına sahibi Ahmet Altın, yayım yönetmeni Mahmut Tunaboğlu, yazı işleri Müdürü Müslüm Tunaboğlu yönetiminde yayımını sürdürdü, 31 Mart 1980 tarihinde ortaklık adına sahibi Yeter Ilıman,18 Ocak 1981 tarihinde yazı işleri Müdürü Azmi Öztürk görülmektedir, 22 Mart 1982 tarihine kadar kurucusu olarak ismi yayınlanan Aydın Kalelioğ lu’nun ismi bu tarihten sonra gazetede görülmemek-tedir, 24 Eylül 1984 tarihinde genel yönetmen Yücel Ilıman olarak yayımına devam etti, 25 Ekim 1984 tari-hinde yayın yönetmeni Bülent Şenlik

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

yazı işleri Müdürü Azmi Öztürk tarafından yayımına devam eden ga-zete 9 Ocak 1989 tarihinde yayımına son verdi. <1>

Çorum Halkevi yayın organı olarak 12 Şubat 1972 tarihinde “Madımak Gazetesi” aylık olarak Halkevi Başkanı Müslüm Tunaboğlu, yazı işleri Müdürü Yaşar Köstekçi yönetiminde yayımlamaya başladı, birkaç sayı sonra gazete dergiye dönüştü ve 12’inci sayısında yayımına son verdi. <2>

Alaca’da 1 Eylül 1972 tarihinde “Hitit Gazetesi “ haftalık olarak yayıma başladı, sahibi Semahat Çakar yazı işleri Müdürü H. Ali Çakar tarafından yönetilen gazete, Çorum İstikamet Matbaası ve Alaca Divan Matbaasında basıldı, 1974 tarihinde yayımına son verdi. <3>

“Uyanış Gazetesi” 1973 tarihinde yayımlanmaya başladı, CHP gençlik kolları başkanlığı sıfatıyla sahipliğini Üstlenen Mehmet Yolyapar tarafından çıkartılan gazete 6’ıncı sayıdan sonra yayım hayatına son verdi. <4>

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum Gazetesi arşivi.

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Madımak Gazetesi arşivi.

<3> Alaca İlçe Kütüphanesi Hitit Gazetesi arşivi.

<4> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Uyanış Gezetesi arşivi.

Sungurlu’da 20 Haziran 1973 tarihinde “Yeni Ufuk Gazetesi” yayımlanmaya başladı, sahibi Memduh Karataş yazı işleri Müdürü Serap Karataş tarafından yayımlanan gazete Sungurlu eni Ufuk Matbaasında basılmaktaydı. <1>

İskilip’te 13 Ağustos 1975 tarihinde “Vurgu” adında haftalık bir gazete yayımlanmaya başladı, Sahibi Kemal Beşikçi tarafından çıkartılan gazete Çorum İstikamet Matbaasında basılmakta idi 2. sayı çıkan gazete 21 Ağustos 1975 tarihinde yayımına son verdi. <2>

Çorum merkez ilçede “Ocak Dergisi” 1975 tarihinde on beş günde bir yayıma başladı, dergiyi Maden İş Sendikası adına sahibi Mehmet Kocatüfek yazı işleri Müdürü Mehmet Yolyapar tarafından yayımlanan dergi, Çorum Gazetesi Basımevinde basılmaktaydı, 1987 tarihinde dergi yayımına son verdi. <1>

<1> Sungurlu İlçe Kütüphanesi Yeni Ufuk Gazetesi arşivi.

<2> İskilip İlçe Halk Kütüphanesi Vurgu Gazetesi arşivi.

<3> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Ocak Dergisi arşivi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

“Gerçek Gazetesi” sahibi Orhan Uysal tarafın-dan günlük olarak yayıma başladı,gazete 40’ıncı sayı dan sonra yayımına son verdi. <1>

1 Kasım 1976 tarihinde “İskilip Halk Eğitim Bülteni “ adı altında İskilip’te bir bülten yayımlanmaya başladı, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü adına sahibi Mustafa Bilir üstlendi, bülten 8 sayı olarak yayımlandı, 1984 tarihinde bülten yayımına bir süre ara verdi, 1984 tarihinde sorumlu Müdür ve yazı işleri Müdürlüğünü Mehmet Alkan yürüttü, Mart 1985 tarihinde bülten yayımına son verdi. <2>

Osmancık’ta 9 Nisan 1979 tarihinde “Güzel Osmancık Gazetesi” yayımlanmaya başladı, sahibi Kadir Fındık tarafından yayımlanan gazete 23 Mayıs 1979 tarihinde yayımına son verdi. <3>

Çorum Ticaret ve Sanayi Odası adına sahibi Vahit

- <1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Gerçek Gazetesi arşivi.
<2> İskilip İlçe Kütüphanesi İskilip Halk Eğitim Bülteni arşivi.
<3> Osmancık İlçe Kütüphanesi Güzel Osmancık Gazetesi arşivi.

Benderli, yazı işleri Müdürü Namık Çoban yöneti minde “Çorum Ticaret ve Sanayi Gazetesi” 1 Şubat 1983 tarihinde yayıma başladı, ilk sayısı Çorum İstikamet Matbaasında basılan gazete sonraki sayılarında Çorum İlkadım Matbaasında son üç sayısı ise Çorum İstikamet matbaasında basıldı, gazete 1988 tarihinde kapatıldı. <1>

İskilip’te “İskilip Gazetesi” haftalık olarak yayıma başladı, sahibi Ali Genç, yazı işleri Müdürü Ömer Nihat Şenoğlu tarafından yönetilen gazete 3’üncü sayıdan sonra yayımına son verdi. <2>

1985 tarihinde Çorum Belediyesi tarafından “Belde Gazetesi “ aylık olarak yayımlanmaya başladı, Belediye Başkanı Necdet Diken’in sahipliği üstlenilen gazetenin yazı işleri Müdürlüğünü İhsan Ozulu, yayın kurulu olarak Osman Aksel ve

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum Ticaret ve Sanayi Gazetesi arşivi.

<2> İskilip İlçe Kütüphanesi İskilip Gazetesi arşivi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Ümit Leblebicioğlu üst- lendi,ilk sayısı Çorum İstikamet Matbaasında basılan gazete sonradan Ankara Mine Ofsette basıldı, 30’un-cu sayıdan sonra tekrar istikamet matbaasında bası-lan gazete,1989 tarihinde 33’üncü sayıda yayımına son verdi. <1>

“Şirin Osmancık Gazetesi” 25 Haziran 1985 tarihinde Osmancık’ta yayımlanmaya başladı, Sahibi Mustafa İnce tarafından çıkartılan gazete 26 Haziran 1987 tarihinde yayımına son verdi. <2>

Aylık olarak “Çiftçiye Haber Bülteni” Eylül 1985 tarihinde T.C. Tarım ve Köy İşleri Başkanlığı Çorum İl Müdürlüğü adına sahibi İmdat Aydoğdu, Mesul Müdür M.Nusret Çırak ve yazı işleri Müdürü Erol Aksu yönetiminde yayımlanan bülten,Çorum İlk Adım Basımevin de,sonra Ankara Meyaş Matbaasında,daha sonra Çorum İstikamet matbaasında basıldı. <3>

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Belde Gazetesi arşivi.

<3> Osmancık İlçe Kütüphanesi Şirin Osmancık Gazetesi arşivi.

<3> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çiftçiye Haber Bülteni arşivi.

17 Eylül1985 tarihinde “Çorum Haber Gazetesi” haftada bir gün olarak yayım hayatına atıldı, sahibi Yaşar Yolyapar, genel yönetmeni Mehmet Yolyapar, sorumlu yazı işleri Müdürü Müslüm Tunaboğlu tara-fından yönetilen gazete, Ankara İlk Öz Matbaasında basılmakta idi, 5 Haziran1986 tarihinde gazete Çorum İstikamet Matbaasında üç sayı basıldıktan sonra, kendi tesislerinde günlük olarak basılmaya başlandı, gazete Beytaş Basım Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Aydın Çırakoğlu genel yönetmen Mehmet Yolyapar, sorumlu yazı işleri Müdürü Müslüm Tunaboğlu tarafından yayı mına devam etti, 2 Ocak 1988 tarihinde aynı şirket adı na sahibi Erturul Akkaya tarafından çıkartılan gazete, 9 Haziran 1989 tarihinde aynı şirket adına sahibi Fey yaz Çetintürk, 22 Kasım 1993 tarihinde aynı şirket adına sahibi Nusret Duran, 15 Nisan 1996 tarihinde aynı şirket adına sahibi K. Battal’ı görmekteyiz,bu ta-rihe kadar genel Müdür olarak Mehmet Yolyapar’ın görev yaptığı gazete yayım hayatına devam etmektedir. <1>

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum Haber Gazetesi arşivi.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Çorum’da yayım hayatı en kısa ömürlü gazete olarak görülen “Haberden Habere Çorum 19 Gazetesi” Mayıs 1986 tarihinde yayımlandı, sahibi İlhami İlman, genel yayım yönetmeni Sedat Benderli, sorumlu yazı işleri müdürleri Bülent Özkaleli ve Selma Küçük-yardımcı tarafından iki sayı çıkartılan gazete yayımı-na son verdi.<1>

1986 tarihinde “Çorum Olay Gazetesi 1’inci sayıda sahipleri Kadir Serdaroğlu ve Muammer Avcı, genel yayın yönetmeni Bülent Özkaleli, sorumlu yazı işleri Müdürü Selma Küçükyardımcı tarafından Çorum İlk adım basımevinde basılan gazete aylık olarak yayıma başladı, 2’inci sayıda sahibleri Celal Ercan ve Remzi Demirbaş genel yayım Müdürü Mehmet Tunaboylu olarak 9 sayı yayımlandı ve yayımına son verdi. <2>

“Çaba Dergisi” 1989 tarihinde aylık olarak yayı ma başladı,sahibi Sevim Sevinci,yazı işleri Müdürü Sa dık Eral olarak yayımlanan dergi Çorum Kardeş Mat-baasında basılıyordu, dergi 4’üncü sayıda yayım ha-yatına son verdi. <2>
<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Haberden Habere Çorum 19 Gazetesi arşivi.
<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum Olay Gazetesi arşivi.

“İskilip’in Sesi Gazetesi” sahibi Recep Gökçe, yazı işleri Müdürü Mehmet Güler, idare amiri Fehmi Yağlı tarafından 4 Ağustos 1987 tarihinde İskilip’te çıkartılmaya başlandı, 25 Kasım 1987 tarihinde Çorum Gazetesi tesislerinde, 28’inci sayıdan sonra Ankara Ercan Matbaasında basılmaya başlandı. <1>

“Yeşil Belde İskilip Belediyesi Haber Bülteni” 11 Nisan 1988 tarihinde 15 günlük olarak yayımlanmaya başlandı, Belediyesahipliğini Başkanı Mustafa Çalık’ın yazı işleri Müdürü Azmi Kaya üstlendiği gazete Ankara Hüner Matbaasında basılmaktaydı.<2>

“Osmancık Sesi Gazetesi” 23 Ocak 1989 tarihinde Osmancık’ta yayımlanmaya başladı,sahibi Mut talip Karakaş tarafından yayımlanan gazete yayımına devam etmektedir. <3>

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çaba Dergisi arşivi.
<2> İskilip İlçe Kütüphanesi İskilip’in Sesi Gazetesi arşivi.
<3> İskilip İlçe kütüphanesi Yeşil Belde arşivi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Çorum İmam Hatip Lisesi yayını olarak “İdrak Dergisi” 1989 tarihinde 1.’ci sayısı çıkartıldı, İmam Hatip Lisesi Müdürü Yahya Acar sahipliğini üstlendiği derginin sorumlu Müdürü Şakir Çıplak yayın kolu rehber öğretmeni Nurettin Yaz, Ekrem Koç ve Ali Rıza Erdem tarafından Çorum Aydın Basımevinde yayımlan-dı. <1>

1990 SONRASI ÇORUM’DA BASIN İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

“Toplu Dergisi” Ocak 1990 tarihinde yayınlanmaya başladı, sahibi Birlik Ajans, yazı işleri Müdürü Ümit Leblebici tarafından aylık olarak yayımlandı. <2>

“Çorum Hakimiyet Gazetesi” 1 Şubat 1991 tarihinde Sahibi Mustafa Ilıca, yazı işleri Müdürü Avukat Fahri Azkur, halkla ilişkiler yönetmeni Ahmet İlhan Soyer, idari ve mali işler yönetmeni Şevket Erzen yönetiminde yayımlanmaya başladı, gazete Lider Ofsette basılmakta idi, 4 Mart 1991 tarihinde yönetim kurulu başkan yardımcısı Ertuğrul Şahinci’nin

<1> Osmancık İlçe Kütüphanesi Osmancık Sesi Gazetesi arşivi.

<2> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi İdrak Dergisi arşivi.

ismi, 17 Şubat 1992 tarihinde Öztaş adına sahibi Kemal Mesci, yazı işleri ve mali işlerde Şevket Erzen’i görmekteyiz, 15 Şubat 1992 tarihinde gazetenin basıldığı yer olarak Oğuz Ofset 1997 tarihinde ise İlkadım Matbaasında basılmakta ve gazete yayım hayatına halen devam etmektedir. <1>

“Merhaba Çorum Gazetesi” sahibi ve genel yayın Müdürü Şahin Örgel, yazı işleri Müdürü İrfan Sarmaşık yönetiminde 5 Mayıs 1992 tarihinde yayım hayatına başladı, 2 Temmuz 1992 tarihinde yazı işleri Müdürü Şermik Örgel, haber ve istihbarat Enver Özkartal, 8 Temmuz 1992 tarihinde haber ve irtibat Şevket Mete, 1 Ağustos 1992 tarihinde haber Müdürü Nihat Karalar’ı görmekteyiz, 10 Eylül 1992 tarihinde 17’ inci sayıdan sonra gazete ismi olan Merhaba Çorum’ un başlığında bulunan Çorum ibaresi kaldırılarak “Merhaba” olarak yayımlanmaya başladı, 6 Ocak 1993 tarihinde sahibi olarak İbrahim Kuzoluk, genel yayın Müdürü Şahin Örgel, yazı işleri Müdürü Şermik Örgel görülmektedir, 1 Ağustos 1994 tarihinde genel yayın yönetmeni Zeliha Aşçı, 2 Ocak 1996 tarihinde genel yayın

<1> Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Toplu Dergisi arşivi.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

yönetmeni Hasan Yıldırım'ı görmekteyiz, gazete yayım hayatına devam etmektedir. <2>

“Mesaj Gazetesi sahibi R. Ufuk Ertekin yazı işleri Müdürü M. Ali Kurtuluş genel Müdürü Ayşe Uncu yönetiminde Mayıs 1992 tarihinde yayıma başladı, 11-18 Aralık 1992 tarihinde yayım hayatına son verdi. <2>

“Çorum Adalet Gazetesi“ sahibi Remzi Demirbaş, genel yayım Müdürü Kadir Sol, yazı işleri Müdürü Ülkü Demirbaş, spor sayfası Sadi Başbüyük yönetiminde 25 Eylül 1992 tarihinde yayım hayatına başladı, 15 Mayıs 1993 tarihinde yazı işleri Müdürü olarak S. Berrin Faydacı'yı görmekteyiz, 20 Temmuz 1993 tarihinde 240'ıncı sayısında yayım hayatı sona erdi. <3>

<1>Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi Çorum Merhaba Gazetesi arşivi.

<2>Çorum İl Halk kütüphanesi Müdürlüğü Mesaj Gazetesi arşivi.

<3>Çorum İl Halk kütüphanesi Müdürlüğü Adalet Gazetesi arşivi.

“Çevre Dergisi” sahibi Çorum Çevre Vakfı Adına Vali Mustafa Yıldırım, Çorum Çevre vakfı Müdür Vekili Servet Durdu yönetiminde 3 Aralık 1992 tarihinde yayıma başladı, 3'üncü Aralık 1997 tarihinde sayısında sahibi Çorum Çevre Vakfı Adına Vali Atıf Üzelgün yazı işleri Müdürü Vali Yardımcısı Erdoğan Ülker yönetiminde yayım hayatına devam etmektedir. <1>

“Çorum Altınışık Gazetesi” sahibi İsmail Çabuk genel yayım yönetmeni Okan Hergün yönetiminde 18 Aralık 1992 tarihinde haftalık olarak yayıma başladı, 47'inci sayıdan sonra yayım hayatına son verdi. <2>

“Ortaköy Gazetesi” aylık olarak çıkartılan gazete 1993 tarihinde Ortaköy Kaymakamlığı Özel İdare, Belediye ve Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından ortaklaşa olarak yayıma başladı, Sahibini Ortaköy Kaymakamı Yılmaz Aslan,

<1>Çorum İl Halk kütüphanesi Müdürlüğü Çorum Adalet Gazetesi arşivi.

<2> Çorum Valiliği Dökümantasyon merkezi.

<3> Çorum İl Halk kütüphanesi Altınışık Gazetesi arşivi.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Müdür, Eğitim Müdürü Durdu Çetin'in üstlendiği gazete Aralık 1993 tarihinde yayımına son verdi. <1>

“Özel İdare Dergisi Gelişen Çorum” başkanlığına Vali Yardımcısı Metin Demirtaş, Özel İdare Müdürü Durdu Çetin üstlendiği dergi 17 Haziran 1993 tarihinde yayıma başladı. <2>

“Çorum Belediyesi “adı altında 1994 tarihinde sahipliğini Prof. Dr. Arif Ersoy'un yaptığı aylık dergi yayımlanmaya başladı, belediyenin hizmetlerini tanıtan dergi halen yayımlanmaktadır. <3>

“Çorum Lider Gazetesi” Beyler Ltd. Şir. Adına sahibi Kemal Sünnetçi, genel koordinatörü Orhan Polat, yazı işleri Müdürü Fahri Azkur yönetiminde 27 Şubat 1995 tarihinde yayıma başladı, gazete Tuğra Ofsette basılmakta iken Lider Gazetecilik ve Matbaacılıkta basılmakta ve gazete halen yayımına devam etmektedir. <4>

<1> Ortaköy Gazetesi, Kaymakam Yılmaz Aslan.

<2> Çorum Valiliği Dökümantasyon merkezi.

<3> Çorum İl Halkkütüphanesi Çorum Belediyesi Dergisi arşivi.

<4> Çorum İl Halkkütüphanesi Çorum Lider Gazetesi arşivi

“Dost Haber Gazetesi” sahibi Şahin Örgel, genel Müdür Sadık Örgel, yazı İşleri Müdürü Emine Arslan yönetiminde 19 Ekim 1995 tarihinde yayım hayatına başladı, gazete yayımına devam etmektedir. <1>

“Objektif Gazetesi” sahibi Sevinç Acıpayamlı tarafından Temmuz 1996 tarihinde çıkartılan gazete, sonradan dergi haline geldi.

“ Çorum Evi Çekva (Çorum Eğitim ve Kültür Vakfı “ yayın organı tarafından vakıf adına sahibi Prof Dr. Turan Ilgaz tarafından İstanbul'da vakıf tarafından bastırılan ücretsiz dağıtılan dergi ücretsiz dağıtılıyor.

“Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Öğrenci Dergisi “ 1996 tarihinde imtiyaz sahibi Aytekin Özel, genel yayın yönetmeni Ekrem Bilir, yazı işleri Müdürü H. Hüseyin Yıldız yönetiminde çıkartılan dergi Lider Matbaacılıkta basılmakta olup süresi belli değildir.

.<1> Çorum İl Halk kütüphanesi Dost Haber Gazetesi arşivi.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

“Kilim Dergisi” Nisan 1997 tarihinde sahibi Mus tafa Kaçmaz, genel yayın yönetmeni Lokman Erdoğan tarafından çıkartılan dergi, 5’inci sayı da sahibi R. Erdoğan tarafından çıkartılan dergi yayımına devam et-mektedir.

1997 Mayıs ayında “Çorum Aktüel Dergisi ”sahibi Ahmet Kaya tarafından aktüel ağırlıklı aylık yayımlanmaya başladı.

1990-1998 tarihleri arasında, Çorum’da yazım hayatı bir patlama gösterdi. Yeni gazeteler yayım ha-yatına atıldı, resmi daireler kendi çabaları ile faaliyetle rini yazın haline getirdiler. Bazı özel şahıslar kendi gö rüş ve ideolojilerini yaymak için küçük ebatta periyo-dik bültenler yayımlamaya başladı, özel şirketler rek-lam amacıyla da olsa rehberler bastılar, bazı okullar yıllıklar düzenlediler, son dönem ile ayrıntılı araştırma yapmak için bütün yayım yapanlarla irtibat kurma güç lüğü çalışmamın son kısımlarının eksik kalmasına ne-den olmuş olabilir.

Çorum Belediyesinin Çorum’a ait çalışmaların basımını üstlenmesi ilimiz için bir onur kaynağı olduğu kanaatında lmam ve olmamız biraz hüsrana uğramış, verilen çalışmalardan her ay bir tanesinin yayımı maalesef gerçekleşmemiştir. Ayrı

yeten kitapların telif ücreti olarak basılan kitapların % 20’sini hazır layana verilme kararı ise bence teşvik için yeterli ola-cağını zannetmemekle beraber hiç yoktan eserini bas tıramayan şahısların çalışmalarının gün ışığına çıkartılması açısından olumlu bir girişim olarak görmekteyim.

1997 tarihinde Çorum ve İstanbul’da şahsi gayretleriyle de olsa kitaplarını bastıran hemşehrilerimizin bu çalışmaları Ço-rum için gurur verici olmaktadır. Maddi imkânsızlıklar nedeni-y-le, şiir, hikaye, deneme ve araştırmaların kendi branşlarıyla ilgili teknik konularda birikimleri olanların hazırladıkları yüzlerce kitap, döküm ve ön çalışmalarının olduğu kanaatındayım.

Basın tarihi ile ilgili çalışmamda, basın için çalışanların hayat hikâyelerini Çorumlular bölümünde bulunmasını arzu ettim. 1996 tarihi içerisinde imkan bulup gidebildiğim mahalli basından isimlerini ihtiva eden listede olanların hayat hikayelerini şahsen, ulaşamadığım gazetelerden ise aynı gün ve tarihli mek-tupla istemde bulundum, maalesef bu güne kadar hiç bir gazeteden cevap alamadım. Eksiklerimi kusur tutmamanız dilekleriyle Basın Tarihi ile ilgili çalışmamı burada kapatıyorum.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERİYAL

Çorum hakkında basılı olan materyallerden bulduklarımı alfabetik sıra ile almaya çalıştım. Çalışmam haricinde kalan basılı eserlere ulaşamadığım için bu dizinde bulamayabilirsiniz. Eksik kalan eserler tarafınızdan tespit edilirse lütfen adresime bilgi vermenizi istirham ediyorum. Bu dizinde bulunmayan eser ve çalışmalarının sahiplerinden özür dilerim.

Çalışmama kaynak olan Hasan Paşa Kütüphanesi, Ankara Milli Kütüphane Başkanlığı ile basında yayımlanmış ilanlardan da bir kaç kitabın adını aldım. Aşağı dizinde bulunan kitapların tamamına yakını tarafımdan görülmüştür.

Mahmut Selim GÜRSEL
Emekli Çorum İl Halk Kütüphanesi
Müdür Yardımcısı

ADİL DÜZEN DİYE DİYE

RP'nin Çorum Dosyası ve Günlükler. Araştırma, Murat Acıpayamlı Basım, Dizgi, Montaj Tuğra Lim.Şti. Çorum 1997, 320 S.

AKİSLER

Haftalık Gazete 19 Nisan 1952 Sahibi Nuri Yavuzer
AJANS Anap harfli İlk Çorum Gazetesi. Sahibi Abidin Efendi (Çetin)

ALACA HÖYÜK

Hamdi Zübeyr Koşay, Ankara 1951. Türk T.K. Basım-evi Türk T.K. Yayınları Seri No:21, 105S.35 Levha

ALACA HÖYÜK HARFİYATI

1935 Çalışmaları ve Keşifler Ait Rapor. Remzi Arık Ankara 1937 Türk T.K. Basımevi, Türk T.K. Yayınları V Seri No:1 113 S.157 Şekil

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ALACA HÖYÜK KLAVUZU

Dr. Hamdi Zübeyr, Ankara 1965 Türk T. K. Basımevi, TC.
Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler Genel Müdür-lüğü Seri:1
Sayı 16 30 S.

AYLIK OKUL BÜLTENİ

1985 İnkılâp İlkokulu Adına Sahibi Murat Yurttan

BELDE

Gazete 1985 Çorum Belediyesi Adına Sahibi Necdet Diken

BIRAKIN TARİHİMİZ BİZE KALSIN

Çorum Ticaret Odası Karikatür Yarışması Albümü 1996
İstanbul Stil Mat. Çorum Valiliği ile Çorum Tica-ret ve Sanayi
Odası,48 S.

BİN DOKUZ YÜZ SEKSEN DÖRT TURİZM ENVAN-TERİ

Çorum Turizm ve Tanıtma Brosu 1984 25S.

BİZİM İSKİLİP

Gazete,15 Ocak 1970,Sahibi Adnan Babuççu

BOĞAZKÖY REHBERİ

Kurt Bittel, Dönmez Ofset Ankara, Türkçe, İngilizce,
Fransızca Boğazköy Müzesi,57 S.

BOĞAZKÖY HATTUSAS

Kurt Bittel, W. Köhl Hammer,Verlag Stuttgart 1952 Al-manca
Boğazköy Müzese 179 S.

BU GÜN GAZETESİ

sahibi Ahmet Emiroğlu 1 Ağustos 1958

COĞRAFYA,TARİH,KÜLTÜR DEĞERLERİYLE KA-

RADANİZ BÖLGESİ İlker Çakan 1991.Eser Matbaası
Samsun,174 S. (Çorum Bölümü 47 S.)

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL 3 189**ÇİFTÇİYE HABER BÜLTENİ**

Dergi,Sahibi Tarım Orman ve Köyişleri Bak. İl Müdür-lüğü
adına İmdat Aydoğdu,Çorum İlkadım Matbaası

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇABA DERGİSİ

1989 sahibi Sevim Sevici Çorum Kardeş Matbaası

ÇEVRE DERGİSİ

3 Aralık 1992 sahibi Çorum Çevre Vakfı Adına Vali Mustafa Yıldırım.

ÇİFTÇİYE HABER BÜLTENİ

1985 sahibi İmdat Aydoğdu Çorum İstikamet mat .

ÇORUM

Osman Yalçın 1.Basım İstanbul 1961 Özyürek Yayın-evi, 60 S.
2. Basım 1968 Özyürek Yayınevi 60+4 S. 3.Basım Özyürek
Yayınevi 60+4 S

ÇORUM

Çorum Valiliğince Hazırlattırılmıştır, Baskı Ünal Mat. San.ve
Tic.Ltd. 127 S.

ÇORUM ADALET GAZETESİ

25 Eylül 1992 sahibi Remzi Demirbaş

ÇORUM AĞZINDAN DERLEMELER

Tayyar Kerman Çekva Yayını :1 1997 İstanbul 142 S.

ÇORUM AKTÜEL DERGİSİ

1997 Mayıs ,sahibi Ahmet Kaya

ÇORUM ALTINIŞIK

18 Aralık 1992 Gazetesi sahibi İsmail Çabuk

ÇORUM ANA ANATOLIA PICTURES

Traugott Fuck,İstanbul Boğaziçi Üni. 1968 ,129 S.

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL 4 190**ÇORUM BAROSU LİSTESİ**

1981-1982 Çorum İstem Basımevi 47 S.

ÇORUM BEDEN TERBİYESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

SPORUNDE 50.YIL 1923 -1973 Çorum Beden Terbi-yesi
Bölge Müdürlüğü 26 S.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM BELEDİYESİ DERGİSİ

1994 Prof. Dr. Arif Ersoy

ÇORUM BELEDİYESİ HİZMET REHBERİ

Çorum Belediyesi Eğitim ve Sosyal İşler Md. Yayın-ları 1.
Bilge Yay.Or.Ltd.Ştd. 1995 88S.

ÇORUM 1990

Baskı Desen Matbacılık Ltd.Sti. 180 S.

ÇORUM 1997

Mahmut Selim Gürsel Ağustos 1997 Ankara,540 S.

**ÇORUM ÇANKIRI KIRSAL KALKINMA PROJESİ DE
GERLENDİRME RAPORU** TC.Gıda Tarım ve Hayvan cılık
Bakanlığı Çorum Çankırı Kırsal Kalkınma Projesi Md. Ankara
1976 ,3+101 S.

**ÇORUM ÇANKIRI KIRSAL KALKINMA PROJESİ DE
GERLENDİRME RAPORU** TC.Gıda Tarım ve Hayvan cılık
Bakanlığı Çorum Çankırı Kırsal Kalkınma Projesi Md. Ankara
1976 ,111+101 S.

**ÇORUM ÇANKIRI KIRSAL KALKINMA PROJESİ SOSYO-
EKONOMİK YAPI ARAŞTIRMASI AİLE BAŞKANLIĞI
SORU KAĞIDI**1976 37.S

**ÇORUM ÇEVRESİNDE BULUNAN ESKİ TUNÇ ÇAĞI
ESERLER** Prof. Dr. Tahsin Özgüç Belleten Der-gisi Cilt
MLIV Sayı 175

ÇORUM EVLİYALARI “Teskire-i Makamat”
1997 Çorum Belediyesi Eğitim ve Soyal işler Müdür-lüğü
Yayınları Ekrem Erkoç 59+2 S.

ÇORUM GENEL NÜFUS SAYIMI
26 Ekim 1975 Ankara 1979 Devlet İstatistik Enstitüsü Mat.
XII+44 S.

ÇORUM GENEL NÜFUS SAYIMI
26 Ekim 1980 Ankara 1979 Devlet İstatistik Enstitüsü Mat.
XIII+86 S.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM İL PLANLAMA ve KORDİNASYON MÜDÜR
LÜĞÜ ÇORİL İLİ MERKEZ KÖYLERİ 1973 YILI ÇA-
LIŞMA PROGRAMI SONUÇLARI ve DEĞERLEN-
DİRMESİ Çorum 1983,64 S.

ÇORUM İLİ TOPRAK KAYNAĞI ENVANTER RAPO-RU
1972 Toprat Etütleri ve Haritalama Dairesi Arazi Tasnif Fen
Heyeti Müd. Köy İşleri Bakanlığı Toprak Su Genel Müd. Yay.
275 S.

ÇORUM İL YILLIĞI 1967
Ankara Bilgi ve Dönmez Basımevi 6+344S 53 Resim ve Grafik

ÇORUM İL YILLIĞI 1973
Cumhuriyetin 50.Yılında Çorum,Ankara 1973 Ayyıldız Mat.
385 S.

ÇORUM 1980 İLİ GENEL SANAYİİ ve İŞ YERLERİ SAYIM
SONUÇLARI Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü IX+60

ÇORUM EKSPRES GAZETESİ
15 Ağustos 1967,sahibi Reşat Narok

ÇORUM EVİ ÇEKVA
sahibi Prof. Dr. Turan Ilgaz

ÇORUM GAZETESİ
1 Mayıs 1921 İl Meclisi Adına,

ÇORUM GAZETESİ
1 Şubat 1972 Aydın Kalelioğlu Çorum Basımevi

ÇORUM HABER GAZETESİ
17 Eylül1985 sahibi Yaşar Yolyapar

ÇORUM HAKİMİYET GAZETESİ
1 Şubat 1991 Sahibi Mustafa Ilıca

ÇORUM HALKEVİ BROŞÜRÜ
Çorum Vilayet Matbaası1933 40 sayfa

ÇORUM İÇİN NE YAPILSA AZDIR
Dört Yılda Benim Yapabildiklerim A.Adnan Türkoğlu 1997

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ÇORUM İLİ ÇEVRE DERGİSİ
Sahibi Mustafa Yıldırım

ÇORUM İLİ HALK OYUNLARI KIYAFETLERİ TEK-NİK
ÇİZİMLERİ Yener Altuntaş, Mücella Kahveci, Yü-cel Şahin
Kültür Bakanlığı Halk kütüphaneleri Araştır ma ve Geliştirme
Genel Müd. Kültür Dizisi 13, 1996

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL 7 193

ÇORUM İLİ TOPRAK KAYNAĞI
Köy İşleri Bak. Toprak Su Genel Müd. Yayınları 27S.

ÇORUM İLİ TRAFİK KAZALARI ve FAALİYET İSTA-
TİSTİĞİ Çorum Valiliği Emniyet Müd. 1983 Çorum İstem
Basımevi

ÇORUM JEOLojİK VAZİYETİ HAKKINDA MUHTU-RA
Dr. E. Lahn Daktilo, 3 sayfa, 1 Harita.

ÇORUM KIRAÇ KOŞULLARINDA NADAS BUĞDAY
EKİM NÖBETİ ARASINDA ARPA VE TEK YILLIK

BAKLAGİL KARMALARINDAN GÜZLÜK ve YAZLIK
EKİM YÖNTEMİYLE OT ÜRETİMİ
Dr. Ali Tan Ankara 1984 31 S.

ÇORUM KOÇBEY
Hüseyin, Ertuğrul Şahinci Ank. Arsan Mat. 1984 144 S.

ÇORUM KÖY ENVANTER ETÜTLERİNE GÖRE
ÇORUM 19 Yarıaçık Cezaevi Matbaası . Köyişleri Bakanlığı
Yayını, 168+X S.

ÇORUM KUŞSARAY
Dr, Hamit Zübeyr Türk Antolojisi Dergisi Sayı 15-111966
dan Tıpkı Basım Ankara Türk Tarih Kurumu Bas. 89+97 S.

ÇORUM LİDER GAZETESİ
27 Şubat 1995 Beyler Ltd. Şir. sahibi Kemal Sünnetçi

ÇORUM MAARİF HAYATI HAKKINDA BAZI NOT-LAR
M. İhsan Sabuncuoğlu Çorum 1945 İl Bası. 48 S.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM MERKEZ AHMETOĞLAN KÖYÜ HİDRO-ELEKTRİK SANTRALİ Köy İşleri Bakanlığı YSE. Ge-nel Md. No :126 Grup No:4 1972 Şenyuva Mat.14 S.

ÇORUM MESLEK OKULU 100.YIL ÖZEL SAYISI
1981 Çorum Meslek Yüksek Okulu

ÇORUM OLAY GAZETESİ
1986 sahipleri Kadir Serdaroğlu ve Muammer Avcı Çorum İlkadım basımevi

ÇORUM 19
Şahinci Kitapevi Yayınları,Ertuğrul Şahinci.

ÇORUM ORTA ANADOLU'DA TOPLU TONUT UYGULAMASI İÇİN KENT ÖLÇEKLERİNDE ÇALIŞMA-LAR
Altuğ Çinici Ankara 1973 Ajans Türk Matbaacılık Sanayi 13+227 S.

ÇORUM SANAYİİ VE MESLEKLER REHBERİ
1996 Çorum Deniz Reklam 125+70

ÇORUM SANAYİ VE MESLEKLER REHBERİ
1997 Karadeniz Reklam 67+59 S.

ÇORUM STUDİES AT NATIONAL URBAN SCHESES FOR A HOUSİNG PROJENT İN CANTRAL ANATO-LİA Altuğ Çinici ankara 1976 Ajans Türk Matbaacılık Sanayi 36 S.

ÇORUM TARİH VE COĞRAFYASI
Nazmi Tuğrul Çorum Vilayet Matbaası 1921 65 S.

ÇORUM TARİHİ
Tayyar Anakök Çorum,Daktilo,176 S.

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL 9 195

ÇORUM TARİHİ
1985 Çorum Hitit Feztivali Komitesi,Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyeleri,284 S.

ÇORUM TARİHİNE AİT DENEMELERİM
M. İhsan Sabuncuoğlu 1. kısım 1972 Kardeş Mat.83S.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM TARİHİNE AİT DENEMELERİM
M.İhsan Sabuncuoğlu 2.Kısım 1973 Kardeş Mat.187 S.

ÇORUM TİCARET VE SANAYİ GAZETESİ
1 Şubat 1983 sahibi Vahit Benderli

ÇORUM TİCARET VE SANAYİ ODASI KATALOG 1995
Çorum Tic. ve San.Od.ile SG.Dış Ticaret Ltd.Ş.

ÇORUM TOPLU OCAK
1980 Sahibi Ümit Leblebici Ankara Mine Ofset

ÇORUM TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME DAYA-
NIŞMA DERNEĞİ ÇORUM ŞUBESİ KONGRE ÜZE-RİNE
GÖRÜŞLERİMİZ Ankara 1977 30 S.

ÇORUM TÜRKİYE CUMHURİYETİ KÖY İŞLERİ BA-
KANLIĞI SU VE ELEKTRİK ÇORUM GRUP KÖY
YOLLARI,Teksir
ÇORUM TÜRKİYE CUMHURİYETİ KÖY İŞLERİ
BAKANLIĞI SU VE ELEKTRİK ÇORUM GRUP KÖY
YOLLARI ÇORUM İLİ Ankara 1969 YSE. Ofset 36 S.

ÇORUM TÜRKİYE TİCARET ODALARI SANAYİ
ODALARI VE TİCARET BORSALARI BİRLİĞİ 100.
YILDA ÇORUM TARİHİ EKONOMİK ve SOSYAL
YÖNLERİYLE ADRES REHBERİ Ankara 1981 Ajans Türk
Matbaası 195 S.

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL 10 196

ÇORUM VE KARADENİZ BÖLGESİ
Osman Yalçın 1984 İstanbul Özyürek Mat. 78+1 S.

ÇORUM VE YOZGAT KÜTÜPHANELERİNDEN BA-ZI
MÜHİM ARAPÇA YAZMALAR Ahmet Ateş 1959 Osman
Yalçın Matbaası 32 S.

ÇORUM ve TARIM
1994 127 S.

ÇORUM VİLAYETİ TEKNİK ZİRAAT TEŞKİLATININ 1954
YILI FAALİYET RAPORU VE 1955 YILI İŞ PROGRAMI
TC. Çorum Valiliği Teknik Ziraat Müdürlüğü Ankara 1955
Türkiye Mat. Ve Gazetecilik AO. Ye-ni Matbaası 35 S.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ÇORUM VİLAYETİNDE BİR TEKNİK RAPOR
Rahmi Kören Daktilo,12 S.

ÇORUM YAPI MALZEMELERİ ve MAHALLİ ŞART-
LARI1969 Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği
Araştırma ve Geliştirme Dairesi Mahalli Şart-lar Fen Heyeti
Müdürlüğü Teksir,2+145 S.

ÇORUM YÜKSEK TAHSİL GENÇLİĞİNİ KORUMA
BİRLİĞİNİN ANA TÜZÜĞÜ Çorum Tahsil Gençliğini
Koruma Derneği Ankara 7 S.

ÇORUM'DA CUMHURİYETİN ON BEŞ YILI
İstanbul Resimli Ay Matbaası 110+81 S.

ÇORUM'DA YATAN MEŞHUR YATIRLAR Teskire-i
Makamat Kaynak Eserler Dizisi Mahmut Selim Gürsel 1987
İstikamet Matbaası 5+127+10 S.

ÇORUM'DAN DERLENEN MANİLER
Eşref Ertekin Çorum 1971 Yeni Basımevi 122+4 S.

ÇORUM'DAN SESLER 38 ŞAİR 139 ŞİİR
Çorum 1959 Yeni Adım Matbası 210 S.

ÇORUMLU DERGİSİ
1938 Çorum Halkevi Halkevi Başkanı Bedri Bilginer Çorum İl
Basımevinde

ÇORUMLU PİYESİ
Nazmi Tombuş Çorum Vilayet Matbaası 1945 18 S.

ÇORUMLUYA ÇAĞRI FİKİR VE MEMLEKET DER-GİSİ 1
Şubat 1962 sahibi Yüksek Tahsil Talebe Cemi yeti Ankara
Şubesi

ÇORUM'UN COĞRAFİ VAZİYETİ
Çorum Maarif Müdürlüğü 1932 50 S.

ÇORUM'UN SESİ GAZETESİ
6 Ağustos 1968,Sahibi Cemal Ercan Samsun Demok-rasinin
Sesi Matbaası

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

DOST HABER GAZETESİ

19 Ekim 1995 sahibi Şahin Örgel

ESNAFTAN AKİSLER GAZETESİ

1954 sahibi Esnaf Der. Başkanlığı Çorum İl Bas.

FİKRET GAZETESİ

1925 Suheyb Rumi (Karafakioğlu)

FRÜHE KARAMİK VO BOĞAZKÖY

Winfried Orthmenn Verlag Gabr Menn Berlin Alman-ca
Boğazköy Müzesi 1963 51 S.

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÇORUM İLAHİYAT FAKÜLTE-Sİ
ÖĞRENCİ DERGİSİ 1996** sahibi Aytekin Özel,**GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KAYMAKAM GÖZÜYLE
ORTAKÖY GERÇEĞİ ANILAR** Kaymakam Yılmaz Arslan
1994 Kaymakamlık Hiz. Birliği Yayını 270 S.**GERÇEK GAZETESİ**

1976 sahibi Orhan Uysal

GÖNÜLDEN DAMLA DAMLA

1994-1995 Çorum Atatürk Lisesi Öğrenci Şiirleri Anto lojisi
1995 Aydın Ofset

GÜZEL OSMANCIK GAZETESİ

9 Nisan 1979 sahibi Kadir Fındık

HABERDEN HABERE ÇORUM 19 GAZETESİ

1986 sahibi İlhami Ilıman

HALKIN SESİ HAKKIN SESİDİR GAZETESİ

11 Ekim 1957 sahibi Osman Eftekin

HİTİT GAZETESİ

Alaca'da 1 Eylül 1972 sahibi Semahat Çakar,Çorum İstikamet
Matbaası

HÜR ÇORUM GAZETESİ

4 Ağustos 1952,sahibi Akif Leblebici

HÜR YOL GAZETESİ

10 Mayıs 1955 sahibi Akif Leblebicioğlu

İDRAK DERGİSİ

1989 sahibi Yahya Acar Çorum Aydın Basımevi

İĞDELİ GELİN SANAT VE KÜLTÜR DERGİSİ

1 Ocak 1969 Halk Eğitim Baş. adına sahibi Hayrettin Koyuncu,Çorum Yeni Gün Matbaası

İLİMİZ 19

Rahmi Beşikçi-M. Recep Beşikçi 1977 Ankara Bahar Matbaası
126 S.

İSKİLİP DERGİSİ

1947 H. Ilgaz İskilip Halkevi Çorum Basımevi

İSKİLİP DOLMA GECESİ

İskilip Yüksek Yahsil ve Yardımlaşma Derneği

İSKİLİP GAZETESİ SAHİBİ

Ali Genç Şener Matbaası

İSKİLİP GECESİ

Özel Sayı,İskilip Yük.Tahsil ve Yardımlaşma Derneği.

İSKİLİP HALK EĞİTİM BÜLTENİ

1 Kasım 1976 Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü adına sahibi
Mustafa Bilir

İSKİLİP'İN SESİ GAZETESİ

4 Ağustos 1987 sahibi Recep Gökçe An.Ercan Mat.

İSKİLİP'TEN SESLER DERGİSİ

23 .4.1951sahibi M.Şakir Kuran Ankara Çankaya Mat

KALKINMADA ÇORUM MODELİ

Ziya Baydur Çorum Belediyesi Yayınları 2. 1997

KİLİM DERGİSİ

Nisan 1997 sahibi Mustafa Kaçmaz,

KOPARAN GAZETESİ

10 Ocak 1972 Çorum Anadolu Basımevi sahibi Meh-met
Balaban

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KÖYLÜNÜN SESİ

6 Mayıs 1972 Sahibi Atıf Leblebicioğlu

KURTULUŞ DERGİSİ

1 Nisan 1926 Çankırı matbaasında muallimler birliği

KURTULUŞ YOLU

Çorum Vilayet Matbaası 1927 Arap Harfli Türkçe İski-lip Halk Kütüphanesi

KÜLTÜR VE SANATTA ÇORUM'UN SESİ

Sahibi Aydın Yürüten Otağ Matbacılık Koll.Şti.

MAARİF HAYATI HAKKINDA BAZI NOTLAR

İhsan Sabuncuoğlu Çorum İl Basımevi 1945 48 sayfa

MADIMAK GAZETESİ

12 Şubat 1972 Halkevi Başkanı Müslüm Tunaboğlu

MERHABA ÇORUM GAZETESİ

5 Mayıs 1992 sahibi Şahin Örgel

MERZİFON GAZETESİ

18 Şubat 1957 Sahibi Akif Leblebicioğlu

MESAJ GAZETESİ

Mayıs 1992 sahibi R. Ufuk Ertekin

MESLEKİ KÜLTÜR DERGİSİ

Çoru Meslek Okulu Adına İrfan Çağlar

OBJEKTİF GAZETESİ

Temmuz 1996 sahibi L. Sevinç Acıpayamlı

OBJEKTİF DERGİSİ

1997 Sahibi L. Sevinç Acıpayamlı

OCAK DERGİSİ

1975 Maden İş Sen. sahibi Mehmet Kocatüfek

ÇORUM HAKKINDA BASILI MATERYAL 14 201

14.YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE ÇORUMLU ŞAİRLER

Abdullah Ercan 1991, Hitit Festival Komitesi 525 S.

ORTAKÖY GAZETESİ

1993 Sahibini Ortaköy Kaymakamı Yılmaz Aslan

OSMANCIK Gazetesi

1966 Öğretmenler Sendikası

OSMANCIK SESİ GAZETESİ

23 Ocak 1989 sahibi Muttalip Karakaş

ÖZEL İDARE DERGİSİ GELİŞEN ÇORUM

17 Haziran 1993 Vali Yardımcısı Metin Demirtaş

SUNGURLU POSTASI GAZETESİ

13.12.1966 Sahibi Vahit Malkoç Sungurlu Malkoç Mat

SUNGURLU MİLLİ EĞİTİMİN SESİ DERGİSİ

1996 Sahibi Ömer Lütfi Çırak

SUNGURLU'NUN SESİ GAZETESİ

1970 Sahibi Muammer Özel Sungurlu Hitit Matbaası

ŞİRİN OSMANCIK GAZETESİ

25 Haziran 1985 Sahibi Mustafa İnce

ŞU BİZİM ÇORUM (Devane Hatıraları)

Mustafa Özçatalbaş 1996 152 S.

TERAKKİ POSTASI GAZETESİ

28 Mayıs 1956 Sahibi Muzaffer Çağlayan Çoru İl Bas

TESKERE-İ MAKAMAT

Ali İzzet Efendi Arap harfli Matbu 46 S.

TOPLU DERGİSİ

1990,sahibi Birlik Ajans

ULUSLARARASI 1. HİTİTOLOJİ KONGRESİ BİLDİ-

RİLERİ Ünal Ofset Ankara 253 S.

UYANIŞ GAZETESİ

1973 CHP gençlik kolları Baş. Mehmet Yolyapar

VURGU GAZETESİ

13 Ağustos 1975 İskilip Sahibi Kemal Beşikçi

YAZILIKAYA

Kültür ve Sanat Dergisi Çorum Haber Gaz eki 1966

YENİ ADIM GAZETESİ

sahibi Ahmet Küreli 1 Mayıs 1955

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

YENİ ÇORUM GAZETESİ

sahibi,Cahit Angın29 Ağustos 1951

YENİ GÜN GAZETESİ

3 Ocak 1966 sahibi Ahmed Emiroğlu Çorum Yeni

YENİ UFUK GAZETESİ

20 Haziran 1973 Sungurlu sahibi Memduh Karataş Sungurlu
Yeni Ufuk Matbaası

YENİ VE İLERİYE ÇORUM GAZETESİ

19 Mayıs 1962 sahibi Mehmet Şahinci ve Mustafa Karakaşlı
Yeni Çorum Matbaası

YEŞİL BELDE İSKİLİP BELEDİYESİ HABER BÜL-TENİ

11 Nisan 1988 Mustafa Çalık

YEŞİL İSKİLİP DERGİSİ

4 Ocak 1969 İskilip Yüksek Talebe ve Yardımlaşma Derneği
adına Dr. A. Alpaslan

**ÇORUM'DA SAĞLIK
DEVLET HASTANESİ**

İlimizde ilk hastanenin ne zaman kurulduğu hakkında bilgi bulunmamakla birlikte, ilk hastanenin bu günkü Albayrak İlk öğretim okulunun bulunduğu yerde olduğu, Birinci Dünya Savaşı'nın ikinci yılında Çorum Hastanesine tayin olunan Dr. Atıf Tefik Bey'in Eski Sanat Okulu, sonradan Ticaret Lisesi ve şimdi Çorum Müzesi olacak binada hastaneyi kurduğu,<1> bu hastanenin Kurtuluş Savaşı,Sakarya Savaşı ve Do ğu Cephesinden getirilen yaralıları tedavi etmiştir. <2> Dr. Atıf Tefik Bey Çorum'da ilk özel muayeneyi açan doktordur.

Cumhuriyetin ilanından sonra hastane Devlet Hastanesi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Bu has tane 1925 tarihinde 50

<1> Bakınız;Merkez İlçe Belediye Başkanları bölümü.

<2> 5. Hitit Festival Komitesi Çorum Tarihi.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

yataklı, 1933 tarihinde 75 ya-taklı,1937 tarihinde 85 yatak-
lı,1940 tarihinde ise 100 yatağa kavuşmuş <1>1950 tarihinde
ise hastane kalo-rifer tesisatı ile ısıtılmaya başlanmıştır. 1965
tarihinde hastaneye bir klinik binası eklenmiş, 1974 tarihinde
ise yatak sayısı 300 olmuş, bu gün ise yatak sayısı 500'e
çıkartılmıştır.

DOĞUM VE ÇOCUK BAKİMEVİ

1930 tarihinde Çorum Özel İdaresi tarafından, doğum ve
çocuk bakımevi için bu günkü kültür sitesi-nin bulunduğu
binanın yerine bir bina yaptırmış, burasını 20 yataklı doğum ve
çocuk bakımevi olarak hizmete sokmuş,1938 tarihinde yatak
sayısı 30,1974 tari hinde ise yatak sayısı 50 olmuş,sonradan
doğumevi bu binadan ayrılarak Devlet Hastanesi binasına ta-
şınmış,1996 tarihinde bu hastane bahçesinde yeni ya pılan
binaya taşınarak hizmetine devam etmektedir.

GÖĞÜS HASTALIKLARI HASTANESİ

1950'li yılların ilk yarısında Göğüs hastalıkları hastanesi
125 yataklı olarak hizmete girmiş ve aynı binada hizmetine
devam etmektedir.

<3> Sağlık istatistikleri 1925-1933-1937 ve 1940

SS KURUMU HASTANESİ

1974 tarihinde 78 yataklı olarak adı ile anılan semtteki
binasında hizmete açılmış ve hizmetine bura da devam
etmektedir.

SAĞLIK OKULU

15 Ekim 1965 tarihinde köy ebesi yetiştirmek amacıyla
52 öğrenci ile eğitime başlamış,1968 - 69 ders yılından
itibaren okulda medikal bölümü açılmış, okul kız öğrencilere
yatılı olarak eğitim vermektedir.

Çorum ili genelinde 11 Devlet Hastanesi 1 özel hastane
olmak üzere 12 hastane hizmet vermektedir.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ÇORUM'DA ULAŞIM

İlimizin tarihi milattan önceki devirlere gittiği, bu devirlerde iskana açık olduğu bilinen gerçektir. Bu gerçekler ışığı altında burasının diğer bölgelerle bağ-lanan yolların bulunması muhakkaktır. Bu geçmiş dö-nemlerde kullanılan yol güzergahlarının hangi yönle-re gittiği, nereden geçtiği tam olarak belirlenememekle beraber, kazılarda çıkartılan ticaret ile ilgili tabletler-den Asur, Mısır gibi ülkelerle ticari ilişkilerin bulundu-ğunu öğrenmekteyiz. Sonraki devirlerde yapılan ulaşımın aynı güzergahdan yapıldığı zannedilmektedir. Bu tez, Roma dönemi yol taşları ile de geçerlilik kazanmıştır. Bizans döneminde ise, Çorum'un Amasya'ya bağlı bir tema olduğu, Türk hakimiyeti döneminde ise Amasya'nın ehemmiyetini kaybetmemesi bilinen ger-çeklerdir. Selçuklu döneminde Çorum'un diğer illerle bağlantıları olduğu, Osmanlılar döneminde ise Amas-ya- Ankara hattında, Cumhuriyet döneminden önceki 1900 tarihlerine kadar Amasya-Çorum ile Çorum -An-kara bağlantısının Yozgat ili üzerinden Ankara'ya bağ lantısının olduğu, hatta Kurtuluş Savaşı sırasında bu güzergahın kullanıldığı kaynaklarda

belirtilmiş, Cum-huriyetin ilanından sonra tren yolunun güzergahının ilimize uğramama sebepleri arasında o günlerde ulaşım işleriyle uğraşan hemşehrilerimizin ekmeklerini kaybetme korkusu ile önledikleri, bazı politikacıların girişimlerinin sonuçsu kaldığı bilinmektedir. 1950 yıllarında ise tren yollarının yerine oto yol yapımına ağır-

lık verilmesi ise o zamanın iktidarının yanlış bir kararı olduğu bu gün anlaşılmaktadır. Çorum için demiryolu-nun gerekliliği bu günlerde de dile getirilerek güzer-ğah tespiti yapılmış, demiryolu hattının çalışmaları-nın da yakında yapılacağı vaadi verilmiştir.

Günümüzde ulaşım oto yolu ile sağlanmakta, hava yolu ulaşımı için çalışmalar 1996 tarihinde baş-lamış ise de bu günlerde hiç bir çalışma yapılmamak-tadır.

HABERLEŞME

Haberleşme alanında ilk zamanlar posta işleri at ile, kervanlar ve at arabaları ile yapılmakta olduğu, telgrafın Türkiye'ye gelmesi ile bu teknoloji-den Çorum'un da

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM 1997 **358**

faýdalandygy, Cumhuriyet dönemi ile PTT hizmetlerinin devamı, 24 Nisan 1994 tarihinde posta ile telefon müdürlüklerinin ayrılması ile telli ve telsiz ulaşımı ilimizde en çok kullanılan haberleşme aracı durumuna gelmiştir.

HİTİT TELEKOM 1996 İTİBARIYLA İSTATİSTİK BİLGİLER Kaynak Hitit Telekom Baş Md.

Otomatik Santraller İşletme Kapasitesi....	117046
Otomatik Santral Toplam Adedi.....	142
Otomatik Santrali olmayıp Başka Santralden Faydalananlar.....	596
Araç Telefonu.....	317
GSM (Cep Telefon Abonesi).....	1259
Çağrı Sistemi Abone Sayısı.....	283
Ankesörlü Telefon Jetonlu.....	165
Ankesörlü Telefon Kartlı.....	263
Masa Tipi Konturlu.....	18
Teleteks.....	35
Data Turpak.....	21
Dial-up.....	2
Tuner Dial-up.....	1
Faks.....	483
Kordonsuz Abone Sayısı.....	1

ÇORUM 1997 **359**

ÇORUM MERKEZ İLÇEDE FAALİYET GÖSTERE TELEVİZYON VE RADYOLAR

Merkez ilçede Hitit Televizyonu ile Çorum Rad-yo Televizyonu yayın yapmaktadır.

Radyolar ise ; Çağrı Fm., Çorum Fm., Dost Fm, Ezgi Fm,Fın 19 Fm., Konur Fm., Radyo Melodi, Radyo Merhaba,Radyo Net,Umut Radyo.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇORUM'DA YATIRLAR

Erzurum Sultan:Bakınız Abdülcabbar Dede .

Abdülcabbar Dede . Erzurum Sultan denilmekle meşhurdur ve Abdulkadir Geylâni evlatlarından olduğu kayıtlarda anlaşılmaktadır. Çorum'a çeyrek saat mesafede bulunan kendi çiftliğinde ahşap türbesinde yatmaktadır.

Vakfı yoktur. En çok bahar ve yaz mevsimlerinde her yerden gelen ziyaretçiler tarafından ziyaret edilir. Ziyaretçiler tarafından verilen iane ve şükür kurbanları ile idare edilir.

Yılancık,göz ağrısı ve diğer çıbanlar için türbeye süt götürülür. Türbede bulunan çanaklara süt dökülür. Bu süt kuşluk vakti sürüldüğünde şifa bulunulduğu denenmiştir.

Ahi Müsteşar . Sağrııcı (şimdiki Çöplü) mahallesinde Gazi Dedeoğlu'nun evinde ahşaptan türbesinde yatmakta olup, bir miktar tahıl getiren vakfı var ise de, halen bedeli karşılığında türbedarı tarafından idare edilir.

İsmi geçen türbedarı, türbe bahçesinin bir tarafına hela çukuru kazarken topraktan vücudu bozulmamış bir zat çıkmış ve bu zatın üzerine'de yeni ahşab bir türbe yapılmıştır.

Konuşma zamanı gelip'te konuşamayan çocuklar ve dili tutulan şahıslar kurban ile ziyaret ettiklerinde bazen Allah şifasını verdiği denenmiştir.

Akkuş Dede Asıl ismi bilinmemektedir. Şeyh Eyyüb (şimdiki Kale) ma hallesinde Kayışoğlu'nun evinde yatmaktadır

Arab Baba . Nurullah (şimdiki Çöplü) mahallesinde Kadiroğlu'nun evinde yatmakta olup, küçük çocuklar havale veya hayaller gördüklerinde ziyaret ettirildiğinde şifa buldukları denenmiştir.

Arab Dede . Burhan Kethüda (şimdi-ki Yavruturna) mahallesinde Abdioğlu'nun evinde yatmaktadır. Sıtma için kabrinin yanında bulunan kuşburnu çalısı dallarından birisi taş ile bastırılınca şifa buldukları dedenmiştir.

Arab Hoca Hükümet konağında tevkifhane civarında medfundur.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Aza Ahmed ve Arab Dede . İsimleriyle anılan mahallenin kabristanı kenarında ahşabdan yapılmış türbelerinde yatmak tadırlar.

BENİM NOTUM*Kitab'ın orjinalindede görüleceği üzere dizgi hatasın dan aza, yazılmıştır.Seyyid Osman Efendi bahsinde azab'dır

Baba Tahir . İsa Halife (şimdiki Çöplü) mahallesinde Ceridoğlu Hafız ağa'nın evinde yatmaktadır. Küçük çocukların ağzalarında burun kanaması ve çitlembik çıktığında ziyaret edilir. Kabir toprağın dan sürüldüğünde şifa olunduğun dan Çitlembik dede namıyla meşhur olmuştur.

Bayram Dede . Defterdar medresesi duva-rı arkasında yatmaktadır.

Beyan Dede . İsmi bilinmemektedir. Ulu mezar olarak bilinen kabristanın içerisinde yatmaktadır.

Beyler Çelebi b.Hacı Çelebi . Şeyh Elvan Çelebi hazretlerinin akrabasından olduğu halde Osmancık'ta bir camii şerif Çorum'da bir medrese, bir zaviye ve bir Nakşibendi

dergahı bina inşa ettirmiş ve Peygamber Efendimizin dördüncü alemdarı olan Suheyb-i Rumi . türbesini yeniden yaptırtmıştır.

Buğdüz, Horasan, Kılıçviran ve Burun köylerini vakıf tahsis etmiştir. Vasiyeti üzerini Suhey-i Rumi hazretlerinin türbesinin civarına defnedilmiştir. Kabri halk tarafından ziyaret olunur. Kerametlerinden bir tanesi; Kabri şerifleri yıkılmaya yüz tuttuğundan, vakıf idarecisi, İtali Hüseyin adında bir mimara tamir için görev vermiş, mimar kabrin baş tarafına bir direk dikmiş, idareci direği kaldırmasını istemiş, mimar, benim ustalığım diktiğim direği kaldırmam çünkü kaldırısam ustalığımı noksan gösterir demiş, O gece Hüseyin usta rüyyasında Hacı Çelebi tarafından boğazını sıktığını ve hitaben Ey arsız! Benim başımın üzerine o direği niye diktin? diyerek korkutması üzerine hemen o sabah direği kabrin başından kaldırtınca, sebebini soranlara rüyyasını anlatınca vefat etmiştir.

Biber Baba . Esas ismi Ömerdir. Rifâ-i tarikatının şeyhlerindendir. Şıhlar (şimdiki Kunduzhan) mahallesinde bulunan zaviyesinde isimleri bilinmiyen iki zat ile beraber yatmaktadırlar. Dergah halen Rifâi dergahı olarak hizmet görmektedir

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Burhan Gazi . Etçi Ali (şimdiki Kale) mahallesinde, Zileli Hafız efendinin evinin içerisinde türbesinde yatmakta olup, diğer bir zat daha Kalaycı Satılmış'ın evinde yatmaktadır.

Cimdirici Dede . Gubbeli mahallesinde Ak Mehmedoğlu'nun evinde bulunan süslü soku taşı adı verilen bulgur dibeginin altında yatmaktadır. Yürüyemiyen çocuklar götürülerek taş dibegin suyuyla gusül aldırıldıklarında yürüdükleri denenmiştir.

Çöplü bey ve Seceaddin Paşa . Büyük devlet adamlarından olarak Çöplü mahallesinde Hallaçoğlu'nun evinde yatmakta dırlar. Pek çok zahire getiren vakfiyesi bulunmaktadır. Mahallede bulunan mescidin bakımı ve imam maaşı ve zaviyede yenilen yemeklerin masraflarında bu vakıftan karşılanmaktadır. Vakfı mütevellî heyeti idare etmektedir.

Ebu Ishak Sultan . Hacı Ishak (şimdiki Ulukavak) mahallesinde ahşabtan türbesinde yatmaktadır. Hamile kadınların çocuk doğumunun kolaylaşması için ziyaret ettiklerinde kolay doğumda bulundukları ve kaybedilenlerin bulunması için ziyaret ettiklerinde bulacaklarına inanılır. Maksatlarına kavuştukları denenmiştir.

ŞİİR

Üç şey parlaklığıyla dünyayı aydınlatır
Güneş ve Ebu Ishak ve ay.

Ecir Dede . Kale kapısının karşısındaki evlerin bitişiğinde ahşabdan türbesinde yatmaktadır. Göz ağrı sı için ziyaret edenlerin kurtuldukları denenmiştir. BENİM NOTUM* Türbe, Niyazi BUĞDAY'LI tarafından 1996 tarihinde betonarme olarak yaptırtmıştır

Esved-i Yemeni . (Arab Dede) İsminin Esved-i Yemeni olduğu, Çorum'un Güney'inde ahşabdan türbesinde yatmaktadır. Eskiden beri şehir ahalisi Hac'a gitmeye niyet edenler, türbesine toplanarak Hac'dan salimen gelinmesi için Allah-u Teala'ya dua ederler ve ekseriyetle salimen Çorum'a dönerler.

****İLAVE;** İsmi zikredilen Arab Dede, Zile'nin doğusunda güzel kokulu topraklarda yatmakta olan Şeyh Nusret hazretlerinin halifesinden olduğu, tarikat yoluna yumuşaklıkla girdiğinde, şeyhi mürütlerine birer taş bulup getirmelerini istedi. Bu emir üzerine müritler birer taş bulup getirerek şeyhlerine taktim ettiler. Şeyh o taşların her birisini bir tarafa attıktan

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

sonra onlara hitaben, bu taşları hangi şehirde bulursanız sizi o şehrin halifeliğine tayin ettim, orada kalın ve ikamet edin diye emretti. Arab Dede taşını Çorum'da buldu. Çorum'da kaldı ve ikamet etti. Mürüd yetiştirdi ve Çorum'u aydınlattı, dini İslâmiyeyi gayretiyle açıkladı, bol bol iyilikte bulundu. Şeyh'inin zaviyesinde bulunan vilayetnameye yazılı olduğu tespit olunduğundan bu kısma ilave olunmuştur.

Garib Abdulkerim Baba . Sancaktar Mahallesinde Damaroğlu hanesinde yatmaktadır. Diğer ismi bilinmiyen biz zat da Helvacıoğlu hanesinde yatmaktadır.

Garibce Dede . İsmi bilinmemektedir. Gandistan (şimdiki Tabakhane) mahallesinde tabakhane yolu üzerinde ev bitişiğinde yatmaktadır.

İLAVE O mahallede bulunan Tombuşzade'lerin evinde türbesin de, bir zat'da karşısında bulunan evde yatmaktadırlar.

Gül Baba . İsmi bilinmemektedir. Hacı Receb (şimdiki Yeniyol) mahallesinde Hacı Mustafa'nın evinde ahşabdan türbesinde yatmaktadır.

Hayvanların memelerinde peyda olan kabrinin toprağından su ile sürüldüğünde şifa buldukları denenmiştir

Gülşeni Hacı Mehmed efendi . Burhan Kethüda (şimdiki Yavruturna) mahallesinde Hamal oğlu'nun evinde yatmaktadır.

Hacı Ali Baba . Kendisi Şerbetçioğlu olarak tanınmaktadır. Halen bulunan Mevlevi dergahı denilen tekke Nakşibendiye iş yerinde yatmakta olup, ismi geçen Yusuf Bahri hazretlerinin halifesidir. Vefa edince üzerine türbe inşaa edil memesini vasiyet etmiştir . Vefatında vasiyeti unutulurak kargir gubbeli bir türbe yaptırılmış isede, gubbe yıkılmıştır. Bunun üzerine bir kulübe gibi etrafı açık, kar ve yağmurdan korunması için bir çatı ile kapatılmıştır.

Hacı Kemal . İsmiyle anılan Hacı Kemal (şimdiki Yeniyol) mahallesinde Hançerlioğlu'nun evinde ahşabdan türbesinde yatmaktadır

HACI KEYVAN . Aktarların kullandığı kesici alet manasında olan kısaltma ve ya yanlış teleffuz olduğu halde, . kendi adıyla anılan mahallede Kara Toprak'ın evin içerisinde yatmakta olup, ismi bilinmiyen bir zat daha Uncu Mahmud'un evinde yatmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

HACI RECEB . İsmiyle anılan mahalde bulunan taş mektebin kible tarafının bitişiğinde ahşab türbesinde yatmaktadır.

HACI YUSUF . Namıyla bilinen mahalde Hayrioğlu'nun evinde ahşab türbesinde yatmaktadır. Diğed ismi bilinmiyen bir zat ise Kaymak Haliloğlu'nun evinde yatmaktadır.

HAN DEDE . Ulu Camii civarında Enbiyaoğlu Hafız'ın evinde ahşabdan türbesinde yatmaktadır. Çokça burnu kanayan kimseler mum yakarak ziyaret ederler. Türbesinde bulunan kiremitin üzerine kan akıtılınca hemen kan akmasının kesildiği denenmiştir

HICIR DEDE . Şeyheyüp mahallesinde Çavuşoğlu'nun evinde yatmaktadır.

HOCA AHMED ve HOCA YUSUF . Emirahmed Mahallesinde kırklar medresesinin camii şerif bitişiğinde ahşab türbede yatmaktadırlar. Yağmur yağmadığı zaman yağmur duasına, şiddetli rüzgarın durması için, zelzele, çekirge istilasası gibi felaketle meydana geldiğinde topluca gidilerek dua ve ziyaret edilir.

HORASANİ ABDULREZZAK SULTAN . Çakır (şimdiki Çepni) mahallesinde Taybırlıoğlu'nun evinde yatmaktadır.

HÜSEYİN GAZİ . Camii Kebir (Ulu Camii civarı) mahallesinde Araboğlu Bekir'in evinde yatmaktadır.

İSA HALİFE . İsmiyle anılan mahallenin (şimdiki ismi Çöplü) mahallesinde bulunan camii şerifin bitişiğın de ahşabdan türbesinde yatmaktadır. Kandil yakılarak ziyaret edenler mübarek sayarlar. Ele ve vücutta çıkan siyah yara için ziyaret edenlerin bu yaralardan kurtuldukları denenmiştir. İsmi bilinmiyen bir zat Sakallı Osman'ın evinde ve bir zat da Kadı Çırağı lakabıyla tanınan kimsenin evinde yatmaktadır.

KADRİ BABA . Şeyeyyüp (şimdiki Kale) mahallesinde Kara Alemdaroğlu'nun evinde yatmaktadır. Geçmişte orasının Kadiri derğahı olduğu bazı evraklarda görülmüştür

KAPAKLI DEDE . ismi bilinmemektedir. Çilingiroğlu'nun evinde ahşab türbede yatmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KARA ALİ ZADE ABDURRAHMAN EFENDİ .

Süleyman Feyzi Paşa hazretlerinin Çorum'da kurduğu kütüphanenin ilk kütüphanecisidir. Duası ile yardım istenilir. Ulu Cami'nin batısında bulunan kabristanın sol tarafına vasiyeti üzerine defnedilmiştir.

Kabri ziyaret edilir. Alim ve ulema olan Abdurrahman efendinin; Sultan Selim Han'ın hocalarından olan ve İstanbul'da Eyyüb Sultan kabristanında yatan, Çorumlu Damatzade Ebu bekir Edib efendinin Kaside-i Bürde eserinin bir şerhini Abdurrahman efendi yazmıştır.

KARA İSMAİL EFENDİ . Kırklar diye bilinen medresenin ilk müderrislerindendir. Nakşibendi tarikatının halifesidir. Talebelerine ders verirken, okutduğu tefsiri şerifte Araf suresine gelince talebelerine hitaben: be yahu Araf'da kalalım! Diyerek vefatının geldiğini belirttiği akşam üzeri yemekten sonra vefat etmiştir. Tok Dede kabristanının batı tarafına defnedilmiştir. Kabri ziyaretgahdır

KARA MÜFTÜ ABDULKADİR EFENDİ . Esas ismi Abdülkadir. Nakşibendi halifesidir. Çorum Ulu cami'de nakşibendi büyükleriyle toplantılar yaptığı bilinen mucizelerindendir. Bir gün sabah ezanı okumak için camiye

çok erken gelen müezzin efendi, sakalı şerifin bulunduğu tarafta bir cemaatin zikir yaptığını görür. Kim ve ne olduklarını anlamak için direğin arkasına saklanır. Zikir halkasından bir kişi direğin arkasında saklanmakta olan müezzin efendiye seslenerek zikir ve sohbet halkasına katılmada geciken Abdülkadir Rahmetullühi aleyh'i çağırmasını ister. Müezzin efendi camiden çıkarak müftü efendinin evine gider ve kapıyı çalar, içeriden kapıyı çalanın kim olduğuna bakmadan, müftü efendi; geliyorum müezzin efendi diye cevap verir ve evin kapısından dışarıya çıkar. Müftü ve müezzin efendi birlikte Ulu cami'ye gelirler . Cami'nin kapısında müftü efendi ayakkabısını çıkarır ve almak üzere yere eğilirken müezzin efendiyi bu sır hakkında uyarmak ihtiyacını duyar. Kimseye söylememmesini sıkı sıkı tembihler. Müezzin efendi eve gidince sabah namazındaki zikir çekenleri ve müftü efendinin kapıyı çalınca görmeden kendisine seslenmesini düşünürken, müezzin efendinin annesi, oğlunun düşünceli halini görür, düşünmesinin sebebini araştırmak için oğlunu sıkıştır, ısrar eder. Annesinin ısrarına dayanamıyan müezzin efendi gördüklerini annesine anlatır. Bir müddet sonra müezzin efendi vefat eder. Bu sırrı, müezzin efendinin annesinden bizzat dinleyenler anlatmışlardır. Abdülkadir Rahmetullahi aleyh kırk yıl aralıksız

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

hizmette bulunmuş ve Veldiyye risalesinin şerh-i telifini vardır. Hicri 1201 tarihinde vefatı üzerine Suheyb-i Rumi hazretlerinin önünde bulunan kabristanda yatmaktadır. Kabri ziyaret edilmektedir.

BENİM NOTUM; Kitapları Hasan Paşa kütüphanesinde bulunmaktadır Kitaplarının isimlerini incelemek istiyorsanız Çorum 1997 kitabımın Çorum Hasan Paşa Kütüphanesinde bulunan yazma kitaplar bölümüne bakınız.

KARACA DEDE . İsmi bilinmemektedir. Gandistan (şimdiki Tabakhane) mahallesinde tabakhane yolu üzerinde ev bitişiğinde yatmaktadır.

DİĞER; İsmi bilinmeyen bir zat'da Tonbuşzade konağında türbesinde, diğer ismi bilinmeyen bir zat ise karşıda bulunan Keyali Veli Dede . Nakşibendiyye tarikatının halifesidir. Zincircilik mesleği ile uğraşmakla beraber devletin öşür'ünü bizzat ölçüb, ölçmeden dolayı kendi hakkı olan ücreti aldığından kayyali lakabı ile tanınır Sülalesinden birkaç vali ve müftü çıkmıştır. Valilerden Büyük Hacı Hasan ağa han ve dükkan ve değirmen yaptırtmış, Müftülerden Hacı Mehmed efendi medrese kurdurmuş yukarıda adı geçen mülklerden gelen kiralari ve gelirleri medresenin ve Ulu cami'nin minaresinden Ramazan ayında fişek atılması ve Ulu cami'nin tuvaletinin

geceleri aydınlatılması için ışıık ihtiyacını karşılaması için vakf etmiş, halen ölçekzade hanı ve ölçekzade medresesi denilmekte olan medrese ve han bu vakfın mallarıdır. Veli dedenin hırka ve tacı evlatları tarafından saklanmaktadır. Kabri Çıftlık mezar denilen kabristanda olub, ekseriyetle erkekler ve kadınlar ziyaret ederek Allah yanında isteklerine kavuştukları meşhurdur.

LENDUHA SULTAN VE YETİK DEDE . Peygamber Efendimizi görenlerden olup, kahremen gönül erlerindendir. Hanefi mezhebi kurucusu olan Muhammed Hanefi Rahmetul-luhi aleyh ile arkadaş olmuş kişilerdendir. Hacı Kemal (şimdiki Kunduzhan) mahallesinde bulunan ahşabtan türbesinde yatmaktadır. Vakfı olmadığından hayır sahiplerince verilen yardım paraları ile kandil yakılması ve Ramazan-ı Şerif ayının sonuna doğru Kur'an-ı Kerim okunmasından gelen para ile idare olunur.

MA'Dİ KEREB GAZİ . İşaret edile zat,Ashab-ı kiram'ın büyüklerindendir. Hıdırlık'ın batı eteğinde ahşabtan yapılmış türbesinde defnedilmiştir. Eskiden beri saygı gösterilen ve adet olduğu üzere Ma'di Kereb Gazi ziyaret edildikten sonra, Süeyb ve Ubeyd gazi Rahmetullahi aleyh ziyaret edilmesi adet olmuştur.

İLAVE; İşaret edilen Ma'di Kereb Gazi, Yemen Zübeyd şehrinden olduğu, Mekke'nin fethinden sonra Zübeyd elçisi ile Medine-i Münevvereye gelerek İslâm'ı kabul ettiği ve Muaviye Rahmetullühi aleyh zamanında Ankara yolu üzerinden İstanbul'u fethederken yada bazı rivayetlere göre gelirken Çorum'da bulunan makamında vefat ettiği, eski müftü Hacı Ali efendi merhumun, Şerh-i telhis Taftazaniye'de beyan buyurduğu üzere, Hazreti Muhammed S.A.V. Efendimizin "Süheyb ne güzel kuldullah'tan korkmasını bilir, asla Ona isyan etmedi" hadisini tercümesidir. Kaside-i beligasından ziyaret şekli hakkında bazı beytini zikredebim.

İlk ziyaretçilerin yine şartı edep, İltica ile Ma'di Kereb
Sonra Yüceden taleb edileni kılar
Ne güzel köledir Gazi Süheyb
Söyleyen ona Peygamberdir,
Doğru yol ona dönen kalkandır.

MEŞET DEDE . Şehrin batısında ve dışında tarlalar arasında yatmaktadır. Kıtlık ve kuraklık ve belaların defedilmesi için kurban ve ayni yardım olununca belirtiler meşhurdur.

MUSTAFA ZARİF EFENDİ . Kurtzade Zaim Hacı Süleyman ağa medresesinin ilk müderrislerindendir. Hadim-i müftüsü Ebu Sait Mehmed Hadim-i mehrumun birinci halifesidir. Müftü Mehmed efendinin ölmüş olan annesinin kul haklarından dolayı kabir azabı çektiğini Mustafa zarif efendinin, Müftü Mehmed efendiye söylemesi üzerine, müftü efendinin hak sahiblerini kimler olduğunun bulunmasını Mustafa Zarif efendiden ister. Mustafa Zarif efendinin Allah-u Teala'nın gizli sırlarına erme şerefi ile hak sahiblerinin kimler olduğunu müftü efendiye bildirir. Hak sahiblerinin gerçek hakları ödenerek helâllik dilenir ve böylece müftü efendinin annesi kabir azabından kurtulur. Bu sırrı Zarif efendiden okuyan ve yerine aynı medreseye müderris olan zattan işitilmiştir. Kabri Tut Dede kabristanının sağ tarafındadır. Halk tarafından ziyaret edilir

PENAHİ SULTAN . Şarkıyan (şimdiki Yeniyol) Mahallesinde Hacı Abdurrahmanzade konağında yatmaktadır. Burasının önceleri Rifâi dergahı olduğu bazı yazılı evraklarda görülmüştür.

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

PİR SAİD BABA . Tepecik (şimdiki Kale) mahallesinde bulunan zincirli kuyu yanında ahşaptan türbesinde yatmaktadır. Malı çalınanlar Allahu Tealaya dua ve yardımını dilediklerinde çalınmış mallarını buldukları denenmiştir.

PİRİ BABA,Bakınız; Şeyh Zeynelabidin ve Piri Baba .

RUHİ SULTAN . Çiriş (şimdiki Kunduzhan) mahallesinde Keçelioğlu evinde yatmakta olup, geceleri davul sesi duyulmakta olduğu sağlam rivayettir. Diğer ismi bilinmiyen bir zat Babahan'ın evinde yatmaktadır

Sa'd b.Vakkas . İşaret edilen zat, Ashab-ı kiram'ın büyük zatlarından olup, Cennet'le müjdelenen on kişiden birisidir. Asla bir kimsenin hakkında meydana çıkan haberde "al fırlat, Anam ve babam sana feda ya Sa'd" fazilet ve şerefe haiz olduğu meydanadır. Çiriş (şimdiki Kunduzhan) mahallesinde Bozacıoğlu hanesinin avlusunda bulunan eski bina türbesini Tabur katibi Mustafa efendi güzelce tamir ve ihya ettirmiş, Sa'd b. Vakkas Rahmetullühi aleyh ahşaptan türbede yatmaktadır. Kimi bilirkişilerin ifadesine göre, Amasya ve Canik'te satılmama şartı konulmuş vakfı var isede, her nasıl olmuşsa zaman aşımına uğratılarak, bazı orada yaşayan ve birbirlerini

aldatan sahtekarlarca açıkça pay almaları neticesinde iradı kalmamıştır. Hayır sahipleri tarafından toplanan yardımlarla idare olunur. Felç illetine uğrayan kişinin gömleklerini bir gece türbeye koyup, sabahleyin gömlekleri alıp giyindiklerinde iyileşmiş oldukları denenmiştir.

İLAVE;

Bazı muteber kitablarda Sa'd b.Vakkas Rahmetullühi aleyh Medine-i Münevvere'de vefat ettiğini bildirir. Bazı kaynaklarda Sa'd b. Vakkas Rahmetullühi aleyh kardeşi Ukabe b. Vakkas Rahmetullühi aleyh'in Uhut savaşı senesinde bir katil tarafından şehit edildiği ve katilin Anadolu'ya kaçtığını, katile ölüm emri verildiği ni, Sa'd b. Vakkas Rahmetullühi aleyh'in katilin peşi sıra Anadolu'ya geldiğini, katili arar iken Çorum'da vefat ettiğini, Çorum'daki kabrinin bir makam olma ihtimalinde olabileceğini belirtirler.

BENİM NOTUM;

Hayatının sonuna doğru Medine yakınında Akik denen yerde hastalandı ve orada Hicri 55. Miladi 675 tarihinde vefat etti. Naşı, Medine-i Münevvre'ye getirildi. Cenaze namazını Medine Vali'si Mervan Rahmetullühi aleyh kıldırdı. Vasiyeti tutularak, Bedir savaşında giydiği elbise kefen olarak kullanıldı ve o elbise ile defnedildi. Şimdiki Adresi;Kunduzhan Cad.Zarif Hoca Sokak No;3 'te bulunan evin avlusunda.

SADULLAH SAFİ . Tut Dede civarında bulu-nan kabristanın sonunda yatmak-tadır . Ziyaretgahdır.Gayet sezişli gazel ve kasideleri havi mükem-mel bir divanı vardır.

SAFİR (SAFFAR)DEDE . Yavruturna mahallesinde yolda, ahşabtan türbesinde yatmaktadır. Diğer isimleri bilinmeyen dört neferde ayrı ayrı türbelerinde yatmaktadırlar.

BENİM NOTUM; Adres,Yavruturna Mahallesi Gazipaşa Sok. 74 numaralı evin duvarına bitişik.

SANCAKTAR DEDE . İsmi bilinmemektedir. Sancaktar (şimdiki Gülabibey) mahallesinde Cigeroğlu'nun evinde yatmaktadır.

SANCI DEDE . İsmi bilinmemektedir. Şıhlar (şimdiki Kunduzhan) mahallesinde Aşıkoğlu'nun evinde ve diğer bir zat ise Serdaroğlu'nun evinde yatmaktadır.

SARILIK DEDE . İsmi bilinmemektedir. Narlıoğlu mahallesinde ahşab türbesinde yatmaktadır. Sarılık hastalığına tutulanlar mum yakarak, türbesinde bulunan kuyunun suyu ile gusül ettiklerinde mübarek sayarak şifa buldukları denenmiştir.

BENİM NOTUM; Şimdiki adres, Osmancık Cad. ile Varinli Caddesinin keşiştiği kavşakta bulunan trafonun arkasında.

SEFER BABA . Essas ismi Mehmed olduğu, Nakşibendi tarikatı terbiyesi görmüş, Dünya yaşamında, Dünyaya değer vermeyen bir şahıstır. 1256 tarihinde vefat etmiş ve Hıdırlık'da bulunan Suheyb-i Rumi Rahmetullühi aleyh hazretlerinin türbesinin batı tarafında yatmakta olub, vefatının tahminin 60 sene kadar sonra kabri tamir edilirken, kaza ile naşının baş tarafına kazma isabet edince, canlı kimselerdeki gibi kan aktığı görülmüş olduğu rivayet edilir.

İLAVE; Sefer baba hazretleri kardeşi ile sohbet etiği sırada Hızır Aleyhisselam tarafından ziyaret edildiğinde geçimlerinin genişletmek için geldiğini söyleyince, Sefer baba, geçimlerinin yeterli olduğunu belirterek kabul etmediğini söylediğini kardeşi söylemiştir. Bu gibi hallerde ulaştığı mertebeyi ağızdan ağıza dolaşarak meşhur olmuştur.

SEYYİD OSMAN EFENDİ . Hoşafçioğlu olarak bilinmektedir. Asrının gizli ilimlerini bilen mükemmel bir alimdir. 1186 tarihinde vefat etti. Camii kebir (Ulu camii) doğu

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

tarafında bulunan kabirlerin pencere önünde yatmaktadır.

Keremeti, leyleklerin gelmeleri ve göç için hazırlandıkları günlerde ziyaret maksadıyla Azab Ahmed mahallesinde bulunan hanesinin damına inerler ve sonra yuvalarına dağılırlar, dönüş te ise topluca göçe başlayacakları zaman burada toplanarak göçe başladıklarını görenler tarafından rivayet edilmiştir. Bu gün sülalesinin elinde olan evde Seyyid Osman Rahmetullühi aleyh'in oturduğu odada makamı vardır.

BENİM NOTUM: Evi, 1980'li tarihte Azab Ahmet Sokak no; 15 olarak tespit ettim

SOFU MEHMED EFENDİ . Tabakhane civarında Medrese (şimdiki Kunduzhan) mahallesinde bulunan Muzaffer Paşa cami-i şerifin batısında bulunan penceresinin önünde ahşabtan türbesinde yatmaktadır. Eskiden orasının Halveti tarikatının dergahı olduğu bazı evraklarda kayıtlıdır.

İLAVE; Yusuf Bahri hazretlerinin araştırmasına göre, Sofu Mehmed efendi Çorum'da kırk yıl kutubluk makamında bulunduğunu talebeleri söylemiştir.

SÜLEYMAN GAZİ VE İBRAHİM GAZİ . Karakeçili mahallesi camii şerifin mihrabı civarında ahşabdan türbede

yatmaktadırlar. Yürüyemiyen çocuklar ziyaret ettiğinde hemen yürüdükleri denenmiştir.

BENİM NOTUM; Mahallem olması nedeniyle, hayal meyal hatırlıyorum. Eski Karakeçili cami'sinin kible tarafında cami ve Aşıcıların Yusuf ağanın evine bitişik ve yola cepheli küçük bir türbeydi. Kapısından çocukların gireceği kadar küçük olup, yetişkinler eğilerek girerdi. Şimdi bu türbenin yerinde yeni caminin bahçesi bulunmaktadır. Yürüyemiyen çocuk Cuma salâsından sonra, temiz pak giydirilir anne veya ebeleri tarafından camiye getirilirler, cemaat camiye girince çocuk türbeyi ziyaret eder ve türbenin içerisinde çocuğun iki ayak bileklerinden ince bir iplik bağlanılarak türbeden çıkarlar, Cum'a namazından sonra kapıdan ilk çıkan şahısa bu iplik makas ile kestirilirdi.

SÜHEYB İBN-İ SİNAN-I RUMİ VE UBEYD GAZİ: İkisi'de Hak yoluna ilk girenlerden olduğu, alimler ve halk arasında bilinen meşhur müslümanlardır. Çorum'a çeyrek saat mesafede Hıdırlık diye bilinen mübarek yüksek yerde, güzel kokulu topraklara gömülü olarak türbe'de yatmaktadırlar.

Yanında bulunan camii şerif ve zaviyeleri, Selçuklu Sultanı tarafından bina inşaa buyrulduktan sonra ziyaretçileri

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

yedirilip içirilmek üzere, Hıdırlık civarında bulunan yeterli araziden, ismi bilinen Karacaköy beylik arazisinden tahsis ve vakıf buyurulduğu gibi, Osmanlı İmparatorluğu zamanında da Padişaha mahsus kesilen hasılatın, elli kile aylık ile türbedarlık görevi tahsis edilmiş, zaman aşımından cami, türbe ve zaviye harab olmaya yüz tutmuş, Osmanlı sarayına, Padişahların padişahı, dünya Padişahı Abdülhamid Han'a bir tutanak ile harab olan cami, türbe ve zaviyenin durumu bildirilmiş, Abdülhamid han'da yeniden binanın inşa edilmesi için 150.000 kuruş bağışladığını emrederek, yepyeni bir tarzda camii şerif ile bir hususi türbe ve yeni bir zaviye yapılmıştır.

Eskiden olduğu gibi, saygın ve halktan kişiler, mübarek günlerde ve diğer zamanlarda isteklerine kavuşmak için, uzak yerlerden, köylerden gelenlerce devamlı ziyaret edilir. Karnı su toplayan çocuklar şifa için Allah'ı Teladan aracılığını dilerler. Hele bir istekleri olanların isteklerinin olması için 40 sabah sahur vakti gönül temizliğiyle ziyaretine devam ederlerse muradlarına erdikleri denenmiştir. İşaret edilen Süheyb b. Sinan-ı Rumi hazretlerinin künyesi, Ebu Yahya olup, kendisi Musul'da doğmuştur. O civarda Rum'lar tarafından esir edilerek, Rum'lar tarafından yetiştirildiğinden dolayı, Rumi lakabıyla tanınmış olup, Mekke'de azat olunmuş ve İslâm'la müşerref olanların 37'incisidir. Hazreti Muhammed S.A.V. savaşta ve barışta

hizmetinde bulunmuş, bir an peygamber efendimizin yanından ayrılmamıştır. Sonra dört halife devrinde halifelerin hizmetlerinde bulunmuş, bu devirlerde olan savaşlarda katılmış, hakkında, Allah-u Tealâ'nın mealen; "İnsanlar içerisinde Allah'ın rızasına ermek için kendisini satanlar vardır" ayeti kerimesi indirilmiş olduğu gibi, vafında Hazreti Muhammed S.A.V. tarafından "Ben Arab'ın, Suheyb ile Süleyman dahi, Rum ve Farisi'nin sabıklarındanız" buyurduğu, şan ve şeref meziyetleri herkeze ilan olduğu cihetiyle, Hazreti Osman Rahmetullühi aleyh Hazretlerine Hilafet makamına geçene kadar ve Hazreti Ömer Rahmetullühi aleyh yaralandığında, İmamlık yaptığı ve Hazreti Ömer Rahmetullühi aleyh'in vefatında cenaze namazını eda ettiği, Hazreti Hasan Rahmetullühi aleyh efendimizin Hilafeti Muaviye Rahmetullühi aleyh'e devrettiği zaman Muaviye Rahmetullühi aleyh zamanında İstanbul'un fethine gönderilmiş ve 70 yaşında iken vefat ederek dünyayı terkettiği, açık açık söylenmektedir. Vefat ettiği Çorum'da defnolduğu, Tarih-i Ali ismiyle meşhur ve Suheyb Rumi'nin yine, el-ahbar isimli kitabında söz edildiği, Mustafa b. Abdülmevle Belevi'nin işaret ettiği, Hatemetli Muhaddissin Yusuf Bahri Selmül bari hazretleridahi, fetih için İstanbul'a giderken yada gelirken ismi geçen Çorum'da güzel kokulu toprağa gömülü olduğunu bildirir. [**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

NAZIM

Alemdar-ı Resulullah Suheyb-i Rumi'dir namı
Fahirnassın bu zat ile Çorum'un nası âmi

BENİM NOTUM; Miladi 657, Hicri 38'inci senede 70 yaşında Medine-i Münevvere'de vefat etti. Baki kabristanına defn olundu. Orta boylu, kumral kırmızı benizli, saçları ak ve siyah yakışıklı bir zat'tı. Çocukları; Habib, Salih, Seyfi, Ubbalı, Osman ve Muhammed'dir. Birçok kaynakta bu not bulunmaktadır. Malumunuz üzere bir çok ulu kişilerin mezarları birçok yerde bulunmaktadır. Asıl mezarının yanında bu mezarlara makam adı verilir. Çorum'da da Suheyb Rumi'nin kabri olarak bilinen yerin de bir makam olması imkanı çok yüksek görmekteyim.

ŞAHMERAN DEDE . Sağrııcı (şimdiki Çöplü) mahallesinde Hacı Kabakçı'nın Evinde ahşab türbede yatmakta olub, küçük çocukların karnında yara ve şiş olduğunda ziyaret edilir. Şifa buldukları denenmiştir. İsmi bilinmeyen üç zat ise, birisi İpekağası, birisi Şahoğlu'nun evin de türbelerinde yatmaktadır.

ŞEYH ABDÜLHAMİD . Pazar (şimdiki Çepni) mahallesinde Hamid camii şerif bitişiğinde, Hamid ocağı

denilen mahalde, ahşab türbesinde yatmaktadır. Küçük çocuk ve çocukluktan çıkmış uykusunu kaybeden kimseler, çevresinde bulunan kuyunun suyundan içirildiğinde rahat uyku uyudukları denenmiştir.

Şeyh Arab . Sofular (şimdiki Çepni) mahallesinde Hacı Abdurrahman zede'nin evinde ahşab türbesinde yatmaktadır. İshal ve karnında su toplayan kişiler ziyaret ettiklerinde şifa buldukları denenmiştir.

ŞEYH EYYÜB SULTAN . Şeyh Eyyüp (şimdiki Kale) mahallesinde bulunan mezarlığın içerisinde yatmaktadır. Küçük çocukların devamlı ağlamasında ziyaret edilir. Çocukların saç kıllarından bir miktar kesilerek kabrinin üzerine saç kılları serpilir ve çocuk kabrin üzerine yatırılır. Bazen Allah'dan rahatladığı denenmiştir.

İLAVE; Şeyh Eyyüb esasen Çorum'da ticaretle uğraşmış. Ticaret için İzmir'e gittiğinde, orada bir şeyh'e rastlar ve ona mürid olur. Şeyh'i ona sermayesini götürüb denize atmasını emreder. Şeyh'inin emrine uyarak sermayesinin tamamını denize atar. Şeyhi tarafından Çorum'a halifesi olarak tayin edilerek şehrine dönmesi ve evine uğramadan Abdalbaki

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Paşa camisinde iki rekat namaz kılması emredilir.

Çorum'a dönünce Abdülbaki Paşa camiisine girerek iki rekat namaza başlar, namaz bitiminde sol tarafa selam verdiğinde görür ki denize attığı bütün sermayesi sol tarafında durmaktadır. Bu mucizeyi bizzat kendisinin anlattığını müridleri beyan etmişlerdir. Yattığı yer halkın ziyaretine açıktır.

ŞEYH KEREM ISSİ . Esas ismi Hacı Mustafa olub 1119 tarihinin Rebüülahir'in üçüncü günü vefatıyla, Ulu mezar'ın içerisinde yatmaktadır. Kerem Issı hazretlerinin Şeyh Eyyüb (şimdiki Kale) mahallesinde Ömer Dedeoğlu hanesinde oturduğu makamı olduğu gibi, Ayakkabıları Velipaşa zadelerce saklanılmakta olup, Ağzı ve gözü eğilen (yüz felci olan) kimseler müracat ederek mest ettiklerinde bazan Allah-u Teala şifa vermektedir.

İLAVE; Kerem Issi'nin halifesi Elvan Çelebi köyünden olan Halil efendi 1169 tarihinde Rebüülahir'in 23. günü vefatıyla yanına gömülmüştür. Şeyh Mehmed Baba ve Biraderi Hacı Hafız . Pembe Ömer olarak tanınmaktadır. Nakşibendi tarikatının Uveysi kolundan merhum Turhal Şeyhi Hacı Mustafa efendi hazretlerinin halifesidir. Temiz huylu ve kerametlerinin ağızdan ağıza yayıldığı bir zat olub, şimdi Mevlevihane olan yerin mescid-i şerif sahasında yattığı, Allah-u

tealaya yönelen hazretlerden altı zat daha aynı yerde yatmaktadır.

İLAVE; Turhal Şeyhi Hacı Mustafa efendi hazretlerinin, Mehmed babayı Çorum'a halife tayin ettiğinde, Mehmed babaya hitaben, oğlum memleketine gidip evini kazarsan tarikata mensup bir zatın cesediyle karşılaşsın, orasını ayın yeri yap diyerek emir ettiği, Mehmed baba, Çorum'a dönüp evini kazınca hakikaten bir zatın naşı ile karşılaşır. Oranın ilerisinde kible tarafında bir ayinhane ve mescid yaptırıp, naşın üzerine'de bir türbe yaptırmış, Nakşibendiyye işareti koydurmuş ise de, eski Çorum Müftüsü Mehmed Hilmi efendi burasını tamir ettirdiğinde kullananların Mevlevi olmasından dolayı, Mevlevi işareti olarak, alçı ve kiremit'den uzunca bir külah şekli yaptırmıştır.

ŞEYH MEHMED ŞEVKİ VE EDHEM BABA . Şeyh Eyyüb (şimdiki Kale) mahallesinde Nakşibendi tarikatının Üveysiyye kolunun şeyhlerinden olduğu, Çorum Kay-makamı olan Abdüllatif efendinin ahşabtan yaptırdığı türbede yatmaktadır. Edhem Baba Rahmetullühi aleyh olarak tanınan zat'da aynı türbede yatmaktadır. Ethem Baba Rahmetullühi aleyh 1274 tarihinde vefat etmiştir. Kabirleri göz ağrısından ve sıtma için

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ziyaret edilir. Türbesinin içinde bulunan kuyunun suyu ile gereğine uygun gusül alınır ise hastalıktan kurtulduğu denenmiştir

ŞEYH SEYİD YAHYA EFENDİ . Ulu mezarın batısında Kara Ali oğlu Mustafa hanesine bitişiğinde olduğu halde yol üzerinde yatmaktadır. Meme ve göğsünde yara olan kadınlara kabrinin toprağı sürülünce bazen Allah-u Teala şifa verdiği denenmiştir.

ŞEYH ZEYNELABİDİN VE PİRİ BABA . Zeynelabidin vakfesinde görüldüğü kadar hazret, Veysel Karani evlatlarından olub, şehrin kuzey kesiminde Samsun caddesi üzerinde bulunan kabristanda ahşabdan türbede yalamaktadır. Hayatta iken ve vefatından sona hizmetinde bulunan Piri baba vefaatından sonra yanına defnedilmiştir. Haylice vakıf malları vardır. Halen müteveli tarafından bedelle idare olunur. Türbesi musalla taşı ve Cuma namazı kılınması için müsaadesi vardır. Ziya retgahdır. Çoğunlukla baş ağrısı çekenler ziyaret ederlerse şifa buldukları denenmiştir.

BENİM NOTUM; Bu günlere Piri babanın adını verdikleri parkın, eskiden adı geçen mezarlık olduğu yerdir. Parkın içerisinde Hasan Paşa Kütüphanesinin karşısında bulunan

kısmın biraz yukarısında çam ağaçlarını arasında üç bodur geniş yapraklı çam ağacının olduğu yerde yattıklarını yaşlı kimselerden duymuştum. 1980’li yıllarda yaşlı kadınların ziyaret ettiklerine şahit olmuştum.

TUT DEDE . Tut dede adıyla tanınır. Bazıları Derviş Mahmud diye tanır. Yatağını ıslatan çocuklar ile yutkunma zorluğu çeken çocuklar baş tarafında bulunan yuvarlak taşla bağlanıp yarım saat ters çevrilerek bekletildiğinde, bir daha idrar kaçırmadıkları gibi ve erkence olgunlaştıkları denendiğinden, halen ziyaretgahdır. Ziyarete gelenler mubarek sayarak mum ya-karar.

BENİM NOTUM; Belediye başkanımız Necdet DİKEN zamanında, bende Kütüphanede görevde iken bu yatırımın mezarı şerifini tamir ettirdiklerini, telefonla beni arattırarak yatırımın ismi hakkında kütüphanede bir bilgi olup olmadığını tarafıma sorutturduğunda, elimin altında olan Teskiret-ül makamati açarak Osmanlı harfleriyle yazılış şekli olan T.U.T harflerini hecelemişim. Yine bildikleri üzere DUD olarak kabir başına dikilen taşla kazıttırılmış olduğunu gördüm. Yukarıda görüldüğü gibi idrarını tutamayan çocukların, ziyaretten sonra idrarlarını tuttıkları tespit edildiğinden dolayı halk arasında TUT dede

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

denilmekle meşhur olmuştur.

Yanılığ ise mezarın bulunduğu mahalde eskiden 3 adet büyük dut ağacının bulunduğu ve bu mahalle üç dutlar denildiği söylenmektedir.

UYUŞUK DEDE . Kale mahallesi Veli paşa camisi civarında Velipaşa sokak no 5’de yol kenarında yatmaktadır. Yatırın ismini civardan sordumsa da bilene rastlayamadım. Uzuvarlarında uyuşukluk olanların üç gün üst üste ziyaret ettiklerinde, Allah-u Teala’nın izniyle iyi olduklarını söylediler. Yatırın ismi kitabta geçtiği muhakkaktır. İsim ve mahallelerin yeni adları karşısında tespit edememiş olabilirim.

ÜMİT HALİFE . Namıyla tanınan Ümit Halife (şimdiki Çepni) mahallesin de olan mescid-i şerif Müezinlikde yatmaktadır.

İLAVE; Ümid Halife Zilede yatmakta olan Şeyh Nusret ‘in halifesidir. Şeyhinin attığı taşı bu mahallede bulduğu ve burada oturduğu Şeyh Nusret’in vilayetnamesinde görülmüştür

ÜMMİ GÜLSÜM . Emir Ahmed (şimdiki Üçdutlar) mahallesinde Kız Osmanoğlu’nun evinde ahşab türbesinde yatmaktadır.

YUSUF BAHRİ EFENDİ . Hacı (Müderriş) Yusuf Bahri Rahmetullühi aleyh, şariat ve fıkıh’ta çok bilgili olduğu,yüksek mertebelere ulaşan bir kimse idi. İzahlı sözlük ve ilimleri yeniden gündeme getiren, Şeyh Mürtaza hazretlerinden mezun olup ve halifesidir. Aslen Vezirköprü’lü olup Çorum’a müderriş olarak gelmiş, bedelsiz nice kişilere ders okutmuştur. Yusuf Bahri Rahmetullühi aleyh, görülmemiş şekilde hazırcevap ve taktir edilen kişiliği olduğu gibi, kerameti, hikmetli sözleri ve olgunluğundan dolayı meşhurdur. Halk arasında söylenen ve kendisindende işitildiğine göre, Şeyhi Seyyid Mürtaza hazretlerinin talebesi İken, Peygamber Efendimizle görüşme yapan cin taifesinden bir zat ile görüşmüş tabe-i tabeinden olduğu anlaşılmaktadır. 1245 tarihinde vefat ederek, Gazi Ma’di Kereb hazretlerinin ayak ucuna, Yusuf Bahri efendinin talebesi Devriş Mehmed Paşanın bina ettirdiği kargir türbede yatmaktadır. Ziyaret edilen bir türbedir. Çocuğu olmayan kadınlara kabir toprağından içirilince şifa buldukları denenmiştir.

İLAVE; İlm-i hadis’den, Şifa-i Şerif üzerine bir cild Şerhi çok güzel telifi vardır. Bilim derecesini öğrenmek isteyenler inceleyince, ne derecede büyük bir alim olduğunu anlarlar.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

BENİM NOTUM; Çorum 1997 kitabımda, Hasan Paşa Kütüphanesinde bulunan El yazma kitaplar bölümünde kitaplarının isimlerini bulabilirler, ayrı yeten Çorumlular bölümünde kısa hayat hikayesi mevcuttur. Kabrinin baş tarafına Kur'an-ı Kerim Kehf suresi 18.ayet'ten alınma; "Ve kelbiküm basitun zira'aleyhi bi vasiyd" ve Kabrinin lahitinin sol tarafında; "Ya zairen bi kabri hel-i teberte hali Bi-l emsi küntü mis lek gaden taşuri misli " beyti vasiyeti üzerine kazdırılmıştır.

ZİHNİ DEDE . Bük dede Bük Dede diye tanınır. Mezat yerinde Ölçekzade hanesinin duvar dibinde yatmaktadır. Üzüntü ve kederi olan kişiler kurtulmak için ziyaret eder ve Allah'dan dileyerek mum yakarlarsa gönül açıklığı ile ferahladıkları

BENİM NOTUM; Şimdiki adres, Farabi Cad. Taşhanın içinde yatmaktadır

BEYAN-I ESAMİİ İZZEİ KİRAM DER KURA

Abdal Bodu . Güney Batı yönünde beş buçuk saat mesafede ismiyle anılan köy civarında çok lezzetli bir kaynak yanında yatmaktadı geçen büyük bir zat olduğu, haylice zahire getiren arazi vakfı vardır Çorum'da oturan mütevellisi tarafından zaviyesinde lüzumun da bedelen idare olunur.

BENİM NOTUM; Merkez Ertuğrul köyü

ABDALATA VE ERDİBİLİ . Güneye üç saat mesafede Yakacık diğer adı Abdalata köyünde diğer iki zat ile birlikte taştan yapılmış cami-i şerifte gayet muntazam türbede yatmaktadırlar. Adı geçen büyük evliya olduğu için sultanlar tarafından pek çok tahıl getiren vakfedilmiş arazisi mütevellî ve zaviyedarları tarafından ücretle idare olunur. Şehir ve civardan ihtiyaçları için ziyaret edenlerin istek ve dileklerinin kabul olduğu denenmiştir

ABDURRAHMAN DEDE . Mecidözü Köse Eyüp köyünde yatmaktadır.

ACUGÜLLÜ . İskilip Yerli köyünde yatmaktadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT . Boğazkale Evren köyü'nde yatmaktadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT TÜRBESİ . . İskilip Hallı köyünde Alibey mezarlığında türbesinde yatmak- tadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT . İskilip Hallı köyünde Çeş tepesinde yatmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT TÜRBESİ . İskilip Hallı köyünde Semüşler mezarlığında yatmaktadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT . İskilip Merkez İlçede Kale'sinde yatmaktadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT . İskilip Merkez İlçede Yivlik tepesinde yatmaktadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT . İskilip Yerli köyünde yatmaktadır.

ADI BİLİNMEYEN BİR ZAT . Kargı Gök köyünde yatmaktadır.

AĞCA DEDE . Batıya dört saat mesafede Kösedagınır zirvesinde yatmakta.

AĞCA DEDE . Mecitözü Beke köyünde yatmaktadır.

AHİ İLYAS . Güneye iki saat mesafede adıyla anılan köyün halkı, veliye hürmeten toplantı ve düğünlerde diğer

köylerdeki gibi davul çaldırdıkları zaman bir müsibet vukua geldiğinden davul çaldırma yı terk etmişlerdir.

AHMED BABA . Alaca merkezde yatmaktadır.

AHMED DEDE . Kuzeye altı saat mesafede Laçın Safir köyü karşısındaki tepenin zirvesinde ahşaptan türbesinde yatmaktadır.

ARAP DEDE . Mecitözü Merkez İlçede yatmaktadır.

ARAP DEDE . Mecitözü Kozören köyünde yatmaktadır.

ARAP DEDE . Uğurludağ Merkez İlçede yatmaktadır.

ARMUT DEDE . Mecitözü Merkez İlçede yatmaktadır.

ASKERİN MEZARI Kargı Merkez İlçede yatmaktadır

AŞIK MEHMED . İmad köyüne girerken yol üzerinde betonarme türbesinde yatmaktadır. Bütün istek ve dilekler için ziyaret edilirler. Yusuf ŞAHİN'DEN derlenmiştir

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

AYAZ DEDE . Kuzey Doğu yönünde dört saat mesafede ismiyle anılan köyde yatmaktadır

AZİZ BABA . Kargı Merkez İlçede yatmaktadır.

AZİZ DEDE . Mecitözü Kozören köyünde yatmaktadır.

BABA MEHMED . Güneye beş saat mesafede Hatab karyesinde taştan kargir kubbeli türbesinde yatmakta olup, adı geçenin büyük bir zat olduğu, için haylice zahire getiren arazisi vakıf malları var ise de halen mütevellisi tarafından ücretle idare olunmaktadır.

BALUM SULTAN . Mecitözü Kargı köyünde yatmaktadır.

BAYBURTLU HACI AHMED EFENDİ . Alaca merkez İlçede yatmaktadır.

BAYRAM DEDE . Mecitözü Kozören köyünde yatmaktadır.

BUHARALI HACI YUSUF EFENDİ . Kargı Gökçedoğan köyünde yatmaktadır.

BULUZ DEDE . Batıya birbuçuk saat mesafede ismiyle anılan köyde yatmaktadır.

BUNSUZ DEDE . Kargı Merkez

BURHAN DEDE . Evliya celebiye Göre; Cisir (Köprü) başındandır. Yüzlerce kerameti zuhur etmiş ulu pirdir. Bu sırada Sultan Beyazıt velinin hayratından vaci būsseyr (yürümesi mecbur olan) memduhu (övülmüş) alem 19 göz bir cisri (köprü) azimdir. ki her bir kemeri kavsi kuzah ve kehkeşa nı semdan nişan verir.Böylece divanece ceryan eden bir nehre üstadı mimar sıfatı müstakim inşa etmişti nadolu diyarında misli yoktur.

BÜKSE DEDE . Mecitözü Bükse köyü

BÜYÜK VE KÜÇÜK DEDE Boğazkale Merkez İbikçam ormanı mevkiinde yatmaktadırlar

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ÇAĞNA DEDE . Mecidözü Elma Pınarı köyünde yatmaktadır.

ÇAKMAK DEDE . İSKİLİP MERKEZ İLÇEDE YATMAKTADIR.

ÇATMA TÜRBEŞİ . Uğurludağ Merkez İlçede bulunmaktadır.

ÇERKEŞ TÜRBEŞİ . Bayat Çerkeş köyünde bulunmaktadır.

ÇOPUR ŞEYHİ . Alaca Çopraşık köyünde yatmaktadır.

DEDE MEŞE . Kuzeye altı saat mesafede Yavu köyünde yatmaktadır.

DEDELİK . İskilip Harun köyünde yatmaktadır.

DİVANİ BABA . Güney'e dört saat mesafede Divan Kebir köyünde havuz kenarında diğer bir zat ise yanında yatmaktadır.

ELVAN ÇELEBİ ?-1358 DEN SONRA

<**MUTASAVVIF**> Babası ünlü Aşık Paşa'dır 1239 tarihinde Selçuklu yönetimine karşı ayaklanan Türkmenlerin fikri ve manevi önderi Baba İlyas'ın soyundandır.

Baba İshak isyanını batıran ve isyan tarafkarlarını öldüren Anadolu Selçuklu Sultanı II.Gıyaseddin Keyhüsrev Baba İlyas'ı da öldürtmüş ve ailesi Kırşehir'e sürgüne göndertmiştir. Sürgün senelerinde ailenin başında Elvan Çelebinin dedesi Muhlis Baba bulunuyordu. Kesin tarihler bilinmemektedir. Bu tarihler arasında bir takım olaylar sonucunda, Kırşehir'den Muhlis Baba'nın oğlu ile birlikte Mısır'a kaçtığı bilinmektedir. Aşık Paşa Anadolu'ya döndükten sonra oğlu 1324 tarihinde Elvan Çelebi'yi şimdi adıyla anılan köye gönderdiğini Elvan Çelebi köye yerleştikten sonra, Tasavvuf bilgi ve terbiyesini babasının halifesi Şeyh Fahreddin'den edindi. 1352 tarihinde köye mermerden bir cami, kendisi için cami'nin önüne bir türbe, caminin batı tarafına bir zaviye ve bir hamam yaptırttığı bilinmektedir.

Türbenin önünde bulunan yeşil taş sütununu babası tarafından Kırşehir'den deve sırtında gönderdiği söylenmektedir. Halkımızın inanışlarına göre bu sütunu kucaklıyan kişinin elleri birleşmesi mümkün olursa dileklerinin

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

olacağı söylenmektedir. Elvan Çelebi'nin soyu Oğuz boylarından Bayındır koluna bağlı olduğu, Kadı burhaneddin zamanında yaşadığı tahmin edilmektedir.

Köyde kurduğu zaviye'de görüş ve düşüncelerini talebelerine öğretti. Yaşamını bu köyde tamamladı.1358 tarihinden sonraki yıllarda vefat etti. Tanınmış bir sofî olan Elvan Çelebi, aynı zamanda bir şair'dir. Şiirleri şiir mecmualarda dağınık haldedir. En önemli yapıtı1358 de bitirdiği yer yer terci-i bend, kaside, gazel türünde parçalarda serpiştirilmiş, 2081 beyitten oluşan, Menakib-ül kudsiyye fi menakib-ül kutsiyye .Bu Anadolu'da yazılan ilk menakib-name'dir. XIV.yüzyıl Türkçe'sinin özelliklerini yansıtır. Eserde, büyük dedesi Baba İlyas, dedesi Muhlis Paşa, babası Aşık Paşa, baba ilyasın şeyhi dede Gargın'ı menkıbeleri işlenmiştiyriyeten, Babalılar ayaklanmasının nedenlerini ve oluşumunu anlatır.

XIII-XIV'üncü yüzyıl Anadolu Türk tarihi için önemli bir kaynaktı. Adullah ERCAN'IN hazırladığı Çorumlu Şairler antolojisinde, Menakib-ül Kudsiyye'den bölümler yayınlandı.

Elvan Çelebi: Çorum Mecidözü Elvan Çelebi köyünde yatmaktadır. Türbe 1352 tarihinde Elvan Çelebi tarafından camii ile birlikte yaptırılmış, bir tarafı tekke olarak kullanılmıştır. Camii'nin karşısında bir hamam vardı orasında

Elvan Çelebi tarafından yaptırıldığı sanılmaktadır. Türbe önünde bulunan yeşil sütunun Aşık Paşa tarafından deve üzerinde Kırşehir'den gönderildiği söylenir. Muradı için gele kişiler bu direğe ufak taş parçası tutturmaya çalışırlar taş yapışır sa dileklerinin olacağına inanılır. Bazı rivayetlere göre de Taşı kucaklayıp ellerinin ucu birbirine değince dileklerinin kabul olacağı söylenilir. Türbenin kapı kitabesinde; "Zamanla arz aleminin keşfedilebileceği"ni müjdelemektedir. Bu kitabe Çorum Müzesinde koruma altındadır

EMİR BABA . Büvet köyünde ahşabdan türbesinde yatmaktadır.

MİRŞAH TÜRBESİ . Bayat Emirşah Köyünde bulunmaktadır

EN'AM ÇELEBİ . Doğu'ya dört saat mesafede Ulupınar mevkiinde yatmaktadır.Bir miktar gelir getiren arazi vakfı vardır . Çorum'da bulunan zaviyesi mütevellisi tarafında bedelle idare eder.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ERENLER DEDE . Mecidözü Kargı köyünde yatmaktadır.

ERGÜLÜ BABA . Sungurlu Merkez İlçede yatmaktadır.

ERSUN DEDE . Mecidözü Kozören köyünde yatmaktadır.

EZAN DEDE . Mecidözü Hisarkavak köyünde yatmakta.

FEDAİ BABA Mecidözü Köse Eyüp Köyünde yatmaktadır..

GARİB DEDE, Bakınız; Kılıç Baba .

GARİB DEDE . Doğu’ya üç saat mesafede Hacı Musa köyünde yatmaktadır.

GARİBCE DEDE . Ankara yolundan Alaca Höyük köyünün girişinde, sol tarafta Karaosmanoğlu’nun evinin yakınlarında üstü kapatılmamış kabirinde yatmaktadır. Dileği olanlar mezarın karşısına geçerek dua ederler. Yusuf ŞAHİN’den derlenmiştir.

GAZİLER . Güne’ye üç saat mesafede Saray köyü civarında tepe üzerinde beş zat yatmaktadır.

GEVHER SALİK , Doğu’ya üç saat mesafe de adıyla anılan köyde ahşab türbesinde yatmaktadır.

GÖCEN DEDE . Güney’e dört saat mesafede Ovacık köyünde yatmaktadır.

GÜLBABA TÜRBESİ . İskilip Merkez İlçede bulunmaktadır.

GÜLCEZ DEDE . Güney’e beş saat mesafede namıyla bilinen köyde yatmaktadır.

HACI KARANİ . İskilip Merkez İlçede yatmaktadır.

HADIR DEDE . Çorum’un kuzeyinde bulunan Eğerci dağında yatmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

HALAS DEDE . Güneyle üç saat mesafede Buğdüz köyü civarında Alakavak isimli yerde yatmakta olup sıtma olanlar yanında bulunan çeşmeden gusül abesti aldıklarında rahatladıkları denenmiştir.

KITA;

İki cihanda tasarruf ehlidir ruh-u veli
Dimeyiniz bir mürdettir anda nice derman ola
Ruh-u şemşir hüdadır ten gılaflı olmuş ana
Daha nice kar eder bir tiğ kim uryan ola

HALİL DEDE . Gevher Salık köyünde Solakoğlu'nun evinde ahşab türbede yatmakta olup, diğer ismi bilinmiyen dört zevat ise köyün civarında yatmaktadırlar.

HAMDİ BEY . Güney Batı yönünde beş saat mesafede ismiyle anılan köyde yatmaktadır. Adı geçen büyük bir gazi olduğu, haylice zahire getiren arazi vakfı vardır Çorum'da oturan mütevellisi tarafından zaviyesinde lüzumunda bedelen idare olunur.

HANÇER MAHMUD . Batı'ya birbuçuk saat mesafede Deller köyünün ortasında diğer isimleri bilinmiyen iki zat dahi yatmaktadırlar.

HARDA GÜL SULTAN . Doğu'ya beşbuçuk saat mesafede Farzand köyünün cami şerifinin önünde ahşab türbesinde yamaktadır.

HARZEDDİN . Güney'e iki buçuk saat mesafede adıyla anılan köyün mektebini sahası içerisinde yatmaktadır.

HASAN BAHRİ DEDE . Mecidözü Merkez İlçede yatmaktadır.

HASAN BALIM SULTAN . Güney'e altı saat mesafede Gazel Geçidi ismi ile bilinen diğer ismi Balı köyünde taştan kargir gubbenin içinde zevcesi ve oğulları ile beraber topluca yatmaktadırlar.

HASAN ÇELEBİ . Bayat Merkez İlçede yatmaktadır.

HASAN DEDE . Mecidözü Köse Eyüp köyünde yatmaktadır.

HASAN DEDE . Kılıçviran köyünün üst tarafında ağaçlar arasında yatmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

HAVUS DEDE . Mecidözü Kozören köyünde yatmaktadır.

Haydari Baba . Batı'ya altı saat mesafede Karasaray köyünde yatmaktadır. Ziyarete yağmur yağması için gidilir. Hayırla beklendiğinde yağmur işareti görülmüştür

HELVACI BABA . Kuzey Doğu yönünde dört-buçuk saat mesafede Şeyh Hamza köyü yolunda yatmaktadır.

HORASANİ BABA . Güneye beş saat mesa-fede Tarhan köyü civarında yatmaktadır.

HU BABA VE MEHMED DEDE Güneye iki saat mesa-fede Sarta köyü içerisinde yatmaktadır.

HÜSEYİN GAZİ . Serpin köyünde yatmaktadır.Köyde yaşıyan Abdullah ATEŞ' in anlattığına göre,yatırın etrafını örmüşler, üzerini çatı ile kapatmışlar, ertesi sabah çatı örtüsü yol üzerine atılmış olarak bulunmuş.Ayrıyeten bir zat da köyün içerisinde yatmaktadır.

HÜSEYİN GAZİ . Seyyid Battal Gazi'nin babsıdılanca'da Hüseyingazide yatmaktadır.

İBİK ERENLER . İskilip İbik köyünde yatmaktadır

İLEĞİ TÜRBESİ Bayat İleği köyünde bulunmaktadır.

KABAK TEPE TÜRBESİ Bayat İlegi köyünde bulunmaktadır.

KAMBER DEDE . Güney'e birbuçuk saat mesafede Karapınar köyü kabrisanında yatmaktadır.

KANDİL BABA . Doğu'ya bir saat mesafe de Kandilkaya isimli tepenin üzerinde taşla çevrilmiş mevkide cehri içerisinde azasının kemikleri mevcut'tur. Halen ziyaret olunur.

İLAVE;Adı geçenin kemiklerinin cehrilik yanında bulunması sebebi, orada defne vardır zannıyla bazı kişiler kazmışlar kemikeri tekrar gömmeden kaçmışlardır. Halk tarafından ziyaret olunur.-

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

BENİM NOTUM; Sene 1962 14 yaşındayım, Halil Ceyhan, Yılmaz Uncu, Hüseyin Bekar ve ben keşif için dağ tepe dolaşırdık. Bir pazar sabahı erkenden Kandilkayaya çıkmaya karar verdik. Bizim için Everest'e çıkması kadar heyecan verici bir olaydı. Evden Gazocağı, güveç çaydanlık bardak gibi mutfak eşyalarını ve yiyeceğimizi alıp tepeye çıktık. Bir rüzgâr var ki, gazocağını değil kipriti bile zor yakıyoruz, gazocağını yakmanın mümkünatı yok. Baktım dede'nin başucunda kalın fakat kurumuş birbuçuk metre boyunda bir kütük var, bu kütüğü hemen orada taşla parçaladık, gaz ocağının gazırıda üzerine döktük ve güveci pişirdik, Yılmaz güveci ocaktan alıp yanımıza gelirken, görünmiyen birisi sanki bir çelme taktı, güveç Yılmaz'ın elinden yere yanlamasına düştü tekerlek gibi yuvarlanmaya ve içindeki yemeği dökmeye başladı iki metre kadar sonra altının üzerine yere oturdu. Baktık yemeğin üçte ikisi yere dökülmüş, kalan yemeği güle oynaya yedik, Yılmaz bu sefer çaydanlığı almak için kalktı ocağa yanaşırken yine düştü, kalkarak çay danlığı aldı, tekrar kapaklandı, bardaklara ilk çayları koyup içermeye başlarken Yılmaz'a takılıyoruz dede çarptı herhalde diye birimizin ağzından bu kelime çıkınca, kap kacak çay bardak ne varsa orada bırakıp arkamıza bakmadan koşarak evlerimize geldik. Rahmetli babama durumu anlatınca, be oğlum dedenin başındaki kütük kırılırdı yakılırmı? Yine size

acımişta çelme takmış, anlayamamışsınız yemek yemenize müsade etmiş, çay içmenize müsade etmemiş diyip gülmüştü.

KARA BABA . Doğu'ya birbuçuk saat mesafede Aliki köyünde ahşab türbesinde yatmaktadır. Türbede taştan bir semer bulunmaktadır, ziyaretçiler mübarek sayarak bu taşla binerlerse nakil vaistalarından binitir olur.

KARABEL TETTESİ Uğurludağ Saz köyde bulunmaktadır.

KARADEDE . Uğurludağ Ambarcı köyü.

KARADONLU CAN BABA . Oğuzlar Merkez İlçe'de yatmaktadır. Doğum ve ölüm tarihi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. 1071 tarihinde Anadolu'nun Türkleşmesi sırasında Horasandan gelen erenlerden ve Hacıbektaşî Veli'nin halifesi olduğu bilinmektedir. Oğuzları kuran kişi olduğu menkıbelerde yaşamaktadır. Türbesi burada bulunmaktadır.

KARAEVLİYA . Uğurludağ Karaevliya köyünde yatmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KARAGÖZ DEDE . Güney’e dört saat mesafede, dört tepe ismiyle bilinen dağın düzeltilmiş zirvesinde yatmaktadır.

KAVAK DEDE . Mecidözü Kozören köyünde yatmaktadır.

KAZA ALİ BABA . Güney’e bir saat mesafede Yaydığın köyünün kabristanında yatmaktadır.

BENİM NOTUM Kaz olarak okuyanlar vardır.Yazılışda Kaza (Kadı) olarak yazılıdır.

KESİKBAŞ ISIRGI DEDE . Mecidözü Beyözü köyünde yatmaktadır.

KILIÇ ALİ BABA . Güney’e bir buçuk saat mesafede Karacaköy bulunan tür besinde yatmaktadır.

BENİM NOTUM; Şu anda türbenin yeri beton duvarla çevrili olduğu, bu duvarın içerisine de aşağıda anlatacağım olaydan dolayı toprakla doldurulduğunu gördüm. Köyden Ömer ATEŞ abinin anlattığına göre; Yatırın yanında yaşı bilinmiyen bir kara dut ağacı var, yatırın bulunduğu yerin tamiratını yapan Menduh zamanla ağacın bir tarafı kurumuş kısımları keserek evine götürür. O götürdüğü gece Memduh rüyyasında dedeyi

görür, benim ağacın dallarını geri götür, götürmezsen ben senin bir tarafını götürürüm diye tehtit edince, Memduh ertesi sabah dalları motora yükletip gönderir, dallar yatırın beton duvarla çevrili kısmına konur. Durum köylüye söylenince, köylü yanlışlıkla dalları götürenler olmasın diyerek beton duvarın içine dalları toprakla gömüyorlar.

KIRKKIZLAR TÜRBESİ . İskilip Merkez İlçede bulunmaktadır.

KIRKLAR . İSİMLERİ BİLİNMIYEN Batı’ya iki saat mesafede Divan-ı Sağır köyü civarında tepe üzerinde meftundurlar.

KOCA MEHMED PAŞA ?-1439 <DEVLET ADAMI>
Çorum’un Osmancık İlçe’sinde doğdu. Babası Hızır Danişmend’dir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Mehmed Paşa Sultan Mehmed Çelebi’nin Amasya’da bulunduğu sıralarda, Anadolu Beylerbeyi olmuştur.

1415 tarihinde bu rübbede büyük başarı göstermiş, Sultan II. Murad tahta çıktığı zaman Mehmed Paşa’yı baş Vezirlik makamına getirdi.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

1429-1439 tarihleri arasında Vezirlik makamında bulundu. Bu tarihler arasında Bursa'da iki hamam yaptıran Mehmed Paşa, Azl edilince, Osmancık'a yerleşti. Osmancık Mukbil Ağa mahallesi Kaya dibi denilen mahalde şimdiki camii'nin yanında bir okul ve aş evi yaptırdı. İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisinde Koca Mehmed Paşa'nın Amasya'lı olduğundan bahseder. Bu bilgi o zamanki idari teşkilata göre doğru olmasına karşın, Hasan paşa Osmancık'lı olduğu ve Osmancık'a yerleşmesiyle de sabittir. Hanımlarının birisinin, Amasya'nın ileri gelen kişilerinden Kutlu Paşanın kızı Cihan hatun olması bu yanlışlığı yapabilir. Mehmed Paşa, 1439 tarihinde Osmancık'ta vefat etmiş, mezarı adı ile anılan camii'nin bahçesindedir.

KOYUN BABA .Osmancık'ta Sultan II. Beyazıt tarafından Koyun Baba türbesini yaptırtmıştır. Türbenin kitabesi Çorum müzesine kaldırılmıştır. Bir küliye olarak kullanılan yapının, cami, imarethane ve türbe şeklinde bulunmaktadır. Osmancık'ın mesire yeri olarak yeni ağaçlarla ağaçlandırdığı parkı türbenin etrafını sarar.

Hacı Bektaş-ı Veli'nin çağdaşı kabul edilen bir Türk Velisidir. Hayatı hakkında bilgiler menkıbelere dayanır. Rivayete göre, asıl adı, Seyyid Ali olup, Peygamberimizin

torunu Hz.Hüseyinin yedinci oğlu, Ali Rıza'nın onikinci oğludur. Horasanda doğan Koyun baba, gençlik çağında Peygamber Efendimizi rüyyasında görerek Ali'ye Anadolu'ya gitmesini emreder. Kerbela'yı ziyaret ettikten sonra Hac'a gitmiş, hac dönüşü Anadolu'ya gelen Koyun Baba, Bursa'ya uğramış, Bursa'nın zenginlerinden Abdullah ağa'nın yanına, ikiz doğan kuzuların birisinin kendisine verilmesi şartıyla çoban durmuş, kısa bir süre sonra, hissesine düşen kırk koyunu alarak Bursa'dan ayrılmış ve Osmancığa gelerek buraya yerleşmişti. Osmancık'ta vefat etmiş, Sultan II. Beyazıt tarafından bir türbe, bir cami, dervişler için bir meydan, aşevi ve misafir hane yaptırmış, bu külliye pek çok köy ve tarla akar olarak vakfedilmiştir.

Seyyid Ali'nin Koyun Baba olarak anılmasının sebebi, her yirmi dört saatte bir koyun gibi hiç şaşmadan melemesinden dolayı bu adı aldığı rivayet edilir. Ayrıyeten Osmancık'ta adı ile anılan büyük bir taş köprü bulunmaktadır.

Evliya Çelebiye göre: Koyun Baba; Hacı Bektaşî velî'nin halifesindendir. Merhum olduğunda buraya defnedilmiştir. Sonra hazreti Sultan Beyazıt Veli azizi Leylei Kadir'de vakrasında görüp vasiyeti aziz ile kabri şerifi üzere bir kubbeyi ali bir camii şerif dervişanıza için bir meydan, bir darüttaam

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ve darülziyafe, ayende ve revende için bir mihman saray, nice müteaddit hücrelerle mutbak, kilar yaptırmış. Bu hayratı ve hasanatı serapa kurşun ile örtmüştür, gayet mamur bir binayı ali olup bir fersahlık yerde gömgök derya gibikurşunlar temevvüç eder. Kubbeyi pür envarının alemleri şüğlesinden insanın gözü harelenir. Mutbahında nimeti şebiruz eksik değildir. Koyun Baba lakabıyla tesmiye olunmalarına sebep, Hacı Bektaş ile Horosandan ta Rum'a gelinciye kadar şebiruz 24 saatte bir kere koyun gibi meleyişi imiş ki bu hareket aynı saatte asla tahalüf etmezmiş. Bundan başka nice vaka yi varmış. Cümle Bektaşiler beynelhak mezmumdur. Lakin bu Koyun Baba fukarası koyun ve kuzu gibi melerler. Halim, selim, haluk, arif-billâh, ehli sünnet ve cemaatten musalli ve mütediyyin adamlardır.

KUBBEDDİN TÜRBESİ Bayat Kubbeddin köyünde bulunmaktadır.

KUM BABA Osmancık Kumbaba köyünde yatmaktadır.

KURT DEDE . Bayat Merkez İlçede yatmaktadır.

KURUÇAY TÜRBESİ . Bayat kuruçay köyünde bulunmaktadır.

KUŞ TİMUR BABA . Güney'e üçbuçuk saat mesafede Saray (Ovasaray) köyü içerisinde ismi bilinmiyen iki zat da başka başka kabirlerde yatmaktadırlar.

KUŞÇU DEDE . Güney'e bir saat mesafe de Salkuşla köyünde yatmaktadır

KUTLUK BABA . Sungurlu Boğazkale Yanıcak köyünde yatmaktadır.

MEHMED BEYLİ Hüseyin Efendi . Boğazkale Mehmed Beyli köyünde bulunmaktadır.

MEHMED DEDE . Güneye iki saat mesafe-de Üyük köyü yanında yatmaktadır.

MELİK GAZİ . Merkez Melikgazi tepesinde yatmaktadır.

MERT DEDE . Uğurludağ Merkez İlçe'de yatmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

MİYANE SULTAN . Alaca Miyane Sultan Köyünde yatmaktadır.

MİHRİHATUN MEZARI Kargı Merkez İlçe’de yatmaktadır.

MURAD DEDE . Batı’ya on saat mesafe-de Kızılviran köyünde tepe üze-rinde yatmaktadır.

NAZLI BABA . Farzan köyü civarında yatmaktadır.

NEFES DEDE . İskilip Yerli köyünde yatmaktadır.

NESİMİ BABA . Alaca Büyük keşlik köyünde yatmaktadır.

NÖBATİ BABA . Boğazkale Evci köyünde yatmaktadır.

NUH BABA . Güney’e yedi saat mesa-fede Urludağ isimli dağın tepesi-nin düzeltilmiş kısmında yatmak-tadır.

NURİ BABA . Güney’e üç buçuk saat mesafede Bozbuğa köyü yanında yatmaktadır.

NURUL HÜDA . İskilip Evlik köyünde yatmaktadır.

POYRAZ DEDE . Kuzeye beş saat mesafede Eskice köyünde yatmaktadır.

SABAHAVAN SULTAN . Batı’ya iki saat mesafede Elemin köyü civarında bir kuyu ve bir çeşme olmakla suyun akması ve kesilmesi kuraklık ve yağış ile alakısı olmayıb, bazen bir değirmenlik su akıb türbenin alt kısmında bulunan bağ ve tarlalar bu su ile sulanır. İsmi geçenin büyük zatlardan olduğundan dolayı ziyarete gelenlerin mübarek saymalarından dolayı murat niyelerine erdikleri denenmiştir.

SARAÇ BABA . İki saat mesafede Eğerci dağı zirvesinde yatmaktadır

SARI BABA . Doğu’ya üç saat mesafe de Halıca köyünde yatmaktadır. Evlad isteyenlerin ziyaretle, İnalarak Allah-u Tealadan istenildiğinde muradlarına erdikleri denenmiştir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

SARI DEDE . Batı'ya üç saat mesafede Çukurviran köyünde ahşab tür besinde yatmaktadır.

SARI DEDE . Mecidözü Merkez İlçe'de yatmaktadır.

SARI ŞEYH BABA Güney'e üç buçuk saat mesafede namıyla anılan köyde yatmaktadır..

SARIKLI DEDE . Kuzey'e üç saat mesafede Çorum Viran köyünde tepe üzerinde yatmaktadır.

SARIKLI DEDE . Kadacaköy kabristanının tepe üzerinde yatmaktadır. Yağmur yağmadığı zaman ziyaret edilince yağmur yağdığı denenmiştir

SARILIK DEDE . Mecidözü Kışlacık köyünde yatmaktadır.

SECAEDDİN SULTAN . Kuzey Doğu yönünde dörtbuçuk saat mesafede Çanak köyü civarında yatmaktadır.

SELMAN ÇELEBİ . Seyyid Murad sülalesinden olarak Batıya ikibuçuk saat mesafede Saraylı köyü çam ağaçları altında

yatmakta olub, göz ağrısı için bu çam ağacından bir miktar alınıb yakılıp kalan kömürü göze sürme gibi göze sürülünce göz ağrısı şifa bulduğu denenmiştir.

SERBİN DEDE . Kuzey'e iki saat mesafede adıyla anılan köy yolu üzerinde yatmaktadır. Çoğunlukla göz ağrısı ve diğer ağrılar için ziyaret edenler şifayab oldukları denenmiştir.

SEYDİM SULTAN .Bakınız Seyyid Murad .

SEYYİD MURAD HASAN ÇELEBİ . Batı'ya üç saat mesafede Ovacık diğer ismi Seyyid Murad'ın galadı olarak Seydim köyü camii şerif yanında taştan türbe kargır kubbe altında zevcesi ve küçük oğlu beraber yatmaktadır. Büyük oğlu Hasan çelebi caminin kible tarafında kargır türbede yatmaktadır. İsmi geçek büyük zatlardan olduğu hesabıyla, Seydim'de zahire getiren toprakları ve gelir getiren toprakları mütevellisi tarafından bedelle idare olunur. Şehir ve civardan haylice ziyarete gelenler muratlarına erdikleri denenmiştir.

SEYİT NİZAMOĞLU . Alaca Seyidnizam köyünde yatmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

SOĞANLI BABA . Boğazkale Karakeçili Köyünde yatmaktadır.

SÜTÇÜ DEDE . Mecidözü Kozören köyünde yatmaktadır.

SIHSIPLI DEDE . Mecidözü Fakıahmet köyünde yatmaktadır.

ŞANDIR DEDE . Kargı Merkez İlçede yatmaktadır

ŞEYH AŞIK . Güney'e altı saat mesafede Örücek köyü civarında kargir ve taştan yapılmış türbesinde yatmakta olup, Tahıl getiren vakıf arazisi var isede mutasarrıflarınca bedel karşılığı zabtolunmuş, kıtlık dolayısıyla o kişiler köyden ayrılmışlar, geri gelmediklerinden vakıf arazisi hazineye kalmıştır.

ŞEYH EFENDİ . Alaca merkez İlçede yatmaktadır.

ŞEYH HAMZA . Kuzey Doğu yönüne dörtbuçuk saat mesafede kendi adıyla anılan köy civarında ahşab türbesinde yatmaktadır.

Şeyh Helvacı Baba .Bakınız;Helvacı Baba .

ŞEYH-İ HORASANİ . Batı'ya altı saat mesafede Eşençay köyü yanında Kışlacık adı verilen mahalde büyük çınarların arasında yatmaktadır.

ŞEYH İSMAİL . Balım Sultan köyünün kenarında yatmaktadır.

İLAVE; Adı geçen Halveti tarikatı şeyhlerinden olduğu evraklarda okunmuştur.

ŞEYH MUHAMMED MUHYİDDİN YAVSİ İMADİ
<İSLÂM BİLGİNİ> Çorum İskilip doğumludur. Ebus-suud efendinin babasıdır. Esas ismi Muhiddin'dir. Zahiri ve batını ilimlere vakıf olan ender alimlerdenidir. Resmi ilimlerini Babası Mustafa İmadi İskilip Zeyniyye tekkesi şeyhi, Mevlâna ve Ali Kuşçu'dan tahsil etmiştir. Yıldırım Beyazıd'ın Amasya'da iken öğretmenliğini yapmıştır. Beyazıd Muhyiddin'ne Yavsi lakabını ilimlere bir kene gibi yapıştığından vermiştir. Babası vefat edince İskilip'e gelip Zeyniyye tekkesine şeyh oldu. Beyazıt tahta geçince hocasını unutmadı. İstanbul'a davet etti. İstanbul

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

müderri tekkesini yaptırarak oraya yerleştirdi, Muhyiddin'i Hünkâr şeyh'i tayin etti. Vefatından sonra Ebus-suud efendi tarafından mükemmel bir türbe yaptırılmıştır . Eserleri; Şerh-i alâ varidat-ı kübra li'ş şeyh Bedreddin Simavi, Talikat alâ tefsir-ül Beyzavi, Risale-i fi ahval-üs Süluk.

Evliya Çelebiye göre; (Muhiddin Ül-İskilibi) aşağı şehir haricinde olup ziyaretgahı hasu âmdır.Maksatı reisleri bu şehirdir.Eşşey Mus luhiddin Attar bu aziz Akşemseddin'nin halifelerindendir. Keskin ve havalesinde medfun Hamza Şami Abdürrahman ül-Mısırı, Karahisarı Sahib)'te medfun Abdürrahmanü Mısri, İbrahim Tennuri işte bu dört halife Akşemseddinin iznile halvete girip ilkin İbrahim Tennuri) sahibi seccade olmuştur. Sonra bu Muslihiddin İskilibi pişrayı tarik oldu. Bu şeyh 40000 müride malik kutbiyete ermiş Ekmelindendir. Halen şehir içre medfun olup ziyaretgahı hassüâmdır. Muhiddin İskilibiye Şeyh Yavsi derler. Müellifinden (Ali Kuşcu)'nun dağmadı Ebussusud merhumun cedridir. 903 senesinde merhum olup burada defnedilmiştir .

ŞEYH SADEDDİN . Batı'ya iki saat mesafede Hacı Paşa köyünde ahşab tür besinde yatmaktadır. Hayatında oturduğu odasının duvarı ahşab ambarı mevcuttur. Kadınlar hamile olup olmaoığını anlamak için bir adet elmayı türbesi üzerine koyub,

ertesi günelmarnın dişlenmiş olarak görürse hamile olacağını anlar.**İLAVE**; Adı geçen Hacı Bektaş Veli hazretlerinin halifesi olduğu ve Hacı Bektaş Veli hazretlerinin de Şeyh Abdülkadir Geylani hazretlerinin oğullarından, seyyid İbrahim hazretlerinin kızı Saide hatunun oğlu olduğu, Zile'de yatmakta olan Şeyh Nusret hazretlerinin velayetnamesinde kaydedilmiştir.

ŞEYHLER DEDE . Mecidözü Merkez İlçede yatmaktadır.

ŞİH HASAN BABA . Kargı Merkez İlçede yatmaktadır.

TESLİM ABDAL . XVII . yüzyılda Çorum civarında yaşadığı bilinmektedir. Hayatı üzerine ayrıntılı bilgi yoktur, Çorum'a bağlı Teslim köyü onun adını taşır, mezarı ve türbesi oradadır. Şiirlerinde Hz.Ali , Ehlibeyt ve Oniki İmam üzerine ve Osmanlı İran çekişmelerle ilgilenmiştir. Abdullah ERCAN'ın hazırladığı Çorumlu Şairler antolojisinde, sekiz şiiri yayınlandı

TOPÇAM DEDE . Mecidözü Dağsaray köyünde yatmaktadır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ÇORUM'DA İLÇELER

ALACA İLÇENİN ADI

İlçenin adının nereden geldiği konusunda çeşitli rivayetler vardır. Tarihsel dönemde İlçenin adına gelince: ünlü batılı Coğrafyacı KİMBERT'in haritasında, Etonia (Etonya) olarak geçmektedir. Ortaçağda beylikler döneminde, üzerinde bulunduğu ovoidan esinlenerek Hüseyin Abat adını alır.

Kiebert'in haritasında, ETONIA olarak geçen Alaca'nın isminin nereden geldiğine dair yazılı bir belge olmamasına rağmen, nesilden nesile aktarılan iki rivayet vardır: Rivayete göre, ticaret yolları üzerinde bulunan Alaca'dan geçen bir Kervan yoğun bir sis ile karşılaşır, Kervancılar önlerini göremezler. Bu sebeple de konaklamak zorunda kalırlar.

Havanın bu puslu görüntüsünden dolayı tüccarlar yöreye, ALACA adını koyarlar.

Diğer bir rivayette ise, Türkmenler 18. yüzyılda yöreye renk renk giysiler içerisinde göç ederler. Bu renk karışıklığının çokluğundan ötürü yöreye gelenler, Türkmenlere "ALACALI" derler. Daha sonra "lı" eki kullanılmaz olur ve adı ALACA olarak kalır. 14.yüzyıla ait bir belgede de Hüseyinova da aynı adı taşıyan bir köyden söz edilmektedir.

Bu günün yaşayanları yöredeki bu Köyü hatırlayamamaktadırlar. Köy küçük olduğundan, bağlı bulunduğu Hüseyinova belgelerde geçtiği halde, ALACA adından bahsedilmez. Ancak yörede vakıf sınırlarının tespit edildiği anlarda, ALACA adına rastlanmaktadır. 20.yüzyılda Hüseyinova bir yöre olarak kalırken, nahiye adını tamamlamada Alaca adına rastlanır. Gerçektende resmiyet kazanmamasına karşın, Şehrin adından 1920 yılında Alaca diye bahsedilir. Nihayet Alaca adı 1932'de resmiyet kazanır

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ALACA İLÇESİNDE'DE İSKAN

1075 Yılında Selçuklu beylerinden Ahmet Gazi tarafından Bizanslılardan alınarak İlyas Bey yönetiminde Çorumlu oymağının yerleştirildiği bu topraklarda; doğudan gelen Türkler buraya yerleştirilmiştir. Mamaloğlu Ailesi Alacanın kurucularıdır. Ayhan Mahallesi eski bir yerleşim birimi olduğu için imar durumu hiç iyi değildir. Dar ve kıvrımlı sokaklarla doludur.

Şimdiki Yıldızhan Mahallesinin yeri doğuya doğru uzanan bir bataklık idi. Bu geniş alanı kaplayan bataklık zamanla kuruyarak uygun bir ortama dönüşmüştür.

Osmanlı Rus Savaşı nedeni ile iç kısma gelen Türk'ler Yıldızhan Mahallesi başta olmak üzere yerleştirilmişlerdir. İlçenin bazı köyleri bunlardan teşekkül etmiştir. Denizhan Mahallesi biraz yüksek bir arazi üzerinde ve İlçenin güneyinde kurulmuş bir mahallemizdir. Eskiden kurulmuş bir yerleşim birimidir. Eskiden Küçüksöğütözü köyü olarak anılan yer,

İlçe merkezinin bu istikamette büyümesi ile birleşmiş ve Özhan Mahallesi adını almıştır.

Günhan Mahallesi sonradan kurulmuş yeni bir mahallemizdir. Yozgat yolu ile Zile yolu arasındadır. Oldukca geniş bir alanı kaplar. İlçenin Kuzeyindeki; Cumhuriyet mahallesi 1936 yılından sonra kurulmuş olan bir mahallemizdir. Alaca'dan Çorum istikametine doğru giderken yolun sağ tarafında bulunmaktadır. Romanya'dan 1936 yılında yurda getirilen Türk'lerden 90 Hane önceleri Çöplü, Kızıllı ve İsmaili köylerinde geçici iskana alınmışlardır. Bu insanların ücretli olarak usta ve işçi olarak çalıştırılmaları sonucunda Devlet iki yıl içinde her aileye bir ev yapmıştır. Çalışmaların tamamlanması ile geçici yerlerine yerleştirilmişlerdir.

Bulgaristan'dan 1951 yılında gelen Türklerde Cumhuriyet Mahallesinde iskan edilmiştir. Çok az sayıdaki aile de Çöplü, Kızıllı, İsmaili Köylerinde kalmışlardır. Bu ailelerden bir kısmı daha sonra Bursa'ya gitmişlerdir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Osmanlı-Rus Savaşları sırasında iç kısımlara taşınan Kırım Türklerinden bir kısmı İlçenin Kaleycikkaya köyünü oluşturmuşlardır. Çok az bir kısmı İlçe merkezinde yerleşmişlerdir.

Romanya'dan gelen Türklerin kurduğu yerleşim birimlerinden biri de Karnıkara Köyüdür. Akçasoku Köyünün Heyalan sonucu devlet tarafından yaptırılan iskan bölgesi İlçenin Batısındadır. Bu köy tabi afete maruz kalmaktan kurtarılarak İlçe merkezine yani sonradan kurulan Cengizhan Mahallesiye yerleştirilmişlerdir. Bu yerleşim birimi iskan evleri-Afet Evleri ismi ile anılmaktadır.

Ayhan Mahallesi, Yıldızhan Mahallesi, Denizhan Mahallesi eski mahalle olmaları dolayısıyla imar durumları iyi değildi. Fakat zaman zaman dar sokaklar bilhassa 1994 yılından sonra Belediye tarafından yol genişletmeleri hakkında rızası alınarak bazılarının da tepki gösterdiği de görülmüşse de yıkılan bahçe duvarlarının çimentosu kumu Belediyece karşılanarak imar durumu bir düzene konulmuştur. İmar durumu en iyi olan mahalle Günhan Mahallesi'dir. Bu Mahallenin sonradan

kurulmuş imar Planlarının uygulandığı bir zamana rastlaması bu mahalleye bu şansı vermiştir.

İlçenin genelinde dar sokakların genişletilmesi

çalışmaları İlçeyi gerek görünüm açısından,gerekse rahat yaşama açısından rahatlatmaktadır İlçe Merkezinde bulunan Mahallelerin Cadde ve Sokakları 1994 yılından sonra sıcak Asfaltla kaplanmış,bir kısmı ise stabilize yoldur.

ALACA İLÇE'SİNİN TARİHÇESİ

İlçe merkezinde ilk yerleşimin ne zaman başladığı bilinmemektedir. Ancak kalkolitik çağa kadar uzanan çevredeki Alacahöyük ile İlçe merkezi arasındaki mesafe 15 km dir. Alaca İlçesinin tarihçesi Çorum tarihinden daha öncelere gitmektedir. Sırasıyla: Hitit,Firik,Pers, Galya,Helenistik, Bizans,Anadolu Selçukluları,İlhanlı,Kadı Burhanettin beyliği ve Osmanlı dönemlerini kapsar.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Danişment Ahmet Gazi zamanında, Hüseyin Ova'da (Alaca'da) henüz yerleşme birimi yoktur. Çünkü Alaca'ya 45 km. uzaklıktaki Zile (Kazabat), Danişment Ahmet Gazi tarafından fethedilen Şehirler arasındadır. Hüseyinabad'a ait en eski bir vakfiye suretinde Zile Kadılığına tabi Hüseyinabad denilmesidir.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin Moğollar tarafından yenilgiye uğradığı 1343 Köse Dağı Savaşından sonra tarihi kayıtlarda, Hüsamettin Timürhan'ın Alaca'nın sınırları içinde Mahmudiye köyü yakınlarında örenkent durumundaki Kalehisar (Karahisar) Temürlüğe yerleşerek önemli imar faaliyetlerinde bulunduğu yazılmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğuna ait tahsis defterlerinin tetkikinde "Hüseyin Abad" yada, "Hüseyin Ovası" olarak tanımlanan yörenin etkinlik arazisi olarak büyük öneme sahiptir. Yöreye damgasını vuran Türkmen Aşiretleri Dülkadirli Divanına bağlı Mamalı, Dönüslü ve Ceritli aşiretleridir. İdari yönden 1861 tarihinde Yozgat (Bozok) sancağına bağlı iken 1894 tarihinde Çorum Sancağına bağlanmıştır.

Kurtuluş savaşı başlangıcında Yozgat'ta patlak veren Çapanoğlu İsyanından alaca etkilenmiştir.

ALACA İLÇE'NİN YERLEŞİM DURUMU

Alacanın Kuzeyinde Çorum iline 48 kilometre, güneyinde bulunan Yozgat iline 50 kilometre, batıda Sungurlu İlçesi 40 kilometre, doğuda Çekerek İlçesi, kuzey doğuda Ortaköy İlçesi ile sınırlandırılmış bir yerleşim birimidir.

Çorum-Yozgat yolu Alaca İlçesinden geçer. Bu Yol Türkiye'nin güneyi ile kuzeyi arasındaki çok önemli bir ulaşım şerididir. Öyle ki uluslar arası yol da diyebiliriz. Çünkü yabancı ve Suriye plakalı çok sayıda komşu ülkelerin araçları İlçemizden geçeli gündüzlü geçtikleri görülmektedir.

İlçenin görünümü bir yayla görüntüsü vermektedir. İlçenin kurulduğu alana Hüseyin Ovası denir. İlçedeki arazi yükselişi kuzeyden, güneye geldikçe daha fazlalaşmaktadır. Çorum'dan Alaca'ya doğru ilerledikçe yerleşim alanı yüksekliği Küre köyü yakınlarında kendini hissettirir. Buradan itibaren güneye doğru

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

kırk kilometre uzunluğunda düz bir arazi kesiti görmek mümkündür. İlçe merkezinin de içerisine alan bu düz kesit batı doğu arasında daha da uzun bir alanı kaplamaktadır. Bu ifadede yerini bulan alana Hüseyin Ovası denilmektedir.

Alaca İlçesi yüzey itibariyle güney doğuya doğru büyük yükseklikler göstermektedir. Bu kesitte yer alan Gazipaşa, Belpınar, Killik Köyleri yüksek alanlardaki yerleşim birimleridir. Güneydoğudaki en uzak ve en yüksek yerleşim birimi Altıntaş Köyüdür. Bu yerleşim birimleri genellikle yamaçlarda kurulmuş birimlerdir.

Alaca güneye doğru yüksekliği daha da artan bir görünüş arz eder. Artık buralar 1200 metre rakımlı Yozgat iline yakın yerlerdir. Güneyde Yenice, Karnıkara oldukça yüksek yerleşim birimleridir.

Alaca İlçesi batıya doğru fazla bir yükseklik arz etmez. Sungurlu'ya yakın yerleşim birimlerinde İlçe merkezinden bile daha az bir ova görüntüsüyle uzanmaktadır.

Alaca İlçesi Kuzeydoğuya doğru yüksekliği düşerek

devam eder. Akarsuların bu istikamette güneyden kuzeye doğru akması en bariz göstergesidir.

Alaca İlçesi kuzeye doğru gidildikçe yüksekliğinden kaybeder. Küre köyünden itibaren yükseklik Çorum'a doğru düşüş göstermektedir. Buralardaki yerleşim birimleri düz topraklar üzerinde iskan etmişlerdir.

Alaca İlçesi doğuya doğrudan önemli yükseltiler gösterir. Körpınar Köyü Küçükdona köyü Büyükdona köyü, Gerdekkaya köyü, Beşiktepe köyü İlçe merkezinden oldukça yüksek yerleşim birimleridir. Alaca çayı en önemli en önemli akarsuyudur. Birkaç derenin suyunu alarak Çorum Çat suyuna karışarak Yeşil Irmağa dökülür. İlçenin içinden Çekerek ırmağının kolu olan Büyük Özçayı geçmekte idi. Devlet Su işlerince çayın yatağı değiştirilerek şehrin kenarına alınmıştır. Sulama amaçlı Atatürk, Bozdoğan; Çatak, Çopraşık, Geven, Gökhöyük, Sarı Süleyman, Seyyitnizam, Sincan, Soğucak, Örülükaya göletleri ile Çorum'un en çok göleti bulunan İlçesidir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ALACA İLÇE HAKKINDA KISA BİLGİLER

Alaca;1919 tarihinde İlçe statüsüne kavuşmuştur. Çorum iline 48 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır.

İlçenin İklimi yarı kurak bir iklimdir. Yazları sıcak ve kuru, kışları soğuk ve yağışlıdır.

Çorum İline bağlı Alaca İlçesi Karadeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesinin kesiştiği yerde yer alır. Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan yol ağı üzerinde Yozgat -Çorum; Sungurlu-Zile Karayollarının kesiştiği yerde bulunmaktadır.

Arazinin topografı yapısı düz yayla karakterindedir. Fazla engebe yoktur.

Toplam yüz ölçümü 1.371 Km² dir. Deniz seviyesinden 930 metre yükseklikte bulunmaktadır. İlçenin nüfus yoğunluğu %44 olup; Alaca İlçesinin 1997 nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre toplam: 50.831 olup, 23.216'sı şehir merkezinde,27.615'i ise köylerde oturmaktadır.

İlçeye bağlı bucak ve kasaba yoktur. 100 köyün en küçüğü 18 nüfuslu olan Küçükcamili, en büyüğü de 2.100 nüfusu ile Çopraşık köyüdür. Belediye olma hakkı kazanan Köylerimiz ise Alacahüyük,Çopraşık ve Büyükhırka köyleridir. Köylerin nüfus ortalaması 276'dır. Ana dil Türkçe olup, başka dil konuşulmaz.

Alaca İlçesine bağlı yerleşim alanları bu bölümünün ileri kısmında bulunmaktadır. Alaca merkezinde 7 mahalle vardır.

Alaca'nın ekonomisi tarım ve ticarete dayanmaktadır. Turizm gelirleri de İlçeye önemli katkıda bulunmaktadır.

İlçenin 630 kilometre karesine hububat,127 kilometre karesine baklagiller,yem bitkileri ve sanayi bitkileri ile diğer tarım ürünleri yetiştirilir.

Alaca topraklarının 119 kilometre karesini ormanlar kaplar.

22.500 büyükbaş hayvan ve 38.160 küçükbaş hayvan beslenmektedir

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

BÜYÜK GÜLLÜCEK

Merkez İlçeye bağlı Alacahöyük'ün 15 km. kuzeyinde olup, Kalkolitik Çağı temsil eden en önemli merkezlerdendir.

ESKİYAPAR ÖRENYERİ

Alaca İlçesi'nin 5 km batısında, Alaca-Sungurlu yolu üzerindeki höyük, Boğazköy'ün 25 km. kuzeydoğusunda, Alacahöyük'ün ise 20 km. güneydoğusunda yer almaktadır. Eskiypar'da ilk kazı çalışmalarında Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi adına Raci TEMİZER başkanlığında 1968 yılında başlamış olup, çalışmalar 1983 yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihten itibaren ara verilen çalışmalar daha sonra 1989-1991 yılları arasında Çorum Müzesi Müdürlüğü başkanlığında devam ettirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda höyük'te kesintisiz bir yerleşimin olduğu tespit edilmiştir.

Höyük'te Eski Tunç, Hitit, Frig, Roma ve iki safhalı Hellenistik dönemine rastlanılmıştır. Höyük'ün kuzeydoğu ve batı kesimlerinde Hitit İmparatorluk Çağı şehir surunun temelleri bulunmuş, dikdörtgen planlı, avluları

taş döşeli binalar Boğazköy ve Alacahöyük'ten farksız olarak, Hitit üslubunda inşa edilmişlerdir. Höyük'ün güneydoğu kesiminde geniş bir alana yayılan Eski Hitit dönemi mahallesinin yanmış evlerinden çok sayıda toprak eserler elde edilmiştir. Yine bu alanlarda bulunan kabartmalı kült vazoları burasının dini bir merkez olduğu görüşünü kuvvetlendirmiştir.

Höyük'te Hitit tabakaları altında yer alan Eski Tunç Çağı tabakalarında yapılan çalışmalarda, bir evin tabanı altında altın ve gümüş objelerden oluşan bir defineye rastlanılmıştır. Gümüş vazolar, Suriye şişesi, gümüş merasim baltası, değişik tiplerde altın iğne, boncuk, küpe ve bileziklerden oluşan define, bir taraftan Alacahöyük, Kültepe, diğer taraftan Truva, Poliochni ve kuzey Suriye-Mezopotamya buluntularıyla benzer olup, bu buluntular Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde sergilenmektedir.

Halen burada araştırmalara devam edilmekte olup; Anadolu Medeniyetlerini Araştırma Evi kurulmuş olup, müzecilik için Eğitim Merkezi olarak hazırlanmıştır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KALINKAYA

Alacahöyük'ün 5 kilometre kuzeyinde bulunan Kalinkaya köyü,köylülerce kaçak kazılar neticesinde buranın önemi anlaşılmış, Anadolu Medeniyetleri Müzesince 1971-1973 tarihleri arasında kurtarma kazıları yapılmıştır.

Çorum bölgesinin şimdiye kadar araştırılmış ve bulunan Kalkolitik Çağına, mimari ve küçük eserler bakımından yeni bulgular ilave edilmesi için önemli bir alandır. Köylüler tarafından tahrip edilmeyen Eski Tunç Çağına ait mezarlığın Anadolu'da ölü gömme adetine küp mezar,taş sanduka mezar dan başka pişmiş lahit mezar tipi burada görülerek literatüre eklenmiştir. Bu yerin üst tabakalarında bulunan Eski Hitit Çağında ufak bir karakol görevi yaptığı kanaati hasıl olmuştur

1974 tarihinde kazısı yapılan Dedenin Sivrisi adlı tümülüsü,Helenistik Çağ buluntuları çıkartılmıştır. Buradan çıkartılan pişmiş toprak lahit halen Alaca Höyük Müzesinde,Eski Tunç Çağı Mezar Küpleri ise Eski yapar Anadolu Medeniyetleri Araştırma Evinde teşhir edilmektedir.

PAZARLI

Alacahöyük'ün 29 Km. doğusunda ve Alaca İlçesine bağlı Çikhasan köyündedir. 1936 ve 1938 tarihlerinde yapılan kazılarda;burada Kalkolitik Çağdan itibaren iskanın varlığı tespit edilmiş olup, özellikle Frig sanatı için önemli bir merkezdir.

Frig devrine ait sivilize figürlü levhalar mozaikler Ankara Arkeoloji Müzesinde , kaplar Çorum ve Alacahöyük müzesinde sergilenmektedir.

HÜSAMİYE MEDRESESİ

Çorum'un Alaca İlçesinde Karahisar Temürlü denilen köyde 665-1266 tarihinde Hüsameddin Timur'un bu medreseye yaptırdığı vakfiyede bu köyün eski yerinde yaptığını,bu gün Hüsamiye Medresesi diye anılan medreseye de arazileri ile vakf ettiği anlaşılmış oluyor. Bugün Hüsamiye Medresesi ve Hamam

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Harabesi Kale kalıntıları bulunmaktadır.

Bu tarihlerde Devecioğlu Çorum ve Osmancık'ı nüfus bölgesine ilhak etmekle Karahisar'da yaptırdığı bu büyük eserle beraber burasını da yaptırdığı ve yine; 1363 (H.765) tarihli Hüsamettin Bey'e ait olan Vakfiye suretinde Gerdekkaya'ya hududu, Hışır (Köy Muhtarlığınca 1998 yılı içerisinde değiştirilen Yeni ismi Bağazici Köyü) boğazından Dere Kayayı Deresine kadar olan bölge ile uzun belek, Gökören köyünün tamamı (Yağlıçal) köyünün tamamının vakfa ait olduğu söylenir. Tabu oğlu adındaki kişiye ait düzenlenmiş bir vakfiye suretinde Kalehisar (Karahisar) Temürlüde Hüsamettin Medresesine bu Kasabadaki baki dükkanlar ve Malikhanelerin olduğu kayıtlıdır ve yine 1362 (H.764) tarihli Sücaatdin bin Taybu'ya ait "ücret'i Şer'iyyede" ise Sincan,Yenice köylerindeki Çiftliğini Zile Kadılığına tabi Hüseyinabad'ın Kızkaraca'lı Divanın hepsini ve acemi ve Gerdek köylerinin dörtte birini Alacalılar Karyesinin (Köyünün) yarısının arazilerini Vakfettiği yazılıdır.

BAYAT İLÇESİ

ADINI NEREDEN ALMIŞTIR?

Bayat kelime olarak Hüdavent ve Tanrı anlamına gelir. Türkiye, Azerbaycan ve Türkistan Türkleri'nin ataları olan Oğuz ya da Türklerin ilini meydana getiren 24 boydan biri olup, kendilerini Türkmenler'in en soylusu sayarlar. İlçemiz Bayat adını Oğuzların 24 boyundan birisi olan Oğuz Han'ın büyük oğlu Gün Han'ın Kayı'dan sonra ikinci oğlu olan Bayat'tan almaktadır.

Bayat Boyu Anadolu'da Azerbaycan ve Türkistan'da yayılmıştır. Ananeleri gereği yerleştikleri birimlere diğer Oğuz Boyları gibi kendi Boylarının ismini vermişlerdir. Divan-ı Lugat-ı Türk'de Bayat'ın Bay at kök ve eklerinden oluştuğu; Bay:Zengin ve servet sahibi olan, At: Ünvan,lakap anlamına geldiği ve Bayat'ın Bay At tan oluştuğu belirtilmektedir.

Bucak ve İlçe Oluşu : Birinci Dünya Savaşı sonrası, o

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

yıllarda Çorum Sancağına bugün ise Çankırı'ya bağlı Alagöz'e nahiye (bucak) teşkilatını kurmakla görevlendirilen bir heyet Alagöz'e geçerken Bayat eşrafinca misafir edilirler.

Bucak Teşkilatının Bayat'a kurulmasını ısrarla isterler ise de görevliler Alagöz'e giderler. Ancak bir süre sonra bizce bilinmeyen sebeplerden ve belki de Bayat eşrafinın sıcak ilgisi ve ısrarlarına karşılık nahiye teşkilatı Alagöz'den Bayat'a taşınır. Cumhuriyet döneminde 40 yıl kadar Çorum'un İskilip İlçesi Alagöz Nahiyesi olarak anılan Bayat 01 Nisan 1958 tarihinde İlçe Merkezi oldu.

BOĞAZKALE İLÇESİ

BOĞAZKALE İLÇESİ HAKKINDA BİLGİLER

Sungurlu ilçesine bağlı bir bucak merkezi iken 4 Temmuz 1987 tarihinde bölgenin turistik durumu göz önüne alınarak ilçe yapılmıştır.

Çorum iline 83 kilometre uzaklıkta olup;Sungurlu-Yozgat arasında bulunmaktadır. Yüz ölçümü 260 kilometre karedir. Deniz seviyesinden 1020 metre yükseklikte bulunmaktadır. Nüfus yoğunluğu % 43 olup,10,344 nüfusa sahiptir. Bu nüfusun 2,189'u ilçe merkezinde,8155'i Boğazkale ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde yaşamaktadırlar.

Boğazkale ilçesine bağlı yerleşim alanları ileriki sayfalarda gösterilmiştir. Boğazkale merkez ilçede üç mahalle bulunmaktadır. Boğazkale ilçesinin ekonomisi tarım ve turizm gelirlerine dayanmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

BOĞAZKALE BELEDİYESİ:

1967 tarihinde belediye kurulmuştur.

BOĞAZKÖY ÖREN YERİ

Çorum Boğazkale (Hattusa), Çorum’a 82 km. güneybatısında bulunmaktadır. Ankara’ya uzaklığı 208 km dir. Hitit Devletinin merkezinde bulunan Boğazkale (Hattusa) Budaközü Çayı vadisinin güney ucunda olup, ovadan 300 m. yükseklikteki yükseltinin üzerinde olup, etrafı kuzey ve batısında derin yamaçlar bulunmaktadır. Şehir kuzeye bakan kısmı açık olup, diğer kısımları surla çevrilidir.

İlk kez 1834 yılında Charles Texier tarafından burası bulunarak dünyaya tanıtılmıştır. Sonra ise Hitit devleti arasında bir bağ kuran Sayce’dir. Bu kalıntılarla ilk kez 1882 de Carl Human, Otto Puchstein’le beraber Boğazköy’e gelir ve toplu bir plan çalışması yaparlar. Halen Pergamon müzesinde bulunan Yazılı Kayanın kalıplarını da çıkartırlar. 1893-1894 yıllarında E. Chantre ilk test kazısını gerçekleştirir.

1906 yılında İstanbul Arkeoloji Müzesi adına Makridi ve H.Winkler O. Puchstein tarafından sistemli kazılar başlatılır. 1932 yılında ise Atatürk’ün direktifi ile Alman Arkeoloji Enstitüsü adına Kurt Bittel sistemli kazılara başlanır. II. Dünya Savaşı sırasında bir süre kazılara ara verilir. 1978 yılına kadar çalışmalara kazı başkanı Kurt Bittel tarafından devam edilir. 1978 –1993 yılları arasında da kazı başkanı olarak Dr.Peter Neve yi görüyoruz, kazı çalışmaları, 1994 yılında itibaren aynı kurum adına Dr.Jurgen Seeher başkanlığında halen devam edilmektedir.

Boğazkale (Hattusa) yapılan kazılarda M.Ö. III. binden itibaren yerleşim yeri görülmektedir. Küçük ve müstahkem yerleşmenin Büyük kale ve civarında olduğu görülmektedir. M.Ö. 19. ve 18. yüzyıllarda Aşağı Şehir’de Asur Ticaret Kolonileri Çağı iskanına rastlanmaktadır. Bu çağa ait yazılı belgeler şehrin adı öğrenilmiş oluyor. Hattusa’daki ilk görülen net gelişme dönemi büyük bir yangınla sona ermekte olduğu;bu yangının büyük ihtimalle

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Kuşşara Kralı Anitta tarafından şehrin ele geçirmesinden sonra olması düşünülmektedir. Belgelere göre tahripten sonra yaklaşık M.Ö. 1700 yıllarında Anitta'nın lanetine dinlemeyenler tarafından yeniden yerleşime açılmış ve 1600'lerde Hitit Devletinin başkenti olmuştur. Yeni kuruluşun sahibi tıpkı Anitta gibi Kuşşara kökenli olan I. Hattuşili'dir. Hattuşa başkent olduktan sonra şehrin gelişmesi yeni yapılaşmalar görülmekte olup, 2 km genişliğinde saray, mabet ve mahalleler ile şehir MÖ. 13. yüzyıldaki haline kavuşmuş olduğu görülmektedir .

Hattuşa'nın bu yeni gelişme döneminde imparatorluğun son yıllarında hem içte hem de dışta üç önemli Hitit Kralı etkin olmuştur. M.Ö. 1190 da ekonomik sıkıntılar ve iç karışıklıklar nedeniyle yıkılan Hitit Devletinden sonra Boğazköy 400 yıl boyunca terk ettiği sanılmaktadır. Bundan sonra ilk kez Frig M.Ö. 8.yy ortalarında yerleşmesi görülür.

Hellenistik ve Roma döneminde M.Ö. 3.-M.S. 3. y.y. Hattusa surla çevrili bir beylik merkezi görünümünde olduğu sanılmaktadır.

Bizans döneminde ise bu yerleşim alanı bir köy durumunda olma ihtimali vardır.

Yapılan kazılardan yerleşim alanının yani; Yukarı şehirde görülen yapılaşma üç ana zaman diliminde toplanabilir: Birinci dönem ilk yerleşim alanı ve surların inşaatı ile çağı diyebiliriz. İkinci dönem ise surlarda görülen ilk yıkımdan sonra yeni yerleşim yapımı ve tapınak ile beraber kentinin son biçimini almış olması dönemi diyebiliriz. Son dönemde ise bulunan yapılarda görülen yenilemeler dışında dini işlevler dışında yapılan yapılaşma başlamıştır.

Yukarı şehirde Sfenksli kapıdan; Nişantepe ve Sarıkala'ye kadar uzanan alanda çeşitli dönemlere ait bir çok mabet temeli açığa çıkartılmıştır. Tapınak planları genel karakteri, bir orta avlu ve bir dar ön mekânın bulunması ve ana mekânlardan oluşan kült odaları gurubunun yapıyı tamamlamasıdır. Bu tapınaklarda kazılarda bulunan malzemeler ; aletler, silahlar, seramikler, kült objeler ile yazılı belgeler olarak sınıflayabiliriz.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

YAZILIKAYA AÇIK HAVA MABEDİ

G. Perriot ve E. Giullaume 1962 tarihinde tarafından incelenmiştir.

Hitit İmparatorluğu'nun Açık hava Mabedi olan ve Hattuş'nın 2 kilometre kuzeydoğusunda yer alan Yazılıkaya; tabi kayalıkta hazırlanmış iki odalı ve Hitit Mimari özelliklerinin yansıtıldığı Hitit tapınağından oluşmaktadır.

Galerileri A odası, B odası olarak adlandırılmış olup; Büyük Galeri'nin (A Odası) batı duvarı tanrı kabartmalarıyla, doğu duvarı ise tanrıça kabartmalarıyla bezelidir. Her iki duvardaki figürler; doğu ve batı duvarlarının kuzey duvarı ile birleştiği ve ana sahnenin yer aldığı kısma doğru yönelmektedir.

Yazılıkaya, bir Hitit tapınağı şeklinde günümüze kadar gelmiştir. En Ünik Hitit anıtıdır.

Büyük Oda; Açık hava mabedinin en kutsal kısmıdır. Zemin kısmen levhalarla, kısmen de kayanın düz kesimiyle meydana getirilmiştir. Duvarların bazı yerlerinde adak

eşyası koymak içinde oluk çukurlar vardır. Sol duvarında tanrılar, sağ duvarında tanrıça kabartmaları sıralanmıştır. Orada kutsal buluşma sahnesi yer almıştır. Küçük Oda; Girişin iki yanında mitolojik gövdeli Arslan başlıklı yaratıklar yer alır. Odada 12 Tanrı, Kılıç Tanrısı ve Kral Tuthalila'nın kabartma tasvirleri ve adak koymak için duvarda oyuklar vardır.

BÜYÜK KALE :

Şehrin doğusunda Akropol durumundadır. Kral Şatosu kullanılan bu ünite de değişik ölçülerde resmi ve dini kapılar yok olmuştur. Burada bulunan arşiv odasında aralarında Kadeş Antlaşması metninin de bulunduğu 3 bin çivi yazılı tablet bulunmuştur.

NIŞANTEPE:

Burada Hitit mimarisinden günümüze pek bir şey kalmamıştır. Ancak; Doğuya bakan dik bir kaya üzerinde 10 satırlık Hiyeroğlif yazı ile 9 tane kralların şeceresi yazılıdır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

YENİCE KALE:

30 mt. Yükseklikteki tabi kaya üzerinde teraslama ile düzgün bir yapı alanı oluşmuştur. Buradaki yapının dış kenarları kalmamıştır.

SARI KALE:

Yüksek kayalık üzerinde monimantal bir yapıdır. Hitit kesme taş yapılarının güzel örneklerindendir.

TAPINAKLAR

Boğazköy’de 6 tane mabet tespit edilmiştir. Son yıllarda yapılan kazılarda daha küçük boyutlu yeni tapınakları bulunmuş ve sayıları yirmiyi geçmiştir. Tapınaklarda temel ve mekan unsurları ile bazı kerpiç duvarlar günümüze kadar ulaşmıştır.

BÜYÜK MABET :

Yapı aşağı şehirde kurulmuştur. Yapı kalıntılarında kullanılan büyük boylu taşlar kalkerli granittir Bütün bir Kült alanı içine alan temenosun içinde esas kült yapısı, magazinlere,

güneybatıda çok odalı büyük bir yapı kompleksi, havuz heykel kaideleri ve nefrit taşından bir sunak bulunmaktadır.

TARIM

Boğazkale ilçesi engebeli olmasına karşın; tarım ürünleri yetiştirilen önemli bir ilçemizdir. İlçenin bu günlerde en önemli geliri turizm ağırlıklıdır.

İlçe tarımında hububat başta olmak üzere, yem bitkileri ile sebze ve sanayii bitkileri yetiştirilmektedir. Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta yapılmakta olan ilçede yetiştirilen miktarlar çizelgede verilmiştir.

Hububat 6047

Endüstriyel bitkiler 160

Y. Baklagil 2600

Yem bitkileri 77

Nadas 2757

Bağ 394

Meyvelik 35

Sebze 40

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Çayır 33
Mera 3780
Orman alanı 6165
Yerleşim alanı 545
Su yatakları -
Kayalık 2860
Toplam 25493

DODURGA

KISA TARİHÇESİ

Kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1044 tarihinden önce Bodulu diye tanınan yerin ismi,Kızılkıranat oğullarından Ahmet Bey tarafından Dodurga olarak değiştirilmiştir.

9 Mayıs 1990 tarihinde ilçe olmuştur.

DODURGA BELEDİYESİ

Dodurga merkezi 1964 tarihinde belediye olmuştur. Elektrik TEK enerji hattından sağlanmaktadır. 1968 tarihinde su şebekesi yapılmıştır. 1968 tarihinde imar planı yapılan ilçe gelişmeye devam etmektedir.

DODURGA İLÇE'Sİ HAKKINDA KISA BİLGİLER:

Osmancık ilçesine bağlı bir kasaba iken;9 Mayıs 1990 tarihinde ilçe olmuştur. Çorum iline 50 kilometre uzaklıkta

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

olup;Çorum-Osmancık ilçeleri arasında bulunmaktadır.

Yüz ölçümü 191 kilometre karedir. Deniz seviyesinden 600 metre yükseklikte bulunmaktadır.

Nüfus yoğunluğu %75 olup,130231 nüfusa sahiptir. Bu nüfusun 4,020'si ilçe merkezinde,9,211'i Dodurga ilçesine bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadırlar.

Dodurga merkezinde beş mahalle bulunmaktadır.

Dodurga ilçesinin ekonomisi tarım ve Türkiye Kömür İşletmelerinde çalışanların gelirine dayanmaktadır.

Kızılırmak Dodurga Laçın sınırını oluşturmaktadır.

TARIM

İlçe tarımında hububat başta olmak üzere,yem bitkileri ile sebze ve sanayii bitkileri yetiştirilmektedir. Tarım alanları daha çok Kızılırmak kıyılarında yapılmaktadır.

1996 tarihli istatistikte Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta yapılmakta olan ilçede yetiştirilenler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Hububat 5580

Endüstriyel bitkiler 243

Y. Baklagil 45

Yem bitkileri 60

Nadas 814

Bağ 161

Meyvelik 11

Sebze 69

Çayır

Mera 2460

Orman alanı 9050

Yerleşim alanı 200

Su yatakları

Kayalık 1357

Toplam 20050

Büyükbaş hayvan sayısı 3000

Küçükbaş hayvan sayısı 2100

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

İSKİLİP İLÇESİ

KISA TARİHİ

Adının “Asklephos” Sağlık ilahının adından aldığı zannedilmektedir. İskilip tarihi seyri içerisinde birçok Anadolu devletleri zamanında varlığını sürdürmüş, Helenistik çağda gelişmiş, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde önemini yitirmemiştir. 1890 tarihinde Amasya Sancağına bağlanmış, bir süre Yozgat ve Ankara Sancağına bağlı kaldıktan sonra Çorum Sancağına bağlanmıştır.

EVLIYA CELEBİ'YE GÖRE İSKİLİP:

Selçukilerden Sultan Aleaddin fethidir. Badetü 817 de uşerayı etrak elinden Çelebi Sultan Mehmed Han zapt etmiştir. Çünkü bu hayali eşkıyası Timur vakayii malurnesinde hep isyan edüb Temüre iltahak ve sonra nice memalik ve kular zapt eylemiş iselerse de Çelebi Mehmed Han tahriri üzere Sivas eyaletinde

Çorum hakinde Aseletnal saadetteki Şeyhülislamlara has tayin olunmasına ebvabi mahsulatı cümle Şeybülislamlara vasıl olur, 150 akçelik şerif hakkıdır, Sipahi kethuda yeri yeniçeri serdarı, şehir subaşı, şehir kethüdası vardır

EŞKALİ KALEİ İSKİLİP

Evce periyveste olmuş bir guhü bülendin ta zirvel alğsında burcu dendanları sengi tıraşide ile bina edilmiş müsed desiyüşşekil bir kalayı alidir. Varuşu bir dereli, bağlı, bağçeli yerde vaki olmuş olub mamur hanelerle müyezzen amma haneleri ol kadar vasi değildir. Uleması gayet kesret üzre olmağla her camide medrese ve müderrisini ve talebeden musannifini vardır. Burası zevku hava yeri olmayub ilim ve hilim yeridir. Reşid necip sıbyanı, 300 kadar hafızı Kuranı ve 40 kadar mektebi sıbyanı ebcedhanı vardır. Çarşıda bedestanı yoktur. Çarşuda şair şehir çarşuları gibi müzeyyen ve muntazam değildir. Türk şehri ise de halkı umumiyetle halktan münzevidir. Hatta Murtaza Paşaya efendimizi kondurmk murad ettilerse Paşa reayasına rağmen üç gün meksederek müft ve meccanen yiyib içib, kondu göçtü

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

ZİYARETGAHLAR

Eşşeyhülkebir (Muhiddin Ül-iskilibi) aşağı şehir haricinde olub ziyarelgahı hasu amdır. Maksatı reisleri bu şehirdir. Eşşeyh (Musluhiddin Attar) bu aziz (Akşenıseddin)'nin halifelerindendir. Keskin ve havalisinde medfun (Hamza Şami), (Abdurrahman-ü Mısırı), (Karahisarı Sahib)'te medfun (Abdürrahman-ü Mısri),(İbrahim Tennuri) işte bu dört halife Akşemseddin'in iznile halvete girip ilkin (İbrahim Tennuri) sahibi seccade olmuştur. Sonra bu Mushhiddin İskilibi pişrayı tank oldu,Bu şeyh 40,000 müride malik kutbiyde ermiş Ekmelindendir şehir içre medfun olub ziyaretgahı hassüamdır. Muhiddin İskilibiye (Şeyh Yavsi) derler. Müeilifinden (Ali Kuşcu)nun dağmadı Ebussusud merhumun cedridir. 903 senesinde merhum olub burada defnedilmiştir.

İSKİLİP BELEDİYESİ

(Kaynak İskilip Belediye Başkanı Mehmet Lokum, İskilip Haber Koordinatörü Ali Arıcı, İskilip Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü Şaban Balcı) Belediye Kuruluşu Cumhuriyetten önce 1872 tarihinde kurulmuştur. Şu anda Belediye bünyesinde 13 birim hizmet görmektedir. 1953 tarihinde elektrik, 1950 tarihinde de su şebekesi kurulmuş 1986 tarihinde İller Bankasınca yeni su şebekesi yaptırılmıştır. 4 adet su deposu mevcut olup çeşitli kaynaklardan ilçeye su gelmektedir, ayrıca 7 adet su kuyusundan ihtiyaç halinde su verilmektedir. İtfaiye teşkilatı 1872 tarihinde kurulmuş olup şu anda 4 itfaiye aracı bulunmaktadır. İş makineleri olarak; 4 kepçe,1 grayder,1 kanal kazıcı,1 kompresör, 1adet jeneratör ile 4 damperli kamyon 5 normal kasalı kamyon, 5 traktör,1 et dağıtım ile 5 binek arabası vardır.

1973 tarihinde ilçe içe içerisinde Belediye tarafından otobüs seferleri başlatılmıştır. 1948 tarihin de yapılan imar planı ihtiyacı karşılamayınca yeni imar planı 1973 tarihinde uygulamaya konmuştur. 46 Memur personeli 96 kadrolu işçisi

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ile 30 mevsimlik işçi çalışmaktadır. Belediye'nin kültür faaliyeti oldukça etkindir Belediye 2000 tirajlı Belediye Haber Bülteni adlı 8 sayfalık aylık yayını vardır. Geleneksel İskilip Kültür ve Tanıtım Şölenini her yıl düzenlemektedir. Belediye Kültür ve Sinema salonu vardır

İSKİLİP HAKKINDA KISA BİLGİLER

İskilip; Çorum'un en eski ilçelerinden birisidir.

Merkez ilçeye 45 kilometre uzaklıkta olup Çorum-Kastamonu arasında bulunmaktadır.

Yüz ölçümü 1187 kilometre kilometrekaredir.

Deniz seviyesinden 720 metre yükseklikte bulunmaktadır. Nüfus yoğunluğu %45 olup,51855 nüfusa sahiptir. Bu nüfusun 19709 ilçe merkezinde,32146'sı ise İskilip'e bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadırlar.

İskilip'in ekonomisi tarım ve küçük el sanatları ile ticarete dayanır.

İskilip'in içinden geçen Meydan Çayı diğer birkaç derenin suyunu alarak Kızılırmak'a dökülür. Tarım çoğunlukla Kızılırmak çevresinde yapılır.

GELENEKSEL İSKİLİP KÜLTÜR ve TANITIM ETKİNLİKLERİ:

1988 tarihinde Geleneksel Yağlı ve Karakucak Güreşleri” olarak düzenlenen

1991,1993 ve 1994 tarihlerinde çeşitli atlarla düzenlenmiştir. 1994 tarihinden itibaren “Geleneksel İskilip Kültür ve Tanıtım” olarak 30 Ağustos-3 Eylül arasında kültür,folklor,spor,eğlence ve yarışmalar şeklinde kutlanmaktadır.

ELMABELİ YAYLASI:

İlçeye 13 kilometre mesafede Tosya yolu üzerindedir. Yolu asfaltlı olan yayla, Karagöz ve Susekisi köyü civarında bulunmaktadır.1200 metre yüksekliktedir. 1977 tarihinde İskilip Belediyesi ve Köy Muhtarlığınca ortaklaşa turistik 3 katlı Motel

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

77 adında bir bina inşa ettirmişse de bina boş durmaktadır. Seyyar piknik masaları, ocaklar ile içme suyu bulunan yayla çam ve meşe ağaçlarıyla kaplıdır

İSKİLİP KALESİ:

100 metre yükseklikte bir kaya kütlesi üzerine kurulmuştur 1985 tarihleri arasında restore edilmiştir. Kalenin yapım tarihi eskilere dayanmaktadır. Kalenin Hitit döneminde yapıldığı, sonradan Frig'ler ve, Bizanslar zamanında kullanıldığı Evliya Çelebi Seyahatnamesinde: Evce periyveste olmuş bir guhü bülendin ta zirvel alğsında burcu dendanları sengi tıraşide ile bina edilmiş müsed desiyüşşekil bir kalayı alidir. Varuşu bir dereli, bağlı, bağçeli yerde vaki olmuş olub mamur hanelerle müyezzen amma haneleri ol kadar vasi değildir. Uleması gayet kesret üzre olmağla her camide medrese ve müderrisini ve talebeden musannifini vardır. Burası zevku hava yeri olmayub ilim ve hilim yeridir. Reşid necip sıbyanı,300 kadar hafızı Kuranı ve 40 kadar mektebi sıbyanı ebcedhanı vardır. Çarşıda bedestanı yoktur. Çarşuda şair şehir çarşuları gibi müzeyyen ve

muntazam değildir. Türk şehri ise de halkı umumiyetle halktan münzevidir.

Hatta Murtaza Paşaya efendimizi kondurmk murad ettilerse Paşa reayasına rağmen üç gün meksederek müft ve meccanen yiyib içib,kondu göçtü”.Kalenin üç tarafı sarp kayalık olup yalnız,Kuzey Batı kısmını girişe elverişlidir Güneye bakan bir kapısı vardır. Kule burçları bulunmaktadır. 100 kişilik yeraltı zindanı mevcut olup halk tarafından doldurulmuştur. Kalenin iki tane gizli geçidi bulunmaktadır. Bu geçitlerde zamanla dolmuş kullanılmaz vaziyettedir. Kale içerisinde 30’a yakın ev mevcuttur.

KAYA MEZARLARI:

İskilip kalesinin Güneyinde bulunan üç adet kayaya oyulmuş mezar bulunmaktadır. Boğa başlıklı Kaya mezarı, Kayanın 3 metre yüksekliğine oyulmuş olan mezar cephesinde bulunan iki sütununun yüksekliği 2.66 santimdir. Sütün üst başlıkları boğa şeklindedir. Sütünların üzerinde

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

bulunan alınlıkta, iki adet karşılıklı uçar vaziyette kanatlı eros kabartması bulunmaktadır. Eyvanı 3 metre olup 4.75 X1.40 ölçüsündedir. Mezar odası 0.80X 0. 80 ebadında bir kapı girişi vardır. Mezarda 2 ölü sediri bulunmaktadır.

Boğa Başlıklı mezarın 100 metre Batısında diğer iki kaya mezar bulunmaktadır. Üst üste olan bu mezarların alttaki mezarda ölü sediri bulunmamaktadır. Üste bulunan mezar ise iki sütunlu üçgen alınlığı bulunmaktadır. İçerisinde ölü sediri vardır

MAĞARALAR;

İlçe Merkezinde; iki adet mağara girişi bulunmaktadır. Kaleye giden gizli yol olduğu zannedilen bu mağaralar toprakla doludur.

KAYAMAKANI PINARI:

2 kilometre dışarısında bulunan Kayma kam Pınarı olarak bilinen yerin yakınlarında bulunmaktadır Mağara'nın ağzı çaya bakmaktadır. Mağara girişinde iki koridora ayrılır. Birisi 50 basamaklı taş merdivenle çıkılarak mağaranın bulunduğu

kayanın üzerine çıkılmaktadır, ikinci koridor ise 30 metre sonra zamanla kapanmıştır,halk arasında söylenen,bu koridorun 3 kilometre uzunluğun da olduğu ve ilçe merkezinde bulunan kaleye ulaştığı rivayeti vardır.

DOĞANGİR KÖYÜ YOLU ÜZERİ:

Mağara girişi 50 metre yükseklikte bulun maktadır.Mağara giriş kısmında çeşitli figürler görülmektedir. Bu mağaraya ait olduğu zannedilen aydınlatma pencereleri vardır. Ayrıca mağaranın üst tarafında 10 adet mağara gözükmemektedir. Bu mağaraların tamamı şimdiye kadar araştırılmamıştır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KARGI

KARGI İLÇE'Sİ HAKKINDA KISA BİLGİLER:

Kargı 1396 tarihinden bu güne kadar ilçe olduğu bilinmektedir. Çorum İline 105 kilometre uzaklıkta olup Osmancık- Kastamonu arasında bulunmaktadır.

Yüz ölçümü 1.277 kilometre karedir.

Deniz seviyesinden 450 metre yükseklikte bulunmaktadır.

Nüfus yoğunluğu yüz de 23 olup, 26.882 nüfusa sahiptir.Bu nüfusun 5.776'sı ilçe merkezin de 21.106'sı Kargı İlçesine bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadır.

Kargı İlçesine bağlı yerleşim alanları ileri sayfalarda gösterilmiştir. Kargı Merkez İlçede 5 mahalle bulunmaktadır.

Kargı ekonomisi tarım, hayvancılık ve orman ürünlerine dayanmaktadır. 121 kilometre kare sinde hububat,25 kilometre karesinde baklagiller,yem bitkileri ve sanayi bitkileri ve diğer tarım ürünleri yetiştirilir, 13.717 büyükbaş ve 32.850 küçükbaş

hayvan beslenilmektedir.Kargı İlçe topraklarının 659 kilometre karesini ormanlar kaplar.

Kargı İlçesinin içerisinden geçen Kızılırmak kenarlarında çeltik üretimi yapılmaktadır.Sulama amaçlı Aksu ve Gökdoğan göleti vardır. Pirinç'i,bamyası ve tulum peyniri meşhurdur.

KISA TARİHÇESİ

Kargı ilçesinin tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmaktadır.İlçenin eski adı Taşlı köydür. Söylentileri göre: Sinan Paşa Çaldıran seferine giderken ordusuyla uğradığı Taşlı köyde halk tarafından Kızılırmak kenarında yapılan kargı silahıyla karşıladılar. Sinan paşa Taşlı köy halkını ellerindeki kargı yüzünden merhaba Kargılılar diye selamladığından ilçenin ismi Kargı olarak kaldığı söylenilmektedir.Sinan Paşa savaş dönüşü İstanbul'a gidince,saray iradesiyle Kargıya bir Müdür ile Tapu Memuru göndertmiştir.Kargı 1936 tarihinde ilçe olmuş ve Kastamonu'ya bağlanmıştır. 1953 tarihinde ilçe Kastamonu'dan alınarak Çorum'a bağlanmıştır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KARGI BELEDİYE HİZMETLERİ

Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulduğu bilinmektedir. 1953 tarihinde TEK enerji hatlarından elektrik almaktadır. Şehrin içme suyu şebekesi 1949 tarihinde başlanılmış, 1951 tarihinde şebeke tamamlanmıştır. 1966 tarihinde ek tesisler yapılmıştır. İtfaiye teşkilatı bulunmaktadır. 1946 tarihinde ilçe imar planı yapılmış, 1966 tarihinde yeniden düzenlemiştir. 1963 tarihinde fenni mezbaha yapılmıştır. 28. Şubat 1997 tarihinde mektupla bilgi istenmiştir. Cevap gelmedi.

MİHRİHATUN CAMİİ VE HAMAMI

1973 Çorum İl Yıllığı'nda bulunana bilgiler: Kargı ilçesi Karakise köyünde bulunmaktadır. IV. Sultan Murad'ın Bağdat seferinden dönüşünde ailesi Mihri Hatun Kargı'ya bağlı Karakise köyünde hastalanarak ölmesi üzerine adını sonsuzlaştırmak üzere yaptırılmıştır.

Mihrihatun Hamamı: Osmanlı Sultanı IV. Murad tarafından yaptırılmıştır. Mihrihatun Camisi ile aynı zamanda ve aynı amaçla yapılmıştır.

PANAYIRI:

Tarihi eski zamanlara kadar gitmektedir. İlçede üretilen pirinç ve bamya hasat sonunda yapılmaktadır. Sportif faaliyetler ve eğlence ağırlıklıdır. Ekim ayının son haftasının ilk günü başlar 7 gün devam eder.

KARGI BELEDİYE PARKI VE GAZİNOSU:

İlçenin içerisinde bir parkı vardır.

HACİHAMZA HANI:

İlçe eski kervan yolu üzerinde bulunduğundan sadece duvarları kalan bir han harabesi mevcuttur.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

HACIHAMZA KALESİ:

Hacıhamza'nın ilk çekirdeğini teşkil eden kale yer yer yıkılmış surlarla çevrilidir. Kale ve içinde bulunan kültür varlıkları 16.yy. Osmanlı dönemi eserleridir.

ABDULLAH YAYLASI:

İlçenin 26 kilometre Güney Batısında 1450 metre yükseklikte bulunur. Özel araçla gidilebilir. Yaylada, elektrik, telefon, piknik alanı, çadırli kamp alanı bulunmaktadır. Her yıl geleneksel olarak yapılan Kargı Panayırına katılan sanatçılara burada halk konseri verilmektedir.

EĞRİÖNÜ YAYLASI:

İlçenin 21 kilometre Kuzeyinde 1400 metre yükseklikte bulunur,özel araçlarla gidilebilinmekte olup,85 kadar yayla evi evi vardır. Yaylada Aksu ve Gökçedoğan göletleri bulunmaktadır.

TARIM

İlçe tarımında hububat başta olmak üzere,yem bitkileri ile sebze ve sanayii bitkileri yetiştirilmektedir. Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta yapılmakta olan ilçede yetiştirilen miktarlar çizelgede verilmiştir.

Hububat 12175
Endüstriyel bitkiler 456
Y. Baklagil 162
Yem bitkileri 1907
Nadas 5719
Bağ 87
Meyvelik 21
Sebze 273
Çayır 500
Mera 1377
Orman alanı 65899
Yerleşim alanı 2273
Su yatakları 17
Kayalık 31040
Toplam 134306

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

LAÇİN

Çorum Alaca bölgesinde başlayan isyanı bastırmak üzere görevlendirilmiş olan Abbasoğlu Hacı Ömer Paşa isyanı bastırdıktan sonra buraya yerleşir. 1835 yılında vefat eden Abbasoğlu Hacı Ömer Paşa Büyüklaçın köyüne defnedilir.

Bölge Kırk dilim savaşı sonrası Osmanlı Devletine bağlanmıştır.

1950 yılında Bulgaristan muhacirlerinden 28 aile buraya yerleştirilir. Daha sonra gelenlerle bu ailelerin sayısı 50 yi aşmıştır.

20 Mayıs 1990 Büyüklaçın ve Küçüklaçın köylerinin birleştirilerek ilçe olmuştur.

LAÇİN İLÇESİ MAĞARALAR VE KAYA MEZARLAR

Kırkdilim mevkiinde oldukça sarp ve kayalık derin bir vadi içerisinde, bir kaya bloğu üzerinde yapma bir mağara mezardır.

Helenistik döneme ait olan Komutan İkezios’a ait kaya mezar, çay seviyesinden 65 metre yükseklikte olup Kızılırmak vadisine bakan podyum 8 basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır. Mezar kapısı üzerinde “İkezios” yazısı

bulunmaktadır. Mezar odası kare planlı olup, girişin sağ ve solunda nişler bulunmaktadır.

LAÇİN HAMAMI

İlçede bulunan hamam harap olmuştur. Hamamın yerinde 4x4 ebadında üstü açık bir havuz vardır. Suyu soğuktur.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

MECİTÖZÜ

İLÇESİ HAKKINDA KISA BİLGİLER

1868 tarihinde ilçe olmuştur. Çorum iline 36 kilometre uzaklıkta olup Çorum-Amasya arasında bulunmaktadır. Yüz ölçümü 942 kilometre karedir. Deniz seviyesinden 680 metre yüksek bulunmaktadır.

Nüfus yoğunluğu yüzde 37 olup, 31.997 nüfusa sahiptir. Bu nüfusun 6.282 ilçe merkezinde, 25.715'i Mecitözü ilçesine bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadır. Mecitözü ilçesi'ne bağlı yerleşim alanları ileri sayfalarda gösterilmiştir. Mecitözü Merkez ilçede 8 mahalle bulun maktadır.

Mecitözü İlçesinin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayan maktadır.

Mecitözü Çayı;Kırklar dağından doğarak Mecitözü ilçesi yakınından geçerek

Amasya topraklarına girerek Çorum Çat suyu ile birleşir. Çekerek ırmağı; Ortaköy ilçe topraklarının az bir kısmından geçer ve Amasya ili topraklarına girer. Sulama amaçlı Gökkaya göleti ile yapılmakta olan Hüyük göletleri vardır.

KISA TARİHÇESİ

Merkezi Avkat köyü civarında iki tepenin düzce olan sırtların da kurulu bulunan Mecitözü ilçesi bulunuvkat'lı oğlu Hacı Ali ağaya nisbeten Hacıköy denilmekte meşhur olmuştur . Gümüş Hacıköyden ayrı tanınması için Avkat Hacıköy denilmektedir. Mecitözü, Taunözü ve Varay adlı üç kazadan oluşur.

MECİTÖZÜ BELEDİYESİ

1892 tarihinde kuru 1941 tarihinde TEK elektrik enerji hattına bağlanmıştır. 1940 tarihinde ilçe imar planı hazırlanmış,1968 tarihinde plan yeniden düzenlenmiştir.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

OĞUZLAR

1965 tarihinde İskilip İlçesine bağlı bulunduğu zamanda kurulmuştur. Oğuzlar elektriği TEK hatlarından almaktadır. Su dağıtım şebekesi 1973 tarihinde tamamlanmıştır.

OĞUZLAR İLÇESİNE AİT KISA BİLGİLER

İlçe, İskilip İlçesine bağlı Karaviran adı ile bir köy iken 1950'lerde adı Karaören olarak değiştirildi ve 1964 yılında Belediye teşkilatı kuruldu. 1990 yılında Oğuzlar adıyla ilçe kurulmuştur.

Çorum iline 84 kilometre uzaklıkta olup Çorum - İskilip arasında bulunmaktadır.

Yüz ölçümü 121 kilometrekaredir. Deniz seviyesinden 650 metre yükseklikte bulunmaktadır. Nüfus yoğunluğu yüzde 84

olup, 110724 nüfusa sahiptir. Bu nüfusun 5.828 ilçe merkezinde, 5.896'sı Oğuzlar ilçesine bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadır.

Kızılırmak Oğuzlar-Laçın İlçelerinin sınırını oluşturur. Güneyi Kızılırmak, doğusu ve batısı yüksek dağlarla çevrili Oğuzlar (Karaviran), tarihi adı ile Karabörk Divanı, Kızılırmak'a doğru uzanan bir vadi içinde, çıkışı olmayan bir cebi andırmaktadır.

CAMİLER

BİRATLI CAMİİ: Hacı Hacı Ahmed Ağa tarafından 1888 tarihinde yaptırılmıştır.

ÇARŞI CAMİİ: Çarşı camii; Karaören'de Hacı zade Ali Ağa tarafından 1810 tarihin de yaptırılmıştır. 1975 tarihinde eski camii minaresi hariç yıkılarak, yeni bir camii yapılmıştır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

KARADONLU CAMİ: Karaören’de Ahmed Ağa tarafından 1831 tarihin de yeniden yaptırılmıştır. .

OĞUZLAR 100.YIL İLÇE HALK KÜTÜPHANESİ

17 Ağustos 1991 tarihinde Çeşme mahallesinde açılmıştır.

2002 tarihli istatistiklere göre ;6.841 kitap kayıtlı bulunmaktadır. Kütüphane Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Çorum İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır.

ORTAKÖY

ORTAKÖY İLÇESİ HAKKINDA KISA BİLGİLER:

Mecitözü ilçesine bağlı bir Bucak iken 1 Nisan 1959 talihin de ilçe olmuştur.

Çorum iline 60 kilometre uzaklıkta olup Çorum-Amasya arasında bulunmaktadır. Yüz ölçümü 238 kilometre karedir. Deniz seviyesinden 720 metre yükseklikte bulunmaktadır. Nüfus yoğunluğu yüzde 56 olup,13.102 nüfusa sahiptir. Bu nüfusun 3.360’ı ilçe merkezinde, 9.742’si Ortaköy İlçesine bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadır.

Ortaköy İlçesine bağlı yerleşim alanları ileri sayfalarda gösterilmiştir. Ortaköy Merkez İlçede 3 mahalle bulunmaktadır.

Ortaköy’ün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır Turizm gelirleri ekonomisine katkıda bulunmaya başlamıştır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Çekerek ırmağı Ortaköy topraklarının az bir kısmından geçerek Amasya topraklarına girer.Sulama amaçlı Pınarlı göleti vardır.

ORTAKÖY BELEDİYESİ

1959 tarihinde kurulmuştur.1 970 tarihinde TEK enerji hattından elektrik alınmaktadır. İmar planı 1968 tarihinde yaptırılmıştır. Kanalizasyon ve su tesisleri yapılmıştır.

ORTAKÖY İLÇE TARİHÇESİ;

Kesin kuruluş tarihi bilinmemekle birlikte,1224 tarihinde Sivas vilayetinin Amasya sancağına bağlı nahiye olarak kurulmuştur. Mecidözü ilçesinin 1959 tarihinde 7033 sayılı yasa ile Çorum'a bağlanmış, tarihinde İlçe olmuştur.

KURULUŞU

Yılmaz Arslan'ın hazırlattığı Ortaköy gerçeği anıları kitabından: Ortaköy'ün kuruluşu ile ilgili bilgi. Araköy ile Pınar köy adın da iki köy bulunmakta idi. Ortaköy bu iki köyün arasında kaldığından köyün adı Ortaköy olarak kalmıştır. Kuruluşu kesin bilinmemektedir. Ortaköy'de 1990 tarihinde bu

güne yapılmakta olan kazılar neticesin de yerleşime Hititler döneminde de açık olduğu görülmektedir.Hicri 1324 tarihinde Sivas Vilayetinin Amasya Sancağına bağlı Nahiye teşkilatı olduğu, daha sonra Çorum Vilayeti, Mecidözü ilçesi. Ortaköy Nahiyesi olduğu

görülmetedir. 7033 nolu kanun gereği,1 Nisan 1959 tarihinde ilçe konumuna geçmiştir

TARİHİ YERLERİ,

Ortaköy kazısı Kültür Bakanlığı'nın izniyle,Çorum Müze Müdürlüğü başkanlığını yaptığı kurtarma kazı çalışmaları 1990 tarihin de başladı. Kazı alanı, Ortaköy'ün güney batısında,tepeler arası ve Ağılönü mevkiinde yapılmaktadır,1991 tarihinde kazı kurtarma çalışma Müze Müdürlüğünce yapılırken Doç. Dr. Ayşegül Süel kazı heyeti başkanlığına atandı. Kazı çalışmalarının yeni olmasına karşın Hitit Dönemine ait büyük bir yapının bir bölümü açığa çıkartılmış durumdadır. Yapının temel duvarları yer yer iki metreyi bulmaktadır 2000'e ulaşan tablet açığa çıkartılmıştır. Hitit dönemine ait az sayıda da olsa

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

pişmiş topraktan çanak,çömlek ve obsidyen, bazalt gibi taşlardan üçgen nesneler, hiyeroglif mühür baskıları,çeşitli madenlerden süs eşyaları ve Roma devri mezarlardan sikkeler,pişmiş topak ve cam kaplar gün ışığına çıkartılmıştır. Kazılarda çıkartılan eserler Çorum Müzesi'nde sergilenmektedir.

Hitit imparatorluk dönemine tarihlendirilen büyük boy taşlardan yapılmış mabet-saray kompleksi ile bu binanın 150 m. güneydoğusunda yine aynı teknikte yapılmış üzeri kerpiç örgülü depo odaları olarak tanımlanan ikinci mekan daha ortaya çıkartılmıştır. Hitit İmparatorluk dönemi binaları içinde ise Roma dönemine ait taş sanduka mezarlara da rastlanılmış olup, bu mezarlar belli bir yerleştirme planında değildir ve mezarlarda birden fazla gömüye de bulunmuştur.

Kazı çalışmaları sonucunda mabet-saray kompleksi içinde Hitit tarihine ve kültürüne yeni yerleşim birimlerinin bulunacağı ümit edilen 3000 i geçen çivi yazılı belgeler ihtiva eden Hitit arşivi açığa çıkartılmıştır.

Anıtsal ilk kazı yapılan bina'nın 160 m. kadar güney doğusunda bir bina daha tespit edilmiş olup;1995 yılından bu güne yapılan kazıda bu binanın içerisinde üç ambar açığa çıkartılmıştır. Altmışın üzerinde bulunan küplerde yiyecek ve içeceklerin depolandığı tahmin edilmektedir.

KYBLE KAYA KABARTMASI:

Ortaköy'ün İncesu köyüne bir kilometre uzaklığında Çekerek ırmağı kıyısındaki kayalara oyulmuştur,345 santimetre yüksekliği. 150 santimetre genişliği ve 33 santim derinliğinde bir tanrıça cepheden rölyef bulunmaktadır. Rölyef karşı dağda bulunan akrapol'e bakmaktadır. M.Ö.II .yüzyıla ait Bergama heykeline benzemektedir.

AKRAPOL:

İncesu köyünde Çekerek Irmağı kenarında bulunan kaya kabartmasının karşısında yaklaşık 1100 metre uzağında dır Akropol'de az miktarda kalıntı taş kalmıştır

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KAYALARA OYULMUŞ MAĞARA:

İncesu köyüne üç kilometre uzağında Akropol'ün kenarında Kyebele kabartmasının karşısındadır. Kaya yaklaşık 300 metre kadar oyulmuştur. Mağaraya 468 basamakla inilmektedir. Mağaranın sonu kapalı olduğundan nereye gittiği bilinmemektedir. Kaya mezarı olması ihtimali vardır.

DAMLATAŞ MAĞARASI:

Aşdavul köyünde bulunmaktadır.Dikit ve sarkıtları bulunmaktadır.

HÖYÜKLER:

Ortaköy Asar köyünde mağara bekleme kulesi,ağyar mahallesi yolu üzerinde kaleden ırmağa inene merdivenler. Kızılhamza köyü ve Esentepe yolu üzerindeki höyükler,Helenistik devrine ait kalıntılardır.Halen araştırma yapılmaktadır.

KOCA SULTAN; Aşdağul Kasabası ile İncesu köyü arasında Hıristiyanlığın ilk devirlerine ait kilise kalıntısıdır. Tarihi eser kaçakçıları kiliseyi tahrip etmişlerdir.

FIĞLA TEPESİ: yuğ höyüğün kuzeybatısında ve Ortaköy'ün batısında Fığla tepesi yer alır. 250metre çapı ve 25 metre yüksekliği vardır. Bugün üstü tamamen ağaçlarla kaplıdır.üzerindeki düzlükte bir kale iç mimarisinin büyük yapılarını gösteren taş temeller gözlenmektedir.

HOCA SULTAN: Hıristiyanlığın ilk devirlerine ait bir kilise kalıntısıdır. Fakat tarihi eser kaçakçıları tarafından harap edilmiştir.

KIZILHAMZA HÖYÜK: Kızılhamza köyünün orta yerinde binalarla çevrili vaziyettedir. Höyük yüzeyinden eski tunç çağı ve demir devrine aitparçalarda toplanmıştır. Höyükten kurşun bir figür ve höyüğün karşı yamaçlarında klasik çağa ait mezarlardan çıkan tam bir kap Çorum müzesine teslim edilmiştir.

YUĞ HÖYÜK: ilçenin 4 kilometre güneyinde yer almaktadır. Höyük 20 metre yükseklikte ve 100 metre çapındadır. Höyük yüzeyinden bir II.bin seramiği ,demir devri ve klasik çağa ait parçalar toplanmıştır.

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

İNCESU KANYONU

Ortaköy İlçesi İncesu köyü sınırlan İçerisinde yer alan ve yöre halkı tarafından Uzungeçİt ismi verilen İncesu Kanyonu 12 km uzunluğundadır.

Antik adı Scylax olan Çekerek Irmağının geçtiği kanyonun her iki yanında yükselen kayalar üzerinde Hellenistik Döneme (M.Ö. 2.yüzyıla) tarihlenen duvar kalıntıları, halk tarafından mağara olarak adlandırılan merdiven basamaklı su sarnıçları, ahşap hatıl oyukları vardır

TARIM

İlçe tarımında hububat başta olmak üzere,yem bitkileri ile sebze ve sanayii bitkileri yetiştirilmektedir. Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta yapılmakta olan ilçede yetiştirilen miktarlar çizelgede verilmiştir.

Hububat 9080
Endüstriyel bitkiler 694
Y. Baklagil 1710
Yem bitkileri 126
Nadas 2169

Bağ 241
Meyvelik 100
Sebze 440
Çayır 30
Mera 1532
Orman alanı 7000
Yerleşim alanı 500
Su yatakları 10
Kayalık 568
Toplam 24200

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

OSMANCIK

OSMANCIK İLÇESİ HAKKINDA KISA BİLGİLER:

Osmancık İlimiz Çorum İlinin en eski ilçelerinden birisidir. Çorum iline 59 kilometre uzaklıkta olup Çorum - Kargı ilçesi arasında bulunmaktadır. Yüz ölçümü 1187 kilometre karedir.Deniz seviyesinden 410 metre yükseklikte bulunmaktadır.Nüfus yoğunluğu yüzde 37 olup, 52.289 nüfusa sahiptir.Bu nüfusun 21.490 ilçe merkezinde, 30.799'u Osmancık İlçesine bağlı yerleşim alanlarında yaşamaktadır. Osmancık ilçesine bağlı yerleşim alanları ileri sayfalarda gösterilmiştir.

Osmancık Merkez ilçede 18 mahalle bulunmaktadır. İlçenin ekonomisi tarım ve ticarete dayanmaktadır.Karadeniz'i - İstanbul'a bağlayan transit yol üzerinde olması gününbirlik turizm gelirleri ekonomisine katkıda bulunmaktadır. 171 kilometre karesinde hububat,30 kilometre karesin de baklagiller,yem bitkileri ve sanayi bitkileri ve diğer tarım ürünleri yetiştirilir,19A54 büyükbaş ve 41 .430 küçük baş

hayvan beslenilmektedir.Osmancık ilçe topraklarının 879 kilometre karesini ormanlar kaplar.Kızılırmak Osmancık ilçesinin içerisinden geçer

EVLIYA ÇELEBİ'YE GÖRE OSMANCIK;

Bazı tevarih Osmancık burada doğdu, bu kaleyi de zamanı emaretinde bina etti derler. Sonra bu keleyi tevaifi ederek elinden 795 tarihinde Yıldırım Beyazıt Han fethetmiştir. Çorum sancağı hakanide ve voyvodalıktır.110 akçalık kazadır. Mamur nahiyeleri vardır.

Serdarı,kethüda yeri var,nakibi,Müftüsü yoktuyanı pek az,bağ ve bahçesi çoktur. Kalesi Kızılırmak kenarında cenabi şarkisinde olup cisni azim ile ubur olunur.Nehre kargir bir yalçın kaya üzere şeddadi bir binayı metin hısnı hasindir.Dairen madar cürmü 800 adımdır. Şekli murabbada yekpare bir kale olub bir demir kapısı var. Gayet bala olduğundan içine girmemiz müyesser olmadı. Amma taşra varuşu bin kadar bağ ve bahçeli kari tarzı kadimi etrak evlerdir. Cümle tahta ve toprak örtülü mamur evlerdir ‘Yedi mahalle ve yedi mihrabtır. Dükkanları

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

azdımma yine her şey mevcuttur.10 hanı vardır. Irmak kenarında bir küçük hamamı vardır.Suyu dolap ile Kızılırmak'tan çekilir. Şehrin üç tarafı kumsaldır asla çamur olmaz, havası şiddetli har üzere olub leziz üzümü olur. Kumsallığından arzında gebre namında bir guna meyve hasıl olur ki sirke ile turşu ederler. Gayet nefistir Bu şehirde turşu meşhuru afak olmuştur. Cümle evleri fakiranedir. Halkın dahi fukarai Bektaşiyandır. Zira bu şehri canibi garbında bir mürtefi şeyh Bektaşiyân meftundur. Evsafı ziyaretgahı Koyun Baba; Hacı Bektaşî velî'nin halifesidir. Merhum olduğunda buraya defnedilmiştir. Sonra hazreti Sultan Beyazıt Veli azizi Leyle-i Kadirde vakrasında görüp vasiyeti aziz ile kabri şerifi üzre bir kubbeyi ali bir camii şerif dervişanızışan için bir mihdan saray,bir darüt-ta'am ve darülz-ziyafe, ayende ve revende için bir mihman saray, nice müteaddit hücrelerle mutbak,kiler yaptırmış.Bu hayratı ve hasenatı serapa kurşun ile örtmüştür,gayet memur bir binayı ali olup bir fersahlık yerde gömgök derya gibi kurşunlar temevvüç eder. Kubbeyi pür envarının alemi şulesinden insanın gözü harelenir. Mutbahında nimeti şebiruz eksik değlildir. Koyunı Baba lakabıyla tesmiye

olunmaları na sebep,Hacı Bektaş ile Horasan'dan ta Ruma gelinciye kadar şebiruz 24 saatte bir kere koyun gibi meleyişi imiş ki bu hareket aynı saate asla tehalüf etmezmiş. Bundan başka nice vakayi varmış.Cümle Bektaşiler beynel-hak mezmumdur.

Lakin bu Koyun Baba fukarası koyun ve kuzu gibi melerler.Halim,selim,haluk,arifbilah, sünnet ve cemaatten mussalli ve mütediyyin adamlardır.Hülâsa vakaa seyahatimiz çok değildir.Lakin Rum ve Arabta köyde bir asit hane yoktur derler.

Ziyareti Burhan Dede,Cisir başındandır.Yüzlerce keıamatı zuhur etmiş ulu pirdir.Bu sırada Sultan Beyazıt velinin hayratından vaci būsseyir memduhu alem 19 göz bir cisri azimdir ki her bir kemeri keval kuzah ve kehkeşanı senıdan nişan verir.Böylece divanece ceryan eden bir nehre üstadı mimar sıfatı müstakim inşa etmiştiñadolu dı yarında misli yoktur.Bu şehirde bir gün oturup ertesi gün gusi rihletler çalınarak cisri canibi garbe geçip dağ ve bağ içinden içeriye giderek dağların

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

mahut ve muhataralı yerlerinden Direklibel namında dar bir sengistan geçtik Burası can pazarı bir yerdir ki bir adam kayalar üzre çıkıp bir taş yuvarlasa bin adamı helak eder.Kuş uçmaz ki Rum, Arap Acemde Direklibel namiyle şeherei afaktır. Direkbel demeye sebeb al dur ki,kayaların altları gühu bisutun gibi boştur. Münhedim olupta tariki ami seddetmesin deyu nice sahibi hayratlar mezkur kayaların altlarını azim çam ve ardıç direkleri dayamışlar. Bunun için direkli bel derler.

OSMANCIK BELEDİYESİ

Cumhuriyetten önce kuruluşu bilinmektedir.İlçe'ye elektrik enerjisi ilk defa 1948 tarihinde dizel motoruyla sağlanmış, sonra ise 1965 tarihinde hidroelektrik santrali kurulmuş, 1972 tarihinde TEK enerji hatlarından elektrik enerjisi alınmıştır. Su tesisleri ilk defa 1948 tarihinde kurulmuş,ihtiyaca göre su şebekesi geliştirilmiştir. İtfaiye teşkilatı mevcuttur, 1949 tarihinde yapılan imar planı 1966 ve 1972 tarihinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

ÇEŞMELER VE HAMAMLAR

Baltacı Mehmed Paşa tarafından gilçeye suyu getirtilmiş dört çeşme vardır. Bunlardan birisinde 18 mısralık kitabe bulunmaktadır. Kitabeyi Dürri Zade'nin yazdığı anlaşılmaktadır.

Menba-i Ayn-ı Maye-i Ihsan-ü Seha
Hazrat-i Sadr-ı Kerem Pişe Mehmed Paşa
Şehr-i Osmancığı bu ab İle Kıldı ihya
HAMAMLAR

Koca Mehmed Paşa tarafından yaptırılmış iki hamam vardır. Depremlerden dolayı hamamlar da hasar olmuşsa da.tamirleri yapılmış halen kullanılmaktadır.

OSMANCIK PANAYIRI

Panayır eski zamandan bu güne kadar gelmiştir. 5 Ekim-13 Ekim tarihleri arası kurulmaktadır. Tarımsal ticaret eğlence ve sporsal ağırlıklıdır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

OSMANCIK KALESİ.

Kale surlarının uzunluğu 2500 metre kadardır. Surların yüksekliği 27.5 metreyi bululmaktadır. Kalenin ilk defa kimler tarafından yapıldığı bilinmektedir. İstanbul'u kuşatmaya gelen

Emeviler bu bölgeye hakim olduklarında bu kaleyi yaptıkları rivayeti zayıfsa da, Romalılar döneminde yapıldığı, Bizanslılar tarafından kullanıldığı, Orhan bey zamanında Türk Dilaverlerinden Sofu Osman tarafından bu kale zab edildiği, kalenin içerisinde bulunan türbesinden akla daha yakın gelmektedir.

Kalenin Türk hakimiyetinden sonrada kale içinde iskan olduğu, bu kısma Kandebir denilen kalede 200 hanenin bulunduğu, Kızılırmak'tan su alınması için kale içinden ırmağa inen gizli tüneli bulunmakta olup, kayadan oyulan bir hamam harabesi vardır.

KOYUN BABA KÖPRÜSÜ:

Sultan II.Beyazıt zamanında yapılmıştır. Köprü'nün Kuzey kısmında,kale'nin alt tarafındaki kayalıkta bulunan mermer kitabesinden H.889 Şaban ayında-M.1486 tarihinde başlanıldığı 1-1.895 -M.1491 tarihinde bittiği belirtilmektedir. Köprü'nün uzunluğu 250 metre, genişliği 7,5 metre genişliğinde. 15 gözlü olup en yüksek gözün bulunduğu kısım 25 metredir.Köprü yapılırken ırmağın yatağının değiştirilerek, ırmak yatağına 2-2.5 kilometre kadar büyük kesme taşlar döşenmiştir.

Köprü için kullanılan sarı taşların ilçenin Kuzey Batısında bulunan Taşlık mevkiden getirildiği, taşların taşınmasında Koyun Baba'nın geyiklerinden faydalandığı, ırmak yatağına 2-2.5 kilometre kadar büyük kesme taşlar döşendiği, şimdiki Gemici mahallesi diye bilinen yere köprü inşaatında çalışan işçiler için cami,yatakhane,aşevi gibi yerler yapıldığı,gece ve gündüz devamlı 800 işçinin çalıştığı söylenegelmektedir.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

OSMANCIK İLÇE HALK KÜTÜPHANESİ

1964 tarihinde kütüphane yaptırma derneği kurulmuş ise de, bina yapımı bu güne kadar sarkmıştır. Özel İdare hizmet binasında 1967 tarihinde kütüphane hizmete açılmış, 1988 tarihinde Kızılay'a ait binanın iki katına taşınmış burada hizmet vermektedir. Çocuk Bölümü,yetişkinler bölümü ve İare (ödünç) servisi ile hizmet vermektedir.

2002 tarihli istatistiklere göre;13.168 kitap kayıtlı bulunmaktadır menkıbelere. Kütüphane Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Çorum İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır.

KOYUN BABA:

Koyun Baba.; Hacı Bektaşî Veli'nin çağdaşı kabul edilen bir Türk Velisidir. Hayatı hakkında

bilgiler menkıbelere dayanır.(*). Rivayete göre asıl adı, Seyyid Ali olup, Peygamberimizin torunu Hz. Hüseyin'in yedinci oğlu, Ali Rıza'nın on ikinci oğludur. Horasanda doğan Koyun Baba,gençlik çağında Peygamber efendimizi rüyasında görerek Seyyid Ali'ye Anadolu'ya gitmesini emreder. Seyyid Ali Anadolu'ya gelmeden önce Kerbela'yı ziyaret ettikten sonra hacca gitmiş,hac dönüşü Anadolu'ya gelmiştir. Koyun Baba,önce Bursa'ya uğramış, Bursa'nın zenginlerinden Abdullah ağa'nın yanına ikiz doğan kuzuların birisinin kendisine verilmesi şartıyla çoban durmuş,kısa bir süre sonra, hissesine düşen kırk koyunu alarak Bursa'dan ayrılmış ve Osmancığa gelerek buraya yerleşmiştir.

Osmancıkta vefat etmiş, Sultan II. Beyazıt tarafından bir türbe,bir cami,dervişler için bir meydan,aşevi ve misafirhane yaptırmış, bu külliye pek çok köy ve tarla akar olarak vakfedilmiştir.

Seyyid Ali'nin;Koyun Baba olarak anılmasının sebebi, her

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

yirmi dört saatte bir koyun gibi hiç şaşmadan melemesinden dolayı bu adı aldığı rivayet edilir. Ayrıca Osmancık'ta adı ile anılan büyük bir taş köprü bulunmaktadır

(*)menkıname el Yazması tek bir eser olup,bu gününü harflerine tarafımdan çevrilmiş olup, kitap haline getirilip basıma hazır durumdadır. Aynı eseri CD olarak da hazırlamayı düşünmekteyim. Mahmut Selim GÜRSEL

TARIM

İlçe tarımında hububat başta olmak üzere,yem bitkileri ile sebze ve sanayii bitkileri yetiştirilmektedir. Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta yapılmakta olan ilçede yetiştirilen miktarlar çizelgede verilmiştir.

Hububat 17130
Endüstriyel bitkiler1100
Y. Baklagil 700
Yem bitkileri 210
Nadas 7632
Bağ 600

Meyvelik 30
Sebze 410
Çayır 15
Mera 9540
Orman alanı 78310
Yerleşim alanı 1020
Kayalık 3553
Toplam 120250

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

SUNGURLU

İLÇENİN ADI VE İDARİ YAPISI

Adının Sunguroğlu Mehmet Bey'den alındığı rivayet edilir .

İDARİ YAPISI

1894 yılında Beşiktaş Muhafızı Hasan Paşa' nın gayreti ve Ankara Valisi Abidin Paşa'nın yardımı ile Çorum'un Ankara' ya bağlı Sancak Merkezi olmasıyla Sungurlu İlçesi de Çorum'a bağlanmıştır.

1921 yılına kadar Ankara Vilayetine bağlı bir sancak Merkezi olan Çorum, sonradan müstakil bir Sancak olmuş ve 20 Nisan 1924 tarihinde İl (Vilayet) olmuş ve Alaca, Sungurlu, Osmancık, Mecitözü, İskilip İlçeleri de Çorum'a bağlanmıştır.

Sungurlu İlçesi Cumhuriyet döneminde Çorum İline bağlı olarak Boğazkale Bucağını da içine alarak durumunu devam ettirmiş ise de 04.07.1987 gün ve 3392 sayılı kanunla Boğazkale

Bucağı müstakil bir ilçe haline getirilerek İlçemizden ayrılmıştır.

İLÇENİN GENEL OLARAK TANITILMASI :

Sungurlu İlçesi Orta Anadolu'da Çorum İlimizin sınırları içinde yer almaktadır. Ankara-Çorum-Samsun Devlet Karayolu üzerinde bulunan İlçemiz, İl merkezine 71 Km. uzaklıktadır.

Sungurlu yöresi, sırasıyla Asurlular, Hititler, Friğler, Kimmer, Mool, İskender, Galatlar yönetiminde bulunduktan sonra Romalılar'ın sonra da Bizanslılar'ın eline geçmiştir. Anadolu kapılarının Türk Milletine 1071 Malazgirt Meydan Savaşı ile açılmasından sonra İlçemiz ve yöresi Danişment oğullarından Danişment Beyi Ahmet Gazi tarafından Bizanslılardan alınarak Türklerin idaresine ve egemenliğine geçmiştir.

Sungurlu İlçesi,İç Anadolu Bölgesinde Çorum'un Çorum İlinin en gelişmiş ve en büyük ilçesidir. Ankara- Çorum-Samsun Devlet Karayolu üzerinde bulunmaktadır Sungurlu

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Çorum merkez İlçesinin güneybatısında ilçesidir.

İlçemiz merkez nüfusu 32.774'dür. İlçemize bağlı 5 Kasaba nüfusu 10.332, 104 Köy nüfusu 31.624 olup 1997 yılında yapılan son nüfus tespitinde İlçe genel nüfusu 74.730 olmuştur.

İLÇE KURULUŞUN GENEL TANIMI : (İsmail DEMİRHAN Sungurlu Kaymakamı)

Görevleri: Kaymakamlığımızda Yazı İşleri Müdürlüğü bulunmakta olup, Yazı işleri Bürosu, Mahalli İdare Bürosu, İdare Kurulu Bürosu, Evrak Bürosu, Yeşilkart Bürosu hizmetleri Yazı İşleri Müdürlüğünde toplanmıştır.

Teşkilat Yapısı: Taşra teşkilatıdır.

Kadro ve Personel Durumu: İlçemiz Kaymakamlığında 1 İlçe Yazı İşleri Müdürü, 2 Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni, 1 Makam Şoförü, 2 Hizmetli bulunmaktadır. Ayrıca Yeşilkart Bürosunda Sağlık Grup Başkanlığınca görevlendirilen 2 kişi ile hizmet yürütülmektedir.

Bina Lojman, Diğer Sosyal ve Yardımcı Tesisler: Kaymakamlığımız Hizmet binası mülkiyeti Malmüdürlüğüne ait binada hizmet vermektedir. Bu binanın 1. katında Adliye, 2. katında Kaymakamlık, Kadastro Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, Seçim Müdürlüğü bulunmaktadır. Lojmanımız ve sosyal tesislerimiz yoktur.

Araç-Makine Parkı ve Teçhizat Durumu: Kaymakamlığımızda 1 adet Doğan L Marka makam otosu bulunmaktadır.

MAHALLİ İDARELER

İlçe Özel İdare Müdürlüğü: İlçe Özel İdare Müdürlüğü kendilerine ait olan ve Sungurlu merkezinde bulunan İşhanının 3. Katında hizmet vermektedir. Bu işhanı 1996 yılında hizmete açılmıştır. İşhanında 20 adet Lojman, 27 Adet Dükkan, 17 Büro, 1 Düğün Salonu, 1 kafeterya, lokanta, 1 kütüphane, 1 toplantı salonu, 10 adet resmi kurum, 1 kapalı otopark bulunmaktadır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Özel İdare Müdürlüğünde 1 müdür,1 memur,1 odacı ve 1 geçici işçi ile hizmet vermektedir.

Sungurlu Emniyet Müdürlüğünde TMK'ya göre 1 Emniyet Müdürü, 1 Komiser Yardımcısı, 39 Polis memuru, 17 Yardımcı Hizmetli, 2 Genel İdare Hizmetleri memuru vardır.

Trafik Tescil Denetleme Büro Amirliği: Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliği : 1 Başkomiser, 17 Polis memuru, 2 adet masa telsizi,1 adet el telsizi, 1 adet PTT telefonu, 4 adet araç telsizi, 4 adet binek otomobili vardır.

İlçe Jandarma Komutanlığı

SUNGURLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI:

Sungurlu, Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1866 yılında İlçe ve Belediye olmuştur. Bazı kayıtlarda 1574 yılında Kalınsaz bucağı adıyla Yozgat'a bağlandığı belirtilmekte olup 1864 yılında Çorum Sancağı'nın kaldırılarak Yozgat'a bir kaza olmasından sonra Sungurlu'nun da aynı sancağa kesin olarak bağlandığı, Yozgat Sancağı'nın da Ankara Eyaletine bağlı bir Sancak Merkezi olduğu bilinmektedir.

Kasabanın elektrik ihtiyacı 1932 tarihinde dizel motorları ile karşılanırken 1973 tarihinde TEK enerji hattından elektrik almaya başlamıştır.

İçme suyu tesisleri 1955 tarihinde yapılmaya başlanmış,150 tonluk su deposu bulunmaktayken 1500 metreküplük yeni su deposu yaptırılmıştır.

Belediyenin itfaiye teşkilatı bulunmaktadır.

İlçe imar planı 1940 tarihinde yapılmıştır.

Kanalizasyon çalışmaları 1957 tarihinde başlamış ihtiyaç oldukça genişletilmiştir.

1973 tarihinde fenni mezbaha ve soğuk hava deposu kurulmuştur.

COĞRAFYA (İsmail DEMİRHAN Sungurlu Kaymakamı)

Deniz seviyesinden yüksekliği 780m. Olan Sungurlu 40 09 “ N Enlemi ile 34 22 ’30” E boylamında yer almaktadır. 2557 Km.lik yüzölçümü ile Çorum'un en büyük

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

İlçesidir. Çorum Konumu, iklimi,nüfusu,yer şekilleri, tarımsal özellikleri kısaca her yönüyle Karadeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi arasında bir geçiş teşkil etmektedir. Çorum İli'nin büyük bir kısmı Karadeniz Bölgesinde yer almakla beraber Sungurlu tamamıyla İç Anadolu'da yer almaktadır.

Sungurlu İlçesi, Doğu ve Orta Karadeniz kıyılarının İç Anadolu, Akdeniz ve Ege kıyılarına bağlantısını sağlayan 190-02 nolu Devlet Karayolunun geçtiği ve İlçeden geçen Budaközü deresine Diği Çayı ve Akçay arasında kalan yayla tepelerinin eteğinde kurulmuştur. Çorum ilinin 71 Km. Güneybatısında kuzeyde, Uğurludağ (Çorum), batısında, Sulakyurt (Kırıkkale) ve Delice (Kırıkkale) güneyinde, Yerköy (Yozgat), Boğazkale (Çorum) doğusunda, Alaca (Çorum), kuzeybatısında, Kızılırmak (Çankırı) İlçeleri ile sınırlanmıştır.

Sungurlu Karadeniz Bölgesinin dağlık sahalarından İç Anadolu'nun platolarına geçildiği bir bölgede bulunmaktadır. Bu nedenle İlçenin büyük bir bölümü platolarla kaplıdır.

Sungurlu'da genelde step egemendir. Yüksek yerlerde sarıçam ve meşe ormanları yer almaktadır.

EKONOMİK DURUM : (İsmail DEMİRHAN Sungurlu Kaymakamı)

İlçemizde Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarında aile ekonomisi yani kapalı ekonomi özelliğini görmekteyiz. Bununla birlikte Sungurlu'nun Doğu Karadeniz kıyılarının İç Anadolu, Akdeniz ve Ege kıyılarına bağlantısını sağlayan güzergah üzerinde bulunan İlçemizde her zaman ticari canlılık olmuştur. Karayolları gelişmeden önce de Çerikli İstasyonu üzerinden Doğu Karadeniz havzasının karayolu bağlantısı üzerinde bulunmuş olması da ekonomisinin canlılığına işarettir.

Bugün İlçe ekonomisi, tarım, hayvancılık ve ticarete dayanır. Özellikle Ankara-Samsun karayolu üzerinde oluşu ve büyük bir turizm potansiyeline sahip tarihi Boğazkale İlçesi'nin Sungurlu bağlantısı nedeniyle yol boyunda yer alan konaklama, dinlenme tesisleri İlçe ekonomisinde önemli ve olumlu katkılarda bulunmaktadır.

Sungurlu kent merkezinde Perşembe günü kurulan pazarın
KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

İlçe ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Pazarın İlçede ticaretin canlanmasındaki etkisi oldukça fazladır. Kırsal kesimde yaşayan insanlar tarım ve hayvansal ürünlerini (canlı hayvan, süt mamülleri, sebze, meyve vb.) bu pazarda satmakta, elde ettiği gelir ile de ihtiyacı olan ürünü yine Sungurlu'dan almaktadır.

Ayrıca İlçemizde Ticaret Borsası bulunmaktadır. Bu borsada tahıl, bakliyat vb. ürünlerin alım ve satımı yapılmaktadır. Bu borsanın İlçe ekonomisinde önemli bir yeri vardır. İç Anadolu'nun en büyük tahılla ilgili borsalarından birisidir. İlçemizin tahıl ambarı olması, merkezi bir yerde ve geçiş güzergahı üzerinde bulunması özelliği sebebiyle yakın illerimiz Çankırı, Yozgat illerinin bazı ilçelerinin bu bakımdan cazibe merkezi durumundadır.

Sungurlu'da tarih boyunca tarım fonksiyonunun ön plana çıktığını görürüz. Bugün ise tarım önemini korumakla beraber ticaretin ve sanayinin önem kazandığı görülmektedir.

İlçe sınırları içerisinde küçük ve orta boy işletmeler sanayi tesisi olarak faaliyet göstermektedir. Bunların bir kısmı Küçük Sanayi Sitesi bünyesinde bir kısmı da Çorum-Ankara Devlet

Karayolu tarafında tesis edilmiş olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Sungurlu'da öncelikli olarak tahıl hammaddesine dayalı un, yem, bulgur, bisküvi vb. fabrikaları kurulmuştur. Ancak bugünlerde tekstil ve konfeksiyona yönelik işyerlerinin açılması ve faaliyete geçirilmesi çalışmalarının olması ilçe ekonomisi bakımından memnuniyet verici bir durumdur. Buna örnek olarak eski Sümerbank Tesislerinin özelleştirilmesi ve Sungurlu Giyim Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin tekstil ve hazır giyim fabrikası kurma çalışmaları ile Hitit Tekstil Sanayi Ticaret A.Ş. nin konfeksiyon atölyesini gösterebiliriz.

Sungurlu'da kamu sektörüne ait sanayi tesisi bulunmamaktadır. Sanayinin kurulması tamamı ile özel sektör yatırımcıları tarafından gerçekleştirilmektedir. Sungurlu'daki fabrikalarda üretilen ürünlerin tamamına yakını yurt içi pazarlarına sunulurken BAKLAN Gıda Sanayi Dış Ticaret A.Ş. Hububat, Bakliyat Paketleme ve İmalatı, BAK-TAT Gıda Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş. Bulgur kırık buğday, kepek imalatı

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

fabrikaları tamamı ile yurt dışı pazarları için üretim yapmaktadır.

Bugün Sungurlu'da kurulu bulunan küçük ve orta boy (Kobi) sanayi işletmelerini şöyle sıralayabiliriz.

İŞLETME ADI**ÜRETİM NEVİ**

Baklan Gıda Sanayi Ve Dış Ticaret Şirketi : Hububat,
Bakliyat Paketleme ve imalatı

Bak-Tat Gıda Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş. : Bulgur, Kırık
Buğday.Kepek.

Berkay Unlu Mamulleri Gıda San.Tic. Lmd.Şti:
Gıda,Mantı,Erişte,Şekerpare.

Çavuşağa Orman Ürünleri San.Tic.Lmd.Şti. : Keresteden
kamyon kasa imalatı,

Fe-Ta Turizm Danışma Orman Ür.Lmd.Şti.

(Empor Styrapor) : Styrapor

Sungurlu Çorap Konf. San.VeTic.Lmd.Şti : Çorap İmalatı

Birlikel Motor Yenileme San.Ve Tic.Lmd.Şti : Motor

Hilal Plastik San.Ve TicLmd.Şti : Su hortumu

Özev Un ve Unlu Mam.San.Tic.Lmd.Şti(İrem) : Unlu Mamuller

Ocaklı Otomotiv ve Gıda San.Tic.Lmd.Şti : Un ve kepek

Yelmenler Un Nakliye Kimyevi Mad.San.Tic.Lmd.Şti:Un

Anadolu Bentonit San.Ve Tic.Lmd.Şti : Bentonit

Sun-Ka Sungurlu Kağıtcılık San.Lmd.Şti : Grı Karton

Kuyumcuoğlu Tekstil Gıda San.Tic.Lmd.Şti : İç Çamaşırı

SGS. Sungurlu Giyim Sanayi ve Tic.Lmd.Şti : Bayan
Konfeksiyon

Hitit Tekstil ve Hayvan Ürünleri San.Tic.A.Ş. : Tşört, Eşofman

Gardaşlar Gıda San.Ve. Lmd.Şti : Bakliyat Eleme
ve paketleme

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

Sunteks Tekstil Sanayi ve A.Ş. : PVC

Boru, Poşet,srınk

Sun Ek Unlu Mam.Nakliyat San.Ve Tic.Lmd.Şti: Ekmek
üretimi

Kardeşler Matbaası

Hitit Matbaası

Yıldız Matbaası

Atacan Matbaası

Çağrı Kırtasiye

Lise Kırtasiye

Naneli Kırtasiye

Selicioğlu Kırtasiye

Dumlupınar Kırtasiye

SAĞLIK : (İsmail DEMİRHAN Sungurlu Kaymakamı)

İlçemizde 100 yataklı Devlet Hastanemiz mevcuttur. Hastanede 4 uzman tabip, 2 diş tabibi, 5 Pratisyen Hekim, 1 Hastane Müdürü, 25 Hemşire, 4 Ebe, 6 Röntgen Teknisyeni, 5 Laborant, 1 Anestezi Teknisyeni, 1 Personel Şefi, 9 Memur, 1 Ayniyat Saymanı, 1 Ambar Memuru, 3 Teknisyen Yardımcısı, 1 Berber, 6 Şoför, 2 Aşçı, 22 Hizmetli görev yapmaktadır.

Merkezde 3 olmak üzere toplam 13 adet Sağlık Ocağımız mevcuttur. Ayrıca İlçemizde Verem Savaş Dispanseri bulunmaktadır.

EĞİTİM VE KÜLTÜR DURUMU :

İlçemiz ve çevresinde okuma yazma oranı % 98'dir.Bu da oldukça iyi bir düzeydedir. İlçemizde Sungurlu Lisesi (bünyesinde Süper Lise mevcuttur) İmam Hatip Lisesi, Ticaret Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi olmak üzere 6 adet Lise vardır. 104 Köyümüzden 73 tanesinde eğitim ve öğretime devam edilmektedir. Diğer

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

köylerde öğrenci azlığı nedeniyle taşınmalı sistemle eğitimlerini sürdürmektedirler. Köylerimizde eğitime devam eden 4247 adet öğrenci, 134 öğretmen vardır. İlçemizde 2 adet erkek ve kız öğrenci pansiyonu vardır. 160 Erkek öğrenci, 70 Kız öğrenci bu pansiyonlarda kalmaktadır. Liselerde toplam öğrenci sayısı 1817, toplam öğretmen sayısı 225'dir. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünde 1 Müdür, 3 Şube Müdürü, 3 Şef, 12 Memur, 2 Şoför, 4 Hizmetli görev yapmaktadır.

Halk Eğitim Merkezinde 1997-1998 öğretim yılında 15 çeşit kurs açılmış olup 1125 öğrenci bu kurslara devam etmektedir. Halk Eğitim Merkezinde 1 Müdür, 2 Müdür Yardımcısı, 5 öğretmen, 3 Usta öğretici, 1 Memur, 1 Şoför, 1 Hizmetli görev yapmaktadır.

İlçemizde ayrıca Sağlık Meslek Lisesi mevcut olup 141 öğrenci 10 öğretmen görev yapmaktadır.

İlçemizde Faaliyet Gösteren Kültür Ve Sosyal Tesisleri :

SPOR SALONU

İlçe Spor Müd.bağlı Kapalı Spor Salonu

İmam Hatip Lisesi Kapalı Spor salonu

SİNEMA

Uğur Sineması

SOSYAL DURUM (İsmail DEMİRHAN Sungurlu Kaymakamı)

Eskiden İlçe merkezinde düzgün ve geniş sokakların etrafında yapılmış beyaz sıvalı ahşap, kiremitli ve bahçeli evlerde oturan Sungurlu halkı günümüzde çok katlı betonarma binalarda oturmak ve yaşamak eğilimindedir. İlçe nüfusunun büyük çoğunluğu kırsal kesimde yaşamakta iken, son yıllarda kırsal kesimde yol, su, elektrik, okul, telefon gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecek imkanları olmasına rağmen işsizlik nedeniyle gençlerin büyük çoğunluğu İlçe merkezine ya da büyük şehirlere göç etmektedirler. Bu nedenle İlçe merkezinin nüfusu hızla artmaktadır. Köylerimizde ise genç nüfus bu nedenle azalmaktadır.

Merkezde yapılan konutlar imar planı doğrultusunda

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

yapılmaktadır. Ancak daha önceleri kırsal alanlardan Sungurlu merkezine olan göç, bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bunların en başında gecekondulaşma gelmektedir ve İlçemizde bu sorun devam etmektedir. Ancak iyileştirme çalışmaları da yürütülmektedir. Burada ilçemizin imar uygulaması, şehirleşme ve yapılaşma bakımından olumlu yönde hızlı gelişen ve değişen İlçelerden olduğunu da memnuniyetle söyleyebiliriz. Buna örnek olarak gerek toplu konut inşaatı (Akçakent Sitesi) gerekse kooperatifleşme ile çok sayıda binanın Sungurlu iş hanının eklenmesini gösterebiliriz.

Sungurlu yerleşme özellikleri bakımından bir geçiş kuşağındadır. Karadeniz Bölgesindeki dağınık yerleşme, iç kesimlere gidildikçe yerini toplanan yerleşmelere bırakmaktadır. İç Anadolu Bölgesinde yerleşmeler, yağışın azaldığı ve çeşitli tarım imkanlarının ortadan kalktığı sahalarda seyretmekte, yağışın daha bol olduğu plato düzeylerinde ve dağ yamaçlarında yoğunluk kazanmaktadır. Sungurlu'daki iskanda suya bağlı olarak plato yüzeylerinde olması ile tipik İç Anadolu yerleşmelerine örnek teşkil etmektedir.

İlçemizin merkezi ile köy ve kasabalarında alt yapı eksikliklerinin olduğu bir gerçektir. Bu eksiklikler kanalizasyon, içme suyu, yollarının bakımı, otomatik telefon olarak belirtilebilir.

İlçe halkı ve civarı devlete bağlı, kanunlara saygılıdır. İlçe ve çevresinde önemli asayiş olayları olmamaktadır. Halk yabancılara karşı nazik ve saygılıdır. Halk eski adet, gelenek ve göreneklerine bağlıdır. Köy, kasaba ve İlçe merkezinde yapılan düğünlerde davul zurna çalınmaya devam edilmektedir. Düğünler genellikle düğün sahibinin evinin önünde geleneklere uygun olarak icra edilmektedir. İlçe merkezinde bulunan bir kaç düğün salonunda da salon düğünü yapılmaktadır.

İlçemiz halkı tarafından dini ve resmi bayramlara gerekli önem ve değer verilmektedir.

Önceleri şehir hayatı ile köylü hayatı arasında önemli bir farkın olmadığını öğrendiğimiz Sungurlu' da günümüzde bu durumun yavaş da olsa değişmekte olduğunu görmekteyiz. Geleneksel Anadolu yaşayışı hakim olan Sungurlu ve civarında, erkek

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ailenin mutlak reisi ve hakimidir. Kadın ister şehirde bir işle uğraşıp aile bütçesine yardım etsin, ister ev işleri ve çocukları ile uğraşsın erkeğin daima yardımcısı ve aile yuvasının düzenleyicisi olmuştur. Hele köylerimizde Türk kadını analık görevi dışında erkeğin tarlada, bağ ve bahçede en yakın yardımcısıdır ve bu suretle aile bütçesine önemli bir katkıda bulunmaktadır. İş ve çalışma hayatı bakımından halkı dört grupta toplayabiliriz. Birinci grup, vatandaşlarımızın tarım ve hayvancılıkla meşgul olanlarıdır. İkinci grupta memurları ve işçileri sayabiliriz. Üçüncü grupta küçük ve orta boy sanayicilerimizi, dördüncü grupta ise esnaf ve tüccarlarımızı belirtebiliriz. Bunların dışında önemli bir grup var ki bunlarda çoğunluğu genç, işsizler grubudur. İlçede büyük sanayi tesisleri olmamakla beraber küçük sanayi sitesindeki işyerleri ve Çorum-Ankara karayolu etrafındaki az sayıdaki sanayi tesislerinde önemli sayıda usta, kalfa, çırak ve işçi istihdam edilmektedir. Buna rağmen ilçede işsizlerin çok olması dışarıya göçleri çoğaltmaktadır. Bu olumsuz durumun önlenmesi bakımından İlçemizde büyük sanayi kuruluşlarının kurulması için gerekli alt yapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi Organize

Sanayi Bölgesi ve sanayi tesislerimizin kurulması ve istihdam sorununun giderilmesi gerekmektedir.

Son olarak İlçemizin Ankara-Çorum-Samsun Devlet Karayolu üzerinde bulunması ve bu yolun etrafında tesis edilmiş olan çeşitli dinlenme tesislerinin İlçe sosyal, kültürel ve ticari hayatında, halkın günlük yaşantısında olumlu ve özenli rol oynadığını belirtebiliriz.

TARİHİ YERLER,İÇMECE VE YATIRLAR

ULU CAMİİ VE HAMAMI Şehir merkezinde Hicri 1170-(M1756) tarihinde yapılmıştır. 1778 tarihinde üç kubbelik kısmı eklenmiştir.

SAAT KULESİ 1892 tarihinde Kaymakam Edip Bey tarafından yaptırılmıştır. Barok üslubu ile yapılan kule dörtgendir. İçten merdivenle çıkılmaktadır. Şerefesi demir parmaklıklarla çevrilidir. Kulenin dört cephesinde saat kadranı bulunmakta ve saat kadranları dört köşelidir. Saat çelik halat ve 50 kiloluk kovalarla çalışır.

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

YÖRÜKLÜ (Hüseyin Dede Tepesi)

Çorum İli, Sungurlu İlçesi, Yörüklü Kasabası, Hüseyin Dede Tepesi olarak adlandırılan mevkiide kaçak kazılar sonucu tahrip edilen alanın ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Ana bilim dalı öğretim üyeleri Yard.Doç.Dr. Tunç SİPAHİ ve Yard.Doç.Dr. Tayfun YILDIRIM tarafından görülmesi üzerine Çorum Müzesi Müdürlüğü başkanlığında 1997 yılında kısa süreli bir kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışma sonucunda: Eski Hitit Dönemine ait iki ayrı kabartmalı vazo parçalarına yine aynı döneme ait olan tek mekanlı bir odada rastlanılmıştır. Elde edilen parçaların restorasyon çalışmaları sonucunda birisinin inandık vazosu tipinde olduğu, diğerinin ise daha küçük ve boyun üzerinde tek friz halinde Hitit dini törenlerini anlatan bir tasvir bantının olduğu tesbit edilmiştir. Bu tasvir bandı üzerindeki en önemli sahneyi ise Boğa üzerinde takla atan bir akrobat oluşturmaktadır. İnandık vazosu tipinde olan ve üzerinde 4 tasvir bantı olan büyük vazonun ağız kenarında küçük bir tekne ve başları içe bakan dört boğa başı yer almaktadır. Tasvir bantlarında konular yine Hitit dini törenlerini

anlatmaktadır. Bu kabartmalı vazoların yanı sıra yapılan çalışmalarda Eski Hitit Dönemine ait olan formlarını daha önceden de bildiğimiz Matara biçimli kap ve yuvarlak ağızlı yüksek boyunlu testilerde elde edilmiştir. 1998 yılındaki çalışmalarda ise teraslama tekniğinde yapıldığı ortaya çıkan Eski Hitit Dönemine ait mimari takip edilmiş olup, ileri ki dönemlerde kazı çalışmalarına devam edilecektir.

MANASTIR İÇMECESİ:

İlçenin dört kilometre güneyinde bulunan maden suyu,safra ve karaciğer rahatsızlığı çekenlere şifa vermektedir.

YEDİLER :

Sungurlu Merkez ilçede yatmaktadır.

ULAŞIM: (İsmail DEMİRHAN Sungurlu Kaymakamı)

İlçemiz Çorum iline 71 Km. mesafede olup Ankara-Çorum-Samsun Devlet Karayolu üzerinde bulunmaktadıryıca İlçemizin Çankırı ve Yozgat İlleri ile karayolu bağlantısı

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

bulunmaktadır. Belirtilen bu yollar Karayolları Genel Müdürlüğü teşkilatının yol ağında ve asfalttır. Yaz kış ulaşım devamlı açıktır.

Tüm köy ve beldelerimizin yol bağlantıları bulunmaktadır. Yolu olmayan yerleşim yerimiz yoktur. Köy yollarımızın bazıları kar yağışı nedeniyle zaman zaman ulaşım kapanmaktadır. Yaz aylarında ise ulaşım devamlı olarak açıktır.

İlçemizde deniz, demiryolu ve havaalanı olmadığından bu tür ulaşım imkanımız bulunmamaktadır.

İlçemiz merkezinde ulaşım ile ilgili olarak hizmet veren birim olarak Karayolları 73.Şube Şefliğine bağlı Şantiye Şefliği ve Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne bağlı Şantiye Şefliği bulunmaktadır.

TARIM

Sungurlu'nun kuruluş nedenlerinden birinin tarım olduğunu belirterek İlçemiz ekonomisinde tarımın ne kadar önemli olduğunu vurgulamış oluruz. 750 Km2 ovaya sahip Sungurlu'da arazi kullanımına baktığımızda, toprakların büyük bir kısmının tarım alanı olarak kullanıldığını görürüz. Bu tarım alanlarının & 98'i tarla tarımında, %2'si bağ ve bahçe arazisi olarak kullanılmaktadır. Mevcut tarım alanlarının % 18'i kıraç arazi, % 20'si taban arazi, % 62'si de yarı taban arazisinden oluşmaktadır. Taban arazisi ve yarı taban arazisinin çok az bir kısmında sulama yapılabilmektedir. Tarım alanlarının % 8.8'i sulu tarım arazisi, % 91.2'si kuru tarım arazisidir.

Sungurlu'da tarım alanlarının kullanımını incelediğimizde ise, tarım topraklarının büyük bölümünün tahıl tarımına ayrılmış olduğunu görürüz. Mevcut tarım arazisinin 1056'lık kısmında tahıl tarımı (Buğday, Arpa, Mısır, Çavdar, ulaf) yapılmaktadır. Tahıllardan sonra en büyük pay nadas alanlarıdır. % 22'lik pay ile ikinci sırada gelmektedir. Bakliyat tarımı yapılan toprakların

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

oranı % 10 (Mercimek, Nohut, Fasulye) dur. Bunu % 4 ile endüstri bitkileri takip eder. Yetiştirilen başlıca endüstri bitkileri ise başta Şekerpancarı, Şeker pancarı tohumu ve Ayçiçeği gelmektedir. Ekimi yapılan başlıca diğer tarla bitkileri arasında Kuru soğan, Lahana, Kavun ve Karpuz gelmektedir. Yem bitkilerine ayrılan toprakların oranı % 5 iken (Fiğ,Korunga,Yonca) % 2'lik pay ile meyve alanları onu takip etmektedir. Başlıca üretilen meyveler ise Elma, Kayısı, Armut, Erik ve Üzümdür.

Sungurlu'daki hayvancılık faaliyetini ele aldığımızda hemen hemen diğer bölgelerimizden pek farklılık arz etmez. Kırsal kesimlerin bazılarında, ekonomik gelir tamamen hayvancılığa bağlıdır. Bazı yerleşmelerde ise hem hayvancılık hemde tarla tarımı birlikte yapılmaktadır. Yüksek, dağlık alanlarda yer alan kırsal yerleşmelerde ekonomik faaliyet tamamıyla hayvancılığa bağlıdır.Şehre yakın olarak kurulan mandıra (ahır) sayısı sürekli artmaktadır. Bu mandıralarda kültür ırkı, et ve süt verimi oldukça yüksek büyükbaş hayvanlar yetiştirilmektedir. Buralarda beslenen hayvanlar Sungurlu'nun dışında büyük kentlerimize de satış yapılarak gönderilmektedir.

1997 Tarihi itibariyle

TAHILLAR

Buğday : 136.496 Ton

Arpa : 43200 Ton

BAKLAGİLLER

Mercimek: 2100 Ton

Nohut : 3825 Ton

Fasulye : 8411 Ton

ENDÜSTRİ BİTKİLERİ

Ayçiçeği : 605 Ton

Şeker pancarı : 23000 Ton

DİĞER TARLA BİTKİLERİ

Kavun-Karpuz : 44.250 Ton.

Kuru soğan : 45.000 Ton

Üzüm : 6.028 Ton

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

HAYVANLAR

Büyükbaş Hayvanlar :

Sığır : 26817 Adet

Manda : 393 Adet

Küçükbaş Hayvanlar :

Koyun : 45778 Adet

Keçi : 10779 Adet

Kümes Hayvanları : 93000 Adet

UĞURLUDAĞ

Uğurludağ İlçesinin tarihi hakkında tek bilinen şey 1900'lerin başında köy olarak mevcut olduğu, Kurtuluş Savaşı yıllarında birçok şehit ve gazi verdiğiidir.

İlçemizin ilk ismi Kızılören'dir. Bunun etrafının kırmızı kayalarla çevrili olmasından verildiği ve daha sonra Kızılviran'a çevrildiği bilinmektedir. Yine ilk yerleşenlerin dağdan dağa göçen gruplar olduğu ve burasının tava biçimini andıran coğrafi yapısıyla korunmaya çok müsait olmasından tercih edildiği sanılmaktadır.

1929 yılına kadar Çorum'un bir köyü olan ilçe bu tarihte kendisine bağlı 17 köyle beraber nahiye yapılarak İskilip ilçesine bağlanmıştır. 03 Mayıs 1958 yılında arkasındaki Urlu Dağına izafeten Uğurludağ adını almış ve 1969 yılında da

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

belediyelik olmuştur. 19 Haziran 1987 tarihine kadar Çorum ili İskilip ilçesine bağlı bir bucak iken;3392 sayılı Kanunla Çorum’a bağlı bir ilçe olmuştur.

Çorum’a 67 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır.

İlçenin yüz ölçümü 422 kilometre karedir.

Deniz seviyesinden 755 metre yükseklikte bulunmaktadır.

Nüfus yoğunluğu %41 olan ilçenin 27617 nüfusu bulunmakta olup bunların 7368 ‘i ilçe merkezinde diğer geri kalan ise ilçenin diğer yerleşim yerlerinde bulunmaktadır.

UĞURLUDAĞ BELEDİYESİ

İskilip ilçesine bağlı iken 1 Haziran 1969 tarihinde belediye kurulmuştur. Belediye hizmet binası mevcuttur. İlçenin TEK enerji hattından elektriği karşılanmaktadır.

TARIM

İlçe tarımında hububat başta olmak üzere,yem bitkileri ile sebze ve sanayii bitkileri yetiştirilmektedir.

Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta yapılmakta olan ilçede yetiştirilen miktarlar çizelgede verilmiştir.

Hububat 14733

Endüstriyel bitkiler 756

Y. Baklagil 3821

Yem bitkileri 2056

Nadas 521

Bağ 339

Meyvelik 17

Sebze 144

Çayır 286

Mera 235

Orman alanı 12788

Yerleşim alanı 4653

Su yatakları

Kayalık 1789

Toplam 42203

Büyükbaş hayvan sayısı: 9685

Küçükbaş hayvan sayısı: 13176

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

KAYNAKÇA

<1> El hac Sinan b. Mustafa namında bir zatın

Çorum'da Esireddün mahallesinde kendi ismi ile müsemma olarak yaptırdığı muallim hane için Ço-rum'da on yedi dükkan ve o zamanlar kaza olan Te-mürlü Karahisar'ın Bayram karyesinden kendisine ait dörtte birini ve İskilip kazasının Viran Seki karyesi ile Akkil, Akseki, Amed Fakihi, İnehacı, Hacıköy, Derciler, Bezirgan, Kayaagzı köylerinin keza kendisine ait se-kizde birini vakf eylediği, tevliyet evvela kendisine ve vefatından sonra da evlatlarına tahsis olunuyor. İradın evvela Darüttalim rekabetsinde ve artan- ları onda biri mütevelliyeye ve yevmiye iki dirhem mual- lime yevmiye bir dirhem halifeye verilmesi, vakfiye Hicri 1158 tarihinde bir fermanla ve 1209 ve 1226 ta-rihli iki kıta beratla tastik olunuyor. 1209 tarihli beratta mualimhanede muallimi sübyan olarak Mahmud ve Ahmed kardeşlerden zikrediliyor.

<2> Hicri 1004 (Miladi 1595) tarihli vakfiye

Hacı Mehmed kızı Zehra namındaki bir kadın, Darıkura ismiyle Çorum'da Sabuncuoğlu mahallesin-de bir mektep açıyor ve buna sekiz dükkan ve bin dir-hem vakfediyor. Bu darükura'da okutacak muallime yevmiye beş dirhem verilmesini işaret ediyor. Tevliyat evvela kendisine sonra sülbiyle kızına sonra evladına tahsis olunuyor. Baba kardeşi Esime hatunun evlat-larına da nazır tayin ediyor. Gerek mütevelliyeye ve ge-rek nazıra birer miktar hisse tefik olunuyor. Esemme hatun Koca Mehmed Paşanın kızıdır.

<3> Şeriye Mahkemesi Sicil Defteri 34. sayfada :

Hicri 1271 (Miladi 1654) tarihli Çorum Sofular mahallesinde sakin muallimi sübyan Bekir efendi Mec lisi şehirde tekrar-i kelam ederek (Kendi malından if-raz ve tayin ettiği beş yüz kuruşu vakfeledim ve şöyle şart tayin eyledim ki meblağı mezburunun ribhi mahal leyi mezburede vaki Çırak Hoca Mektebi demekle ma ruf Mektebi Muallimi sübyan olan zate verile)

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

<4> Şeriye Mahkemesi sicil defteri 74.sayfada:

Hicri 1258 (M.1932) tarihli ,Şeraiy-i şiar Çorum ve Karahisar Temurlu ve faziletli diğer Keskin-i ve İnallı ve Keskin kazalarının kuz zat muvabbi efendile-rine :..Herkes çoluk çocuklarını mektebe verip tahsili ilmuhale kemal mertebe sayulayussa olunmak ve bu babda iytiraz ve tesahül ve fer derece müsamaha te-cahül eden olur ise o makulüler derhal terbiye ve ter-tip kılınmak hususuna fuzuyat ifadeyi Hazretli Padişa-hı olduğundan bahsen emirler verilmektedir. Ahmed Halid imzasıyla tastik edilmiştir.

<5> Şeriye Mahkemesi sicil defteri 96. Sayfa:

Hicri 1270 (M.1853) tarihli Çorum Akpınar ma-hallesi ahalisinden El-Hac Ali Efendi b. Mahmud'un muhtelif kitaplarını ve bir menzil hanesini vakfettiği (Mahallei mezkurede vaki menzili Mahmud mezkur derslane ve mektep olup safifül beyan kitaplar dolap içinde mevzuan hıfz olunup...)denilmektedir.

<6> Şeriye Mahkemesi sicil defteri 59. Sayfa:

Hicri 1277 (M. 1860) tarihli Emine binti Hacı Hüseyin nam hatun tarafından beş yüz kırk kuruş vak fedilerek meblağı mezburun nısfı Gülalibey mahalle-sinde vaki Ömer Nebci Medresesi der unundaki şadır vanın tamiri ve terminine ve nısfı anari dahi medrese-yi mezkur ede Hafız-ı Kütüp olan kimseye tayin ve tahsis edüp meblağı mezburu mütevellı ettiği zata tev di edilmiş olduğu belirtilmektedir.

<7>

Çorum kasabasının ihya kerderi olan medrese-i meskurenin müderrisi bulunan zevata senevi 400 ku ruş taamı baha ve derunundaki talebei umuma senevi 600 kuruş ve içlerinden imamete ehil olup imamet hiz metini eda eden kimseye talebei meskure hissesin-den maada yine senevi 600 kuruş ve yine talebei meskurei hissesinden gayri bevfabına senevi 20 ku-ruş ve kasabai meskurei vaki ihyasına muaffak oldu-ğu maileziz çeşmesi su yolcusuna senevi 60 kuruş ci-heti nazariyet tayin ve çeşmei meskurunun ve cere-yan eden mai leziz merkumun

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

ledeliktiza tamir ve ter-minine ve zeyl meskurda tafsil ve zikrolunan hususati sairenini 254 senei tarihinde....Çorumlu Dergisi sayı 15 sayfa 201

<8> Hacı Ali Efendi Kurdzade Süleyman Ağa Med-resesi:

Emir Ahmed mahallesinde 14 odalı olarak ya-pılmıştır, müderrislerinden Leblebicizade Hacı Ali Efendi tarafından medreseye 4 oda ilave ettirilmiş, ayrı yeten sokak tarafı hududunda yontulmuş taştan muntazam bir metin kütüphane binası,cenup tarafın-da da ahşap bir cami ve şadırvan yaptırmıştır. Çorum lu Dergisi Sayı 10,sayfa 13

<9> Medreseler Çorumlu Dergisinden 28 sayfa 4 ve 5. Sayfalar:

Çorum sancağı Karahisar nahiyesinde Cemal Efendi Medresesi Hicri 1101 Miladi 1689

Çorum Sultan Murad Camii şerifinin avlusunda vaki medrese Hicri 1214 Miladi 1799

İskilip'te Hacıbey Medresesi Müderrisliği ile il-gili Hicri 1181 Miladi 1767

Çorum'da Muzafferiye Medresesi Müderrisliği ile ilgili Hicri 1176 Miladi 1762

Çorum'da Muzafferiye Medresesi Hicri 1192 Miladi 1778
Çorum'da Muzafferiye Medresesi ile ilgili Hicri 1216 Miladi 1801

Çorum'da Hacı Nurullah mahallesi müceddi-den bina olunan dersane ve mektep Hicri 1219 Miladi 1804

Çorum'da Ölçekzade Hasan Ağa'nın bina eyle-diği medrese Hicri 1247 Miladi 1831

Çorum Karahisar kazasında Hüseyniye Medresesine tayin hakkında Hicri 1213 Miladi 1803

Çorum Burhan Kethüda Camii bitişiğindeki mektep Hicri 1218 Miladi 1803

Çorum Gülalibey Mahallesinde Ömer Naci Efendinin bina ettirdiği medrese Hicri 1221 Miladi 1806

Çorum Kaymakamı Ahmed Paşanın bina ettirdiği medrese ve zaviye Hicri 1259 Miladi 1843

Çorum'da Abdülfettah Bey Medresesi Hicri 1245 Miladi 1829

Çorum'da Ahmed Hulusi Paşanın bina eylediği medrese Hicri 1262 Miladi 1845

Çorum'da Şerife Fatma Hatunun bina eylediği medrese Hicri 1262 Miladi 1845

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

<10> 1317 Hicri Miladi 1899 Senesine Ait Salname:
 Nezareti Maarif-i umumiyye sayfa 951. Çorum
 mekteb-i rüşti; muallimi evvel Ali Rıza Efendi, muallimi sani
 Fazıl Efendi, muallimi salis Galip Efendi, Rik'a muallimi Fazıl
 Efendi, Sülüs muallimi Emrullah Efen-di, talebe adedi ; 109,
 hademe adedi; 1, İskilip kazası rüşti, muallimi evvel İsmail
 Hakkı Efendi, Muallimi Sa ni Abdulkadir Efendi, Rik'a ve Sülüs
 muallimi Hüseyin Efendi, talebe adedi ; 23, hademe adedi; 1.
 Sungurlu mekteb-i rüşti muallimi evvel Mustafa Şevket Efen-
 di, hat muallimi Rıza Efendi, sahife 954

Çorum'da Medreseler

Medresenin ismi	Mahalli	Müderrisi
Camii Kebir	Camii Kebir Avlusu	Osman Efendi
Süleyman Feyzi Paşa	Çöplü Mahallesi	Mustafa Efendi
Ölçekoğlu	Çöplü Mahallesi	Hasan Efendi
Muzaffer Bey	Medrese Mahallesi	Şamlızade Abdullah
Kurdoğlu	Emir Ahmed Mahalle	Ahmed ve Nuri efen.
Hacı Osman Efendi	Hacı Nasrullah Mah.	Mustafa Efendi
Abdülbaki Paşa	Şeyheyüp Mahallesi	Ahmed Efendi
Hulusi Paşa	Hacırecep Mahallesi	Şerif Efendi
Hafız Paşa	Gülalibey Mahallesi	İbrahim Efendi
Kırklar	Sağrıci Mahallesi	Ahmed Arif Efendi

Sungurlu'da Medreseler

Medresenin ismi	Mahalli	Müderrisi
Camii Kebir	Zir Mahallesi	Müftü Efendi
Hilmi Efendi	Bala Mahallesi	Şakir Efendi
Osman Efendi	Bala Mahallesi	Osman Efendi
Hacı Mustafa Efendi	Bala Mahallesi	Hacı Mustafa Efendi
Mantıkcızade	Başpınar Mahallesi	Hafız Osman Efendi
Ahmed Efendi	Bala Mahallesi	Ahmed Efendi
Hasan efendi	Evcı Karyesi	Hasan Efendi
Hüsnü Efendi	Yahşili Karyesi	Hasan Efendi
Ali Efendi	Tirkeşen Karyesi	Ali Efendi
Camii Şerif	Leha Karyesi	Hacı Şeyh Sülüymen
Halil Bey	Çöplü Karyesi	İsmail Efendi

İskilip'da Medreseler

Medresenin ismi	Mahalli	Müderrisi
Hacı Mustafa Efendi	Ezikoğlu Mahallesi	Ömer Efendi
Şeyh Habib Efendi	Dabakhane Mahallesi	Münir Efendi
Serbest Ahmed Ağa	Kaleboğazı Mahallesi	Hasan Efendi
Hacıbey	Alibey Mahallesi	Şükrü Efendi
Terzi Bekir Efendi	Hacıpiri Mahallesi	Hacı Ahmed Efendi

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

Ebussuud Medresesi Meydan Mahallesi Ahmed Efendi
 Nur-u Osmaniye Alibey Mahallesi Abdullah Efendi
 Hamidiyye Temenna Mahallesi Ali Efendi
 Hacı Ali Ağa Karaviran Karyesi Ali Efendi

Osmancık'da Medreseler

Medresenin ismi Mahalli Müderrisi
 Amaret Güney Mahallesi Hafız Abdullah Ef.
 Mukbil Ağa Hafız Abdullah Mah. Hafız Abdullah Ef.
 Kadı Farahşae Kadı Farahşae Mah. Hafız Abdullah Ef.
 Kızıl Hasanzade Camii Kebir Mahallesi Nafız Abdullah Ef.

Kütüphaneler

Kütüphane İsmi Mahali Banisi Tesis T.H.
 Çorum Süleyman Feyzi Çöplü Mahallesi Süleyman
 Feyzi Pa. 1201
 Çorum Feyziye-i İrfaniye Emrahmet Mah Hacı Ahmed
 Efendi 1309
 Çorum Hacı Hasan Pa. Camii Kebir avl. Hacı Hasan
 Paşa 1314
 İskilip Hocaşade Ekizoğlu Mah. Hacı Mustafa Ef.
 1150

İskilip Şeyh Hasip Dabağane Mah. Şeyh Hasan Efendi
 1150
 İskilip Camii Kebir Çarşı Derunu Serbestzade Ahmed
 1261
 İskilip Hacıbey Alibey Mahallesi Hacıbey Hazretleri
 1150
 İskilip Terzi Bekir Ağa Hacıpiri Mah. Terzi Bekir Ağa
 1238
 Sungurlu Camii Kebir Camii Keb.Deru. İbrahim
 Efendi 1309

<11> 1320 Hicri (M.1902) Senesi Ankara Salnamesi:

Çorum Sancağı mutasarrıfı Cemal Bey,Müftü Tahir Efen-di ,
 mektebi idadi Müdürü Abdülcelil Efendi, muallimleri Ali
 Rıza Efendi,Mahmud Efendi,Fazıl Efendi,Mehmed Galip
 Efendi,Ahmed Efendi, Mübaşir Nuri Efendi.....

Çorum Kasabası şirin bir kasaba 123 kilometre
 murabba-da gayet güzel bir ovanın şarki cenubunda Melik Gazi
 denilen bü-yükçe bir tepenin eteğinde mebni, bu ovanın her

[KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!](#)

tarafı dağlarla muhatcit ve menaziri latiftir. Çorum emsari kadiminden olup kasa-banın ciheti cenubiyesinde ve mürtafi mahallerinde atik ve sun'î bir kal'ası ve kal'anın derununda 20 haneden ibaret bir de mahal-lesi vardır. Kable teşkilat Liva ittihaz edilmiş iken teşkilattan sonra ikinci sınıf Kaymakamlıkla idare olunup 1310 senesinde lüzum ve ehemniyeti mevkiyesine mebni İskilip, Osmancık, Sungurlu kazala-rıyla, Hüseyinabat ve Kargı nahiyelerinin raptıyla tekrar Liva teşkil edilmiştir. Derunu kasabada, Selçuklular zamanında inşaa ve ahi-ren mücedded edilecek surette Cennet Mekan Sultan Murad-ı Rabbi Hazretleri tarafından tamir ve ihya buyurulmuş kargir ve bü yük bir camii şerif ve avlusunda iki şadırvan bir çeşme ve 25 odadan ibaret medrese ve müşir Hacı Hasan Paşa Hazretleri tarafından tesis ve inşaa buyurulan kargir bir kütüphane vardır. Bu camii şerifinin ahşaptan mamul minber ve kapıları ile taştan masnu mih-rap ve minaresi sanatı mimariye noktai nazarından gayet kıymet-lidir. Bundan başka nefsi kasabada 25 camii, 21 mescid yapılmış-tır. Başlıca iki kütüphanesi daha vardır. Süleyman Feyzi Paşanın kütüphanesindeki kitapların meyanında gayet müsenna ve mü-kemmel Mushaf-ı Şerif ve Tefsir-i Şerif vardır ki emsali na mevcut olmağla mabihüliftihardır. Camii Kebirdeki medrese dairesinden başka 10 medrese devairi ve 1316 senesinde kürşat edilen bir

bab maktebi idadi mülkitten 75 şakirt ve ünas, mektebi rüştiyesinde 72 talibat ve 6 bab mekatibi ibtidayesinden karnidi mektebinde 103, tefeyyüz mektebinde 125, burhani terakki mektebinde 90 mektebiebed de 85 kadirdan mektebinde 145, irfan mektebinde 85 şakird olup, bundan başka 6 bab sübyan mektebi ve 2 bab Ermeni mektebi ve Rum mektepleri ve bir Ermeni kilisesi vardır. Kasaba-da 125 çeşme, üçü çift, biri tek 4 hamam, 1051 dükkân ve mağaza 13 han, 25 kahvehane, 3 kıraathane, 73 debag hane, 411 bağçe, 5862 bağ ve cehrilik, 3 dakik fabrikası, 120 değirmen ve nefsi kasa bada 48 mahnılata münkesem olup, kasabada 4268 hanede 8611 zükür müslüm, 8469 ünas müslüm, 657 ünas Ermeni, 149 rum, 14 protestan, 22 katolik (toplam) 17992 (nüfus) 30386 maa hüseyin abat kurusunda sukut 29041 ünas ki kasaba kurası 77419 nüfusa havidir...

Mahsusatı araziye mütevellî buğday sa'ir, burçak, merci-mek, nohut, zeyrek, mendir, pirinç, afyon, maa, haşşas, mısır buğdayı, darı bakla, pamuk, baldırcan, patates, kavun, karpuz, fasulye, doma-tes, pırasa, lahana, turp, havuç, hıyar, soğan, sarımsak, fevakiden kiraz, mütenevi üzüm, elma, armut, zerdali, erik, üveyz, ceviz, badem ve mahsulatı sinayesinden alâ çamaşırlık bez, tosyâ takliti şal ku-şak, yünden mamul aba ve

[**KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!**](#)

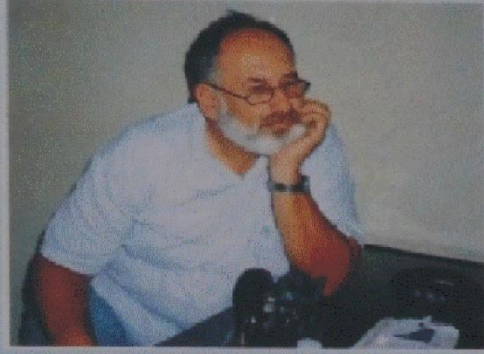
siyah şalvar,kilim,seccade ve bunlara mahsus tahminen 2000 tezgah vardır. Ünas mektebi rüştiyesinde talibat ve sair erkek ve kadınlardan rabet edenlere öğretilmek üzere, Burdur Sancağından bir alacacı ustası celbedilerek elbiselik nefis alaca iymaline mübaşeret edilmiştir. Avanil nuhasiyle timur-dan edevatı ziraiye iymal olunmakta ve debağhanede yapılan gön ve sahtiyen Kayseri vesaire mahallere gönderilmektedir....

Kasabada haftada iki defa Pazar ve Pazartesi günleri hayvan pazarı ve zahire ahzuliyesi için Pazar kurulmaktadır.

SANAL KİTAPLAR
2025

KİTAP BAŞINA GİTMEK İÇİN TIKLAYINIZ!

*ÇORUM'un
Çorum luyum diyenlere
her zaman ve her yerde
ihtiyacı var.*

Mahmut Selim GÜRSEL

ISBN 978-625-97249-7-3

ÇORUM 1997

KAYNAK ESERLER 64

Ç
O
R
U
M
1997

Mahmut Selim GÜRSEL

